

วารสาร ศึกษาศาสตร์ มมร

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU EDUCATION JOURNAL

เผยแพร่งานวิชาการ

งานวิจัยด้านการบริหารการศึกษา ด้านการสอนภาษาไทย
ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ด้านการสอนพระพุทธศาสนา
ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการประถมศึกษา

การศึกษา

สังคมศาสตร์

ศาสนาและปรัชญา

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566
VOL 11 NO 2 (2023) วารสารศึกษาศาสตร์ มมร

วารสารศึกษาศาสตร์ มมร MBU Education Journal

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2566

Vol. 11 No. 2 July – December 2023

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการด้านการศึกษานักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการด้านการศึกษา
3. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามวิถีของการศึกษาเชิงพระพุทธศาสนา และสหวิทยาการด้านการศึกษา

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

248 หมู่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

การเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

(ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน)

(ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)

พิมพ์ที่

ทางหุ้นส่วนจำกัด J.PRINT ถนนมหาราช แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร 10200

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
เฉพาะสาขาวิชาหรือมีความสัมพันธ์ การตีพิมพ์จะต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการเป็น

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.
พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.
พระมหามหวิณทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.
พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

พระครูศรีวิระคุณสุนทร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระครูวินัยธรสุขุม สุขวฑฒโก, ผศ.
พระมหาพิเชษฐ์ อุตตานุรฤกษ์, ดร.
ดร.กฤตสุขชิน พลเสน
ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว
ผศ.ดร.ดำรงค์ เบญจศิริ
พระมหาขวัญชัย สิริวิโร, ดร.
รศ.นิลรัตน์ กลั่นจันทร์
ผศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา
ผศ.ดร.อาชว์ฤทธิชัย น้อมเนียม
ผศ.ดร.โกวิท พิมพ์พวง
รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ฝ่ายประสานงานและฝ่ายจัดการ

พระจักรพรรดิ์ จกภทโท, ดร.
นายชนมกร ประไกร

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน
นายมงคล สารินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระราชรัตนมงคล, ผศ.ดร.
พระปริยัติสารเวที, ดร.
พระครูสุนทรธรรมโสภณ, รศ.ดร.
พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที, ดร.

นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.องอาจ นัยพัฒน์
รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
รศ.ดร.อุษาพร กลิ่นเกษร
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา
รศ.ดร.อำพล บุตดาสาร
รศ.ดร.ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ
รศ.ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริ
รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรริทธิ์
รศ.ดร.เอกนถน บางท่าไม้
รศ.ดร.บุญจันทร์ สีสันต์

รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก
ผศ.ดร.บุญมี พรรษา
ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ
ผศ.เชาวลิต ผู้ภักดี
ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ จันทอยู่
ผศ.อดุลย์ ไกรเล็กทิม
ดร.ครรชิต แสนอุบล
ดร.นฤมล พระใหญ่
ผศ.ดร.สุมิตรา ต่านพาณิชย์
ผศ.ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์

ผศ.ดร.วาปี คงอินทร์
ผศ.ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ
ผศ.สุพิมล ศรศักดิ์
ผศ.ดร.พิธิบูลย์ กาญจนพิพิธ
ดร.มงคล จิตรโสภิน
ดร.วิสิทธิ์ มะณี
ดร.สมชาย เทพแสง
ดร.นรินาท จุลเนียม
ดร.อรัญญา เยาะหะรี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยมหิดล
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
สถาบันเทคโนโลยีนิวตกรรมทางการศึกษา
และการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยเกริก
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.สร้อยญา แสงอัมพร
 รศ.ดร.ไพโรจน์ บัวสุข
 รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง
 ดร.บรรจง ลาวะลี
 ดร.พรทิวา จุลสุคนธ์
 ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ
 ผศ.ดร.อุเทน ลาพิงค์
 ผศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ ลุนสำโรง
 ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์
 ดร.พันธุ์ธัช ศรีทิพันธุ์
 ดร.กฤตสุขชิน พลเสน
 ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว
 ดร.สุชาสินี แสงมุกดา
 ดร.สุมานพ ศิวรัตน์
 นายพนมนคร มีราคา
 นางสาวซัชชญา ตรีทวีวงศ์กุล
 นายบัญชา ธรรมบุตร
 นายกิตติพัฒน์ ทาวงค์ษา
 นายรัชกษทวี เกาโต
 ว่าที่ร้อยตรี ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ
 นายชนมกร ประไกร
 นายมณฑียร มนตราพิบูลย์
 ว่าที่ร้อยตรีหญิง วาริณี โสภาจร
 ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ

วิทยาลัยศรีธรรมมาศไกรราช
 วิทยาลัยอีสาน
 วิทยาลัยร้อยเอ็ด
 วิทยาลัยร้อยเอ็ด
 วิทยาลัยร้อยเอ็ด
 วิทยาลัยล้านนา
 วิทยาลัยล้านนา
 วิทยาลัยล้านนา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยศรีล้านช้าง
 วิทยาลัยศรีล้านช้าง
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยอีสาน
 วิทยาลัยอีสาน
 วิทยาลัยอีสาน

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มมร ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2566) ได้จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการ การศึกษาของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป และเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการด้านการศึกษาร่วมยังนำเสนอองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามวิถีของการศึกษาเชิงพุทธศาสนา และสหวิทยาการด้านการศึกษา โดยบทความทุกเรื่องได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา โดยบทความวิชาการ บทความวิจัยประจำฉบับนี้ มีงานเขียนที่ความน่าสนใจประกอบไปด้วยข้อบทความวิจัยและบทความวิชาการที่สามารถนำไปสู่กระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของนักวิจัยและนักวิชาการ เป็นผลงานที่มีคุณภาพผ่านการอ่านตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำเรื่องละ 3 ท่านเป็นอย่างน้อย เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ นำเสนอต่อผู้ที่มีความสนใจนำไปต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เดิม จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารศึกษาศาสตร์ มมร ฉบับนี้ จะมีคุณค่าทางวิชาการที่แพร่หลาย มีประโยชน์โดยส่วนรวมต่อนักวิชาการศึกษา บุคคลทั่วไป และครูอาจารย์ เป็นอย่างยิ่ง

พระครูศรีวิรัตนสุนทร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

ศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสาน ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน)

The Study the Students Reading Ability in Mandarin Through a Blended Supplementary Learning
Arrangement Together with the Mandarin Phonetic Reading Skills Exercise (Hanyu Pinyin)

ผู้เขียน : Zhong Ying Ying, นีรนาท จุลเนียม.....11

ศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

The Study the Ability to Write Stories From Pictures Using Imagination of Learners of Grade 6 Students From
Collaborative Learning Management with CIRC Techniques

ผู้เขียน : อัจฉรา ศรีวรกุล, นีรนาท จุลเนียม.....25

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Effect of STEM Education Approach on Learning Achievement and Engineering Design Process of 6th Grade
Students

ผู้เขียน : นรี ทองจิตต์, เชษฐ ศิริสวัสดิ์, ธนาวุฒิ ลาตวงษ์.....42

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

Applying for Good Governance Principles in the Administration of Educational Institution Directors under
Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2

ผู้เขียน : ชัยวัฒน์ อนุชาติ, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพนาศ เศวตวรโชติ.....58

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่อง พุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา

The Results of Using the Principle of Threefold Training with Micro-Learning Instructional Activities for
Promoting Dhamma Learning on the Topic “The Life Of Buddha” of Elementary Dhamma Studies Level
Students in Secondary School

ผู้เขียน : พระสุริยา ไชยประเสริฐ, สุภาณี เส็งศรี, กอบสุข คงมนัส.....71

ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

Ethical Leadership According to the Buddhism of Executives that affect the Efficiency of the School
Personnel Management under Suratthani Primary Educational Service Area Office 3

ผู้เขียน : พิชญา จินศรีคง, สันติ อุณจะนำ, สรัญญา แสงอัมพร.....87

การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

The Use of the Four Noble Truths for Stress Management of Teachers and School Administrators under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

ผู้เขียน : นุชนาถ ปลอดใจดี, ทิพมาศ เสวตวรโชติ, สันติ อุณจะนำ.....100

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา

Transformational Leadership of School Administrators

ผู้เขียน : ธีรจิรา พุฒิมวงค์, ศิริพร สีนพรม, มัทนา วังถนอมศักดิ์.....116

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Parental's Satisfaction with the Management of Piboon Prachasan School under Special Education Administration Bangkok

ผู้เขียน : ธิติรัตน์ พลอยศรี, ธารินทร์ รสานนท์.....125

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

The Study on the Efficiency of the Administration of Communityrepair Center (Fix It Center) under Vocational Education, Nakhon Si Thammarat Province

ผู้เขียน : ประเวท จันทรงาม, สรัญญา แสงอัมพร, สันติ อุณจะนำ.....138

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

The Transformational Leadership of School Administrations Influencing School Effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat Province

ผู้เขียน : ภคพิศดา แทนศิลป, เกศริน มนูญผล, สันติ อุณจะนำ.....150

การเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยชุดกิจกรรมแนะแนว

The Enhancement of Attitude toward Career in the Industry Eastern Economic Corridor of Junior High School Students Through Guidance Activity Package

ผู้เขียน : ชัชริย์ คชรินทร์, สกล วรเจริญศรี, มณฑิรา จารุเพ็ง.....162

การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เพื่อสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

An Application of Seven Kalyanamittdhamma Principles to Create Organizational Happiness for Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat

ผู้เขียน : ณัชชา เพ็ชรทรัพย์, สรัญญา แสงอัมพร, สันติ อุณจะนำ.....173

กลยุทธ์การจัดการที่สำคัญของมัณฑนากรมืออาชีพ

Key Management Strategies of a Professional Decorator

ผู้เขียน : ขัตติพงษ์ ดั่งสำราญ.....186

การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

Management of Teaching and Learning in Buddhism of Moral Teaching Monk in sSchools in the Context of New Normal

ผู้เขียน : พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ ฉนทวิโช), พระเสถียรนันท์ ภทราวุโธ, พระกิตติพล ธนพโล, ศรีณย์ ท้าวมิตร.....198

กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพสำหรับห้องเรียนภาษาอังกฤษ

Motivation Strategies to Efficacy in the English Language Classroom

ผู้เขียน : อรรชนิดา หวานคง.....209

การศึกษาความหมายของคำว่า “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบัน

A Study of the Meaning of the Word /rɔ̌ːb/ in Thai Language

ผู้เขียน : กัลยรัตน์ กลิ่นสุวรรณ, วิมลวรรณ ขอบเขต.....221

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี

Transformational Leadership Affecting Strategic Management of School Administrators under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office

ผู้เขียน : สุนันทา สายสร้าง, สมชาย เทพแสง, เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร.....233

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Game Based Learning to Development of Achievement in Mathematics Learning of Mathayomsuksa 1 Students

ผู้เขียน : สำนวน คุณพล.....247

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

The Opinion of Students towards the Leadership of Small School Administrators of Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province

ผู้เขียน : ปวีศา เลิศวิริยะประสิทธิ์, จุรีรัตน์ หนองหว่า.....260

การพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา

Innovative Development for Educational Administration in School

ผู้เขียน : นเรศวร เศรษฐสิงห์, ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์.....275

**การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย**

The Enhancement of Teacher Characteristics of The Student of The Faculty of Education, Mahamakut
Buddhist University

ผู้เขียน : รัชชทิพย์ เกาโต, พระบุญฤทธิ์ อภิภูมโน, มงคล สารินทร์.....286

**การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน**

Growth Mindset of School Administrators Affecting Change Management in Schools under the Secondary
Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces.

ผู้เขียน : สมชาย เทพแสง, สนั่น ประจางจิตร, คณิต สุขรัตน์, พรวิทย์ ลังกะสูตร, อัจฉริยา เทพแสง.....301

พุทธปรัชญาแม่แบบแห่งจริยปรัชญาไทย

Buddhist Philosophy Orthodox of the Ethics of Thai Philosophy

ผู้เขียน : วิพจน์ วันคำ, พิศพงษ์ แสนสิ่ง.....316

การสอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา

Teaching Dhamma Studies Through Cippa Model Activities

ผู้เขียน : พระสมพร นามอินทร์, อภิเดช สุผา, ชาตรี สุขสบาย.....325

วิจารณ์วรรณกรรมเรื่องสิทธิธารณะของเฮร์มานน์ เฮสเส

Hermann Hesse's Siddhartha: a Literary Criticism

ผู้เขียน : พระปริยัติวัชรกิจ (ไมตรี กองแสน), จตุภูมิ แสนคำ, ทิวา สุขุม.....337

วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย: แนวทางพัฒนาผู้เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติ

Principles and Practices of Thai Language Learning Management: Enhancing Student Development through
Hands-on Approach

ผู้เขียน : ศษา ปราณิตพลกรัง, พระจักรพัชร จกภทโท, รัชนิยา เอยรอด, บัญชา ธรรมบุตร, พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี.....351

**การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล 2 โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐาน
โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา**

Developing Morality and Ethics of Kindergarten Students 2 by Applying Research Based. Wimon Wittaya
Community Municipal School.

ผู้เขียน : พันธุ์ธัช ศรีทิพพันธุ์, วิไลรัตน์ จุลเดช, รัชชทิพย์ เกาโต.....362

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวม ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่ม
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ**

Relationship between Visionary Leadership and Total Quality Management of School Administrators for
Regional Special Education Center Director, Network Group 12, Special Education Bureau

ผู้เขียน : ชาญณรงค์ จุนเจือวงศ์, สมชาย เทพแสง, เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร.....377

ศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน)

Zhong Ying Ying

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อีเมล: elovemylove@gmail.com

นรีนาท จุลเนียม

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อีเมล: elovemylove@gmail.com

Received: July 22, 2023 Revised: November 15, 2023 Accepted: December 1, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีมุ่งหมาย 1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน) เกณฑ์ร้อยละ 80 2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนก่อนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน) 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 52 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะสัทอักษรจีนกลาง .แบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง แบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาประสิทธิภาพโดยภาพรวมของทดสอบการอ่านออกเสียงนักศึกษาของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ เรียนหมู่เรียน 1 และหมู่เรียน 2 (E1/E2) เท่ากับ 62.95/90.00 ซึ่งประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้
2. ผลการเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง โดยใช้กิจกรรมบทเรียนแบบก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่นัยสำคัญที่ระดับ .05
3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของสนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.49และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.65

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลาง, การอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน)

THE STUDY THE STUDENTS READING ABILITY IN MANDARIN THROUGH A BLENDED SUPPLEMENTARY LEARNING ARRANGEMENT TOGETHER WITH THE MANDARIN PHONETIC READING SKILLS EXERCISE (HANYU PIRYIN)

Zhong Ying Ying

Program Curriculum and teaching disciplines Pathum Thani University

E-Mail: elovemylove@gmail.com

Neranart Chulniam

Program Curriculum and teaching disciplines Pathum Thani University

E-Mail: elovemylove@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1. to compare the Mandarin reading skills of students from the blended supplementary learning arrangements with the Mandarin Phonetic Reading Skills Practice (Pinyin) 80% criteria. Quickly compare students' ability to read Mandarin before and after class. from the combined supplementary learning management combined with the Mandarin Chinese Phonetic Reading Skills practice form (Pinyin) 3. To study the satisfaction after the blended supplementary learning management combined with the Mandarin Chinese Phonetic Reading Skills Practice Form (Pinyin). By voluntarily come to study through online application. For the academic year 2022, 52 people by using a simple random sampling of 25 people. The instruments used in the research consisted of pre- and post-study test learning management plan Combined form with skill exercises Chinese phonetic characters. Mandarin Chinese Phonetic Reading Skills Practice Form Mandarin Chinese pronunciation test the statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and t-test

The results of the research found that:

1. A study of the overall efficiency of the student reading aloud test of those interested in learning Mandarin Chinese. By voluntarily come to study through online application. Class 1 and Class 2 (E1/E2) equal to 62.95/90.00, the efficiency of which is acceptable.
2. Comparison of Mandarin Chinese reading aloud by using pre-school and after-class lesson activities Learned with a blended supplementary learning arrangement together with Mandarin Chinese Phonetic Reading Skills Exercises. have higher academic achievement after school than before That's significant at the .05 level.

3. Most of the students were satisfied with the supplementary activities of the Mandarin Chinese pronunciation lessons. interested in learning Mandarin Overall, it was at a very satisfactory level with mean ($\bar{x}$) equal to 4.49 and standard deviation (S.D.) equal to 0.65.

Keywords: reading ability in Mandarin, reading Chinese phonetic characters (Pingyin)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด -19 ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิต ของผู้คนทั่วโลกในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก “ชีวิตวิถีใหม่” (New Normal) เป็นแนวทางที่หลาย ๆ คน จะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรมในช่วงไวรัสตัวนี้ออกมาระบาด มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากที่เคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน ต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" เพิ่มเข้ามาโดย รองศาสตราจารย์ มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่าง เป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่ เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต และทางการศึกษาก็เช่นกันใน สถานการณ์โควิด-19 ระบาด เราควรเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้ นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออก มาตรการด้าน การเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อม ด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก สำหรับประเทศไทย ความท้าทายใน การเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าในสถานการณ์โควิด-19 เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยน วิถีให้ เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการการเรียนรู้ของไทยจึง ไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและ เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก

ปัจจุบันภาษาจีนเป็นภาษาที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาประเทศอย่างมาก ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ ความมั่นคง การท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสาร และด้านการศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่ม มากขึ้นในอนาคต การสื่อสารโดยใช้ภาษาจีนได้เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศรวมทั้งประเทศ ไทยซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาจีน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 190) ได้กล่าวไว้ว่า “ใน สังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็น เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ วัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก” อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการสนับสนุนให้มีโรงเรียนประจำตำบล โดยสนับสนุนให้โรงเรียนประจำตำบลจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เป็นภาษาที่สามในการพัฒนาและ ยกกระตือรือร้นการศึกษา ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาและสถาบันกวดวิชา ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้มีมติเลือกวิชาภาษาจีนเพื่อการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สามในการจัดการเรียนการสอนและยกระดับการศึกษา

ระบบสัทอักษรจีนหรือในภาษาจีนเรียกว่าฮั่นอวี่พินอิน (汉语拼音) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในออกเสียง ภาษาจีน คณะกรรมการปฏิรูปตัวอักษรจีนออกสำรวจสอบถามความคิดเห็นเพื่อทำการวิจัยและวิเคราะห์การ ใช้สัทอักษรจีน ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1956 คณะกรรมการได้พัฒนาแบบแผนการถอดเสียงอ่านระบบสัท

อักษรจีน ซึ่งแบบแผนนี้ได้ผ่านการปรับแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญหลายครั้ง การอ่านจึงถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาชีวิตสู่การนำกลวิธีการอ่านของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการอ่านมาใช้ในการสอน กลวิธีการอ่านในที่นี้หมายถึงการกระทำหรือกระบวนการใดๆ ที่ผู้อ่านกระทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน การกระทำเหล่านี้อาจใช้ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวก็ได้ ผู้อ่านแต่ละคนจะมีความแตกต่างในเรื่องของแบบการอ่านและกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจบทอ่าน (Kern, 1989 ;Barnett, 1989; Anderson, 1991) นักการศึกษาเชื่อว่าความสามารถในการอ่านภาษาที่สองไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในตัวภาษาเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับกลวิธีการอ่าน ผู้อ่านที่มีความสามารถในการอ่านภาษาที่สองจำกัด สามารถใช้กลวิธีการอ่านมาช่วยในการทำความเข้าใจบทอ่านได้ (Auerbach and Paxton, 1997) จึงได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ สัทอักษรจีนหรือพินอินได้รับการพัฒนามาจากระบบจู้อินซึ่งเป็นระบบการออกเสียงแบบเก่าของจีน พินอินมีความสมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับจากสถาบันนานาชาติหลายแห่งทั่วโลก โดยถือว่าเป็นระบบการออกเสียงที่เป็นมาตรฐานสำหรับภาษาจีนกลาง (黄伯荣, 廖序东主编, 2007, pp. 30) จากการสำรวจการใช้ระบบการอ่านออกเสียงในระดับมหาวิทยาลัยไทยจำนวน 59 แห่ง มหาวิทยาลัยที่สอนการออกเสียงภาษาจีนด้วยระบบพินอินมีทั้งหมด 57 แห่ง (96.6%) สอนด้วยระบบจู้อิน 3 แห่งและสอนโดยการใช้ภาษาไทย 1 แห่ง (มี 2 แห่งที่ตอบว่าสอนโดยการใช้ 2 ระบบ) จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยเกือบทั้งหมดในประเทศไทยใช้ระบบการอ่านออกเสียงด้วยระบบสัทอักษรจีนหรือพินอิน (ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, หน้า 68) ทั้งนี้ อักษรจีนกลางมีลักษณะพิเศษคือเป็นอักษรภาพที่มีความหมายในตัวเอง แต่การเรียนการสอนส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมักใช้วิธีบอกความหมายให้ผู้เรียนจำ และมองข้ามความหมายที่แฝงอยู่ในสัญลักษณ์ตัวอักษรจีนกลาง การท่องจำเพียงอย่างเดียว สำหรับตัวอักษรที่มีขีดน้อยก็พอจะทำได้ แต่ถ้าตัวอักษรที่มีจำนวนขีดมากๆ ก็เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากเพราะหากไม่รู้วิวัฒนาการที่มา ไม่รู้รากศัพท์ความเป็นมา ก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและท้อแท้ได้ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำความหมายของตัวอักษรจีนกลาง ดังนั้นการเรียนอักษรจีนกลางประเภทอักษรภาพจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความหมายของอักษรจีนกลาง และสามารถต่อยอดในการเรียนอักษรที่ยากขึ้นได้ตามลำดับ (นภาลักษณ์ ตั้งอรุณศิลป์, 2559 : 2)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจในการอ่านออกเสียงสัทอักษร จึงควรศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน) พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสัทอักษร (พินอิน) โดยใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงสัทอักษร (พินอิน) ของนักเรียน ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน) เกณฑ์ร้อยละ 80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนก่อนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน)

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน) หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80
2. ความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียน สูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน)
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (พินอิน) มีระดับดีขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรสมมติฐาน (Hypothetic population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์กับสถาบันกวตวิชา เขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เลือกมาจากประชากรเป้าหมาย (Target population) คือ ผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 52 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 25 คน

ด้านเนื้อหา

第一课 你好 !	บทที่ 1 สวัสดี!
第二课 您身体好吗 ?	บทที่ 2 คุณเป็นอย่างไรบ้าง
第三课 你做什么 ?	บทที่ 3 คุณกำลังทำอะไร
第四课 你叫什么名字 ?	บทที่ 4 คุณชื่ออะไร
第五课 她是谁 ?	บทที่ 5 เธอคือใคร?
第六课 你是哪国人 ?	บทที่ 6 คุณมาจากประเทศอะไร
第七课 今天几月几号 ?	บทที่ 7 วันนี้วันอะไร?
第八课 现在几点 ?	บทที่ 8 ตอนนี้กี่โมงแล้ว
第九课 你喜欢吃什么 ?	บทที่ 9 คุณชอบกินอะไร
第十课 多少钱 ?	บทที่ 10 ราคาเท่าไร?

ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์กับสถาบันกวตวิชา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 16 คาบ

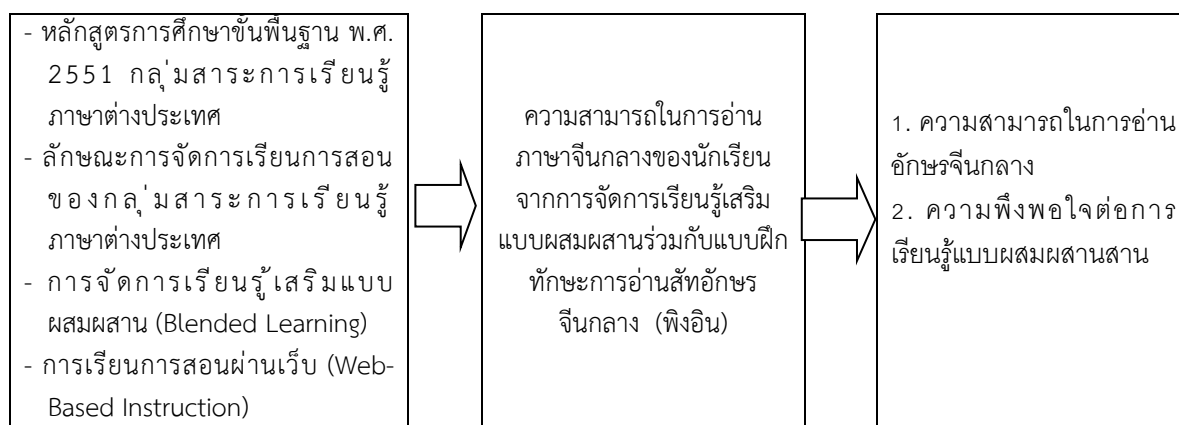

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

สิ่งที่ทดลอง ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1.แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะสัทอักษรจีนกลาง
 - 2.แบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง
 - 3.แบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง
 4. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง
- ต่อโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล / การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักศึกษาออนไลน์ และวัยทำงานช่วงอายุ19-35ปี นักศึกษาออนไลน์ และวัยทำงานช่วงอายุ19-35ปี จำนวน 25 คน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านภาษาจีนกลาง ประกอบด้วย แบบสังเกตการอ่านออกเสียง จำนวน 30 คะแนน
2. ทดลองสอนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางแก่นักศึกษาจำนวน 25 คน ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นเป็นเวลา 8 ชั่วโมง 8 สัปดาห์
3. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองสอนด้วยแบบฝึกทักษะอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางเรียบร้อยแล้ว จึงทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านภาษาจีนกลาง ประกอบด้วย แบบสังเกตการอ่านออกเสียง และแบบทดสอบแบบหลังเรียน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง โดยหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง โดยการใช้สถิติ t – test แบบ Dependent

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบผลความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง โดยการค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักศึกษาออนไลน์ และวัยทำงานช่วงอายุ 19-35 ปี นักศึกษาออนไลน์ และวัยทำงานช่วงอายุ 19-35 ปี จำนวน 25 คน ที่ผลการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจของผู้ที่สนใจเรียนออนไลน์ มีต่อแบบทดสอบการอ่านออก เสียงภาษาจีนกลาง

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์

รายการประเมิน	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.สาระสำคัญ			
1.1 การสื่อความหมายเข้าใจง่าย	4.41	0.6	มาก
1.2 เนื้อหามีความครอบคลุม	4.55	0.60	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาที่น่าสนใจ	4.36	0.73	มาก
2.ด้านเนื้อหา			
2.1 เนื้อหาแบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเรียน	4.32	0.72	มาก
2.2 เนื้อหาของแบบทดสอบมีความถูกต้องชัดเจน	4.41	0.6	มาก
2.3 เนื้อหาแบบทดสอบเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.36	0.73	มาก
2.4 การนำเสนอเนื้อหาเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.36	0.73	มาก
2.5 เนื้อหาของแบบทดสอบมีระดับความยากง่ายที่เหมาะสม	4.23	0.75	มาก
2.6 แบบทดสอบมีการพัฒนาทักษะด้านการอ่าน	4.50	0.51	มาก
3.ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ของแบบทดสอบ			
3.1 กิจกรรมของแบบทดสอบมีความหลากหลายและมีความน่าสนใจ	4.41	0.73	มาก
3.2 กิจกรรมมีการเรียงลำดับความยากง่ายและสร้างความสนใจผู้เรียน	4.50	0.67	มาก
4.ด้านการใช้ภาษา			
4.1 มีการใช้ภาษาสื่อความหมายที่ชัดเจน	4.55	0.51	มากที่สุด
4.2 เนื้อหามีความถูกต้อง เหมาะสม	4.41	0.67	มาก

รายการประเมิน	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.3ต้องอักขรมีขนาดพอเหมาะและมีสีสันทสวยงามเหมาะการเรียนรู้	4.64	0.58	มากที่สุด
5.ด้านการวัดและประเมินผล			
5.1การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.18	0.80	มาก
5.2การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.45	0.67	มาก
รวมทั้ง 5 ด้าน	4.43	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.1 ผลการประสิทธิภาพของแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ และสนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ จำนวน 25 คน ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับพอใจมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และ SD 0.66) ในแต่ละด้านสาระสำคัญนั้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และ S.D. เท่ากับ 0.64) พิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหานั้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และ S.D. เท่ากับ 0.67) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ของแบบทดสอบนั้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ S.D. เท่ากับ 0.70) ด้านการใช้ภาษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และ S.D. เท่ากับ 0.63) ด้านการวัดประเมินผลนั้นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และ S.D. เท่ากับ 0.66) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแบบทดสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางนักศึกษาของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คน ตามเกณฑ์ 80/80

แบบฝึกเสริมทักษะ	จำนวน	E1/E2
第一课 你好！ บทที่ 1 สวัสดี!	25	74.94/93.09
第二课 您身体好吗？ บทที่ 2 คุณเป็นอย่างไรบ้าง	25	68.18/88.64
第三课 你做什么？ บทที่ 3 คุณกำลังทำอะไร	25	59.84/89.94
第四课 你叫什么名字？ บทที่ 4 คุณชื่ออะไร	25	65.30/92.21
第五课 她是谁？ บทที่ 5 เธอคือใคร?	25	60.76/88.18
第六课 你是哪国人？ บทที่ 6 คุณมาจากประเทศอะไร	25	54.88/86.06
第七课 今天几月几号？ บทที่ 7 วันนี้วันอะไร?	25	61.09/92.37
第八课 现在几点？ บทที่ 8 ตอนนี้กี่โมงแล้ว	25	55.43/90.86
第九课 你喜欢吃什么？ บทที่ 9 คุณชอบกินอะไร	25	67.25/88.88
第十课 多少钱？ บทที่ 10 ราคาเท่าไร?	25	61.89/89.78
เฉลี่ย		62.95/90.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการการศึกษา ประสิทธิภาพโดยภาพรวมของทดสอบการอ่านออกเสียงนักศึกษาของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ และ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 52 คน

โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 25 คน หมู่เรียน 1 และหมู่เรียน 2 (E1/E2) เท่ากับ 62.95/90.00 ซึ่งประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คน

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
ก่อนเรียน	25	30	370	16.82	56.06
หลังเรียน	25	30	539	24.50	81.67

*ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางสำหรับนักศึกษา การทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 16.82 คิดเป็นร้อยละ 56.06 สำหรับการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 24.50 คิดเป็นร้อยละ 81.67 แสดงให้เห็นว่าหลังเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คน

ที่	รายการประเมิน	X	S.D	แปลผล
1	นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้แบบวัดประเมินการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางและแบบทดสอบ	4.41	0.65	มาก
2	กิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง	4.41	0.65	มาก
3	เนื้อหาที่นำมาใช้สอดคล้องกับบทเรียนของนักศึกษา	4.55	0.58	มาก
4	ขนาดของตัวอักษรในแบบวัดประเมินผลการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางและแบบทดสอบชัดเจนอ่านง่าย	4.55	0.65	มาก
5	นักศึกษานำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.72	0.61	มาก
6	กิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางช่วยพัฒนาการอ่านออกเสียงได้ดีขึ้น	4.50	0.66	มาก
7	ผู้สอนสามารถสื่อสารกับนักศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจน	4.5	0.66	มาก
8	คำอธิบายในแบบทดสอบมีความชัดเจน	4.27	0.69	มาก
9	สนุกสนานกับการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง	4.5	0.72	มาก

ที่	รายการประเมิน	X	S.D	แปล ผล
10	ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนการสอน	4.45	0.66	มาก
	รวม	4.49	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ จำนวน 25 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 0.65 และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้จริง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.61) เนื้อหาที่นำมาใช้สอดคล้องกับบทเรียนของนักศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.58) ขนาดของตัวอักษรในแบบวัดประเมินผลการอ่านออกเสียง ภาษาจีนกลางและแบบทดสอบชุดเงินอ่านง่าย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า เท่ากับ 0.65)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาจีนกลางของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้เสริมแบบผสมผสานร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านสัทอักษรจีนกลาง (ฟังอิน) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพโดยภาพรวมของทดสอบการอ่านออกเสียงนักศึกษของผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ และ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 52 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 25 คน หมู่เรียน 1 และหมู่เรียน 2 (E1/E2) เท่ากับ 62.95/90.00 ซึ่งประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2. ผลการเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง โดยใช้กิจกรรมบทเรียนแบบก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนจริงผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่นัยสำคัญที่ระดับ .05

3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางของ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 0.65 และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากไปน้อย มีผลการประเมินในระดับพอใจมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง สำหรับของ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง โดยการสมัครใจมาเรียนผ่านการรับสมัครออนไลน์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 52 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 25 คน

พบว่าในภาพรวมนั้นแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ (E1/E2) เท่ากับ 62.95/90.00 ซึ่งสอดคล้องกับ สมนึก ภัททิณี (2557) ที่กล่าวว่า การที่จะทำให้แบบฝึกที่ พัฒนาขึ้นนั้น ประสิทธิภาพ จะต้องอยู่ในเกณฑ์ ที่ยอมรับได้โดย ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 2.5 จากเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นต้องมีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 77.5 ($80 - 2.5 = 77.5$) แสดงว่า แบบฝึกทักษะนี้สามารถนำไปใช้พัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางทั้งในเรื่องของการอ่าน เพื่อให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางได้อย่างถูกต้องตามหลักการอ่านภาษาจีนกลาง นอกจากนี้ค่า (E1/E2) เท่ากับ 62.95/90.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.06 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.67 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 เมื่อไปเทียบกับค่า t พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง สำหรับของ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คนที่เรียนด้วยแบบวัดประเมินการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางและแบบทดสอบจากคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางจากแบบวัดประเมินการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางและแบบทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนของ จำนวน 25 คน ที่เรียนด้วยแบบวัดประเมินการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางและแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลปรากฏว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนด้านนี้สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 16.82 และ 24.50 หรือร้อยละ 56.06 กับ 81.57 ตามลำดับ

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางสำหรับของ สนใจเรียนภาษาจีนกลาง จำนวน 25 คน ผลปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางสำหรับของ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 0.48 ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาเทพ ทิพย์เทพ (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยได้สำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะผลปรากฏว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับและอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับพอใจมาก และการศึกษาของเสาวนีย์ พรหมบุญวัฒน์ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ในด้านความพึงพอใจของของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 ที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี อำเภอเมือง จังหวัด อุตรดิตถ์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นค่าเฉลี่ย

4.55 อยู่ในระดับ มากที่สุด ส่งผลให้นักเรียนสนใจตั้งใจศึกษาหาความรู้ทำให้เกิดผลการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในครั้งนี้

1. ควรให้นักศึกษาได้ฝึกการออกเสียงพยัญชนะ สระเดี่ยว ประโยคอย่างต่อเนื่องและควรให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงที่หลากหลาย เพื่อที่จะได้อ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้อง
2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงของนักเรียนต่อไป
3. การจัดกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง ควรมีเวลาให้กับนักศึกษาในการทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนากิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางควบคู่กับการเขียนตัวอักษรจีน เพื่อพัฒนาการเรียนภาษาจีนของนักเรียนต่อไป
2. ควรพัฒนาสื่อที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมเสริมบทเรียนการอ่านออกเสียงภาษาจีนกลางเพื่อส่งเสริมการเรียนของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจและจดจำภาษาจีนมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมเกมเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนและความสนใจในการอ่านภาษาจีนสำหรับนักศึกษา
4. ควรมีการศึกษา หลักการ ทฤษฎีของกิจกรรมเกมการศึกษาแล้วนำไปดัดแปลง หรือสร้างชิ้นใหม่ เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ

บรรณานุกรม

- จิรวัดน์ เพชรรัตน์, อัมพร ทองใบ. (2556). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุรางศรี วิเศษ. (2554). พัฒนาการอ่านและการเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ปทุมธานี: ราชบัณฑิตยสถาน
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน
- บุญนา เกษี. (2556). รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องระบบสมการเชิงเส้น. ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพานทองสหภาพชุมชนอำเภอบ้านนาถ จังหวัดชลบุรี
- คณิตศร ศรีประไพ. (2555). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นิลาภรณ์ ธรรมวิเศษ. (2546). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ ในมาตราแม่กด สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ จัดการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยราช
ภัฏอุบลราชธานี.
- สมพร ตอยยี่. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 โรงเรียนเซนต์เทเรซา หนองจอก กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(สาขาวิชาการ มัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรศักดิ์ อัครบรร. (2544). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ก. พลพิมพ์ (1996) จำกัด
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2545). นวัตกรรมการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 4: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษา
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพฑูรย์ ถิรโพธิ์. (2543). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการกิจกรรมร่วมหลักสูตร. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มาตรฐานการอุดมศึกษา
- นุกูล ธรรมจ. (2558). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ภาษาจีนระดับต้น 1. คณะมนุษยศาสตร์ และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์แมนดารินเอดูเคชั่น. (2556). คู่มือการเรียนการสอนภาษาจีน. กรุงเทพฯ: แมน ดาอิน.
- นุกูล ธรรมจ. (2553). ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงสัทอักษรจีนกลาง “ไทย พินอิน” ที่มีต่อ
ความสามารถ ในการอ่านออกเสียงสัทอักษรจีนกลาง ของนักศึกษา โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง. ค้นเมื่อ มิถุนายน, 2565 จาก
<http://www.thailis.or.th>
- เหวิน จิ่งเหวิน. (2544). ภาษาจีนระดับต้น 1. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วันเพ็ญ รูปอินทร์. (2556). ความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจใน การปฏิบัติงานของ
ครูปฏิบัติการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่E การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
สหวิทยาเขตระยอง 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2555). การพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ครอบครัว ศึกษา:
ครอบครัวแบบพอเพียง ระยะที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช
- บรรเจิด ศุภราพงศ์. (2556). ความพึงพอใจของ ของผู้ปกครองของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาต่อการบริหาร
งานของโรงเรียนปอชองพิทยาคม สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา. งานนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2556). ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2555. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- 向 影疏. (2564). การอ่านนั้นมีใช้แต่เพียงการอ่านตามตัวอักษรอย่างเดียวเท่านั้น แต่เราต้องจำ และทำความเข้าใจ
เข้าใจใน คำ ประโยค ข้อความที่ต่อเนื่องกัน <https://www.zhihu.com/search>

ศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

อัจฉรา ศรีวรกุล

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อีเมล : artchara_bb@hotmail.com

นිරนาท จุลเนียม

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อีเมล : artchara_bb@hotmail.com

Received: November 15, 2022 Revised: July 15, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีมุ่งหมายเพื่อ 1.เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC และ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลรัศมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเรื่องจากภาพ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเรื่องจากภาพ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะการร่วมมือของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณา

เป็นรายทักษะ และจัดเรียงตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะการจัดตั้งกลุ่ม ทักษะการสรุปความคิด ทักษะการปฏิบัติงานกลุ่ม และทักษะการคิดเชิงระบบ

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด พบว่า ความคิดเห็นภาพรวมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายด้าน และจัดเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ : การเขียนเรื่องจากภาพ, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

THE STUDY THE ABILITY TO WRITE STORIES FROM PICTURES USING IMAGINATION OF LEARNERS OF GRADE 6 STUDENTS FROM COLLABORATIVE LEARNING MANAGEMENT WITH CIRC TECHNIQUES.

Artchara Sriwarakul

Program Curriculum and teaching disciplines Pathum Thani University

E-Mail artchara_bb@hotmail.com

Neranart Chulniam

Program Curriculum and teaching disciplines Pathum Thani University

E-Mail artchara_bb@hotmail.com

Abstract

This research aims to 1. Compare the ability to write visual stories using the imagination of the students of grade 6 students from the CIRC cooperative learning management technique. the imagination of the learners of grade 6 students from the CIRC cooperative learning management technique and 3. To study the satisfaction towards the cooperative learning management by using CIRC technique, a sample of Pathomes 6 students at Reassume Kindergarten. The office of Saraburi Primary Educational Service 25 people, were obtained by random sampling of the classrooms by a simple random sampling method. The tools used in the research consisted of Management plan for learning to write stories from pictures The test measures the ability to write stories from pictures. Satisfaction questionnaire on cooperative learning management by CIRC technique. Statistics used for basic statistical analysis. using the mean standard deviation.

The results of the research found that:

1. The results of the comparison of scores on imaginary writing ability of grade 6 students who received CIRC cooperative learning were found that the average scores on imaginative writing ability of students after the CIRC The learning management was significantly higher than before the learning management at the .05 level which was consistent with the research hypothesis set.

2. The results of the comparison of the cooperative skills of Prathomsuksa 6 students who received cooperative learning with CIRC technique found that the average cooperative skills of students after learning management were higher than before. It was statistically

significant at the .05 level which was consistent with the research hypothesis set. when considering each skill and sorted by mean (X) from descending, group formation skills thinking skills Group Performance Skills and system thinking skills

3. The satisfaction of Prathomsuksa 6 students with learning activities using CIRC technique together with thought diagrams found that the overall opinions on learning activities using CIRC technique together with the mind diagram think at the most agreeable level. by considering each aspect and sorted according to the mean (X) from highest to lowest, the learning atmosphere. Benefits and learning activities

Keywords: writing from pictures, collaborative learning management with CIRC technique

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ความสำคัญกับการเขียน โดยกำหนดเรื่องการเรียนรู้ในหลักสูตรเป็นสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552: 12) ทั้งนี้ ความสำคัญของการเขียนและการเขียนตามภาพดังกล่าวเบื้องต้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีปัญหาเรื่องการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนเรื่องตามภาพ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นที่นักเรียนจะต้องใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งใช้ในการทดสอบประกอบด้วย การทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การเขียนตามภาพ จึงถือเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นอย่างมาก เพื่อให้การเขียนเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นได้คะแนนสรุปผลการทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 และคะแนนสรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562-2563 โรงเรียนอนุบาลรัศมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562-โรงเรียนอนุบาลรัศมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสาระการเขียนของปีการศึกษา 2562 มีคะแนน เฉลี่ยเท่ากับ 60.46 และปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 52.61 ซึ่งผลคะแนนของทั้งสองปีการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือ ร้อยละ 70 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 คน (เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2563) เกี่ยวกับคะแนนความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามภาพ ปัญหาที่พบจากการสอนนักเรียนในสาระการเขียน สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนไม่ชอบเขียนเรื่อง และมีสมาธิจดจ่อกับการเขียนได้เป็นเวลานาน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เป็นการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มที่ใช้การบูรณาการการอ่านและการเขียนเข้าด้วยกัน ดังที่ Slavin 1995 (อ้างถึงในวัชรรา เล่าเรียนดี 2548: 178) กล่าวว่า เทคนิค CIRC เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน สมาชิกกลุ่มจะต้องช่วยกันปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองและต่อกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี ยอมรับผู้อื่นมากขึ้น สร้างความมั่นใจในตนเองและรู้ถึงคุณค่าของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้มีงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนที่ใช้เทคนิค CIRC ได้แก่ พจนา เขียนสะอาด (2547) ที่ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ญัฐกาญจน์ เลิศยะโส (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงร้อยแก้วโดยใช้การสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพชรรัตน์ ยุธิ (2558) ที่ศึกษาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC นอกจากนี้การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการให้มีประสิทธิภาพ ควรใช้ร่วมกับแผนภาพความคิด เนื่องจากการนำเทคนิค CIRC ไปใช้ในการสอนอ่านและการบูรณาการการเขียน จะต้องมีการวางแผนการเขียน

และการทำโครงร่างการเขียนในเรื่องที่สนใจ ดังที่ Buzan (ธัญญา พลอนันต์, ผู้แปล 2551: 4) กล่าวว่า การใช้แผนภาพความคิด คือ วิธีการที่จะนำข้อมูลเข้าสู่สมองหรือออกจากสมอง แผนภาพความคิดมาจากภาษาอังกฤษว่า Xind Xap และมีการแปลใช้ในภาษาไทยหลากหลายค าศึ่งมีความหมายเดียวกัน ได้แก่ แผนผังความคิด ดังนั้น การเรียนรู้แบบด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น นักเรียนจะต้องใช้ทักษะการร่วมมือในการทำงาน เนื่องจากการทำงานเป็นกลุ่มจะทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายและมุมมองที่มีความแตกต่างกัน จึงจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการยอมรับ รับฟังซึ่งกันและกัน มีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น รวมทั้งการมีทัศนคติที่ดีต่อกัน จึงจะส่งผลให้สามารถทำงานได้สำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2545: 10) กล่าวว่า ทักษะการร่วมมือ คือ การที่กลุ่มบุคคลร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ร่วมกันแล้วพร้อมจะบรรลุเป้าหมายนั้นไปด้วยกัน ซึ่งทุกคนในกลุ่มต้องมีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อให้งานหรือกิจกรรมนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของทุกคน

จากการศึกษาปัญหาในการสอนเขียนเรื่องตามภาพ และผลการวิจัยต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสอนอ่านและการสอนเขียนด้วยเทคนิค CIRC เป็นวิธีที่น่าจะเหมาะสำหรับการแก้ปัญหการสอนอ่านและการเขียน เพราะเป็นวิธีการที่นำการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้โดยตรง ดังนั้นจึงเห็นควรศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาการเรียนเรื่องตามภาพ ของนักเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรสมมุติฐานในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลรัศมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลรัศมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ประชากรเป้าหมายเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 25 คน

ด้านเนื้อหา

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสารเขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัด ท 2.1 ป.4/7 เขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียน ซึ่งเขียนเป็นเรื่องตามจินตนาการ 2 รูปแบบ ได้แก่ การเขียนเรื่องสั้น ๆ และการเขียนเรื่องเล่าสั้น ๆ โดยใช้แผนภาพความคิดเป็นสิ่งที่กำหนดโครงเรื่องก่อนการเขียน

ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

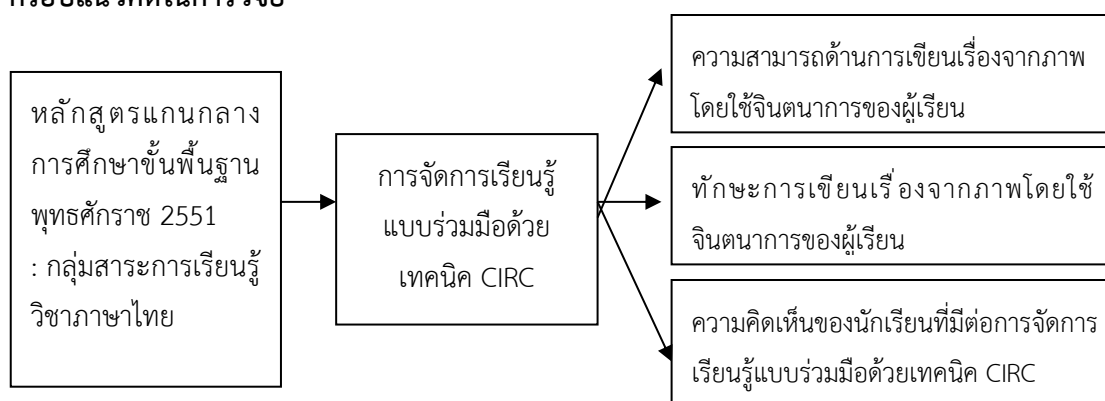
ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาในการดำเนินการทดลองทั้งหมด 12 ชั่วโมง การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 ชั่วโมง

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียน ก่อนเรียน และหลังเรียนเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ชุด ชุดละ 2 ข้อ โดยมีผู้ตรวจจำนวน 2 คน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

การเก็บรวบรวมข้อมูล / การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยขั้นตอนการเก็บข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียนการเขียนเรื่องจากภาพโดยจินตนาการของผู้เรียน แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ใช้เวลา 60 นาที
2. ระหว่างผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC และให้ครูผู้สอนร่วม จำนวน 1 คน ทำแบบสังเกตก่อนและหลังการทดลอง
3. หลังดำเนินการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนการเขียนเรื่องจากภาพโดยจินตนาการของผู้เรียน แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ใช้เวลา 60 นาที
4. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ผู้วิจัยเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การทดลองก่อนการจัดกิจกรรม	25	30	15.85	3.45	-13.03	0.00
การทดลองหลังการจัดกิจกรรม	25	30	22.03	2.20		

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดย

ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ($\bar{X}$ = 22.03, SD = 2.20) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 15.85, SD = 3.45)

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC

รายการประเมินทักษะการร่วมมือ	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ทักษะการจัดตั้งกลุ่ม	3.01	0.34	4.20	0.63	-9.046	.000
ทักษะการปฏิบัติงานกลุ่ม	3.00	0.27	4.07	0.60	-8.715	0.00
ทักษะการคิดเชิงระบบ	3.10	0.24	4.06	0.57	-7.635	0.00
ทักษะการสรุปความคิด	3.13	0.16	4.08	0.61	-8.366	0.00
รวม	3.06	0.20	4.10	0.52	-10.84	0.00

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยทักษะการร่วมมือของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ($\bar{X}$ = 3.06, SD = 0.20) สูงกว่าค่าเฉลี่ยทักษะการร่วมมือของนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ($\bar{X}$ = 4.10, SD = 0.52)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC (รายด้าน)

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย	ลำดับ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.62	0.21	เห็นด้วยมากที่สุด	3
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.70	0.20	เห็นด้วยมากที่สุด	1
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.63	0.26	เห็นด้วยมากที่สุด	2
รวม	4.65	0.16	เห็นด้วยมากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, SD = 0.16) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}$ = 4.70, SD = 0.20) นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X}$ = 4.63, SD = 0.26) และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X}$ = 4.62, SD = 0.21) โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นของนักเรียน ดังนี้

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคCIRC (รายชื่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC	$\bar{x}$	SD	แปลความหมาย	ลำดับ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.62	0.21	เห็นด้วยมากที่สุด	3
1. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับ	4.56	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	4
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและแสดงความพึงพอใจในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.63	0.48	เห็นด้วยมากที่สุด	2
3. ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามในสิ่งที่ต้องการรู้	4.53	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	5
4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้	4.60	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	3
5. นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนและการอ่าน	4.78	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	1
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.70	0.20	เห็นด้วยมากที่สุด	1
6. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน	4.70	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด	3
7. นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.85	0.35	เห็นด้วยมากที่สุด	1
8. นักเรียนกล้าแสดงออกความคิดเห็นของตนเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.50	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	5
9. นักเรียนได้รับคำแนะนำจากครูผู้สอน เมื่อมีข้อสงสัย	4.74	0.43	เห็นด้วยมากที่สุด	2
10. ครูผู้สอนมีความเป็นกันเองกับนักเรียนอยู่ตลอดเวลา	4.70	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด	3
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.63	0.26	เห็นด้วยมากที่สุด	2
11. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น	5.53	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	4
12. นักเรียนได้ฝึกคิดและวางแผนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.60	0.56	เห็นด้วยมากที่สุด	3
13. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียน	4.50	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	5
14. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน	4.74	0.43	เห็นด้วยมากที่สุด	2

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC	$\bar{x}$	SD	แปลความหมาย	ลำดับ
15. นักเรียนสามารถบอกข้อคิดเห็นจากการอ่าน และการเขียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	4.78	0.41	เห็นด้วยมากที่สุด	1
รวม	4.65	0.16	เห็นด้วยมากที่สุด	

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมา 3 ลำดับ ดังนี้ คือ นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 4.85$, $SD = 0.35$) นักเรียนได้รับคำแนะนำจากครู เมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{x} = 4.74$, $SD = 0.43$) และครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียนตลอดเวลา ($\bar{x} = 4.70$, $SD = 0.45$) นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมา 3 ลำดับ ดังนี้ คือ นักเรียนสามารถบอกข้อคิดเห็นจากการอ่านและการเขียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.78$, $SD = 0.41$) นักเรียนได้รับความรู้ใหม่จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ($\bar{x} = 4.74$, $SD = 0.43$) และนักเรียนได้ฝึกคิดและวางแผนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.60$, $SD = 0.56$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดลงมา 3 ลำดับ ดังนี้ คือ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนและการอ่าน ($\bar{x} = 4.78$, $SD = 0.50$) ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.63$, $SD = 0.48$) และนักเรียนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ ($\bar{x} = 4.60$, $SD = 0.50$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. จากผลการวิจัย ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC พบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยดำเนินการทุกขั้นตอนสอดคล้องกับนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละความสามารถกลุ่มละ 4-6 คน โดยขั้นตอนนี้จะทำให้ นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน เกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหาและการวางแผนการทำงานร่วมกัน เพราะสมาชิกในกลุ่มจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ดังนั้นเพื่อนที่สามารถเรียนรู้ได้ดี และเร็วกว่าจะคอยช่วยสอนเพื่อนที่เรียนรู้ได้ช้ากว่าเป็นอย่างดี อีกทั้งนักเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะ

เรียนรู้และทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Joyce and Showers (1996: 7-9) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีส่วนช่วยในการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา โดยเพื่อนในกลุ่มจะช่วยเหลือและแนะนำซึ่งกันและกัน และสามารถสื่อสารและสื่อความหมายแก่กันและกันได้ง่าย รวมทั้งสามารถพัฒนาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อน ทักษะทางสังคมและความสามารถในการคิดในระดับต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ขณะที่นักเรียนกำลังเรียนรู้ด้วยการศึกษาใบความรู้ร่วมกัน ครูจะอธิบายและถามคำถามกระตุ้นให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นักเรียนเกิดการคิดอยู่ตลอดเวลา และเป็นการทบทวนความรู้ที่นักเรียนมีอยู่รวมทั้งเป็นการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ประกอบการอ่านใบความรู้ ดังที่ ภาวดี จิตมัย (2548: 65) กล่าวว่า การนำเทคนิค CIRC ไปใช้นั้น ครูจะต้องอธิบายยกตัวอย่าง การอ่านประเภทต่าง ๆ และรูปแบบการเขียนให้นักเรียนรู้ เข้าใจ และปฏิบัติได้จะเห็นได้จากขณะที่ครูกำลังดำเนินการจัดการเรียนการสอน ครูจะสังเกตนักเรียนและให้คำปรึกษาระหว่างที่นักเรียนกำลังร่วมกันศึกษาใบความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถจับประเด็นความรู้และเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้กระจ่างขึ้น และนอกจากนี้ครูนำตัวอย่างบทอ่านจากหนังสือที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อฝึกสังเกตวิเคราะห์ที่ใช้ในการเขียนก่อนการฝึกเป็นนักเขียนเรื่องตามจินตนาการในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นทำงานกลุ่มโดยใช้แผนภาพความคิด เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนทุกคนได้ศึกษาตัวอย่างบทอ่านและสรุปบทอ่านเป็นแผนภาพความคิด และได้ร่วมกันเขียนเรื่องตามจินตนาการเป็นกลุ่มผ่านการวางโครงเรื่องเป็นแผนภาพความคิดก่อนลงมือเขียน ซึ่งการใช้แผนภาพความคิดส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนได้อย่างไม่สับสน เนื้อหามีความต่อเนื่องตามลำดับโครงเรื่องที่วางไว้ ดังที่ Buzan (1997: 96) กล่าวว่า แผนภาพความคิดสามารถใช้ในการทบทวนบทเรียน สรุปสาระสำคัญที่เรียน ทำให้เกิดการจดจำได้ง่าย หรือใช้ในการคิดเรื่องใหม่ที่มีความหลากหลาย สร้างสรรค์ และ สมศักดิ์ สีนธะเวชญ์ (2544: 21) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดว่า ผู้เรียนสามารถนำแผนผังความคิดมาใช้สำหรับการจดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงานและการเขียนรายงานนอกจากนี้ขั้นตอนนี้จะทำให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างอิสระ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้เต็มที่ กล่าวแสดงความคิดเห็น และรู้จักการยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น

ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ เป็นขั้นตอนที่ครูสุ่มผลงานการเขียนเรื่องตามจินตนาการของกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเพื่อนที่นำเสนอด้วยการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ทุกกลุ่มมีสิทธิเป็นผู้เสนอความคิดเห็นและวิจารณ์งานของเพื่อน รวมทั้งนักเรียนกลุ่มที่นำเสนอทุกคนยอมรับฟังความคิดเห็น และคำวิจารณ์จากเพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียน ดังจะเห็นได้จาก จีรวรรณ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2555: 308) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการเขียนจะต้องรู้จักใช้สติปัญญาพิจารณาอย่างมีเหตุผล ในการรับฟังข้อคิดเห็นเหล่านั้น อย่าใช้อคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวประกอบการพิจารณา การเปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย จะช่วยให้มีโลกทัศน์กว้างขึ้น ไม่จำกัดเฉพาะเรื่องที่ตัวเองชอบ นอกจากนี้ขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนที่นักเรียนทุกคนได้ทดสอบ โดยการศึกษาบทอ่านด้วยตนเองเป็นรายบุคคล สรุปบทอ่านเป็นแผนภาพความคิด และเขียนเป็นเรื่องตามจินตนาการโดยวางโครงเรื่องเป็นแผนภาพความคิดก่อนลงมือเขียน หลังจากนั้นผู้วิจัยสุ่มให้นักเรียนออกนำเสนอผลงานของตนเอง

หน้าชั้นเรียน และให้เพื่อนในห้องช่วยกันแสดงความคิดเห็นตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC จากการสังเกตของครูขณะนักเรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนกล้าเสนอแนะ กล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าวิจารณ์งานเขียนตามจินตนาการของเพื่อนได้เป็นอย่างดี ซึ่งข้อเสนอแนะต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเขียนเรื่องตามจินตนาการได้ มีมุมมองที่หลากหลาย รวมทั้งเกิดการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาในการเขียนเรื่องตามจินตนาการได้ดียิ่งขึ้น หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจและให้คะแนนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ เพื่อนำคะแนนมารวมกันและจัดลำดับคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกเพื่อมอบรางวัล ดังที่ได้ชี้แจงให้นักเรียนทราบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้กับนักเรียน ซึ่งส่งผลให้ขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนมีการช่วยเหลือกันและกันมากยิ่งขึ้น และบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุกสนาน นักเรียนมีความสุขกับการเรียน จึงทำให้ไม่เกิดอาการเบื่อหน่ายกับการเรียน ดังนั้นจึงส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และสามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนตามจินตนาการได้สูงขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและอภิปรายผลการทำงาน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนและครูร่วมกันสรุปบทเรียน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเขียนเรื่องสั้น ๆ และเรื่องเล่าสั้น ๆ ตามจินตนาการโดยภาพรวม จากการสังเกตขณะนักเรียนทุกคนปฏิบัติกิจกรรม พบว่า นักเรียนทุกคนมีทักษะทางสังคมดีขึ้น สอดคล้องกับ ชาตรี เกิดธรรม (2545: 8-10) กล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง การพัฒนาให้เด็กมีทักษะในการทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มีการร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง ให้กำลังใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้นักเรียนยังมีการโต้ตอบกับครูมากขึ้น อีกทั้งกล้าพูดนำเสนอความคิดของตนมากขึ้น ดังที่ Slavin (อ้างถึงในวัชร เล่าเรียนดี 2548: 178) กล่าวว่าเทคนิค CIRC ทำให้ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองและต่อกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดี ยอมรับผู้อื่นมากขึ้น สร้างความมั่นใจในตนเองและรู้ถึงคุณค่าของตนเองมากขึ้น และเพชรรัตน์ ยური (2558: 77) ที่ศึกษาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC มีผลการเรียนรู้หลังการได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC พบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะการร่วมมือของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เนื่องจากนักเรียนมีความพอใจในการจัดกลุ่มแบบละความสามารถ เกิดการเรียนรู้และยอมรับในความสามารถของกันและกัน จึงส่งผลให้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 85) กล่าวว่า การทำงานเป็นกลุ่มจนสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ต้องใช้ทักษะการร่วมมือซึ่งขั้นที่ 3 ของการจัดการเรียนรู้ คือ ขั้นทำงานกลุ่มโดยใช้แผนภาพความคิดเป็นขั้นตอนที่มุ่งให้นักเรียนเกิดทักษะการร่วมมือจากการทำงานร่วมกับเพื่อนภายในกลุ่ม ดังที่ Johnson and Johnson (2000: 107-108) กล่าวว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนจะเกิดสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น เพราะนักเรียนได้ใส่ใจและเข้าใจความแตกต่างทางความคิดของผู้อื่น

มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ผ่านการคิดทบทวน การวางแผนการทำงานและการค้นหาคำตอบหรือข้อสรุปจนสามารถได้คำตอบหรือข้อสรุปตามที่ต้องการ และหากนักเรียนคนใดไม่เข้าใจเนื้อหาหรือเข้าใจได้ช้า สมาชิกในกลุ่มก็สามารถให้คำแนะนำได้ รวมทั้งนักเรียนแต่ละกลุ่มยังสามารถพูดสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยไม่ต้องอ่านจากต้นฉบับพร้อมยกเหตุผลประกอบการนำเสนอข้อมูลของกลุ่มตนเองได้ ดังนั้น ทักษะการร่วมมือจึงถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้แบบกลุ่มและการทำงานร่วมกับผู้อื่น จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ดังที่ ชาตรี เกิดธรรม (2545: 8-10) กล่าวโดยสรุปว่า แนวคิดหลักของทักษะการร่วมมือ คือ ความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลร่วมกัน ทักษะทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง ให้กำลังใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน รวมทั้งความเสมอภาคและการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัยพบว่า พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ว่า ความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC สามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ดังผลการวิจัยดังกล่าวเบื้องต้น อีกทั้งยังส่งผลต่อทักษะการร่วมมือของนักเรียนและความคิดเห็นที่พึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ของนักเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมมาก ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องแบ่งเนื้อหา และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน และบริหารเวลาให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเขียนตามจินตนาการ ครูควรเลือกใช้บทอ่านจากงานเขียนประเภทต่าง ๆ เหมาะกับวัย และกำลังอยู่ในความสนใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคอื่น ๆ และความเข้าใจที่คงทน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนประเภทอื่น ๆ เช่น สารคดี บทความ เป็นต้น ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC และความเข้าใจที่คงทน
3. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ไปพัฒนาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ เช่น โคลงสี่สุภาพ กาพย์ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์. (2558). การออกแบบการเรียนรู้การสอน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- กาญจนา นาคสกุลและคณะ. (2561). บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). ความคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- จารวิทย์ ศิรินิล. (2561). ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประจวบวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน.
- จิรวัดณ์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2555). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช. (2545). คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ฟงสิสเซ็นเตอร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). 80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถาวร แก้วสีหาบุตร. (2549). “การพัฒนาทักษะการอ่าน-การเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 5) โดยการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือกันเรียนรู้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิตินา แหมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ธัญญา ผลอนันต์, ผู้แปล. (2551). Xind Xaps ฉบับคนพันธุ์ใหม่วัยใส ๆ. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว’94.
- ธัญญา และขวัญฤดี ผลอนันต์. (2550). Xind Xap กับการศึกษาและการบริหารความรู้. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว’94.
- นิตยา ปงลันธนานนท์. (2543). การเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตติยา ตั้งเจริญ. (2559). “การพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดร่วมกับภาพการ์ตูน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บันลือ พงษ์ชนะวัน. (2533). พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- ประภาสสินี ปงใจ. (2555). “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้โมเดลกราฟฟิงที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์กรณ์ วีรพิพรรณ. (2554). “ผลการใช้รูปแบบจิ๊กซอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา เขียนสะอาด. (2547). “การศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านและการเขียนเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พรณรงค์ ขาญรุ่งโรจน์. (2557). คิดสร้างสรรค์จากจินตนาการ. กรุงเทพฯ: แพลน พรินติ้ง.
- พิเชษฐ พุนจินดาถาวร. (2561). ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ ฯ. สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน.
- เพชรรัตน์ ยุรี. (2558). “การศึกษา ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวดี จิตมัย. (2558). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกัน เทคนิค CIRC และจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนเพื่อการสื่อสารแบบ 3Ps.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2549). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วนิดา กุลภัทร์แสงทอง. (2554). “การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้จินตนาการของผู้เรียน และสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2547). เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). พัฒนาการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรียดา เทียมหมอก. (2557). “การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรียะจันทร์ แสงเขตต์. (2557). “การพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะภาพการ์ตูน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2553). หลักการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สมศักดิ์ สีนุระเวช. (2544). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สังวาลย์ คงจันทร์และคณะ. (2542). การใช้ภาษาไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายใจ ภูสีเขียว. (2556). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทยคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ : เรียงความ ย่อความและสรุปความ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สกสค. ลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). เครื่องมือวัดและประเมินผลความสามารถทักษะ “เขียนคล่อง”(ฉบับกรรมการสอบ). เข้าถึงเมื่อ 20 กรกฎาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.sk1edu.go.th/dta/>.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม. (2536). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัตน์ คำหอมรินทร์. (2558). “การพัฒนาความสามารถในการแต่งกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวรรณา อ่อนเบา. (2561). ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนคลองเกลือ. สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน.
- สุวิมล ยืนยง. (2556). “การพัฒนาทักษะอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค CIRC.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- แสงระวี ประจวบวัน. (2553). “การพัฒนาทักษะการเขียนความเรียงโดยใช้แบบฝึกทักษะที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2550). กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอนฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Block, C. C. (2004). Power thinking : how to way you think can change the way you lead. San Francisco: Jossey Bass.
- Buzan, T. (1997). Use your head. London: BBC Book.
- Johnson D.W., and Johnson, P.F (2000). Joining together: group theory and group skill. 7th ed. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning : Theory, Research and Practices. Englewood Cliffs: Prentice Hall. อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี. (2547). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning : Theory, Research and Practices. Englewood Cliffs: Prentice Hall. อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี. (2547). เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นรี ทองจิตต์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมล : Bowvy.science@gmail.com

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมล : Bowvy.science@gmail.com

ธนาวุฒิ ลาตวงษ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อีเมล : Bowvy.science@gmail.com

Received: December 19, 2022 Revised: July 13, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาให้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 4) ศึกษาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาให้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้า จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ 16 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน ค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลต่างของคะแนน ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) คะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการ

จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4)
ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม
ศึกษา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์, ความสามารถ
ในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์

EFFECT OF STEM EDUCATION APPROACH ON LEARNING ACHIVEMENT AND ENGINEERING DESIGN PROCESS OF 6th GRADE STUDENTS

Naree Thongjit

Faculty of Education Burapha University

Email: Bowvy.science@gmail.com

Chade Sirisawat

Faculty of Education Burapha University

Email: Bowvy.science@gmail.com

Thanawuth Latwong

Faculty of Education Burapha University

Email: Bowvy.science@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the science learning achievement of students before and after learning by learning in STEM education 2) study the science learning achievement of students after learning with the set criteria of 70 percent by learning in STEM education. 3) study the scientific Engineering Design Process Skill of students before and after learning by learning in STEM education 4) study the scientific Engineering Design Process Skill of students after learning with the set criteria of 70 percent by learning in STEM education. The research target, derived by Cluster Random Sampling, was 38 grade 6/1 students who were studying in the second Semester of the academic year 2021 at Nikhomsangtonengjangwatrayong 1 School. Data were analyzed with dependent t-test, one sample t-test, mean, standard deviation percentage and score difference. The findings of this research were as follows: 1) the students' score of the post-test on STEM education was higher than mean score of the pre-test at the statistical significance level of 0.1 ($p < .01$) 2) the students' science learning achievement after learning by learning in STEM education was significantly higher than the set criteria of 70 percent ($p < .01$) 3) the students' engineering design process skill after learning by learning in STEM education was significantly higher than that of before ($p < .01$) 4) the students' engineering design process skill after learning by learning in STEM education was significantly higher than the set criteria of 70 percent ($p < .01$)

Keywords: stem education approach, science learning achivement, engineering design process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์มีความสำคัญต่อชีวิตและการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพราะทุกคนใช้เทคโนโลยีที่สร้างขึ้นเพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ซึ่งล้วนแล้วเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น การผสมผสานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผสมกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ช่วยให้นักมนุษย์พัฒนาวิธีคิดเชิงเหตุผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสืบเสาะหาความรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีแบบแผน ผ่านการตัดสินใจด้วยความรู้จำนวนมาก และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่พิสูจน์ได้ เรียกได้ว่า วิทยาศาสตร์เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge - based - society) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 92)

การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้ความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือสำหรับสร้างประสบการณ์ของตัวผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเล็งเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ทำให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อให้เกิดความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ เพื่ออธิบาย พยากรณ์ (วรัญญา จีระวิบูลวรรณ, 2546, หน้า 162) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานั้นจะต้องเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ตามกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ตั้งสมมติฐาน เก็บรวบรวมข้อมูล พิสูจน์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล โดยผู้สอนเป็นผู้เสนอปัญหาและผู้แนะนำแนวทางในการค้นคว้าแก่นักเรียน เพื่อที่จะได้มาซึ่งคำตอบที่เหมาะสม ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและฝึกการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องการนำสะเต็มศึกษามาช่วยพัฒนาคนไทยรุ่นใหม่ให้มีความสามารถ เรียนรู้ คิด และใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันเพื่อเชื่อมโยงกับโลกความเป็นจริง ซึ่งประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยต้องนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเข้ามาช่วย เนื่องจากกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่สามารถรองรับการแข่งขันในอนาคต

จากบริบทของโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ที่มีการจัดการเรียนรู้ที่ยังเน้นรูปแบบการบรรยาย เนื่องจากระยะเวลาในการเรียนการสอนมีจำกัด แต่เนื้อหาหลักสูตรที่ผู้เรียนต้องเรียนมีจำนวนมาก ผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระวิชาตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ภายในระยะเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด และจากการวิเคราะห์แบบทดสอบเก็บคะแนนของนักเรียน พบว่า นักเรียนสามารถตอบคำถามในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทดลองได้ แต่เมื่อเป็นข้อคำถามที่ผู้สอนบรรยายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว นักเรียนส่วนใหญ่จะตอบคำถามไม่ถูกต้อง อีกทั้งจากการตอบคำถามของนักเรียนในห้องเรียนซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งคำถามที่เป็นสถานการณ์ต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์ว่าสิ่งใด

เป็นปัญหา สาเหตุสำคัญของปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถหาสาเหตุสำคัญของปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาได้ นั่นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังขาดทักษะในด้านความสามารถในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด คือมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่ถึงร้อยละ 70 มีจำนวนนักเรียนอยู่ในกลุ่มที่ต้องปรับปรุงถึง ร้อยละ 47.60 รวมถึงคะแนนโอเน็ตวิชาวิทยาศาสตร์ที่ลดลง ซึ่งในปีการศึกษา 2560 คะแนนเฉลี่ย 40.15 และปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย 37.35 แสดงให้เห็นว่า คะแนนโอเน็ตรายวิชาวิทยาศาสตร์ลดลงอย่างชัดเจน

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและมีความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน อันจะส่งผลให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของวิชาวิทยาศาสตร์ และช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติแห่งบุคคลในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
4. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน
2. คะแนนจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 ห้องเรียน โดยจัดห้องแบบความสามารถ จำนวน 180 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาในการทดลอง 20 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการทดสอบก่อนเรียน 2 ชั่วโมง ดำเนินการสอน 16 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 2 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูล

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหา 4 สาขาวิชา คือ เนื้อหาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 เนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ซึ่งอยู่ในสาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ไฟฟ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ประกอบด้วยเนื้อหาย่อย ดังนี้

4.1.1 แรงไฟฟ้า

4.1.2 วงจรไฟฟ้าใกล้ตัว

4.1.3 การต่อเซลล์ไฟฟ้า

4.1.4 การต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน

4.2 เนื้อหาวิชาเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในสาระที่ 4 เทคโนโลยี เน้นการออกแบบเทคโนโลยี การวางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

4.3 เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเน้นการนำความรู้คณิตศาสตร์พื้นฐานมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ต่อไปนี้

สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต ได้แก่ การคำนวณพื้นที่ผิว การคำนวณหาปริมาตรของรูปเรขาคณิต และการนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตจริง

สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น ได้แก่ ใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล นำสถิติไปใช้ในชีวิตจริงโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.4 เนื้อหาด้านวิศวกรรมศาสตร์ เน้นการออกแบบทางวิศวกรรม ประกอบด้วย การระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูล การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา การทดสอบประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental design) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ในวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน โดยดำเนินการทดลองตามแบบแผนกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One group pretest - Posttest design)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย 2 แบบ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่อง ไฟฟ้า ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

6 ขั้นตอน ระยะเวลา 16 ชั่วโมง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ระหว่าง 4.20 - 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.55 - 1.80 (ภาคผนวก ข, หน้า 117) ถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ไฟฟ้า เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีความยากง่าย อยู่ระหว่าง .37 - .61 และมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .21 - .63 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาตามการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ มาสร้างเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ มี

ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ 1.00 มีค่าความยากง่าย ระหว่าง .45 - .74 และมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .21 - .68 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบอิงเกณฑ์เท่ากับ .84

3. การดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดย 1) ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 2) ดำเนินสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้า

3) เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดแล้วจึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (ฉบับเดิม) 4. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ในรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียน เท่ากับ 8.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.16 และหลังเรียน คะแนนค่าเฉลี่ย เท่ากับ 17.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.42 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังแสดงได้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

พฤติกรรมการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	ก่อน		หลัง		t	p
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ความรู้ความจำ	2	0.74	0.69	1.79	0.41	8.44**	.000
ความเข้าใจ	6	2.66	1.07	4.84	0.64	14.11**	.000
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์	10	4.32	1.56	8.68	0.96	20.66**	.000
การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้	2	0.61	0.72	1.71	0.46	8.92**	.000
รวม	20	8.32	2.16	17.02	1.42	46.276**	.000

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียน มีค่าเท่ากับ 17.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 1.41 โดยเกณฑ์ร้อยละ 70 มีค่าเท่ากับ 14 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัด 4 ด้าน คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ พบว่า ทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

พฤติกรรมการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	หลัง		t	p
			$\bar{X}$	SD		
ความรู้ความจำ	2	1.40	1.79	0.41	5.81**	.000
ความเข้าใจ	6	4.20	4.84	0.64	6.21**	.000
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์	10	7.00	8.68	0.96	10.80**	.000
การนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้	2	1.40	1.71	0.46	4.17**	.000
รวม	20	14	17.03	1.41	13.105**	.000

3. ผลการศึกษาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ก่อนเรียนหลังเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษา (STEM Education) คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 8.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.17 และหลังเรียน คะแนนค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 19.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.62 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัด 6 ด้าน คือ ระบุปัญหา รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ทดสอบประเมินผล และวางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา พบว่า ผลการทดสอบความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ทุกด้าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และร้อยละของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และหลังเรียนพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนแสดงออกมาได้สูงสุดคือ รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา นำเสนอวิธีการ

แก้ปัญหา วางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา ทดสอบประเมินผล และระบุปัญหา ตามลำดับ ซึ่งขั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ที่เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกได้สูงสุด อาจจะเป็นเพราะนักเรียนมีความสามารถทางด้านการใช้สื่อนวัตกรรมที่ใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูล รวบรวมข้อมูล และรู้จักเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน

พฤติกรรมการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	ก่อน		หลัง		t	p
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ระบุปัญหา	4	1.58	0.92	3.24	0.68	9.76**	.000
รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา	4	1.47	0.76	3.34	0.81	9.87**	.000
ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	4	2.13	0.81	3.32	0.74	6.88**	.000
นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	4	1.55	0.86	3.32	0.47	10.88**	.000
ทดสอบประเมินผล	4	1.50	0.92	3.26	0.72	9.66**	.000
วางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา	4	1.21	0.74	3.29	0.73	12.86**	.000
รวม	24	8.97	1.17	19.81	1.62	49.648**	.000

4. ผลการศึกษาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ หลังเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ หลังเรียน มีค่าเท่ากับ 19.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 1.63 โดยเกณฑ์

ร้อยละ 70 ที่กำหนด มีค่าเท่ากับ 16.80 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า คะแนนความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ โดยแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัด 6 ด้าน คือ ระบุปัญหา รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ทดสอบประเมินผล วางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา โดยด้านระบุปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ด้านรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ด้านออกแบบวิธีการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ด้านนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ด้านทดสอบประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 และด้านวางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา 3.29 พบว่าทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

พฤติกรรมการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	หลัง		t	P
			$\bar{X}$	SD		
ระบุปัญหา	4	2.80	3.24	0.68	3.99**	.000
รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา	4	2.80	3.34	0.81	4.10**	.000
ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	4	2.80	3.32	0.74	4.30**	.000
นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	4	2.80	3.32	0.47	6.75**	.000
ทดสอบประเมินผล	4	2.80	3.26	0.72	3.95**	.000
วางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา	4	2.80	3.29	0.73	4.12**	.000
รวม	24	16.80	19.81	1.63	11.440**	.000

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ผลการวิจัยสรุปว่า หลังจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยพฤติกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 70 ทุกด้าน ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และตั้งประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูผู้สอนกำหนดให้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ใกล้ตัวที่ผู้เรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบคำถามหรือปัญหาที่นักเรียนสนใจ แล้วนำมาอภิปราย สรุปความรู้ของตนเองให้เพื่อนฟัง ส่งผลให้ ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงเกิดการเชื่อมโยงสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง เกิดการแสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการบูรณาการความรู้ทั้ง 4 สาขาวิชาด้วยกัน คือ วิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์ ในรูปแบบการสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตัวเอง

นอกจากนี้ในขั้นตอนของกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียน สืบค้นความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาสรุปให้ออกมาเป็นแนวทาง เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้รู้จักการกำหนดประเด็นปัญหาและสาเหตุ

ของปัญหา ทำให้ผู้เรียนสนใจและมีแรงกระตุ้นที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูล และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ในขั้นนี้ถือว่าสำคัญ เพราะผู้เรียนจะทำการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความสนใจ เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูลทั้ง 4 สาขาวิชา คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มาบูรณาการใช้ในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ โดยที่ผู้เรียนแต่ละคน ต่างนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามานำเสนอและอธิบายให้เพื่อนฟัง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ ครูและนักเรียนร่วมกัน อภิปรายความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในเรื่องไฟฟ้า เพื่อเป็นการสรุปความรู้ในประเด็นหลักร่วมกัน เป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนให้มากยิ่งขึ้น จากนั้นนำความรู้ที่ได้รับมาเสนอเป็นแนวทางการในการแก้ไขปัญหา ในรูปของชิ้นงาน เมื่อผู้เรียนได้สร้างสรรค์ชิ้นงานที่ได้ออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์แล้ว จะนำไปสู่การทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ในขั้นตอนนี้จะทำให้นักเรียนพบข้อผิดพลาดของกลุ่มตนเอง ซึ่งนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป เพื่อให้ชิ้นงานมีประสิทธิภาพและเหมาะสมในการ แก้ปัญหามากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ คอนสตรัคชันนิซึม ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เพื่อ แก้ปัญหาร่วมกัน และเป็นการให้ผู้เรียนลงมือสร้างสิ่งของหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (สุชิน เพ็ชรรัช, 2548, หน้า 31 - 34) โดยการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อนำมาซึ่งการได้องค์ความรู้สำหรับการ ออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ จึงส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี สอดคล้องกับ Ceylan and Ozdilek (2015, pp. 223 - 228) ที่ได้จัดให้นักเรียนได้ สืบค้น ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการสร้าง สิ่งประดิษฐ์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมซึ่งทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสสร ติตมา (2558, หน้า 86) ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง ระบบร่างกายมนุษย์ ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ด้วย กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ได้ โดยนักเรียนได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ เฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 79 ขึ้นไป ซึ่งมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มขึ้นทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมแผนการเรียนรู้ใหม่ 2) นักเรียนมีแนวทางการเรียนรู้ คือ สามารถเลือกสร้าง แบบจำลองอวัยวะโดยบอกเหตุผลได้อย่างสมผล จินตนาการร่างแบบจำลองอวัยวะ วางแผนการทำงาน และ ชี้อวัยวะสร้างแบบจำลองอวัยวะโดยคำนึงถึงราคาและคุณสมบัติของวัสดุ สร้างและปรับปรุงแบบจำลองอวัยวะ ให้สมบูรณ์ขึ้นได้ ดังนั้น กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา สามารถพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนให้มากขึ้นได้สอดคล้องกับพลศักดิ์ แสงพรมศรี (2558) และนนุช เอกตระกูล (2557) ได้ศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นการสนับสนุนได้ว่า การ

จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่องไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปว่าหลังจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยพิจารณารายชั้นตอน พบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีสถานการณ์เป็นตัวกระตุ้น ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนติดตามสถานการณ์ และสามารถระบุประเด็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาได้ ยกตัวอย่างเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องแรงไฟฟ้า เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับโรงเรียนที่ขาดแคลนสื่อการสอน โดยการเรียนวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องใช้สื่อการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ครูจึงขอความร่วมมือให้นักเรียนช่วยครูสร้างสื่อการสอนเรื่อง แรงไฟฟ้า เพื่อนำไปบริจาคให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนสื่อ โดยการเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาสร้างสื่อการสอนนั้น ควรเลือกจากการนำขยะที่มีมารอบ ๆ ตัวเรามาประยุกต์หรือประดิษฐ์เพื่อต่อยอดให้สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกและเพิ่มมูลค่าได้อีกด้วย ผู้เรียนได้ให้ความสนใจ ตั้งใจอ่านสถานการณ์จนจบ และสามารถระบุประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหาได้ ซึ่งคำตอบของผู้เรียนจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากนั้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายสาเหตุของปัญหาร่วมกัน เพื่อระบุปัญหาของกลุ่ม และในขั้นออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ออกแบบและวางแผนออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานได้ โดยไม่เกินความสามารถ และเหมาะสมกับอุปกรณ์และเวลา จากนั้นวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างชิ้นงานของกลุ่มตนเองตามที่ได้วางแผนไว้ พร้อมทั้งตรวจสอบความเรียบร้อย

ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีจุดเด่นในการกำหนดสถานการณ์ที่ผู้เรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์ควรมีความหลากหลาย เพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ และอยากที่จะแก้ไขปัญหา โดยใช้ความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์เข้ามาช่วย เริ่มตั้งแต่การระบุปัญหา รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา นอกจากนี้ ขั้นออกแบบวิธีการแก้ปัญหาก็เป็นขั้นที่มีความสำคัญที่ผู้เรียนจะได้ลงมือทำ วางแผนการแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนจะต้องบูรณาการความรู้ 4 สาขาวิชา มาร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อนำมาซึ่งวิธีการในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร เครือทอง และณัฐกาญจน์ สีสุขสาม (2563) ได้กล่าวว่า กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่อง ไฟฟ้า ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีทักษะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ทำทนายให้นักเรียนระบุปัญหาค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ทดสอบและประเมินผล และการนำเสนอผลลัพธ์

ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการออกแบบการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริย์ สังขรักษ์ และคณะ (2560) พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการพัฒนากระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมดีขึ้นตามลำดับ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง และยังสอดคล้องกับ มนัส ขวดดา (2560) ได้ศึกษา กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านสะเต็มศึกษามีความสอดคล้องและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมครบทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง การวางแผน และการพัฒนา การทดสอบและการประเมินผล และการนำเสนอผลลัพธ์ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 80 ทั้ง 5 ด้าน และผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นการสนับสนุนได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลต่อความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) พบว่ามีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียน ดังนั้น ครูที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้นักเรียนให้นำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมในห้องเรียนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ให้สูงขึ้น
2. ในการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ต้องคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความจำเป็นต่อการทำกิจกรรมสะเต็มศึกษา ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงในห้องเรียน หากนักเรียนยังมีความรู้หรือทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงพอ ครูจึงจำเป็นต้องสอนหรือฝึกฝนนักเรียนก่อนที่จะดำเนินการเริ่มกิจกรรมสะเต็มศึกษา เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น
3. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงในการสร้างผลงานเป็นกลุ่ม 4 - 5 คน ต่อกลุ่ม ซึ่งต้องอาศัยคำแนะนำและการชี้แนะจากครูผู้สอน ดังนั้น จำนวนครูมีความเป็นต่อจำนวนนักเรียนมาก ครู 1 คน สามารถจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ได้ในจำนวนนักเรียน 30 - 40 คน ถ้านักเรียนที่มีจำนวนมาก ประมาณ 50 คน ครูอาจจะต้องเพิ่ม

ประมาณกลุ่มนักเรียน โดยจัดผู้ช่วยครูเพิ่มเติม ในการทำหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมสะเต็มศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

4. ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบสหวิทยาการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาและฝึกทักษะ อย่างน้อย 2 วิชาร่วมกัน โดยกิจกรรมมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทุกวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา อาจมีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างครูวิทยาศาสตร์ ครูคณิตศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กิจกรรมสะเต็มศึกษามีความสมบูรณ์และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในเรื่องวิชาวิทยาศาสตร์อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ และควรยกตัวอย่างสถานการณ์หรือปัญหาที่ใกล้ตัว หรือมีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงประสบการณ์จริง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา พบว่า จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบด้านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้คะแนนสูงสุด อาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ ค้นหาข้อมูล คำตอบด้วยตนเอง และเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาตัวแปรดังกล่าว หรือศึกษาพัฒนาการของทักษะด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ วิเชียรสร้าง. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. พิมพ์คุรุสภา.
- นงนุช เอกตระกูล. (2557). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิจัยทางการศึกษา, โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.
- นัสรินทร์ ปือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสอนวิทยาศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นุชนารถ บุญไทย. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปราณี หีบแก้ว. (2552). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัทธนัย อุดมสันติ. (2560). การพัฒนาการรู้วิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวคิดสะเต็ม เรื่อง แสงและทัศนอุปกรณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาฟิสิกส์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนภรณ์ จินดาสวัสดิ์. (2552). ผลของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และความตระหนัก เรื่อง การอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา การสอนวิทยาศาสตร์, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร เครือทอง และณัฐกาญจน์ ลีสุขสาม. (2563). การศึกษาทักษะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสาร ศึกษาศาสตร์และการศึกษามหาบัณฑิต, 4(1), 88.
- Bybee, R. w. (2013). The case for STEM education: Challenges and opportunities. Arlington: NSTA press.
- Ceylan, S., & Ozdilek, Z. (2015). Improving a Sample Lesson Plan for Secondary Science Courses within the STEM Education. Social and behavioral Sciences, 117, 223 – 228.
- Edward, M., & Reeve. (2013). Implementing Science, Technology, Mathematics, and Engineering (STEM) Education in Thailand and in ASEAN. A Report Prepared for The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST).
- Han, S. (2015). How science, technology, engineering, and mathematics (STEM) project - based learning (PBL) affect high, middle, and low achievers differently: the impact of student factors on achievement. International Journal of Science and Mathematics Education, 13(5), 1089 - 1113.
- Quellmalz, E. S. (1985). Needed: Better methods for testing higher-order thinking skills. Educational Leadership, 28 - 34.
- Tseng, K.H., et al. (2013). Attitudes towards science, technology, engineering and Mathematics (STEM) in a project-based (PjBL) environment. International Journal of technology and Design Education, 23(1), 87 - 102.

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ชัยวัฒน์ อนุชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

อีเมล : Ko_1992@windowslive.com

บุญส่ง ทองเอียง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

อีเมล : Ko_1992@windowslive.com

ทิพมาศ เสวตวรโชติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

อีเมล : Ko_1992@windowslive.com

Received: December 27, 2022 Revised: July 13, 2023 Accepted: October 15, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมทั้ง 6 ด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ของครูผู้สอนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการรวบรวม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ด้านหลักคุณธรรมมีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณครู รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการวางแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและด้านหลักความคุ้มค่า มีความถี่น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารณรงค์ให้ครูและนักเรียนมีการประหยัดพลังงานและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารสถานศึกษา

**Applying For Good Governance Principles in the Administration
of Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary
Educational Service Area Office 2**

Chaiwat Anuchat

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: Ko_1992@windowslive.com

Boonsong Thong-eaing

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: Ko_1992@windowslive.com

Tippamas Sawetworrachot

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: Ko_1992@windowslive.com

Abstracts

The objectives of this thematic paper were as follows 1) To study administration according to good governance Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. 2) To compare the administration according to good governance of Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 in terms of sexes, ages, degrees of educations, and work experiences as differently and 3) To study the suggestions on the way to promote the administration according to good governance of Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, the samples were about 335 persons, the instrument for data collection was questionnaire both closed and open ended questions, the statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and F-test

The results showed that 1) The administration according to good governance of Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 by overview. it was found that. was at more level for all aspects. 2) The comparison administration according to good governance of Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 of teachers by

gender, age, educational level and different work experiences found that they were not different. 3) The results of collecting recommendations the administration according to good governance of Educational Institution Directors under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. found that The morality aspect was the most frequent, which was that the administrators of the educational institutes should adhere to the correctness and goodness and adhere to professional standards, Secondly was The Participation. Teachers and basic education committees should be given opportunities to participate in expressing their opinions. Consulting on operational planning To make the administration clearer and more efficient. And the Cost-effectiveness or Economy of value with the least frequency. Should campaign for teachers and students to save energy and use resources economically.

Keywords: Good Governance, Administration of Educational Institution Directors, School Administration

บทนำ

ในปัจจุบันมีการพัฒนาประชาชนและการพัฒนาด้านต่างๆเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างมากมาย ในวงการการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนครั้งยิ่งใหญ่ คือ มีการปฏิรูปการศึกษา มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ทั้งด้านการปฏิรูประบบบริหาร ปฏิรูปครูและปฏิรูปการเรียนการสอน นับเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ต้องร่วมกันปรับปรุงพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพที่ดีและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการศึกษาคือหัวใจสำคัญ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิตให้สามารถดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นพลังสำคัญ อันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า และยั่งยืนทัดเทียมกับนานาประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 1-5) อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2550) ได้บัญญัติให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกรวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้ 1.หลักนิติธรรม การใช้กฎระเบียบที่มีความชอบธรรม และสามารถเปิดโอกาสให้มีการรวมปรับปรุงได้ 2.หลักคุณธรรม ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ 3.หลักความโปร่งใส การดำเนินการบริหารการจัดการที่โปร่งใส 4.หลักความมีส่วนร่วม ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5.หลักความรับผิดชอบ ความพร้อมรับการตรวจสอบ สามารถตรวจสอบได้ 6.หลักความคุ้มค่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546, หน้า 25) ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารการศึกษา หากผู้บริหารในยุคปัจจุบันหากขาดหลักธรรมาภิบาลแล้วการบริหารการศึกษาจะไม่ประสบผลสำเร็จและขาดประสิทธิภาพในการทำงาน หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระสมุห์วิศักดิ์ อธิธัญญา, 2558, หน้า 87)

สำหรับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาควรมุ่งใช้เกี่ยวกับกฎระเบียบอย่างเป็นธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง โปร่งใสในการทำงาน สามารถตรวจสอบได้ สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกเปิดโอกาสให้ประชาชนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหา เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง กล้ายอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง (อภิชาติ จุลพันธ์, 2562, หน้า 1)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้

สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและความต้องการของบุคลากรอันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 2,620 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงสำหรับกลุ่มข้าราชการครู เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ครอบคลุมในทุกอำเภอและเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้แก่ 1.เพศ 2.อายุ 3.วุฒิการศึกษา 4.ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ลักษณะของแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ทั้ง 6 ด้านนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสเลือกตอบได้ตรงตามความเป็นจริง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้งหมดแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ และนำข้อมูลไปบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC), ค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยใช้สูตรของ Cronbach

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test), การทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านหลักความโปร่งใสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านหลักคุณธรรม ส่วนด้านหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น

เมื่อจำแนกครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและปฏิบัติตามมาตรฐาน วิชาชีพและจรรยาบรรณครู ควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รองลงมา ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาในการวางแผนปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและด้านหลักความคุ้มค่า มีความถี่น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งให้ครูและนักเรียนมีการประหยัดพลังงานและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ควรควบคุม ดูแล บำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านความรับผิดชอบและด้านนิติธรรม ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้มีการบริหารให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งต่อมาได้ออกพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลให้การบริหารการศึกษามีอิสระมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควร ดำเนินการปรับเปลี่ยนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย

และหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษารัตน์ ดาวลอย (2562, หน้า ก) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัย พบว่า การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ว่องไว (2562, หน้า ก) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จาก การศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพการบริหารงาน ในโรงเรียนสังกัดส านักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลี ประทุมวงศ์ (2560, หน้า ก) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความคุ้มค่า หลักนิติ ธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ชีระยุทธ เด่นดวง (2561, หน้า ก) ได้ศึกษา หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการ บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วมและหลักความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญญา ยกพล (2563, หน้า ก) ได้ศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากการศึกษาพบว่า การบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย พบว่า ด้านหลักคุณธรรมมีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด รองลงมาคือด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑากาญจน์ เก่งกลกิจ (2564, หน้า ก) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยา เขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จากการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิ บาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักคุณธรรมและจริยธรรม หลักความเสมอ ภาค หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการะรับผิดชอบและสามารถ ตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนองและหลัก

ประสิทธิภาพ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรรัตน์ ไกรนรา (2559, หน้า ก) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสาธิตาสานวิเทศสมุทรสงคราม จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสาธิตาสานวิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย คือ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและหลักความมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์ (2562, หน้า ก) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา จากการศึกษาพบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านนิติธรรม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความโปร่งใส ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้านการตอบสนอง ด้านวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการมุ่งเน้นฉันทามติ และด้านความเสมอภาค

2. ผลการศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ของครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ทุโยรัมย์ (2560, หน้า ก) ได้ศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองมุข ปารมีชัย (2561, หน้า ก) ได้ศึกษา การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียน 1. ครูที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน 2. ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองรัก หมอกมัว (2560, หน้า ก) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดู่น้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดู่น้อย อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุป

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรม ส่วนด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ของครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ด้านหลักคุณธรรมมีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รองลงมาได้แก่ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาในการวางแผนปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและด้านหลักความคุ้มค่า มีความถี่น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งรัดให้ครูและนักเรียนมีการประหยัดพลังงานและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ผู้บริหารสถานศึกษาควรควบคุม ดูแล บำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กำหนดให้มีคณะกรรมการการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อจัดทำแนวทางการประเมินที่ชัดเจนและชี้แจงให้ที่ประชุมทราบ กำหนดให้มีระเบียบปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเหมาะสม

ด้านหลักนิติธรรม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำหลักเกณฑ์ข้อบังคับในสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้องทุกฝ่ายเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาดำเนินการจัดอบรมประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจกับครูและผู้บริหารเพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่แนวทางปฏิบัติและนำเสนอปัญหาข้อคิดเห็นกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ

ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรใช้หลักการครองตน ครองคน ครองงาน มาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรมและขจัดความลำเอียง เปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึงกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน

ด้านหลักความร่วมมือร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยนการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยน ย่อมส่งผลต่อเหตุและผลในการพัฒนาความคิดต่างๆ ได้สนับสนุนแนวคิดที่สามารถเป็นแบบอย่างได้

ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติระบบข้อมูลสารสนเทศ โดยมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ จัดทำแผนพัฒนาโดยกระจายความรับผิดชอบ ดำเนินงานตามกระบวนการที่กำหนด

ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีแผนการบำรุงรักษาครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนบำรุงรักษาครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ จัดทำทะเบียนซ่อมบำรุงรักษาครุภัณฑ์ทุกรายการโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. ควรศึกษากลยุทธ์ในการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ขจรศักดิ์ ว่องไว. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร งานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จุฑากาญจน์ เก่งกลิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ทัศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ทองมุข ปารมีชัย. (2561). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทองรัก หมอกมัว. (2560). ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- ธีรรัตน์ ไกรนรา. (2559), การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสาธิตสนวิเทศสมุทรสงคราม. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ธีระยุทธ เด่นดวง. (2561), หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปริญญา ยกพล. (2563), การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- พระสมุห์วิศักดิ์ อธิญาโณ (กอจันทร์) และคณะ. (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาล วิถีพุทธ. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารครุ ศาสตร์ปริทรรศน์ฯ-78-ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2558.
- สาลี ประทุมวงศ์ . (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิชาติ จุลพันธ์ และคณะ. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ เขต 2. บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2561). การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนชุมชนบ้านวังพิรุณสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่อง
พุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา

พระสุริยา ไชยประเสริฐ

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

อีเมล : phrasuriya2014@gmail.com

สุภาณี เส็งศรี

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

อีเมล : supanees@nu.ac.th

กอบสุข คงมนัส

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

อีเมล : k.kobsook@gmail.com

Received: November 21, 2022 Revised: July 15, 2022 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนกึ่งเพชร ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่อง พุทธประวัติ (2) แบบประเมินคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง (3) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา (4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พุทธประวัติ มีจำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.857 และ (5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตาม หลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.786 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบ dependent

ผลการวิจัย พบว่า (1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์เท่ากับ 86.8/87.83 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, ไตรสิกขา, ไมโครเลิร์นนิ่ง, พุทธประวัติ, ธรรมศึกษาชั้นตรี, มัธยมศึกษา

THE RESULTS OF USING THE PRINCIPLE OF THREEFOLD TRAINING WITH MICRO-LEARNING INSTRUCTIONAL ACTIVITIES FOR PROMOTING DHAMMA LEARNING ON THE TOPIC “THE LIFE OF BUDDHA” OF ELEMENTARY DHAMMA STUDIES LEVEL STUDENTS IN SECONDARY SCHOOL

Phrasuriya Chaiprasert

E-mail: Phrasuriya2014@gmail.com

Educational Technology and Communication, Faculty of Education, Naresuan University

Supanee Sengsri

E-mail: Supanees@nu.ac.th

Educational Technology and Communication, Faculty of Education, Naresuan University

Kobsook Kongmanus

E-mail: k.kobsook@gmail.com

Educational Technology and Communication, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

In this quasi-experimental research investigation, the researcher aims to (1) study the use of the principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha” for Secondary level dhamma students with the criterion efficiency of 80/80, (2) compare the learning achievements with the pre-test scores of the students to investigate the use of the principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha” for secondary students who are in elementary dhamma level, and (3) examine student satisfaction towards the use of the principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha” for the secondary students.

The sample of this research consisted of thirty secondary students studying in elementary dhamma studies level in the second semester of the academic year 2022 at Kingpetch School selected using the technique of simple random sampling. The research instruments consisted of the following: (1) the principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha”; (2) a quality evaluation form to assess the use of the principle of threefold training with micro-

learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha”; (3) lesson plans based on the principle of threefold training process; (4) a 20-item learning achievement test on the Life of the Buddha lesson with the reliability of 0.857; and (5) a student satisfaction evaluation form to examine students’ satisfaction towards the use of the principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha” for the secondary students with the reliability of 0.786. Data were analyzed using mean and standard deviation. The technique of dependent t-test was also employed.

The findings are as follows:

1. The principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha” for dhamma secondary students constructed by the researcher exhibited an efficiency of 86.8/87.83 at a higher level than the criterion.
2. The secondary students' learning achievement was higher than the scores prior to the study at the statistically significant level of .05.
3. The students exhibited satisfaction with the use of the principle of threefold training with micro-learning instructional activities for promoting dhamma learning on the topic “the Life of Buddha” for the secondary students at the highest level ($\bar{X} = 4.51$).

Keywords: learning activities, threefold training, microlearning, Life of Buddha, elementary level dhamma students, Secondary level

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กล่าวถึงว่า การศึกษาเป็นรากฐานแห่งปัญญา เมื่อมีการศึกษาและปัญญาได้ เชื่อว่าเป็นผู้ฉลาด เข้าใจรู้ในสิ่งที่ควรรู้ เข้าใจการละเว้นในสิ่งที่ควรละเว้น พุทธศาสนิกชนในพระพุทธศาสนา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในประเทศไทยนั้นซึ่งมีพุทธศาสนิกชนเป็นส่วนมากจึงควรศึกษาได้ทั้งฝ่ายปริยัติ และฝ่ายปฏิบัติตามเหตุสมควร สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 10) พ.ศ. 2435 จึงได้ทรงพระดำริวิธีการเล่าเรียนพระธรรมวินัย สำหรับสอนภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหารเป็นครั้งแรกเพื่อที่จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่สมาปฏิบัติ ตลอดจนเผยแผ่พระพุทธศาสนา ต่อมาพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงพิจารณาเห็นว่า การศึกษานักธรรมมิได้เป็นประโยชน์ต่อภิกษุสามเณรเท่านั้น แม้ผู้ที่ยังครองฆราวาสวิสัยก็จะได้ประโยชน์จากการศึกษานักธรรมด้วย โดยเฉพาะสำหรับเหล่าข้าราชการครู จึงทรงตั้งหลักสูตรนักธรรมสำหรับฆราวาส ขึ้น เรียกว่า “ธรรมศึกษา” มีครบทั้ง 3 ชั้น คือ ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกันกับหลักสูตรนักธรรมของภิกษุสามเณร เว้นแต่วินัยบัญญัติที่ ทรงกำหนดใช้เบญจศีล เบญจธรรม และอุโบสถศีลแทน หลักสูตรธรรมศึกษาพร้อมทั้งปรับเนื้อหาหลักสูตรธรรมศึกษาให้น้อยลง ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และซาบซึ้ง ในคุณพระรัตนตรัย และมีทักษะในการคิด และการปฏิบัติตนถูกต้องตามหน้าที่ของชาวพุทธที่ดี (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, 2561, หน้า 39) การที่จะเป็นผู้รอบรู้หรือนักปราชญ์ได้นั้นจะต้องสนใจศึกษา รู้จักคิด รู้จักสอบถามผู้รู้ และรู้จักจดจำบันทึก ซึ่งประเทศของเราขาดคุณสมบัติเหล่านี้มาก จึงทำให้ประเทศเราขาดผู้รอบรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างมากมาย สำหรับการเรียนรู้ในแบบการท่องจำมีความจำเป็นเมื่อรู้ และเข้าใจแล้วความจำก็มักเสื่อมหายได้ง่ายจึงต้องมีการบันทึกเอาไว้เพื่อป้องกันการสูญหายซึ่งการบันทึกก็มีทั้งการจดลงเป็นหนังสือหรือการบันทึกเป็นเสียงเป็นภาพเพื่อเอาไว้ศึกษาทบทวนหรือเพิ่มเติมหรือเอาไว้สอนผู้อื่นต่อไป (พระธรรมกิตติวงศ์ สุเรโซ, 2548, หน้า 148 - 150) ดังนั้นจึงควรเร่งส่งเสริมให้เด็กไทย มีคุณสมบัติของนักปราชญ์เหล่านี้มากขึ้น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยกันต่อไป สุรเกียรติ อาชานานุภาพ (2552, หน้า 7) อธิบายว่าปัจจุบันเด็กไทยไม่ชอบค้นคว้า อ่านหนังสือหรือหาความรู้จากผู้รู้ด้วยตัวเอง ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ประสบการณ์หรือความรู้ในตัวคนของคนอื่น ชอบพูดมากกว่าฟัง ชอบท่องจำเพื่อสอบเอาคะแนนมากกว่าแสวงหาความรู้จริง ไม่ชอบคิดเรื่องที่ ลุ่มลึกไม่ชอบถามหรือถามไม่เป็น ขาดทักษะการตั้งข้อสังเกต ข้อสงสัย กระบวนการเรียนรู้แบบไตรสิกขาที่ใช้ได้ในทุกยุคสมัย แม้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (สังคมออนไลน์) ควบคู่กับการเรียนรู้โดยโมโครเลิร์นนิ่ง ในปัจจุบัน ซึ่งเปิดโอกาสให้เราสามารถค้นคว้าหาข้อมูล และความรู้ได้สะดวกสบาย เพียงแค่กดปลายนิ้ว ซึ่งจัดว่าเป็นความก้าวหน้าครั้งใหญ่ในเรื่อง ของการฟัง คือ ขั้นตอนแรกของกระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีทักษะการคิด ถาม เขียน ที่ดีพอ จึงจะทำให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการไหลของข้อมูลมาก และเร็ว ซึ่งมีทั้งข้อเท็จจริงข้อจริง จึงยังต้องมีความคิดวิจารณ์ญาณ ใคร่ครวญ ตั้งข้อสงสัย และสกัดข้อเท็จจริงออกจากข้อจริงให้ได้

สภาพปัจจุบัน โรงเรียนกิงเพชร ได้ทำการเปิดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2561 ซึ่งในการเรียนการสอนมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยทำการสอบไล่ธรรมศึกษา ดังนั้น สำหรับการถ่ายทอดความรู้ในแบบปกตินั้น สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจได้ระดับหนึ่ง แต่มีเนื้อหาบางส่วนที่นักเรียนยากต่อความรู้ความเข้าใจ

เนื่องจากไม่มีสื่อที่เป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนโดยเฉพาะวิชาพุทธประวัติ ซึ่งต้องใช้การคิดวิเคราะห์เรื่องราวในเนื้อหานั้น ๆ ให้กระจ่างอย่างเช่น ตอนประสูติ ตอนตรัสรู้ ตอนปรินิพพาน และตอนหลังจากปรินิพพาน

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ในการเรียนวิชาพุทธประวัติจะมีเนื้อหาที่ยาก และไม่มีรูปภาพประกอบหรือสื่อที่จะทำให้ให้นักเรียนมองเห็นเป็นรูปธรรมทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อต่อการเรียนพุทธประวัติ ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้คือ การปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสม แต่เนื่องจากวิธีการสอนมีหลากหลายวิธี แต่ละวิธีก็มีส่วนดีแตกต่างกัน ผู้สอนจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณในการพิจารณาในเลือกวิธีการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญและกระบวนการเรียนรู้ การที่ผู้วิจัยนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการเรียนการสอน โดยการใช้หลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อที่จะให้ผู้เรียนคุณภาพ ใช้หลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง มาประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารมีความทันสมัย การเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขา ประกอบกับการใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อเป็นสื่อและสาร ในการเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งเป็นการสอนแบบบรรยายพร้อมทั้งใช้สื่อที่เป็นแบบไมโครเลิร์นนิ่งมาประกอบการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนกับผู้สอนเข้าใจตรงกัน พร้อมทั้งเกิดการการเรียนรู้ในการสื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ เป็นสื่อที่สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาการเรียนรู้ให้เข้าใจได้ง่ายต่อการเรียนพร้อมทั้งการใช้กิจกรรมการสอน ไตรสิกขา ร่วมตามขั้นตอนของการสอนไตรสิกขาจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนให้สูงขึ้นตามความคาดหวังของผู้วิจัยจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้มี ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ มาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาพุทธประวัติ ที่สอนด้วยใช้นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ สำหรับนักเรียนในการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสอบวัดระดับความรู้ทางพุทธศาสนาในรายวิชาพุทธประวัติและสามารถนำทักษะไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และมีคุณค่าสำหรับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องพุทธประวัติ

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ที่เรียนด้วยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เรื่อง พุทธประวัติ สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตราชเทวี โรงเรียนมัธยมศึกษาแม่กะสันพิทยา โรงเรียนศรีอยุธยาวิทยาลัย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนกิงเพชร โรงเรียนวัดชัยมงคล จำนวน 300 คน จากทั้งหมด 5 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนกิงเพชร จำนวน 30 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบจับฉลาก

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เรื่องพุทธประวัติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้กับโรงเรียนหรือสถาบันต่าง ๆ ได้นำเทคนิคในการออกแบบสื่อ และกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง ในการอบรมให้กับครูหรือผู้ที่สนใจ
2. เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ เพื่อพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี
3. เป็นแนวทางให้กับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และครูสอนพระพุทธศาสนา สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในเนื้อหาอื่น ๆ ได้

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของโมโครเลิร์นนิ่ง หมายถึง สื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งซึ่งแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ เป็นกลยุทธการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้ชุดเนื้อหาการเรียนรู้เป็นหน่วยประกอบด้วยกิจกรรมขนาดเล็กเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่มีการวางแผนเป็นอย่างดี ออกแบบมาเพื่อให้เหมาะกับขีดจำกัดของสมองมนุษย์ในด้านของช่วงความสนใจและหลีกเลี่ยงการรับรู้มากเกินไป แม้ว่าแนวคิดของการเรียนการสอนแบบจุลภาคจะมีมานานแล้ว แต่คำว่า "โมโครเลิร์นนิ่ง" ยังไม่ถูกนำมาใช้จนกระทั่งครั้งที่ทศวรรษที่ผ่านมา

ความหมายของโมโครเลิร์นนิ่ง ศยามน อินสะอาด (2561) ได้อธิบายว่า โมโครเลิร์นนิ่ง เป็นการนำส่งความรู้ขนาดเล็กเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบ "โมโคร" หรือการเรียนรู้ทีละเล็กทีละน้อยในสภาพแวดล้อมของสื่อดิจิทัล สามารถเสริมไปกับกิจกรรมประจำวันของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีโดยใช้เทคโนโลยีแบบ "push" ซึ่งเป็น

เทคโนโลยีในการส่งข้อมูลไปยังโทรศัพท์มือถือแบบอัตโนมัติ ไมโครเลิร์นนิ่งเป็นทางเลือกใหม่การรับข้อมูลแบบฉับไวและทันเหตุการณ์(Real Time) และการใช้อุปกรณ์มือถือของผู้เรียนซึ่งมีระบบการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกมีแรงจูงใจ มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ที่สามารถประสบความสำเร็จได้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา บรรเทา กิตติศักดิ์ (2544, หน้า 289 – 290) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เป็นวิธีสอนที่ยึดศีลสมาธิและปัญญาเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยนักเรียนมีศีลสิกขา คือ สำนวณกายวาจาให้ถูกต้องอยู่ในองค์แห่งศีล มีจิตสิกขา คือฝึกจิตให้สงบ มั่นคง ผ่องใส ระวังจากกิเลส เมื่อจิตสงบมั่นคงเป็นจิตที่ฝึกดีแล้วก็เป็จิตอันควรแก่การทำงานที่จะพิจารณาธรรมได้ ตรงกับสภาพความเป็นจริง ปัญญาสิกขา คือการพิจารณาร่างกาย ความรู้สึกนึกคิดของตนในขณะที่มีสมาธิว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต่างก็เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป เป็นของไม่เที่ยง ไม่ทนทาน ไม่สามารถตั้งอยู่ได้ เป็นของที่ไม่ควรยึดถือเป็นการอบรมคนให้เข้าใจหลักสภาพความเป็นจริง เพื่อละกิเลส ละทุกข์ หากอบรมปัญญาแล้ว สมาธิและศีลก็จะมั่นคงขึ้นตามลำดับ ปัญญาสิกขาจึงเป็นการใช้ปัญญาพิจารณาทุกข์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ฉะนั้นการสอนแบบไตรสิกขาจึงเป็นการสอนที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

ความหมายของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา สุนีย์ พงญศิลป์ (2546, หน้า 19) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขามี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูให้นักเรียนดูรูปภาพ ข่าวหรือหัวข้อข่าวจาก หนังสือพิมพ์ หรือสร้างสถานการณ์ให้อยู่ในขอบข่ายเนื้อหาที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเลือกกระทำผิดศีลธรรม หรือถูกศีลธรรมในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่จะให้ต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นศีลสิกขา ครูกำหนดสถานการณ์ให้และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อสถานการณ์ในการเลือกกระทำผิดหลักศีลธรรมหรือถูกหลักศีลธรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นจิตตสิกขา หรือการทำสมาธิ การนำจิตที่ฝึกฝนจนสงบแล้วในขั้นต้นมาควบคุมสติให้ระลึกรู้อยู่กับลมหายใจเพื่อระลึกแน่วแน่ที่จุดเดียวจนจิตสงบผ่องใสปราศจากสิ่งรบกวนหรือทำให้เศร้าหมอง และจิตใญ่อยู่ในสภาพพร้อมเหมาะสมควรกับการใช้งานมากที่สุดโดยครู ให้หลักใน

การฝึกสมาธิ 2 ขั้นตามลำดับดังนี้

1. ระลึกรู้ถึงคุณพระรัตนตรัย แล้วนั่งขัดสมาธิ ขาขวาทับขาซ้าย หงายมือขวาทับมือซ้ายตั้งกายตรงแต่ไม่เกร็งตัว

2. หลับตาหรือเพ่งมองรูปภาพที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน จิตใจจดจ่อเกี่ยวกับเรื่องนั้นเพียงเรื่องเดียว กำหนดลมหายใจเข้า-ออก แล้วกล่าวภาวนาสั้น ๆ เกี่ยวกับภาพที่เพ่งมองหรือสถานการณ์นั้น ๕ นาทีเมื่อทดสอบได้แล้วว่านักเรียนมีสมาธิ ให้นักเรียนออกจากสมาธิได้

ขั้นที่ 4 ขั้นปัญญาสิกขา การกำหนดพิจารณาผลที่เกิดขึ้นในใจของตนในการเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติได้อย่างสมเหตุสมผลโดยการปฏิบัติตามกระบวนการพัฒนาปัญญา 3 ด้าน คือ

1. การฟังและการอ่าน (สุตมยปัญญา)

2. การคิดทบทวนพิจารณาหาเหตุผลความเป็นไปได้และไม่ได้ แล้วทดสอบกับข้อมูลเดิมที่ได้ฟังได้อ่านมา (จิตตมยปัญญา)

3. การลงมือปฏิบัติเพื่อทดสอบสิ่งที่ได้มาจากการฟัง การอ่านและการคิด (ภาวนามยปัญญา)

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลและประเมินผล ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสาระสำคัญของบทเรียนโดยครูเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์มากขึ้น ครูวัดและประเมินโดยพิจารณาจากการตอบคำถามความสนใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

ความหมายของประสิทธิภาพ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, หน้า 7) ได้อธิบายว่า การทดสอบประสิทธิภาพไว้ว่า การหาคุณภาพของสื่อการสอน โดยพิจารณาตามขั้นตอนของการพัฒนาสื่อ เป็นการทดสอบคุณภาพตามหลักการ เพื่อให้สื่อมีคุณภาพในชิ้นงานนั้น สำหรับการผลิตสื่อการสอนการนำเสนอไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น (Try Out) และการทดสอบประสิทธิภาพการสอนจริง (Trial Run) เพื่อหาคุณภาพของสื่อตามขั้นตอนที่กำหนดใน 3 ประเด็น คือ การทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นการช่วยให้นักเรียนผ่านกระบวนการเรียน และทำแบบประเมินสุดท้ายได้ดี และการทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

หลักสูตรธรรมศึกษาตรี โดยสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง (2561, หน้า 1-9) ได้อธิบายว่า “นักธรรม” และ “ธรรมศึกษา” เกิดขึ้นตาม พระดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นการศึกษา พระธรรมวินัยในฉบับภาษาไทย เพื่อให้ภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ผู้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนาสามารถศึกษาหลักธรรมคำสอนได้ทั่วถึง เพื่อที่จะได้เป็นพื้นฐานให้กับสังคมในยุคปัจจุบันนำไปสู่สัมมาปฏิบัติ ตลอดจนสืบอายุพระพุทธศาสนาและเผยแผ่ให้กว้างไกลออกไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุปรียา เปลือยหนองแซ่ ประภัสสร ปรีเอี่ยม และวิลัน จุมปาแฝด (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ E1/E2 ได้เท่ากับ 84.96 /84.86 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา มีค่าเท่ากับ 0.7150 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขาอยู่ในระดับมาก

สรลักษณ์ ลีลา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาค ด้วยหนังสือมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงประมวลผล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิต จำนวน 5 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.48$) และผลการประเมินความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงประมวลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.51$)

พระวชิระพันธ์ ตึกขุปญโญ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าหมิงจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าหมิง เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาเป็นกระบวนการเรียนรู้เป็นไปในลักษณะของการบูรณาการที่ประกอบด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา ศิล เป็นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ทักษะพิสัยสมาธิเป็นการเรียนรู้ด้านเจตคติ ปัญญาเป็นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ผู้วิจัยเพียงแนะนำให้คำปรึกษาจึงไม่เฝ้าเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดลงมือค้นคว้าคิดวิเคราะห์ตามขั้นตอนของกิจการการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 24.06 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.22 แสดงว่าประสิทธิภาพหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ และผลลัพธ์ $E_1/E_2 = 82.11/80.22$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Jahnke, Lee, Pham, and He (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Unpacking the Inherent Design Principles of Mobile Microlearning" กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานภายในและพนักงานภายนอกของสำนักงาน เป้าหมายของการศึกษานี้ คือ การสำรวจการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์ม Mobile Microlearning ผลการศึกษาพบว่า พนักงานสามารถเรียนรู้วิธีติดต่อวิดีโอผ่านโมบายดังกล่าว ไมโครเลิร์นนิ่งแบบเคลื่อนที่มีส่วนช่วยในการฝึกอบรมส่วนบุคคลในที่ทำงานได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ลึกซึ้ง หรือการเรียนรู้ที่มีความหมายมากจนเกินไป เพราะเป็นการเรียนรู้ในระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่อง พุทธประวัติ (2) แบบประเมินคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง (3) แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา (4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พุทธประวัติ มีจำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.857 และ (5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.786 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาข้อมูลโดยการหาคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนประถมศึกษาชั้นตรีใช้การทดสอบค่าที แบบ dependent

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง โดยมีรายละเอียด และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนกิ่งเพชร เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการ ทดลอง สอน และเก็บข้อมูล

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบจับฉลาก จำนวน 30 คน เพื่อทำการทดลองโดยการสอนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับ นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนกิ่งเพชร โดย แบ่งกลุ่มเก่ง 9 คน กลุ่มปานกลาง 17 คน และกลุ่มอ่อน 9 คน

3. ขั้นตอนดำเนินการตามแผนการสอนแบบตามหลักไตรสิกขา ดังนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนชี้แจงวิธีการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขา ร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่อง พุทธประวัติ และให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) ก่อนเข้าสู่ บทเรียน

3.2 ขั้นประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในบทเรียน ให้นักเรียนเรียนบทเรียนบนสื่อไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่อง พุทธประวัติ และทำกิจกรรมระหว่างเรียน ตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการเรียน ตามหลักไตรสิกขา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศีล หมายถึง เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยผู้สอนสร้างบรรยากาศ ที่ดีในชั้นเรียนด้วยการยิ้มแย้ม และทักทายสนทนากับนักเรียนด้วยไมตรีจิต สวดมนต์ นั่งสมาธิ แผ่เมตตา และ อธิบาย วิธีการสอนในแต่ละขั้น พร้อมอธิบายเนื้อหาคร่าว ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจตอบสนองต่อ การเรียนการสอน ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับ ไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่องพุทธประวัติ แต่ละครั้งทบทวนความรู้เดิม สร้างความสนใจให้นักเรียนซึ่งมีวิธี ให้ผู้เรียน นั่งสมาธิเพื่อเตรียมพร้อม จากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนดูรูปภาพเกี่ยวพุทธประวัติ แต่ละตอน พร้อมบรรยายประกอบ ตั้งคำถาม ถาม-ตอบ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็นที่ได้เรียนวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ในกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่องพุทธประวัติ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสมาธิ หมายถึง ขั้นที่นักเรียนต้องรวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่เป็นจุด เดี่ยวไม่ซัดส่ายไปสู่เรื่องอื่น โดยผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องพุทธประวัติผ่านคลิปวิดีโอแบบการ์ตูน ตั้งแต่ ตอน ประสูติ ตอนตรัสรู้ ตอนพุทธกิจ และตอนปรินิพพาน แต่ละตอนครูบรรยายประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ ตามไปด้วยเพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาพุทธประวัติ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นปัญญา หมายถึง ผู้สอนให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มโดย แบ่งกลุ่มนักเรียน ออกเป็น 6 กลุ่มเท่า ๆ กัน จากนั้นผู้เรียนช่วยกันทาย เกมภาพปริศนาพุทธประวัติแต่ละตอน หลังจากนั้น ผู้สอนให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มมา จับฉลาก ภาพพุทธประวัติไปกลุ่มละ 1 ชุด โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันทำการระดมสมองสรุปเรื่องราวพุทธประวัติ โดยการทำเป็น My Mapping ในช่วงไหนและได้ข้อคิด อะไรบ้าง สำคัญอย่างไร พร้อมตกแต่งให้สวยงาม เมื่อนักเรียน ทำการสรุปเรื่องราวพุทธประวัติเป็น My Mapping เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปเรื่องพุทธประวัติ ที่กลุ่ม หน้าชั้นเรียน

3.3 ขั้นสรุปบทเรียน เพื่อสรุปกระบวนการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post - test) เมื่อจบบทเรียนในแต่ละตอน จำนวน 20 ข้อ

3.4 ขั้นประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา เมื่อจบจากการเรียนการสอนทั้งหมดแล้ว

4. นำคะแนนที่ได้จากกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์เท่ากับ 86.8/87.83

ตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา

การหา ประสิทธิภาพ	จำนวน นักเรียน (คน)	ระหว่างเรียน			หลังเรียน			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
		$\bar{X}$	SD	ร้อยละ	$\bar{X}$	SD	ร้อยละ	
1. รายบุคคล	3	43.6	2.30	87.33	17.6	1.52	88.33	87.33/88.33
2. กลุ่มย่อย	9	42.6	1.58	85.33	17.22	1.09	86.11	85.33/86.11
3. ภาคสนาม	30	43.4	1.99	86.8	17.56	0.89	87.83	86.8/87.83

จากตาราง 1 แสดงว่า ประสิทธิภาพของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.8/87.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับโมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 ผลของการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนของนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง	วิธีการ	$\bar{X}$	SD	df	t	Sig.
30 คน	ก่อนเรียน	14.17	1.44	29	-20.82	.00*
	หลังเรียน	17.57	.898			

* $p < .05$

จากตาราง 2 แสดงว่า นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีที่เรียนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และด้านสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 86.8/87.83 แสดงว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เรื่องพุทธประวัติ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมอย่างทั่วถึง เกิดความสนุกและตื่นตัวกับการเรียนพร้อมทั้งเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายขึ้น พร้อมทั้งภาพ เครื่องมือกับเนื้อหาพุทธประวัติที่ดึงดูดความสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ส่งผลที่ดีต่อการกระตุ้นในด้านสติปัญญาของผู้เรียนได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย พระวิระพันธ์ ดิคุขพลโย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาเรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าหมีจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัตินักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าหมี เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาเป็น กระบวนการเรียนรู้เป็นไปในลักษณะของการบูรณาการที่ประกอบด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา ศิลเป็นการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ทักษะพิสัยสมาธิเป็นการเรียนรู้ด้านเจตคติ ปัญญาเป็นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ผู้วิจัยเพียงแนะนำให้คำปรึกษาจูงใจใฝ่เรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดลงมือค้นคว้าคิดวิเคราะห์ตามขั้นตอนของ กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ตามหลัก ไตรสิกขาพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 24.06 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.22 แสดงว่า ประสิทธิภาพหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ และผลลัพธ์ $E_1/E_2 = 82.11/80.22$ ซึ่งเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตาม

สมมติฐานที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ สนใจ กระตือรือร้น สนุกสนาน ทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อหน่าย ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนกับผู้เรียนเป็นไปในทางเดียวกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังการเรียน ปรากฏว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจ ในกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออก ในกิจกรรมที่จัดขึ้นตามกระบวนการที่ตั้งไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น จึงทำให้นักเรียนทำคะแนนได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรลักษณ์ ลีลา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงประมวลผล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิต จำนวน 5 ท่านผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.48$) และผลการประเมินความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงประมวลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.51$)

3. ผลประเมินความพึงพอใจต่อการสอนด้วยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเนื้อหาเรียบเรียงเข้าใจง่าย พร้อมทั้งยังเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้นและมีกิจกรรมที่น่าสนใจและสามารถเพิ่มพูนองค์ความรู้ได้อย่างครบถ้วนมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ได้แก่ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว ความชัดเจนของเนื้อหา กิจกรรมที่เข้าใจง่าย ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมเข้าใจง่ายหลังจากทดสอบด้วยกิจกรรมแล้ว ทำให้ผู้เรียนกับผู้สอนเข้าใจและมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนพุทธประวัติของธรรมศึกษาชั้นตรีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุปรียา เปลือยหนองแข้ ประภัสสร ปรีเอี่ยม และวิไล จุมปาแฝด (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ E1/E2 ได้เท่ากับ 84.96 /84.86 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา มีค่าเท่ากับ 0.7150 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ

ไตรสิกขาอยู่ในระดับมากและสรุปได้ว่า การนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง มาใช้ในการเรียนการสอนสามารถเพิ่มการเรียนรู้ให้กับธรรมศึกษาชั้นตรีนั้นมีประสิทธิภาพมากอย่างมาก และผู้เรียนเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่เป็นต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมได้อย่างรวดเร็วทั้งในด้านเนื้อหาและสื่อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การเรียนด้วยการสอนแบบใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา ก่อนที่จะนำกิจกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนก่อนควรจะมีการทดสอบก่อนเริ่มกระบวนการเรียนรู้ในเนื้อหา นั้น ๆ พร้อมทั้งควรปรับปรุงเนื้อหาทำให้สมยอยู่เสมอและมีความเหมาะสมต่อผู้เรียน ควรศึกษาวิธีการใช้หรือคู่มือการใช้เสียก่อน เพื่อให้เกิดความชำนาญ และ ควรเตรียมสถานที่ พร้อมทั้งตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมกับการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ไตรสิกขาร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อส่งเสริมในการเรียนรู้ด้านสื่อและการออกแบบนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กว้างขวาง เพื่อให้ผู้สอนมีสื่อและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย สะดวกต่อการเรียนสอนในชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมกับยุคการศึกษาในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์, 5(1), 7-20.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2544). จริยธรรมทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พระธรรมกิตติวงศ์ ทองดี สุรเตโช ราชบัณฑิต ป.ธ. 9. (2548). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด. กรุงเทพมหานคร: วัดราชโอรสาราม.
- พระวิระพันธ์ ดิกขปัญโญ พร้อมคณะ. (2560). การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง พุทธประวัติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเหล่าหมี จังหวัดมุกดาหาร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- ศยามน อินสะอาด. (2561). การออกแบบบทเรียนอีเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

- สุนีย์ ผจญศิลป์. (2546). "ผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" ปรินญาณพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ. (2552). ตำราตรวจรักษาโรคทั่วไป โรคกับการดูแลรักษาและการป้องกัน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โอเอสดีค พับลิชชิง.
- สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. (2561). คู่มือดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการสอบธรรมสนามหลวง. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สุปรียา เปลือยหนองแซ่ ประภัสสร ปรีเอี่ยม และวิลัน จุมปาแฝด. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด, ปรินญาณพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สรลักษณ์ ลีลา. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบจุลภาคด้วยหนังสือมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงประมวผล. เอกสารนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ สารสนเทศศาสตร์วิชาการ 2019 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพมหานคร.
- Heinich, Robert., Molenda, Michael., & Russel, James D. (1985). Instructional Media and the New Technologies of instruction. New York:
- John Wiley & Sons. Jahnke, I., Lee, Y.-M., Pham, M., & He, H. (2020). Unpacking the inherent design principles of mobile microlearning. Technology, Knowledge and Learning, 25, 585-619.

ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

พิชญ์ จินศรีคง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: nan.PJ@hotmail.co.th

สันติ อุนจะนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: santi2509aun@gmail.com

สรัญญา แสงอัมพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: sranya_sang@hotmail.com

Received: November 30, 2022 Revised: December 28, 2022 Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงาน บุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 4) เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการ พยากรณ์ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือครูและบุคลากรใน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 320 คน จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่า อยู่ใน ระดับมาก โดยด้านความเป็นพลเมืองดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านความยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) ประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) ภาวะ

ผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร ด้านความเป็นพลเมืองดี และด้านความไว้วางใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์, ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน

**Ethical Leadership According to the Buddhism of Executives
that affect the Efficiency of the School Personnel Management
under Suratthani Primary Educational Service Area Office 3**

Pitchaya Jeensrikong

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: nan.PJ@hotmail.co.th

Santi Aunjanam

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: santi2509aun@gmail.com

Sranya Saengamporn

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: sranya_sang@hotmail.com

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the level of ethical leadership according to Buddhism of administrators under Suratthani primary educational service area office 3 2) to study the Efficiency of the school personnel management under Suratthani primary educational service area office 3 3) to study the relationship between ethical leadership according to Buddhism of administrators and the efficiency of the school management under Suratthani primary educational service area office 3 and 4) to search for forecasters used to forecast ethical leadership according to the Buddhism of administrators affecting the efficiency of personnel management of schools under Suratthani primary education service area office 3. The samples were 320 teachers and personnel in schools under the Suratthani primary educational service area office 3 by simple random sampling. The research tool was a questionnaire.

The research found that 1) Ethical leadership according to the Buddhism of administrators. Overall, it was found that at a high level in terms of good citizenship, the average was the highest. and justice had the lowest average. 2) School personnel management efficiency Overall, it was found that at a high level in terms of enhancing the work efficiency

of personnel, the average was the highest. and the recruitment and recruitment of personnel had the lowest average. 3) Ethical leadership according to Buddhism of administrators and school personnel management efficiency. Overall, there is a very high correlation. And there was a statistically significant positive correlation at the .01 level. 4) Ethical leadership according to the Buddhism of administrators good citizenship and trust Affecting the efficiency of personnel management of the school. statistically significant at the .01 level

Keywords : Ethical leadership of according to Buddhism, Efficiency of the school personnel management

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจฐานความรู้ในสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบต่อสังคมไทย ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงปรารถนา การพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่พัฒนาคนและสังคมย่อมส่งผลเสียในด้านต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ตกต่ำ สังคมไทยในปัจจุบัน มีความเปราะบางด้านคุณธรรมจริยธรรม มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วสู่วิถีโลกปัจจุบัน โดยขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบของการก้าวเดินไปข้างหน้า (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2553) ภาพที่เห็นได้ชัดเช่นกันก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพติดและการค้ายาเสพติดของวัยรุ่นจากปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เด็กและเยาวชนได้รับ อิทธิพลโดยตรงทำให้มีค่านิยมด้านวัตถุ ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบและจริยธรรมในสังคม ภาวะ ผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในองค์กรการศึกษา เพราะหน้าที่สำคัญที่สุดของผู้บริหาร สถานศึกษา คือ การมีจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จึงมีความสำคัญต่อทุก องค์กรและทุกแง่มุมของสังคม เพราะว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อ ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรโดยเฉพาะหากผู้นำองค์กรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ย่อมส่งผล ด้านบวกต่อสมาชิกขององค์กร ผลโดยทั่วไปคือเพิ่มความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรที่มากขึ้น (Neubert, Carlson, Kacmar, Roberts, & Chonko, 2009, p. 157; วิโรจน์ สารัตนะ, 2553)

ทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตหรือการดำเนินกิจการของ หน่วยงาน การที่จะได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการและการวางแผนที่ดี ทั้งนี้ เพราะการวางแผนบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญ คือ ทำให้องค์กรสามารถที่จะพยากรณ์เกี่ยวกับ เงื่อนไขต่าง ๆ ในอนาคตไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งถ้าได้มีการคาดการณ์ก็ จะได้มีการเตรียมการ เพื่อรองรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ปัญหาที่องค์กรจะต้องเผชิญในอนาคต ด้านกำลังคน ลดความรุนแรงลงได้ ยังผลให้องค์กรสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ทำให้องค์กรสามารถที่จะจัดปริมาณ ประเภท และระดับทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้เหมาะสม กับงานในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ซึ่งจะเป็นผลทำให้ทั้ง องค์กรและบุคลากรมีการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2542, หน้า 1) กล่าวไว้ว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นหัวใจของการบริหาร ไม่ว่าจะเป็น การบริหารหน่วยงานประเภทใด ถ้าการบริหารทรัพยากรบุคคลบกพร่อง หน่วยงานนั้น ๆ จะเจริญก้าวหน้าได้ โดยยาก เพราะงานทุกชนิดจะได้ผลดีหรือผลเสียก็อยู่ที่บุคคลที่รับงานไปทำ ถ้าบุคคลที่รับงานไปขาดขวัญ กำลังใจ หย่อนสมรรถภาพ งานมักจะบกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นนักบริหารที่ดีจะต้องบริหารงาน บุคคลให้ได้ผลดีและได้รับความสำเร็จในการทำให้องค์กรทุกฝ่ายร่วมมือกันทำงานเพื่อให้บรรลุไปสู่เป้าหมาย ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุ ราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติครูให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถจัดการศึกษาให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนว พุทธศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 1,438 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครทซ์และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 320 คน จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) และได้รับการตอบแบบสอบถาม จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้เข้าตอบแบบสอบถามที่กำหนดไว้ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หา ค่าสถิติ ดังนี้ 1) คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) แบบสอบถามระดับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ 5) ความสามารถในการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ครูและบุคลากรของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นพลเมืองดี รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความไว้วางใจ ด้านความเคารพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความยุติธรรม

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ครูและบุคลากรของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง และด้านการรักษาวินัยและการออกจากราชการของบุคลากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แต่ละด้านพบว่า ด้านความเป็นพลเมืองดีมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ($r=.834$) ด้านความไว้วางใจมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ($r=.805$) ด้านความเคารพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ($r=.767$) ด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ($r=.742$) และด้านความยุติธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ($r=.696$)

4. ความสามารถในการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี

เขต 3 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร ด้านความเป็นพลเมืองดี (X_5) และด้านความไว้วางใจ (X_3) สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .865 ($R=.865$) ซึ่งตัวแปรทั้งสองตัวร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ได้ร้อยละ 74.80 ($R^2=.748$) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ } Y = .704 + .022(X_1) + .051(X_2) + .311(X_3) + -.056(X_4) + .502(X_5)$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน } ZY = .517(X_5) + .378(X_3) + .063(X_2) + .030(X_1) + -.071(X_4)$$

สำหรับ ด้านความยุติธรรม (X_1) ด้านความรับผิดชอบ (X_2) และด้านความเคารพ (X_4) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน เพราะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความเป็นพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน จากข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญเพราะเป็นการแสดงออกถึงการพัฒนาตนเองให้รอบรู้ เชี่ยวชาญ ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของสังคม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพในมติเสียงส่วนมาก รวมถึงการเป็นสมาชิกที่ดี มีจิตอาสา การให้บริการ เป็นห่วงและรับผิดชอบต่อสังคม ปกป้องไว้ซึ่งสถาบันทั้งสามคือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งการรู้จักหน้าที่ การวางตัวเป็นกลาง และการใช้สิทธิตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) กล่าวถึง การเป็นพลเมืองดีนั้น จะต้องมีความดีงาม ดังต่อไปนี้ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และเคารพในมติของเสียงส่วนมาก ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ความละเอียดและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง การส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ ปาลสาร (2555, หน้า ก) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 1) พลเมืองดีเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง การพัฒนาตนเองให้รอบรู้ เชี่ยวชาญ แสดงถึงการเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีกับผู้เกี่ยวข้องและที่สำคัญคือจะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม 2) พลเมืองดีเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง หมายถึง การเป็นสมาชิกที่ดีมีจิตอาสา การให้บริการ เป็นห่วงและรับผิดชอบต่อสังคม ปกป้องไว้ซึ่งสถาบันทั้งสามคือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ คนรุ่นหลัง เช่น แบบอย่างในการรักษาสภาพแวดล้อม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และ 3) พลเมืองดีเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง หมายถึง การรู้จักกฎหมาย เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนั้นจะต้องรู้จักหน้าที่และการใช้สิทธิตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นผู้เห็นคุณค่าและประโยชน์ทางการเมือง ตลอดจนรักษาและปกป้องไว้ซึ่งสถาบันการเมืองและการปกครอง

ในขณะเดียวกัน พบว่า ด้านความยุติธรรม มีผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตัดสินใจของผู้บริหารต่อองค์กรในบางครั้งอาจสร้างความถูกต้องและความไม่ถูกต้องต่อบุคลากรขององค์กร หรือการมีอคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จากการรับฟังข้อมูลจากบุคคลอื่น โดยไม่ได้ลงไปสัมผัสด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ (2564, หน้า 116-178) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครตามทัศนะของผู้บริหารและครู พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความยุติธรรม ซึ่งความยุติธรรมเป็นหัวใจของการเป็นผู้บริหารที่ดี เป็นเรื่องที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติให้ได้ เพื่อให้คณะครูและบุคลากรและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรัก ความศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานของผู้บริหาร ถ้าหากผู้บริหารคนใดขาดความยุติธรรม ไม่เป็นกลาง จะส่งผลต่อความขัดแย้งในองค์กร และเกิดความไม่พอใจและไม่ยอมปฏิบัติงานตามที่กำหนดหรือความต้องการของผู้บริหารได้ ผู้บริหารปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริง และมีเหตุผลไม่ลำเอียง เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับมอบหมาย ทำงานอย่างเต็มที่ มีผลงานดี สมควรได้รับรางวัลในความดีของเขา อาจจะเป็นคำชื่นชมยกย่องให้เกียรติ เพื่อเป็นกำลังใจ ให้เรารักษาคุณความดีเอาไว้ต่อไป แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลทิพ ชูชาติ (2556, หน้า 110-116) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ มีความยุติธรรม ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในการครองงานตามหลักกฏิบัติาธรรม โดยผู้บริหารควรมีจิตใจที่หนักแน่นของการรับฟังข้อมูล ตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ครบรอบด้าน แล้วตัดสินใจบนความถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Brown and Trevino (2006, p. 596-597) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (ethical leadership) จะต้องประกอบด้วยความซื่อตรง (integrity) และความไว้วางใจ (trust) นอกจากนั้นแล้วจะต้องเป็นผู้ที่ตัดสินใจโดยใช้ความยุติธรรม (fairness) และเสมอภาค (equal) ใส่ใจต่อผู้อื่น (caring) และมีความเป็นพลเมืองดี (citizenship) และเป็นผู้ที่มีจริยธรรมทั้งเรื่องส่วนตัวและในการทำงาน มักจะสื่อสารกับผู้ตามในเรื่องจริยธรรม สร้างมาตรฐานของจริยธรรมที่ชัดเจนและมีการให้รางวัล หรือการลงโทษ เพื่อให้ผู้ตามปฏิบัติตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

2. ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการให้ความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษานั้นว่าเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา การดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคลต้องให้มีความคล่องตัว มีอิสระ ภายใต้ระเบียบกฎหมายและเพื่อใช้คนให้เหมาะกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงานเพราะเมื่อคนมีคุณภาพ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้วย่อมส่งผลถึงความสำเร็จในการบริหารงานด้านอื่น ๆ และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร และเมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร หากครูและบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงจะเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ต่อองค์การตลอดจนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ทำ

ให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจึงคำนึงถึงการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณิศา อ่อนประสพ (2562, หน้า ก) ที่ทำการศึกษารื่อง การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครบุรี เขต 2 ผลการศึกษพบว่าการบริหารงานบุคคล ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ สำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ สุชาดา วงษ์สกุล (2564, หน้า 99-107) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรใน สถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์รับสมัครข้าราชการครูและครูอัตราจ้าง ชัดเจน มีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้เข้ามาปฏิบัติงาน มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรใหม่ตาม นโยบายและแนวปฏิบัติ และทำการติดตามประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชัยมณี อินทปณฺโญ (บาน) (2561, หน้า 98-107) ได้ทำการวิจัยเรื่องหลักผลสะท้อนของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการ บริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่า ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐนชม พันธุ์บุญมี (2564, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของสมรรถนะผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การสรรหาและบรรจุ การวางแผนอัตรากำลัง การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การออกจากราชการและวินัย และการรักษาวินัย ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมมีความสัมพันธ์กัน สูงมาก และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นบุคลากรที่มีคุณธรรมนำ ความรู้ พัฒนาจริยธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้จัดรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยยึดแนวทางการบริหารและการจัดการสถานศึกษา เป็นหลัก ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร ทั่วไป อีกทั้งยังมีการมุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของเชชม มหิงสาเดช (2562, หน้า 26) ว่าการบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินการที่ เกี่ยวข้องกับบุคลากรตั้งแต่การวางแผน การสรรหาอัตรากำลัง และงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และเพื่อให้งานมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลิษา สมัครพันธ์ (2562, หน้า 89) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ หลักสังคหวัตถุว่ามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยรวมมี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สังคหัตถ์ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกทุกด้าน และยังสอดคล้องกับวิจัยของดวงกมล โถทอง (2563, หน้า ก) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร ด้านความเป็นพลเมืองดี และด้านความไว้วางใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อครูและบุคลากรของสถานศึกษา เนื่องจากหลักธรรมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างแท้จริง การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของจริยญาณรณ์ ศรีจันทร์ และจุฬาพรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2563, ออนไลน์) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษาในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จ จึงต้องมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามหลักพระพุทธธรรม ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน มีภาวะผู้นำสูง กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ

สรุป

ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ตัวพยากรณ์ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ด้านความเป็นพลเมืองดี และด้านความไว้วางใจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหาร พบว่าด้านความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง เทียงธรรม

ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นการสร้างภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้บริหารเองและช่วยส่งเสริมการบริหารงานสถานศึกษา

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน พบว่าด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้น โดยการศึกษาคู่มือที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. ภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเป็นพลเมืองดี และด้านความไว้วางใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับทั้งสองด้านดังกล่าวเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแตกต่างและครอบคลุมถึงปัจจัยที่มีส่วนทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน เพิ่มขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานอื่น ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูและบุคลากรของสถานศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เชชม มหิงสาเดช. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จริญญารณ์ ศรีจันดาริและ จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก <http://bit.ly/3Vi6xWS>.
- ฐนชม พันธุ์บุญมี. (2564). ความสัมพันธ์ของสมรรถนะผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ดวงกมล โกทอง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์.

- พระชัยมณี อินทปญโญ (บาน). (2561). หลักพละสี่ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมานัต ธรรมทินโน. (2563). การพัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครพนม .วิทยานิพนธ์, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครตามทัศนะของผู้บริหารและครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, วิทยาลัยครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ลิษา สมัครพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วรรณิศา อ่อนประสพ. (2562). การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ 440 หน้า.
- สลิลทิพย์ ชูชาติ. (2556). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชาดา วงษ์สกุล. (2564). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุเทพ ปาลสาร. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2553). คุณธรรมนำความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ปริมาตร.
- Brown, M. E., & Trivino, I., K. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. The Leadership Quarterly, 17, 595-616.
- Karaköse, T. (2007). High school teacher's perceptions towards principals' ethical leadership in Turkey. Asia Pacific Education Review, 8(3), 464-477.

การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3

นุชนาถ ปลอดใจดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: noo.nuchnalin@gmail.com

ทิพมาศ เสวตวรโชติ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: noo.nuchnalin@gmail.com

สันติ อุณจะนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: noo.nuchnalin@gmail.com

Received: January 4, 2023 Revised: July 1, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 เมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติการทดสอบทีเทส (t-test) และ เอฟเทส (F-test) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheff's Method)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านมรรค มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนิโรธ และการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทุกข์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. ผลการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามตัวแปรเพศ ไม่แตกต่างกัน ตำแหน่งหน้าที่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน และประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การกิจกรรมทำเพื่อลดความเครียด เช่น การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย การฟังเพลง ดูหนัง มีความถี่สูงสุด รองลงมา การทำใจให้สบาย มองในมุมบวก และการตั้งสติทุกครั้งที่เผชิญกับปัญหาที่จะก่อให้เกิดความเครียด มีความถี่น้อยที่สุด

คำสำคัญ: หลักอริยสัจ 4 , ครูและผู้บริหารสถานศึกษา

THE USE OF THE FOUR NOBLE TRUTHS FOR STRESS MANAGEMENT OF TEACHERS AND SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

Nutchanat Plodjaidee

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: noo.nuchnalin@gmail.com

Tippamas Sawetworrachot

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: noo.nuchnalin@gmail.com

Santi Aunjanam

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: noo.nuchnalin@gmail.com

ABSTRACT

This research is objective. To study the use of The 4th Truth to manage stress among teachers and school administrators under the Nakhon Si Thammarat Elementary School District Office. District 2) To compare the use of Aristocratic Truth 4 to manage stress among teachers and school administrators. Nakhon Si Thammarat District 3, when classified by variables, gender, position of duty, level of education, and work experience 3) To study suggestions on problems and solutions to the use of the Aristocratic Truth 4 to manage stress among teachers and school administrators. District 3 sample is teachers and school administrators affiliated with the Nakhon Si Thammarat Elementary School District Office. District 3, 317 people, the instrument used as a questionnaire. Analyze the data with mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.), and use t-test statistics. In case of average difference, the test will be performed on a double basis using Scheff's Method.

The results showed that:

1. Analysis of the use of Aristocratic Truth 4 to manage stress among teachers and school administrators under the Nakhon Si Thammarat Elementary School District Office. District 3 as a whole is very high. On a case-by-case basis, it was found that the use of The

Four Truths to manage stress among teachers and school administrators was observed. Mortal side It has the highest average, followed by Using The 4 Truths to Manage Stress for Teachers and School Administrators And using the 4th Principle of Truth to manage the stress of teachers and school administrators. It has the lowest average.

2. The results of the analysis of the results of the comparison of the use of arithmetic principles. 4 To manage the stress of teachers and school administrators under the Office of Nakhon Si Thammarat Elementary School District. District 3 is based on gender variables. There was no difference, the position of duty was different, statistically significant at the .01 level, the education level was no different, and the experience of doing so was different. Statistically significant at the .01 level.

3. The results of the collection of suggestions on the use of aristocratic principles 4 To manage the stress of teachers and school administrators under the Office of Nakhon Si Thammarat Elementary School District. District 3 found that Activities to reduce stress, such as meditation, exercise, listening to music. Watch a movie It has the highest frequency, followed by chilling, looking at the positive angle, and mindfulness every time you face a problem that will cause stress. It has a minimum frequency value.

Keywords: The four noble truth, Teachers and school administrators

บทนำ

ในกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญาด้วยการศึกษานั้น องค์การมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนมากที่สุด คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหรือสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาและให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม อีกทั้งโรงเรียนหรือสถานศึกษายังเป็นองค์กรทางสังคมที่มีความสำคัญในการพัฒนาด้านสังคมและสังคมเศรษฐกิจของประเทศโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการเพื่อพัฒนา ความรู้ สติปัญญา ทักษะต่างๆ ความเป็นพลเมือง ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน นอกจากนี้สถานศึกษายังมีหน้าที่ติดตาม พัฒนาเชื่อมโยง องค์ความรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ตลอดจนสังคมโดยกว้าง สถานศึกษาจึงเป็นองค์กรที่เป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการบริหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะพยายามปรับปรุงและจัดการศึกษาทุกระดับให้กับประชาชนอย่างดีที่สุด ครูและผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้บรรลุ ผู้บริหารจำนวนมากจึงเป็นโรควิตกกังวล เกี่ยวกับงานที่มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชา จึงก่อให้เกิดความเครียด และ มีอาการปวดศีรษะอยู่เสมอ (นาตยา สุวรรณจันทร์และคณะ, 2560, หน้า 76)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้สร้างผลกระทบเป็นอย่างมาก ทั้งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การว่างงาน ตลอดจนด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตของคน การทำกิจกรรมหลายอย่างในชีวิตประจำวันต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากที่เคยเป็น กิจกรรมที่เคยทำในสถานที่ต่าง ๆ ต้องเปลี่ยนมาทำ ที่บ้าน ตลอดจนเรื่องการศึกษาของเด็กนักเรียนต้องเก็บตัวอยู่กับบ้าน เรียนหนังสืออยู่ที่บ้านแทนการไปโรงเรียน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และที่สำคัญส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตคนมีความเครียด ภาวะซึมเศร้า หรือฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น ภาวะความเครียดที่เกิดขึ้นจะทำให้บุคคลไม่มีความสุข มีผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะเห็นได้ว่าผลของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลต่อภาวะความเครียดและความวิตกกังวลให้กับคนทุกวัยอย่างเห็นได้ชัด เช่น วัยทำงาน ที่ต้องปรับรูปแบบการทำงานเป็นแบบ Work From Home วัยเรียนที่ต้องปรับเปลี่ยนการเรียน ผลกระทบด้านการศึกษาที่เห็นได้ชัดเจน คือ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการปิดโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ รวมถึงโรงเรียนกวดวิชาทุกแห่ง มีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปในรูปแบบออนไลน์ การมอบหมายงานให้ทำที่บ้านเพื่อลดการแพร่ระบาด ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามากมาย โดยเฉพาะความเครียด ความวิตกกังวลของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ครบชั่วโมงการเรียน การสอนที่มากเกินไปทำให้ครูต้องเผชิญกับความเครียดที่หลากหลาย ทั้งภาระงานที่มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลใหม่ ความกังวลที่มีต่อนักเรียนที่อาจเรียนไม่ทัน หรือเรียนไม่ครบตามหลักสูตร ส่งผลให้ครูต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องรู้จักกับการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนให้ได้ เพื่อให้การสอนดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เครือมาศ ชาวไร่เงินและคณะ, 2564, หน้า 582) การแก้ปัญหาหรือความทุกข์ตามหลักการทางพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ถือเป็นหัวใจสำคัญคือ การแก้ปัญหาตามแนวทาง อริยสัจ 4 หรือหลักความจริงอันประเสริฐ ที่องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบและเผยแผ่เป็นหลักธรรมอันสูงสุดให้พุทธศาสนิกชนน้อมนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาในชีวิต ซึ่งหลักอริยสัจ 4 เป็นเครื่องนำทางในการแก้ไขปัญหาคำเนินชีวิต หากปฏิบัติตามอย่างจริงจังจะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างมาก เพราะหลักอริยสัจ 4 เป็นหลักแห่งการพ้นทุกข์ของพระพุทธองค์ไม่ใช่ว่าการดับทุกข์ เพื่อการสำเร็จจอร์หันต์เท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลทั่วไป เพื่อแก้ไขปัญหาคำเนินชีวิตประจำวันได้อีกด้วย เพราะการดำเนินชีวิตของความเป็นมนุษย์ไม่ใช่แค่เพียงสักแต่ว่าดำเนินไปอย่างไร้จุดหมายเท่านั้น แต่จะต้องทำให้ชีวิตตนมีคุณค่า หรือเป็นชีวิตที่ประเสริฐ เป็นชีวิตที่อยู่ด้วยความเจริญและคุณธรรม และสอนการดำเนินชีวิตให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีสงบ และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม หลักอริยสัจ 4 จะช่วยให้มนุษย์ทุกผู้ ทุกนามมีความเข้าใจสภาพตามความเป็นจริงของธรรมชาติและรู้จักสภาพชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง (พระครูสารกิจประยุต, 2560, หน้า 258)

จากความเป็นมาและความสำคัญปัญหาดังกล่าวการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลแนวความคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาจัดการความเครียด โดยนำเอาหลัก “อริยสัจ 4” ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า มาทำการศึกษาภายใต้การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จะช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจสภาพตามความเป็นจริงของธรรมชาติและรู้จักสภาพชีวิตของตนเองอย่างแท้จริงขององค์การทางการศึกษาและพัฒนาสภาพจิตใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและระเบียบ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงงานวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงงานวิจัย และเสนอโครงงานวิทยานิพนธ์ต่อภาควิชา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ จากนั้นจึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างผลการวิจัยเพื่อนำเสนอ คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ คณะกรรมการเสนอแนะ จัดพิมพ์และส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 223 โรงเรียน ใน 6 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วย อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอปากพนัง อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์และอำเภอหัวไทร เป็นจำแนกเป็นครูจำนวน 1,598 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 235 คน รวมประชากร 1,833 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 317 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มแบบกำหนดโควต้า และดำเนินการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 317 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ ตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม บริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อใช้สร้างข้อคำถาม กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ ประโยชน์ของงานวิจัยและดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 ชุด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อขออนุมัติให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ โดยกำหนด วัน เดือน ปี ไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน โดยกำหนดการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้งหมดแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ และนำข้อมูลไปบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนรายข้อ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความคิดเห็น โดยใช้ค่าเฉลี่ย แล้วนำเอาค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวความคิดของ ลิเคิร์ท เพื่อวัดระดับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 แล้วนำค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิผลใน การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การ(พิจารณา ไพศาล วรคำ, 2558, หน้า 23)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 317 คน สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 83.91 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.09 ตำแหน่งหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 86.75 รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี จำนวน

226 คน คิดเป็นร้อยละ 71.29 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 28.71 และประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 231 คน ร้อยละ 72.87 รองลงมาคือ ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.29 และประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11-20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.84

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 1 การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในภาพรวม

การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทุกข์	3.99	0.69	มาก
2. สมุทัย	4.19	0.71	มาก
3. นิโรธ	4.43	0.66	มาก
4. มรรค	4.62	0.6	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.31	0.67	มาก

จากตารางที่ 1พบว่า การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านมรรค มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนิโรธ ($\bar{X} = 4.43$) และการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทุกข์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.99$)

ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตาม เพศตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามเพศ

การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการ ความเครียดของครูและผู้บริหาร สถานศึกษา ในภาพรวม	เพศ				t	P-value
	ชาย		หญิง			
	(n=51)		(n=266)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทุกข์	4.06	0.49	3.93	0.48	1.83	0.07
2. ด้านสมุทัย	3.64	0.60	3.77	0.51	-1.61	0.11
3. ด้านนิโรธ	4.33	0.48	4.34	0.58	-0.15	0.88
4. ด้านมรรค	4.51	0.59	4.57	0.64	-0.53	0.60
รวมเฉลี่ย	4.14	0.40	4.15	0.38	-0.26	0.80

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการ ความเครียดของครูและผู้บริหาร สถานศึกษา ในภาพรวม	ตำแหน่งหน้าที่				t	P-value
	ครู		ผู้บริหาร			
	(n=275)		(n=42)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทุกข์	3.91	0.46	4.25	0.54	-3.92	0.00*
2. ด้านสมุทัย	3.75	0.53	3.74	0.56	0.17	0.87
3. ด้านนิโรธ	4.30	0.57	4.58	0.47	-3.44	0.00*
4. ด้านมรรค	4.53	0.63	4.76	0.60	-2.34	0.00*
รวมเฉลี่ย	4.12	0.37	4.33	0.42	-3.40	0.00**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อ จัดการความเครียดของครู และผู้บริหารสถานศึกษา ใน	ระดับการศึกษา				t	P-value
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n=226)		(n=91)			
ภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านทุกข์	3.87	0.46	4.14	0.49	-4.55	0.00*
2. ด้านสมุทัย	3.79	0.50	3.65	0.60	1.95	0.00*
3. ด้านนิโรธ	4.29	0.59	4.46	0.48	-2.60	0.00*
4. ด้านมรรค	4.54	0.61	4.60	0.68	-0.78	0.44
รวมเฉลี่ย	4.12	0.37	4.21	0.39	-1.92	0.06

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ด้านทุกข์	ระหว่างกลุ่ม	1.85	2.00	0.93	4.08	0.09
	ภายในกลุ่ม	71.25	314.00	0.23		
	รวม	73.10	316.00			
ด้านสุขทุกข์	ระหว่างกลุ่ม	1.63	2.00	0.82	2.92	0.06
	ภายในกลุ่ม	87.50	314.00	0.28		
	รวม	89.13	316.00			
ด้านนิโรธ	ระหว่างกลุ่ม	2.88	2.00	1.44	4.54	0.01**
	ภายในกลุ่ม	99.45	314.00	0.32		
	รวม	102.33	316.00			

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ด้านมรรค	ระหว่างกลุ่ม	1.30	2.00	0.65	1.65	0.19
	ภายในกลุ่ม	124.14	314.00	0.40		
	รวม	125.45	316.00			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.64	2.00	0.82	5.87	0.00**
	ภายในกลุ่ม	43.75	314.00	0.14		
	รวม	45.38	316.00			

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 **แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน มีการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียด โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10 ปี	ตั้งแต่ 11-20 ปี	มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 10 ปี	4.31		0.57**	
ตั้งแต่ 11-20 ปี	4.89			0.53**
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	4.36			

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี กับประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11-20 ปี และ ประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11-20 ปีกับประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป มีการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและ ผู้บริหารสถานศึกษา	ความถี่
การกิจกรรมทำเพื่อลดความเครียด เช่น การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย การฟัง เพลง ดูหนัง	15

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา	ความถี่
การทำให้ใจให้สบาย มองในมุมบวก	15
การปล่อยวางกับปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียด	14
การนำหลักธรรมมาประยุกต์ในการปฏิบัติงาน	12
การฝึกความอดทนอดกลั้น มีสมาธิ	11
เมื่อเกิดความเครียด หาสาเหตุของการเกิดแล้วแก้ไขจากต้นเหตุ	10
การตั้งสติทุกครั้งที่เผชิญกับปัญหาที่จะก่อให้เกิดความเครียด	8
รวม	85

จากตารางที่ 4 จากการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การทำกิจกรรมเพื่อลดความเครียด เช่น การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย การฟังเพลง ดูหนัง มีความถี่สูงสุด รองลงมา การทำให้ใจให้สบาย มองในมุมบวก และการตั้งสติทุกครั้งที่เผชิญกับปัญหาที่จะก่อให้เกิดความเครียด มีค่าความถี่น้อยที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้าน มรรค มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนิโรธ และ การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้าน ทุกข์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับ จุฑามาศ เหลืองธานี (2561, หน้า ก) ที่ศึกษา แนวทางการลดความเครียดของครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อศึกษาแนวทางการลดความเครียดครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 6 พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการทำงาน ซึ่งหลักธรรมที่ใช้เพื่อลดความเครียดครู คือ การใช้หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มีการทำบุญตักบาตร เข้าวัดฟังธรรม เมื่อเกิดปัญหาหรือมีข้อสงสัย ขัดแย้งกัน จะมีการพูดคุยปรึกษาหารือกัน อย่างกัลยาณมิตร เราต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ไม่ยึดติดในสิ่งหนึ่งสิ่งใด และมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งที่พักอาศัย และที่ทำงานให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อสร้างความผ่อนคลายเมื่อเกิดความเครียด

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เมื่อจำแนก ตามตัวแปร เพศ และ

ระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปร ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจาก การทำงานของครูนอกจากภาระงานสอนซึ่งเป็นงานหลักและยังมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มเติมเช่น งานด้านการเงิน งานธุรการโรงเรียน งานพัสดุ และอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย จะเห็นได้ว่า ไม่ได้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจะก่อให้เกิดความเครียดและกดดันจากงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ สุรเชษฐ สุวรรณมาลี (2564, หน้า ก) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยความเครียดที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ปัจจัยความเครียดของครูที่เกิดจาก ด้านงานที่ได้รับมอบหมายเป็นเพราะครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งใหม่ ในตำแหน่งครูผู้ช่วยหรือครูที่มีอายุราชการน้อย ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในงานที่นอกเหนือจากวิชาสอนของตนเอง ซึ่งงานนอกเหนือจากการสอนนี้เป็นภาระงานเพิ่มที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพื่อที่จะได้ปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ จึงส่งผล ทำให้ครูเกิดความเครียด

3.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า การกิจกรรมทำเพื่อลดความเครียด เช่น การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย การฟังเพลง ดูหนัง มีความถี่สูงที่สุด รองลงมา การทำใจให้สบาย มองในมุมบวก และการตั้งสติทุกครั้งเมื่อเผชิญกับปัญหาที่จะก่อให้เกิดความเครียด มีความถี่น้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ครูเป็นอาชีพที่เจอสถานะของความรู้สึกที่มีความตึงเครียดจากการ ทำให้เกิดความไม่ปกติทั้งด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ และจิตใจ การทำกิจกรรมเพื่อลดความเครียดเป็นกิจกรรมที่หลากหลายในการลดความเครียดขึ้นอยู่กับความชอบ ความถนัด และความเหมาะสมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถกฤษ ฝ่องคณะ (2560, หน้า ก) ได้ศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาคความเครียดของครูในโรงเรียน เสรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์ พบว่า มีแนวทางการแก้ไข ปัญหาความเครียด ส่วนใหญ่เป็นการจัดการความเครียดแบบมุ่งจัดการกับอารมณ์ เรียงตามความถี่ ได้แก่ การฟังเพลง ดูโทรทัศน์นอนหลับพักผ่อน ท่องเที่ยวตามธรรมชาติพูดคุยกับบุคคลอื่น นั่งสมาธิ เดินซื้อของตามห้างสรรพสินค้า ทำจิตใจให้มีความสุข ดูภาพยนตร์ เล่นเกมในโทรศัพท์มือถือ ปฏิบัติธรรม ออกกำลังกาย อ่านหนังสือและปลูกต้นไม้และการจัดการความเครียดแบบมุ่งจัดการกับปัญหา ได้แก่ การหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เครียด การจัดการความเครียด ทางอ้อม ได้แก่ การรับประทานอาหารและดื่มสุรา

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.ระดับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก

2.เปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน ตำแหน่งหน้าที่ที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน และประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การกิจกรรมทำเพื่อลดความเครียด เช่น การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย การฟังเพลง ดูหนัง มีความถี่สูงสุด รองลงมา การทำใจให้สบาย มองในมุมบวก และการตั้งสติทุกครั้งที่จะเผชิญกับปัญหาที่จะก่อให้เกิดความเครียด มีค่าความถี่น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ด้านทุกข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ได้สังเกตและรับรู้ความผิดปกติของร่างกาย อารมณ์และจิตใจว่าเกิดจากความเครียดหรือเกิดจากเหตุปัจจัยอื่น เพื่อจะได้จัดการความเครียดได้ทันไม่กระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

2. ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันการใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อจัดการความเครียดของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังนั้น จึงควรที่จะกระจายงานให้กับกลุ่มครูที่มีความแตกต่างทางตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน ให้ทั่วถึงกัน เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระงานที่ล้นจนเกิดความเครียด

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจและความเครียดของครูว่าเป็นปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ของครู ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่องานได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการความเครียดของครู
2. ควรมีการศึกษากิจกรรมจัดการความเครียดของครูร่วมกับหลักธรรมอื่น
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความเครียดกับประสิทธิผลของงานในโรงเรียน

บรรณานุกรม

เครือมาศ.ชาวไร่เงินและคณะ. (2564). การพัฒนาคู่มือการจัดการความเครียดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2, 5

จุฑามาศ เหลืองธานี และคณะ (2561). แนวทางการลดความเครียดของครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิตยา.สุวรรณจันทร์และคณะ. (2560). การศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา.

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

พระครูสารกิจประยุต. (2560). การประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ในการแก้ไขปัญหาชีวิต. วารสารวิชาการธรรม
ทรรศน์, ปีที่ 17 ฉบับที่ 2.

ไพศาล วรคำ. (2558). การวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

สุรเชษฐ์ สุวรรณมาลี (2564). ปัจจัยความเครียดที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสกลนคร.

อรรถกฤษ ฝ่องคณะ (2560). แนวทางการแก้ไขปัญหาความเครียดของครูในโรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระ
ราชูปถัมภ์. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.กลุ่มวิชาการบริหาร
ทรัพยากรมนุษย์.วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา

ชญจิรา พุเต็มวงศ์

สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อีเมล: sssiripornmint@gmail.com

ศิริพร สิ้นพรม

สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อีเมล: sssiripornmint@gmail.com

มัทนา วัฒนอมศักดิ์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อีเมล: sssiripornmint@gmail.com

Received: July 25, 2022 **Revised:** December 15, 2022 **Accepted:** July 30, 2023

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงมากมาย การดำเนินการในทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การดำเนินงานขององค์กรจำเป็นต้องมีการวางแผนและกระทำอย่างรอบคอบ พิจารณาและคิดให้ถี่ถ้วนในการดำเนินการ องค์กรที่มีเป้าหมายมุ่งสู่ความเป็นเลิศ จึงจะต้องรู้จักการเรียนรู้ ปรับตัวเพื่อสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง นับว่าเป็นความท้าทายของผู้บริหารผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่จะนำพาองค์กรมุ่งสู่ผลสำเร็จบรรลุเป้าหมาย โดยใช้ข้อเท็จจริงและการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถชักจูงโน้มน้าวให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้จนสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กร บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อเสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 2) เพื่อเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา

Transformational Leadership of School Administrators

Thunjira Futamwong

Faculty of Education Silpakorn University

Email: sssiripornmint@gmail.com

Siriporn Sinprom

Faculty of Education Silpakorn University

Email: sssiripornmint@gmail.com

Mattana Wangthanomsak

Faculty of Education Silpakorn University

Email: sssiripornmint@gmail.com

ABSTRACT

At present, various situations have changed. Many actions in both the economic, social, and political. The operations of an organization require careful planning and action. Consider and think carefully in the implementation. Organizations with goals for excellence must learn and adapt to changes. It is a challenge for executives who are the people who will lead the organization toward success. Achieve the goal by using influence and influencing others to follow at full efficiency. Able to persuade people in the organization to work successfully and achieve the goals of the organization. This article has two objectives: 1) to propose the theory of transformational leadership, and 2) to propose the concept of transformational leadership of school administrators.

Keywords: Transformational leadership, school administrators

บทนำ

ผู้นำเป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้อิทธิพลการจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นซึ่งได้รับการยอมรับ และสามารถชักจูงโน้มน้าวให้คนในองค์กรปฏิบัติงานจนสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2551, 12) ไม่เพียงแต่เท่านั้น ผู้นำยังมีส่วนสำคัญที่เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร เป็นผู้มีอิทธิพลเหนือกว่าพนักงานและผู้ปฏิบัติงานในองค์กร มีบทบาทสำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำทุกคนควรมี คำว่าภาวะผู้นำ มีหลายท่านได้ให้ความหมายไว้เช่น (Bass, 1985) ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงโดยที่ผู้นำต้องเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามให้ได้ผลเกินเป้าหมายที่กำหนด ทักษะคติ ความเชื่อมั่น และความต้องการของผู้ตาม ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูงกว่า (Bernard M. Bass, 1994, 16) ผู้บริหารในฐานะผู้นำขององค์กรจะต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จขององค์กร เมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำ (Leadership) จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานต่างๆขององค์กร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย คือ 1) ช่วยให้บุคลากรในองค์กรได้ประสานงาน และแนะนำการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด 2) ช่วยรักษาสถานภาพขององค์กรให้มีความมั่นคงโดยการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ช่วยประสานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรให้ดำเนินได้อย่างตามลักษณะของพลวัตภายในองค์กร โดยเฉพาะในช่วงที่องค์กรมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง 3) ช่วยแก้ไขความขัดแย้งระหว่างส่วนต่างๆ ช่วยให้ชักชวนจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความยินดีและเต็มใจที่จะร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรเพราะจะเพิ่มความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว งานของภาวะผู้นำจึงไม่ใช่เป็นการดำเนินตามกรอบงานประจำ แต่จะเป็นการดำเนินงานให้เกิดผลที่สร้างสรรค์ต่อองค์กรโดยใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ เพื่อพัฒนาองค์กรให้รักษาการถึงความเปลี่ยนแปลง (นิติมา เทียนทอง, 2544, 14)

ภาวะผู้นำของผู้นำนับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะผู้นำเปรียบเสมือนผู้ถือหางเสือของเรือเป็นผู้กำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่างๆที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย เป็นผู้ตัดสินใจเมื่อเจอปัญหา เป็นผู้วางแผนและต้องรับผิดชอบ ทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จขององค์กร ซึ่งภาวะผู้นำเป็นทักษะ ที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักในการใช้อำนาจอย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ เป็นผู้ที่สามารถชักจูงใจ เชิญชวนให้บุคลากรมีความเต็มใจหรือพอใจที่จะปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์กร

มีทฤษฎีภาวะผู้นำมากมายที่น่าสนใจ ซึ่งทฤษฎีที่ผู้เขียน จะนำมากล่าวถึง ได้แก่ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขนาดของแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีแนวคิดดั้งเดิมคล้ายกับทฤษฎีภาวะผู้นำแบบบารมี(Charismatic Leadership) โดย Max Weber ซึ่งเมื่อผลงานได้ถูกตีพิมพ์และได้รับการแปลอย่างแพร่หลายจึงได้รับความสนใจทั้งนักปกครอง นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา ภาวะผู้นำดังกล่าว มีความยืดหยุ่นและกว้างขวางที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ในหลาย รูปแบบขององค์กร และในภายหลัง ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การดำเนินการขององค์กร มีความซับซ้อนของมิติในการบริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อผลักดันให้บุคลากรในหน่วยงานมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีการกระตุ้น จูงใจ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงออกถึงความรู้

ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อการทำงานสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่น่าสนใจ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้นำในหน่วยงานหรือระดับไหนก็ควรศึกษาเรียนรู้และมีภาวะผู้นำดังกล่าวเพื่อนำพาองค์กร และผู้ใต้บังคับบัญชา พัฒนาความรู้ความสามารถมุ่งสู่จุดประสงค์หลักขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้อย่างต่างกัน แต่เมื่อศึกษาความหมายโดยรวมแล้วพบว่ามีความคล้ายคลึงกันมาก เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือผู้นำที่มุ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติของ ผู้ตามให้ตระหนักถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กรเพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร

มัทนา วังธนอมศักดิ์ ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นภาวะผู้นำที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้ตามโดยทำให้พวกเขาตระหนักในความสำคัญและคุณค่าในผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน การพัฒนาขีดความสามารถของผู้ตามให้มีระดับที่สูงขึ้น การยกระดับความต้องการของผู้ตามเพื่อให้ประโยชน์ขององค์กรมาก่อนประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งทำให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่เหนือความคาดหมาย

โสภณ ภูเก้าล้วน กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และสมมุติฐานของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นภาวะผู้นำที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาเจตคติของผู้ตาม เพื่อให้ผู้ตามเกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กรให้มีผลลัพธ์เกินกว่าความคาดหวังหรือสูงกว่าที่ตั้งไว้ จึงถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรที่มีการปรับเปลี่ยนตามสภาพ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ถือว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นเลิศ ดังนั้นวิธีที่จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จสูงสุดคือ ผู้บริหารต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง ไม่เพียงแต่ผู้บริหารเท่านั้นที่ต้องเปลี่ยนแปลง แต่หมายรวมถึงบุคลากรในองค์กรที่ต้องมีการเตรียมพร้อมและพัฒนาศักยภาพให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงและรับสิ่งใหม่ๆที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นทฤษฎีของการศึกษาภาวะผู้นำแนวใหม่ของภาวะผู้นำ เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และมีการกระจายอำนาจหรือเสริมสร้างพลังใจเป็นผู้มีคุณธรรมและกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกโดย Downton เมื่อปี 1973 ต่อมาได้รับความสนใจและพัฒนาขึ้นอีกครั้งโดย McGregor Burns ในปี 1987 และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้

Yukl (1994) เสนอแนวคิดว่า ผู้นำที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงต้องแสดงถึงพฤติกรรมดังนี้ 1) ต้องสร้างวิสัยทัศน์ที่ท้าทายและดึงดูดใจ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้ตามของตน 2) ผู้นำต้องเชื่อมโยงวิสัยทัศน์เข้ากับกลยุทธ์การดำเนินงานขององค์กร 3) ผู้นำต้องพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สามารถนำไปปฏิบัติ

ได้จริง 4) ผู้นำต้องแสดงความเชื่อมั่นในความชัดเจน จุดแข็งหรือข้อดีของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ตนเองกำหนดไว้ 5) ผู้นำต้องตระหนักเห็นความสำเร็จเล็กน้อยของการปฏิบัติงานซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์กร

Kouzes and Posner (1995) ได้เสนอและอธิบายคุณสมบัติ 5 ข้อเพื่อนำทางสร้างความสำเร็จให้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้ 1) การเป็นแบบอย่างที่ดี (model the way) หมายถึงผู้นำจะกำหนดค่านิยมความเชื่อรวมถึงหลักการทำงานมาตรฐานการทำงานและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างต่อเนื่อง 2) สร้างแรงบันดาลใจในวิสัยทัศน์ร่วมกัน (inspire a shared vision) คือผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์แห่งอนาคตที่สื่อถึงมาตรฐานความเป็นเลิศ เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ และถ่ายทอดความเชื่อมั่นนั้นไปสู่ผู้ตาม 3) ทำทายกระบวนการเดิม (challenge the process) ผู้นำลองผิดลองถูกยอมรับความเสี่ยงและเรียนรู้จากข้อผิดพลาด 4) สนับสนุนให้ผู้ตามได้ลงมือปฏิบัติ (enable others to act) ผู้นำสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้บุคคลมีส่วนร่วมส่งเสริมการให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน 5) สร้างขวัญกำลังใจ (encourage the heart) ผู้นำแสดงให้เห็นว่าความทุ่มเทและความพยายามในการทำงานของเขานั้นมีคุณค่า มีความสำคัญและก่อให้เกิดความสำเร็จและพวกเขาจะได้รับผลตอบแทนจากความทุ่มเทนั้นๆ

Warriorlow (2013) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้ 1) การมีบารมีหรืออิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (charisma or idealized influence) ผู้นำทำตนน่าเคารพมีความมั่นใจ เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ตาม 2) สร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational motivation) ผู้นำกำหนดวิสัยทัศน์ที่น่าดึงดูดใจ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามให้ผู้ตามตระหนักถึงความสำคัญของงานที่พวกเขาได้รับผิดชอบ 3) กระตุ้นสติปัญญา (Intellectual stimulation) ผู้นำท้าทายการทำงานรูปแบบเดิม กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ใส่ใจตัวบุคคล (personal and individual attention) ผู้นำให้ความสนใจผู้ตาม คอยดูแลช่วยเหลือสอนงานให้ผู้ตามได้พัฒนาตนเองและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

นอกจากแนวคิดทฤษฎีของแต่ละท่านที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass และ Avolio ที่เรียกว่า **ทฤษฎี (4I's)** ตามรายละเอียดที่ได้สรุปมาโดยย่อ ดังนี้ **การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence)** คือการทำให้ผู้ตามเกิดการยอมรับ การมีบารมี มีเสน่ห์ การเป็นแบบอย่างที่ดี (Idol) มีวิธีคิดที่ดีมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ ดังคำกล่าวที่ว่า ผู้นำที่ดีต้องเริ่มจากตนเอง เพื่อให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาเคารพภาคภูมิใจและไว้วางใจในความสามารถผู้นำ เมื่อผู้ตามเกิดความเชื่อถือนั้นก็จะทุ่มเทใจในการปฏิบัติงานโดยไม่ต้องคำนึงถึงสิ่งแลกเปลี่ยน **การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation)** คือ การที่ทำให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานที่ไม่ใช่การบังคับให้ผู้ตามตั้งเป้าหมาย ตั้งความฝันและความหวังเดียวกับองค์กร อาจจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจที่เกิดจากภายใน ให้กำลังใจ สื่อสารด้วยคำพูดเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้ผู้ตามเห็นคุณค่าในตัวเองว่าเขาทำได้และสามารถพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า ทำงานเพื่องานด้วยความเพลิดเพลินด้วยใจรักด้วยความรู้สึกที่เห็นคุณค่าของงาน หรือเห็นว่าการงานนั้นมีความท้าทาย ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนแต่อุทิศตนเพื่อองค์กร มีการตั้งมาตรฐานในการทำงานสูง มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงาน และเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ **การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation)** คือการที่ผู้นำแสดงให้เห็นการบริหารจัดการงานที่เป็นกระบวนการเป็นขั้นตอน ผู้นำต้องกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้สร้างสรรค์ความคิดลองผิดลองถูกในวิธีหรือแนวความคิดใหม่ๆ ของผู้ตามในการแก้ปัญหา ผู้นำต้องเป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้ตามแสดงความคิดเห็น มองปัญหาใน

แง่มุมต่าง ๆ เกิดการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลหลักฐานมาประกอบให้ความคิดนั้นสามารถพัฒนาองค์กรได้สำเร็จ ผู้ตามจะเกิดความภูมิใจในความคิดของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองรู้สึกรักและสนุกในการทำงาน **การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration)** พงนานุกรมราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า ปัจเจก คือ ปัจเจก หมายถึง เฉพาะตัว เฉพาะบุคคล ตามลำพังไม่มีผู้อื่นสิ่งอื่นเข้ามาาร่วมด้วย ซึ่งคำว่า **ปัจเจก** ส่วนใหญ่จะไม่ใช้คำเดียวโดด ๆ แต่จะใช้นำหน้าคำอื่นเพื่อให้มีความหมายว่า เฉพาะผู้เดียว ดังนั้นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ก็คือ พฤติกรรมที่ผู้นำคำนึงถึงความแตกต่างของผู้ตามระหว่างบุคคล มีการเอาใจใส่ติดต่อสื่อสารแบบสองทางและเป็นรายบุคคล ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและความแตกต่าง รับรู้รับฟังปัญหา เป็นที่เล็งในการสอนงานให้คำแนะนำและส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ตามพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้นำที่เป็นผู้นำคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลได้ดีต้องยึด คำว่า เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

จากทฤษฎีข้างต้นกล่าวสรุปได้ว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ไม่เน้นแค่เพียงผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้แต่แรก ไม่เน้นการจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานให้สำเร็จเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนที่ผู้ตามจะได้รับ แต่ผู้นำในลักษณะของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง จะเน้นผลสำเร็จในขั้นที่สูงขึ้น ผู้นำจะมุ่งสร้างแรงบันดาลใจให้กำลังใจผู้ตาม สร้างผู้ตามให้เกิดความทะเยอทะยาน กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงเจตคติสร้างคุณธรรม พฤติกรรมของผู้ตาม คำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกให้อำนาจแก่ผู้ตามได้กล้าคิดกล้าตัดสินใจในการสร้างสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาองค์กร เปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์เป้าหมายขององค์กร และจูงใจให้ผู้ตามมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาสู่ประโยชน์องค์กรและสังคมมากกว่าสนใจประโยชน์ของผู้ตามเองเพียงผู้เดียว และที่สำคัญผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แสดงพฤติกรรมให้ผู้ตามเชื่อมั่น เคารพและศรัทธาในตัวผู้นำ ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามจะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized) ดังนั้นทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง จึงเหมาะสมที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำไปเป็นหลักในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดความคล่องตัวในการบริหาร เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้คำนึงถึงวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเป้าหมายของสถานศึกษา สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรเต็มใจ เต็มแรง เต็มกำลังในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดผลตามหรือสูงกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ถึงแม้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้อยู่ภายใต้บริบทของการศึกษา แต่ด้วยทฤษฎีนั้น มีความยืดหยุ่นและกว้างขวางในการนำไปปรับใช้และพัฒนาต่อยอดแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำนี้ จึงมีความสอดคล้องมีความเป็นโลกาภิวัตน์เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไปมากมาย ด้วยบริบทของสังคม ทำให้การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันมีความสอดคล้องเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีหน้าที่ในการบริหารและจัดการอย่างมีวิสัยทัศน์ มีการร่วมมือกันของผู้ปฏิบัติงาน ใช้หลักการบริหารที่ยืดหยุ่นในการบริหารงานทุกฝ่าย

เลือกใช้นวัตกรรมและวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคล ซึ่งภายในตัวของผู้นำเองควรมีภาวะผู้นำและเลือกใช้ให้ถูกต้องตามบริบทต่าง ๆ ย่อมนำพาให้องค์การประสบความสำเร็จและผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและมีความสุข

บทบาทของผู้บริหารกับการประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีใช่แค่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา มีใช่แค่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่คุณบริหารจะบริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ ตามเป้าหมายได้คือ ต้องมีความเป็นผู้นำในรูปแบบใหม่ที่ทันสมัย ปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรของสถานศึกษา และสังคม

มารุต สมวงศ์ กล่าวว่า การเป็นผู้นำทางการศึกษาที่พึงปรารถนา ไม่ได้มีหน้าที่เพียงบริหารงาน ให้โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาของตนเองโดยการกระทำความร่วมมือกันของครู นักเรียน ชุมชน และยังใช้กระบวนการทำงานร่วมกันของครูในสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นผู้นำขององค์กรต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่เรียกว่า **ทฤษฎี (4I's)** ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีในตน และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนให้สำเร็จก้าวหน้าและบรรลุผลได้ ประการแรกคือ **การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence)** ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางกระบวนการทำงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ แก้ไขปัญหาชัดเจน เป็นแบบอย่างที่ดีให้ครูรู้สึกยอมรับเชื่อมั่นศรัทธาภาคภูมิใจและไว้วางใจในตัวผู้บริหาร มีความเต็มใจอุทิศตนในการทำงานเพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาสูงขึ้น เช่น ผู้บริหารชี้ให้ครูเห็นเป้าหมายของงานที่ได้รับมอบหมายและสร้างความมั่นใจให้ครูเห็นในความสามารถของตนและตัวครูว่าสามารถทำงานนั้นได้และร่วมมือกันทำให้สถานศึกษานั้นเจริญไปพร้อมกับตัวครู อาทิ การมอบหมายให้ครูผู้หญิงรับหน้าที่เป็นหัวหน้าลูกเสือในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ให้ครูผู้ช่วยรับตำแหน่งหัวหน้างานการเงินและพัสดุ ซึ่งจากสองกรณีนี้ที่กล่าวถึงไม่ค่อยมีครูผู้หญิงรับตำแหน่งหัวหน้าลูกเสือเนื่องจากธรรมชาติของวิชาเป็นวิชาที่ต้องลงฝึกภาคสนาม และไม่ค่อยมีโรงเรียนใดมอบหมายให้ครูผู้ช่วยรับตำแหน่งหัวหน้าการเงินและพัสดุ เนื่องจากขาดประสบการณ์ แต่ถ้าสถานศึกษานั้นมีความจำเป็น เนื่องจากปัญหาครูขาดหรือมีครูในจำนวนที่จำกัด หน้าที่ของผู้บริหารเมื่อมอบหมายงานให้ครูแล้วจึงต้องเป็นผู้นำปฏิบัติให้ครูเห็นเป็นแบบอย่าง สร้างแรงบันดาลใจให้ครูในการทำงาน สอบถามแก้ไขปัญหารับฟังปัญหาและไม่จำกัดความคิดเห็นของครู ไม่ทิ้งให้ครูต้องเผชิญปัญหาโดยลำพัง ผู้บริหารเช่นนี้ที่เรียกว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติและเป็นผู้บริหารที่สร้างให้ครูเป็นผู้นำในการพัฒนาสถานศึกษา ประการที่สอง **การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation)** ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจและสร้างแรงบันดาลใจให้ครูในการปฏิบัติงานด้วยรอยยิ้มที่มีความสุข สนุกกับงานที่ปฏิบัติ ครูเห็นความยากความท้าทายของงาน เป็นเรื่องของการพัฒนาตนและสถานศึกษาให้สูงขึ้น ผู้บริหารต้องเน้นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเพื่อร่วมงานและครูกับผู้บริหารเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ดังคำกล่าวที่ว่า คนสำราญงานสำเร็จ เน้นความเป็นมิตรในการบริหาร บางสถานการณ์ที่ครูต้องปฏิบัติงานที่เร่ง บังคับด้วยแรงกดดันจากเวลาและ

คุณภาพของงาน ผู้บริหารต้องใช้คำพูดเชิงบวกที่ให้อำนาจมากกว่าการตำหนิ หรืออาจหาเวลาในการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ร่วมกันโดยไม่ยึดคำว่าเจ้านายลูกน้อง ให้ยึดคำว่าเพื่อนร่วมงานที่ร่วมมือกันทำกิจกรรม ผู้บริหารเช่นนี้จึงเรียกว่า ผู้บริหารที่สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้ครู ประการที่สาม **การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation)** ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้กระตุ้นให้ครูกิดหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา เช่น ไม่วางเฉยกับความเจริญก้าวหน้าของครู ส่งเสริมรับฟังวิธีแนวคิดของครู ให้ครูได้ลองผิดลองถูกกับวิธีการที่ครูกิด และให้ครูได้ลองทำงานใหม่ที่ท้าทายความสามารถโดยให้ครูกิดคำว่า I can do it โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษาและตั้งคำถามกระตุ้นในการพัฒนางานให้ครูกิดคิดอยู่เสมอ และเมื่องานที่ครูกิดปฏิบัติบรรลุผล ผู้บริหารต้องชื่นชมและแนะนำเพื่อให้ครูกิดเรียนรู้และเกิดการพัฒนา เมื่อครูพัฒนาสถานศึกษาและนักเรียนก็จะพัฒนา ประการสุดท้ายตามแนวคิดทฤษฎี (4I's) ที่ผู้บริหารจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา คือ **การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration)** ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของครูแต่ละคน เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดที่แตกต่างกัน หรืออาจจะมีปัญหาที่ต่างกันออกไป เช่นผู้บริหารต้องวิเคราะห์ครูกิดว่ามีความถนัดด้านใด และมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถหรือความถนัดในด้านนั้น และผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ครูอบรมเพิ่มความรู้ในสิ่งที่ครูกิดไม่ถนัด และพัฒนาในสิ่งที่ครูกิดถนัดเพื่อนำความรู้ของครูมาเป็นแรงขับเคลื่อนสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความเอื้ออารีกับครู เช่น ครูบางคนมาโรงเรียนสายเนื่องจากดูแลคนในครอบครัวที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ครูบางคนต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นประจำ ผู้บริหารอาจดูแลเอื้อตารารสอนให้ครูกิดไม่มีคาบสอนในวันเวลาดังกล่าว เป็นต้น ดังนั้นการเป็นผู้บริหารที่ดีจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะแต่ละคนมีความแตกต่างทั้งด้านความถนัด ความสามารถ และสถานการณ์ในการดำเนินชีวิต

ดังนั้นการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่สถานศึกษาดังไว้ จึงต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎี (4I's) เพื่อยึดเป็นหลักในการบริหารคน บริหารงานให้สถานศึกษาดำเนินไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

สรุป

ผู้นำขององค์กรคือส่วนที่สำคัญที่สุด ในการบริหารจัดการ ให้องค์กรมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะทำให้องค์กรนั้นได้ขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม บุคลากรในองค์กรจะต้องมีความเต็มใจ พอใจที่จะปฏิบัติงานให้เต็มประสิทธิภาพของตน และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นเพื่อเป้าหมายขององค์กรนั่นเอง ซึ่งองค์การ สถานศึกษา ผู้นำ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำพาวัฒนธรรมขององค์กร รวมถึงเป้าหมายพันธกิจ และวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำให้บุคลากรมีวิสัยทัศน์ เป็นหนึ่งเดียวกันกับองค์กร จะต้องทำให้บุคลากรมองเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาความสามารถของตนเอง ทำให้บุคลากรอยากที่จะพัฒนา ความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์ของตนเองให้สูงขึ้น สุดท้ายแล้วบุคลากรเหล่านั้นต้องการที่จะยกระดับความสามารถของตน ให้เป็นผู้นำในสถานการณ์ หรือการรับผิดชอบงานส่วนที่ใหญ่ขึ้นเพื่อเป้าหมายขององค์กรที่จะประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- นิติมา เทียนทอง. (2544). ภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาในทศวรรษหน้า. ปริญญา การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช, ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์ (กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป, 2551), 12.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1 (นครปฐม: บริษัท
เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ปจำกัด).
- มารุต สมวงศ์. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจากการศีกายุคใหม่. สืบค้น 21 ตุลาคม 2565,
เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/373193>
- รัตติกรณ์ จงวิศาล (2544). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท นามมีบุ๊ค
จำกัด.
- โสภณ ภูเก้าล้วน. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. สืบค้น 21 ตุลาคม 2565,
เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/108887>
- อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข (2564) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ปริญญา การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Avolio, Waldman and Einstein 1988 : 59-60.
- Bernard M. Bass, Leadership and Performance Beyond Expectations (Thousand Oaks Sage
Publications 1994), 16.
- Kouzes, J.M.J., and B. Posner, (2002) The Leadership Practices Inventory: Theory and Evidence
behind the Five Practices of Exemplary Leaders.
Available from: <https://www.leadershipchallenge.com>
- Warrilow Steven. (2012). Transformational Leadership Theory-The 4 Keys components in
leading change and managing change.
- Yuki, Gary, and Falbe, C.M. (1991). "The importance of different power sources in downward
lateral relations Journal of Applied Psychology, 76. 416-423.

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จิตรรัตน์ พลอยศรี

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

อีเมล : marmuylo@gmail.com

ธารินทร์ รสานนท์

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

อีเมล : marmuylo@gmail.com

Received: December 14, 2022 Revised: January 10, 2023 Accepted: July 13, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ประเภทของนักเรียน และระดับชั้นเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง และจำแนกตามประเภทของนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของผู้ปกครอง, ประเภทนักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษ, โรงเรียนระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, โรงเรียนแบบเรียนร่วม

Parental's Satisfaction with the Management of Piboon Prachasan School under Special Education Administration Bangkok

Thidarat Ploysri

College of Management University of Phayao

E-mail: marmuylol@gmail.com

Tharin Rasanon

College of Management University of Phayao

E-mail: marmuylol@gmail.com

Abstracts

The purposes of this research were 1) To study parental satisfaction with the management of Ph iboon Prachasan school under Special Education Administration in Bangkok, 2) to compare parental satisfaction as classified by parental occupation, type of students and level of students. The sample group were 300 parents. The 5 rating scale questionnaire with the validity 0.67 – 1 and the reliability 0.98 were used to collect the data. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one way ANOVA and compare each pair by Lest Significant Difference(LSD) method.

The findings were as follows: 1) parental satisfaction with the management of Phiboon Prachasan school was at high level, 2) the comparison of parental satisfaction as classified by occupation and type of students in overall were difference with the significance of .05 level while classified by level of students was not difference.

Keywords: parental satisfaction, normal and special needed students kindergartens to secondary school, schools with special needed children and normal children

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของ ประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน ให้สามารถก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลกในยุคปัจจุบันควบคู่กับการธำรง รักษาอัตลักษณ์ของประเทศให้คงอยู่ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนา ศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้อง กับความต้องการ ของสังคมและการพัฒนาประเทศ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า. 1)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 การจัดการศึกษาโดยยึดหลักให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการรวบรวมทรัพยากร จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยครอบครัว ชุมชน และองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 39 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการศึกษา ดังนี้ 1. ด้านบริหารงานวิชาการ 2. ด้านบริหารงานประมาณ 3. ด้านการบริหารงาน บุคคล 4. ด้านบริหารงานทั่วไป เป็นการกระจายอำนาจเป็นการให้อิสระในการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ซึ่งเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการของโรงเรียน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563, หน้า. 276) โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเต็ม ตามศักยภาพต่อเนื่อง โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ผู้ปกครองตั้งความหวังไว้อย่างสูง เพื่อเป็นที่ประสิทธิประสาท ความรู้อบรมบ่มนิสัยลูกหลานให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่ครอบครัวจนถึง ประเทศชาติ (อมกร ดุลยปกรณ์ชัย, 2556, หน้า. 12) แต่ในปัจจุบันผู้ปกครองไม่แน่ใจในคุณภาพของโรงเรียน แต่ละโรงเรียนว่ามีความเป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษาเท่าเทียมกันเพียงใด ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการต่าง ประชาสัมพันธ์กันมาตลอดว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีมาตรฐานเท่าเทียมกันในด้านองค์ประกอบ ทางอาคารเรียน อาคารประกอบการ วัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน และครูผู้สอน นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการดำเนินการโครงการเพื่อ ยกกระดับให้โรงเรียนมีความเท่าเทียมกันโดยการจัดโครงการโรงเรียนพี่ โรงเรียนน้อง รวมเป็นสหวิทยาเขต และ มีการประเมินมาตรฐานโรงเรียน การให้เกียรติบัตรการผ่านการประเมินมาตรฐานดีเด่น เพื่อให้ผู้บริหารและครู ตื่นตัวในการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดที่จะนำบุตรหลานของตนเข้า เรียนกับโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ผู้ปกครองมักปลุกฝังให้บุตรหลานมีเจตคติที่ดีกับโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และ ผู้ปกครองมีความคาดหวังที่จะให้บุตรหลานของตนได้เข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง มีอาคารหลังใหญ่ มีภูมิทัศน์ที่ สวยงาม มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครบครัน มีผู้สอนที่เชี่ยวชาญ และอีกหนึ่งความคาดหวังของผู้ปกครอง คือคุณภาพของนักเรียนที่จบการศึกษา (อมกร ดุลยปกรณ์ชัย, 2556, หน้า. 12-13)

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการบริหารงานสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจ ส่ง บุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษา โดยคาดว่าบุตรหลานของตนจะได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และกลยุทธ์ การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้าง

ความพึงพอใจให้ผู้ปกครองเกิดศรัทธาในการบริหารโรงเรียนด้วยความหวังว่าสถานศึกษานั้นจะสามารถหล่อหลอมบุตรหลานให้เป็นคนดี ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ได้รับความรู้และประสบการณ์เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการจัดการเรียนสอนแบบเรียนร่วม โดยคณะกรรมการสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลากหลายรูปแบบ และจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริมปรับเปลี่ยน ปรับวิธีการเรียน เปลี่ยนวิธีการสอน โดยมีการบริหารจัดการตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และการดำเนินการบริหารทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ แต่ยังคงพบปัญหาย่อยๆ เช่น ครูและผู้ปกครองขาดการประสานงานในการแก้ปัญหา นักเรียน ผู้ปกครองขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ส่งผลให้ในปัจจุบันมีแนวโน้มของจำนวนนักเรียนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2561-2563 ในเขตบริการของโรงเรียน ซึ่งสาเหตุที่จำนวนนักเรียนลดลงนั้นเกิดจากนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ย้ายไปศึกษาต่อที่โรงเรียนแห่งใหม่ และปัญหานักเรียนออกกลางคันเนื่องจากสภาพทางครอบครัว(คณะกรรมการโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์, 2562, หน้า. 2-3)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงาน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ระดับชั้นเรียน และประเภทของนักเรียน

สมมุติฐานการวิจัย

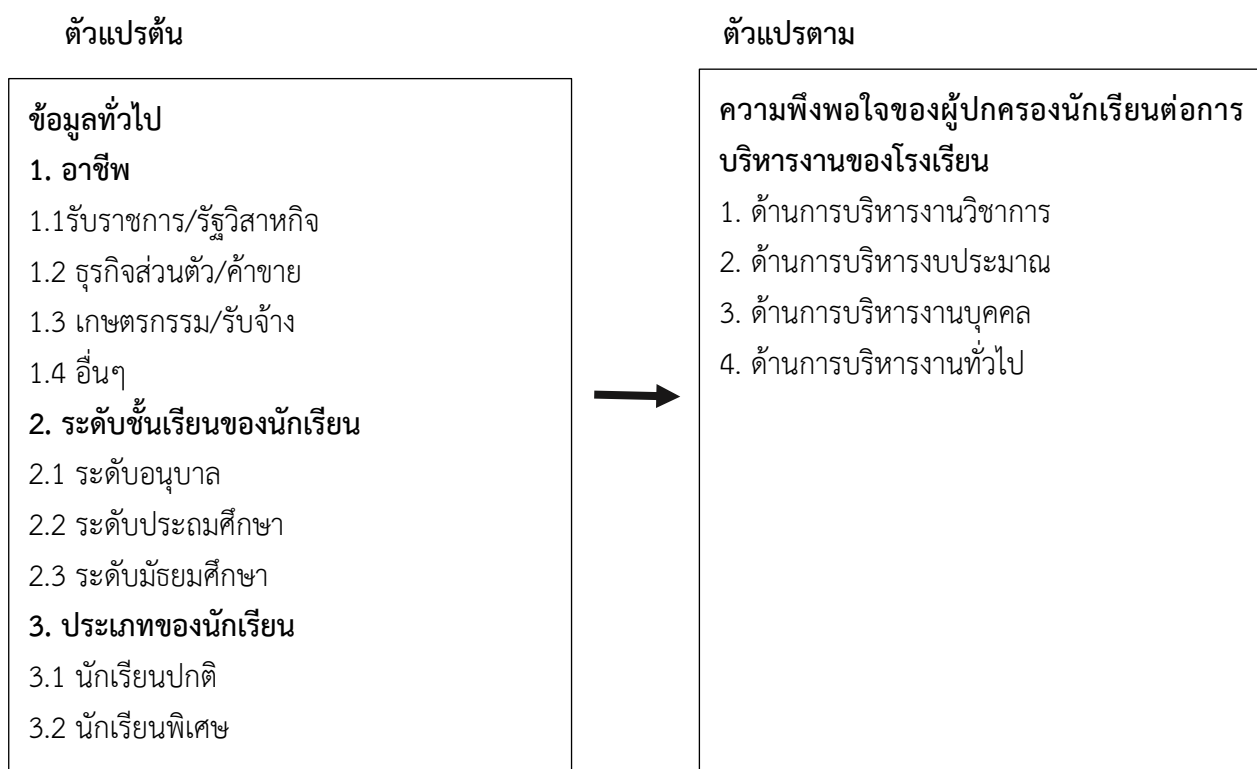
ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพ มีนักเรียนในชั้นเรียนและประเภทของนักเรียนที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,193 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด 300 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของ Taro Yamane อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2548, หน้า. 47-48) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือแบบสอบถาม 1 ชุดมี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ระดับการศึกษาของนักเรียน ประเภทของนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับซึ่งถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาคำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ(แบบสอบถาม)

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์เฉพาะ

3. นำเสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม และความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1 ซึ่งถือว่ามีความตรงเชิงเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า. 121)

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข (หากมีข้อที่ควรต้องปรับปรุง) ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียน

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 300 ฉบับ ถึงผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ด้วยตนเอง และขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน 300 ฉบับแล้วดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ระดับชั้นของนักเรียน ประเภทของนักเรียน วิเคราะห์โดยหาความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามประเภทของนักเรียนโดยใช้การทดสอบค่าที่ t-test
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองของนักเรียน ระดับชั้นเรียนของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และรายด้าน

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ในการบริหารงานสถานศึกษา	N=300		การแปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD		
ด้านบริหารงานวิชาการ	4.03	0.93	มาก	2
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	3.99	0.99	มาก	3
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.14	1.02	มาก	1
ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.98	0.99	มาก	4
ภาพรวม	4.03	0.98	มาก	

จากตาราง 1 พบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน มีดังนี้

2.1. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามประเภทของนักเรียน โดยใช้การทดสอบค่า t-test ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน จำแนกตามประเภทของนักเรียน

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ในการบริหาร 4 ด้าน	นักเรียนปกติ N=211		นักเรียนพิเศษ N=89		t	P
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.08	0.59	3.88	0.61	2.685*	0.008
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.08	0.66	3.79	0.64	3.514*	0.001
ด้านการบริหารงานบุคคล	4.20	0.64	3.99	0.72	2.495*	0.013
ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.02	0.70	3.90	0.82	1.300	0.195
รวม	4.10	0.57	3.89	0.60	2.815*	0.005

*มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามตัวแปรด้านประเภทของนักเรียนเป็นนักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองนักเรียนปกติมีความพึงพอใจในการบริหารงานด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคล ยกเว้นด้านการบริหารงานทั่วไปไม่แตกต่าง

2.2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองของนักเรียน โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองของนักเรียน โดยรวมและในแต่ละด้าน

ความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียนในการ บริหารงานสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	4.552	3	1.517	4.343*	0.005
	ภายในกลุ่ม	103.410	296	0.349		
	รวม	107.962	299			

ความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียนในการ บริหารงานสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านการบริหารงาน งบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	5.634	3	1.878	4.310*	0.005
	ภายในกลุ่ม	128.964	296	0.436		
	รวม	134.598	299			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	8.293	3	2.764	6.476*	0.000
	ภายในกลุ่ม	126.348	296	0.427		
	รวม	134.642	299			
ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	8.232	3	2.744	5.200*	0.002
	ภายในกลุ่ม	156.196	296	0.528		
	รวม	164.429	299			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6.351	3	2.117	6.483*	0.000
	ภายในกลุ่ม	96.666	296	0.327		
	รวม	103.017	299			

*มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองของนักเรียน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ แตกต่างกับ ผู้ปกครองที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย เกษตรกรรม/รับจ้าง และอื่น ๆ อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครอง จำแนกตามตัวระดับชั้นเรียนของนักเรียน โดยรวมและในแต่ละด้าน

ความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียนในการ บริหารงานสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.449	3	0.150	0.412	0.745
	ภายในกลุ่ม	107.514	296	0.363		
	รวม	107.962	299			
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.630	3	0.210	0.464	0.708

ความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียนในการ บริหารงานสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านการบริหารงานบุคคล	ภายในกลุ่ม	133.968	296	0.453	1.026	0.381
	รวม	134.598	299			
	ระหว่างกลุ่ม	1.386	3	0.462		
	ภายในกลุ่ม	133.256	296	0.450		
ด้านการบริหารงานทั่วไป	รวม	134.642	299		0.194	0.901
	ระหว่างกลุ่ม	0.322	3	0.107		
	ภายในกลุ่ม	164.107	296	0.554		
	รวม	164.429	299			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.114	3	0.038	0.110	0.954
	ภายในกลุ่ม	102.903	296	0.348		
	รวม	103.017	299			

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียนของนักเรียน พบว่าผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในการบริหารงานโรงเรียนโดยรวมและรายด้านทุนด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร พบว่าความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม ให้บริการนักเรียนทุกประเภท ทั้งนักเรียนปกติ และนักเรียนพิเศษ ในรูปแบบห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก และเรียนรวมแบบเต็มเวลา พร้อมทั้งบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม การบริหารงาน 4 ด้าน มีความพึงพอใจลำดับจากมากไปหาน้อย ในด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม ครุมาทำงานตรงเวลาและอุทิศตนให้กับการเรียนการสอน และครูมีอัธยาศัยใจคอดีเยี่ยมแถมแจ่มใสและรักเด็ก ทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความไว้วางใจในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาที่สามารถดูแลทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษได้ ในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยการแจ้งผลการเรียนรู้กับผู้ปกครองทราบทุกปี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนปกติให้เด็กนักเรียนมีโอกาสด้านความรู้ความสามารถเหมาะสมตามวัย เช่น จัดการแสดงในวันสำคัญต่างๆ แสดงให้เห็นถึงโรงเรียนใส่ใจนักเรียนทุกประเภท นักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ ในด้านการบริหารงาน

งบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความโปร่งใสในเรื่องการจัดการงบประมาณโดยมีการออกใบเสร็จรับเงิน ทุกครั้งที่มีการรับเงิน การจ่ายเงินอุดหนุนให้กับผู้ปกครอง เช่น ค่าชุดนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และนักเรียนได้รับค่าอาหารกลางวันทุกคนและอาหารมีคุณภาพถูกหลักโภชนาการ ในด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบอย่างทั่วถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด สวยงาม ร่มรื่น เหมาะสมกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง อย่างต่อเนื่องในทุกปี การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่นักเรียนทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิณา จินดาศรี (2559) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านคลองตะเคียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิงนภา เมืองจันทร์ (2559) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน นำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามประเภทของนักเรียนระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนพิเศษ พบว่าโดยภาพรวม ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณมีความ ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่านักเรียนปกติได้รับการจัดสรรกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน มีกระบวนการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ได้รับสื่อการเรียนการสอนที่ตรงกับสาระวิชา อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สัญญาณ WIFI ที่ครอบคลุมที่นักเรียนสามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทักษะการเรียนรู้ นักเรียนพิเศษมีความแตกต่างจากนักเรียนปกติมาก เนื่องจากนักเรียนพิเศษแต่ละคนมีความหลากหลายทางพฤติกรรม อารมณ์ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ จึงทำให้เกิดความแตกต่างกัน และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนพิบูลประชาสรรค้อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีพื้นที่บริเวณจำกัดแต่นักเรียนทั้งสองประเภทสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ สถานที่ ห้องเรียน ห้องประกอบ สื่อและวัสดุการเรียนการสอน การเล่นเกมกีฬาเหมือนกัน

2.2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามอาชีพผู้ปกครองของนักเรียน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ที่มีนัยสำคัญของความแปรปรวน พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองนักเรียนมีหลากหลายอาชีพ แต่ละอาชีพจะมีภาระงานและเวลาในการทำงานแตกต่างกัน ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัวในยุคเศรษฐกิจการแข่งขัน ทำให้อาจรับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ ครบถ้วนเกี่ยวกับสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวม จึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเข้าร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรี เตียกุล (2559) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดศรีประจักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูผา เค้าจิง (2559) ศึกษาความพึงพอใจของ

ผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านตูม (นพค.15 กรป.กลางอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามตัวแปรระดับชั้นเรียนของนักเรียน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ที่มีนัยสำคัญของความแปรปรวน สถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD พบว่าผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน มีความพึงพอใจของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองนักเรียนได้รับข่าวสารจากครูประจำชั้นอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี ธิปกากกร (2556) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านปึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับชั้นของนักเรียนพบว่ารวมในด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการบริหารทั่วไปที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจระดับมากทุกด้านแต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะด้านการจัดบริหารห้องน้ำห้องส้วม ที่สะอาดและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและจัดการห้องน้ำห้องส้วมอย่างเพียงพอและรักษาความสะอาดของห้องน้ำห้องส้วมอย่างสม่ำเสมอ

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง และจำแนกตามประเภทของนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ดังผู้บริหารควรเอาใจใส่ให้นักเรียนพิเศษโดยเฉพาะนักเรียนมัธยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งด้านวิชาการและด้านการจัดบุคลากร รวมทั้งการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา สนับสนุนให้กับนักเรียนพิเศษเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนพิเศษจะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ขึ้นมีศักยภาพใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกับนักเรียนปกติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบเรียนร่วมในสิ่งอื่นๆ เช่น สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมในเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ

บรรณานุกรม

- กึ่งนภา เมืองจันทร์. (2559). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. การบริหารสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- คณะกรรมการโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์. (2562). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์. 2-3.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). วารสารครุศาสตร์, 276.
- ธมกร ดุลยปรณชัย. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสตรีชัยภูมิ 2 จังหวัดชัยภูมิ. ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์สถิติด้วย SPSS และ AMOS (หน้า. 47-48). กรุงเทพมหานคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ภูผา คำจิ. (2559). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านตุม (นพค.15 กรป.กลางอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชณี ทิปกากร. (2556). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 (สถาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิณา จินดาศรี. (2559). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านคลองตะเคียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579. หน้า 1.
- สุนทรี เตียกุล. (2559). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดศรีประหาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2. บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center)

สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเวท จันทรงาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

อีเมล : prawet542@gmail.com

สรัญญา แสงอัมพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

อีเมล : prawet542@gmail.com

สันติ อุณจะนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

อีเมล : prawet542@gmail.com

Received: January 23, 2023 Revised: May 10, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนกับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน และ 4) เพื่อศึกษาการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการดำเนินโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 260 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
2. ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. ความสัมพันธ์การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนกับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับมาก ($r=.792$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน คือ กิจกรรมพัฒนา (Top Up) กิจกรรมซ่อม (Repair) และกิจกรรมสร้าง (Build) ร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 66.0 ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ , การบริหารงาน , ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน

**The study on the efficiency of the administration
of communityrepair center (Fix it Center) under Vocational Education,
Nakhon Si Thammarat Province**

Prawet Channgam

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

e-mail : prawet542@gmail.com

Sranya Saengamporn

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

Santi Aunjanam

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

Abstract

The objectives of this thesis were as follows 1) to study the administration level of communityrepair center 2) to study the efficiency level of communityrepair center 3) to study the correlation with the administration of communityrepair center and the efficiency level of communityrepair center and 4) to study the administration of communityrepair center effecting on efficiency of communityrepair center. The sample of this study was project committee of communityrepair center consist of directors, teachers under vocational education Nakhon si thammarat province, there are 260 persons by purposive random sampling. This research was quantitative research. The statistics were applied by frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation and Multiple regression analysis with a stepwise method.

The results of research were found that :

1. The administration of communityrepair center by overall at the highest level when considered in each aspect found that the highest level all aspects.
2. The efficiency of communityrepair center by overall at the highest level when considered in each aspect found that the highest level all aspects.

3. The correlation with the administration of communityrepair center and the efficiency of communityrepair center was found to be as much high as $r = .792$ and maintained the statistical significance of .01

4. The administration of communityrepair center effecting on efficiency of communityrepair center was the aspect of top up activity, the aspect of repair activity and the aspect of build activity together to predict the percentage 66.0 the statistical significance of .01

Keywords : Efficiency , Administration , Communityrepair center (Fix it center)

บทนำ

ภารกิจและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในหัวข้อที่ 3 ยุทธศาสตร์คุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ในหัวข้อย่อย ที่ 3.1 ระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It Center) และกรณีภัยพิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนารูปแบบและยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยมีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ประชารัฐ ที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีกิจกรรม 1) บริการซ่อม (Repair) เครื่องมือเครื่องจักรกลการเกษตร ยานพาหนะ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ในครัวเรือน และอื่น ๆ ให้คำแนะนำวิธีการใช้ การดูแลรักษา 2) บริการสร้าง (Build) อาชีพใหม่หรือต่อยอดอาชีพ โดยมีการสำรวจอาชีพตามความต้องการของชุมชน จัดทำหลักสูตรอาชีพ หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการและ จัดอบรมโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญหรือครูร่วมกับ นักเรียน นักศึกษา และ 3) บริการพัฒนา (Top Up) ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยครุณานักเรียน นักศึกษาไปศึกษาเรียนรู้ และนำเทคโนโลยีหรือสร้างนวัตกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการรับรองมาตรฐานคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบบูรณาการ ครูจัดการเรียนการสอน เชิงบูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน และนักเรียน นักศึกษา มีจิตอาสาวิชาชีพบริการชุมชน อันจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยการ “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส” สู่ Thailand 4.0 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

การดำเนินงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) คณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ควรมีการวางแผนการทำงาน บูรณาการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น การดำเนินงานในการให้บริการทั้ง 3 กิจกรรม ครูและนักเรียนยังขาดการให้บริการด้วยความเอาใจใส่ ไม่มีความกระตือรือร้นในการบริการ และการพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการปฏิบัติงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ควรให้ทันต่อยุคของเทคโนโลยี เช่น เพิ่มช่องทางในการแจ้งซ่อม สร้าง พัฒนา หรือระบบการติดตามผ่าน platform ควรพัฒนาทักษะอาชีพ การซ่อมบำรุงให้เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมอาชีพใหม่หรือต่อยอดอาชีพให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และควรมีการประเมินผลติดตามผล รายงานผลอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

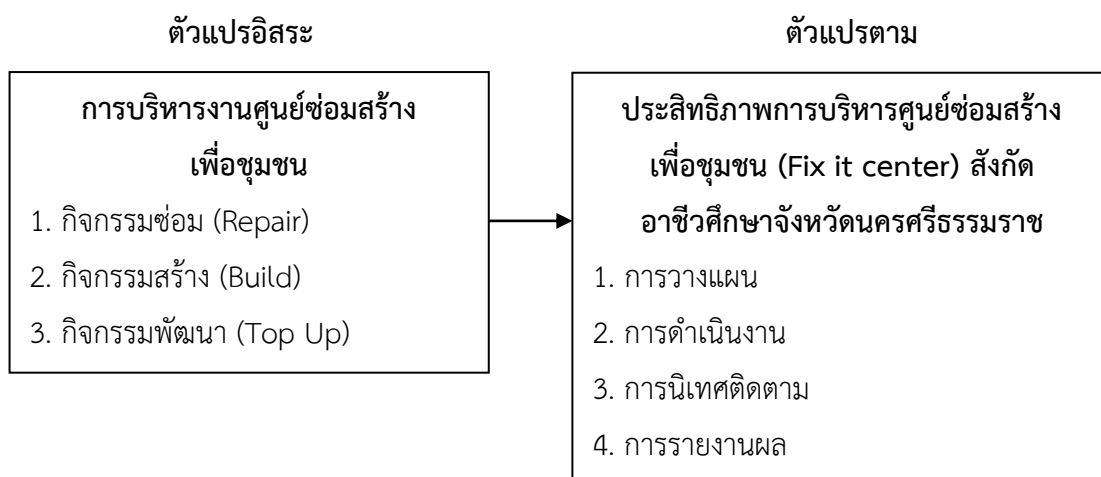
ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ซึ่งจะเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช และเป็นประโยชน์ในการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนกับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. เพื่อศึกษาการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาแนวคิดทฤษฎี ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหาร ครู สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนประชากร 810 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการดำเนินโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ร่วมโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน จำนวน 260 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed – ended) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่งหน้าที่ ตอนที่ 2 การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมซ่อม (Repair) กิจกรรมสร้าง (Build) กิจกรรมพัฒนา (Top Up) ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การนิเทศติดตาม และการรายงานผล

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความเที่ยงตรง ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 นำแบบสอบถามทดลองใช้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม 0.957

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์สถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทางระบบสารบัญญอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เพื่อตอบ แบบสอบถามออนไลน์

2. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โดยใช้ ค่าสถิติแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และ ภาพรวม

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนกับประสิทธิภาพการ บริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน

5. วิเคราะห์การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมซ่อม (Repair) กิจกรรมพัฒนา (Top up) และกิจกรรมสร้าง (Build)

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินงาน การรายงานผล การนิเทศติดตาม และการวางแผน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนกับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับมาก ($r=.792$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ตัวแปรด้านกิจกรรมพัฒนา (Top Up) ตัวแปรด้านกิจกรรมซ่อม (Repair) และตัวแปรด้านกิจกรรมสร้าง (Build) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .660 สรุปได้ว่า การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ร้อยละ 66.0

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกิจกรรมซ่อม (Repair) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ กิจกรรมพัฒนา (Top up) และกิจกรรมสร้าง (Build) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งเสริมคุณภาพ และสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง ในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนารูปแบบและยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ครบตามหลักการบริหารสอดคล้องกับงานวิจัยของสถิตย์ ปริบูรณ์กร (2561, หน้า ก) ศึกษาการประเมินโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)วิทยาลัยเทคนิคพะเยา ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมในระดับมาก

ทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของโครงการ รองลงมา ได้แก่ เรื่องความต้องการจำเป็นของการดำเนินโครงการ และเรื่องความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ตามลำดับ ซึ่งทุกเรื่องผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมในระดับมากทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องความเหมาะสมของวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือ รองลงมา ได้แก่ เรื่องความเหมาะสมของงบประมาณ และเรื่องความเหมาะสมของอาคารสถานที่ ซึ่งทุกเรื่องผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีความเหมาะสมในระดับมากทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องการดำเนินการ (Do) รองลงมา ได้แก่ เรื่องการติดตามและประเมินผล (Check) และเรื่องการวางแผน (Plan) ซึ่งทุกเรื่องผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของแคทรียา ศรีวงษา (2562, หน้า ข) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนารูปแบบและยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดเลย พบว่า ผลการประเมินทุกข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยันต์ ขวัญเกื้อ (2564, หน้า ก) ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การนำแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความเป็นไปได้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินงาน และด้านการรายงานผล มีค่าเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านการนิเทศติดตามและด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินงานตามที่สำคัญงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ตามยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของคูทซ์และโอ ดอนเนลล์ (Koontz & O'Donnell, 1972, p. 26) พบว่า กระบวนการบริหารที่ดี ผู้บริหารองค์การต้องมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้ การวางแผน (planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ขององค์การและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล การจัดองค์การ (organizing) แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วย การนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึง การนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการ เพื่อดำเนินการการจูงใจ (motivating) จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจูงใจในที่นี้ยังหมายถึง การอำนวยการ (directing) การติดต่อสื่อสาร (communicating) และการเป็นผู้นำในการดำเนินการ (leading) การควบคุมงาน (controlling) เป็นการติดตามและประเมินผล เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับงานวิจัยของช่อกนก อาจศัตรู (2561, หน้า จ) ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน กับประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวก โดยค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r=.792$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน ได้มีการวางแผน ดำเนินงาน นิเทศติดตามและรายงานผล ในการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน กิจกรรมซ่อม (Repair) กิจกรรมสร้าง (Build) และกิจกรรมพัฒนา (Top Up) อย่างเป็นระบบตามกระบวนการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา สุทธิเดช (2557, หน้า ก) สรุปว่า โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It Center) เป็นโครงการที่โดดเด่นและประสบผลสำเร็จอย่างสูงอีกโครงการหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีเอกลักษณ์ดีเด่นในด้านการลดรายจ่ายของประชาชน โดยการยืดอายุการใช้งานเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เครื่องมืออุปกรณ์ในการดำรงชีวิตประจำวัน บริหารเชิงกลของครุเรือน และยกระดับฝีมือช่างชุมชน โดยจะยกระดับเป็นศูนย์ถาวรใน พ.ศ. 2557 ซึ่งได้รับการตอบรับจากประชาชนทั่วประเทศเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Work – Integrated Learning : WIL) ในศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It center) โดยผ่านการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีวิจัย มีการศึกษาสภาพการดำเนินงานก่อนการพัฒนา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่จริง ผ่านการวิพากษ์จากการประชุมกลุ่มย่อย และการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการนำไปขยายผลใช้งานในศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It center) ทั่วประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของอัครวัฒน์ นิธิจิรวงศ์ (2559, หน้า 203) ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ รวมถึงเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ กรุงเทพมหานคร คือ ด้านนโยบาย การบริหารงาน การวางแผน พบว่า นโยบาย และการบริหาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากที่สุด ด้านการวางแผน พบว่า การที่ผู้บังคับบัญชากำหนดแผนการปฏิบัติงานหรือวิถีทางปฏิบัติงานเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางของการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนา (Top Up) ตัวแปรด้านกิจกรรมซ่อม (Repair) และตัวแปรด้านกิจกรรมสร้าง (Build) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา วงษ์สกุล (2564, หน้า ก) ศึกษาการบริหารการจัดการความรู้เชิงบูรณาการหลักสาราณียธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุก

ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ด้านการดำเนินการทางวินัย และการลงโทษ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ตามลำดับ การบริหารการจัดการความรู้เชิงบูรณาการหลักสภานโยบายของผู้บริหารโดยภาพรวมส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ บาล นาคม (2564, หน้า 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน ด้านการบริหารองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านการกำหนดความต้องการ และด้านการวางแผน มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ร้อยละ 61.60 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 29240

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ควรมีการสำรวจอาชีพตามความต้องการของชุมชนก่อนการออกบริการ และนักเรียน นักศึกษาที่ออกบริการต้องมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีการสร้างอาชีพใหม่หรือต่อยอดอาชีพเดิม โดยใช้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมสมัยใหม่
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ควรมีการวางแผนในการดำเนินโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้เพิ่มมากขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ควรกำหนดการนิเทศติดตาม การให้คำแนะนำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินโครงการและสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพการพัฒนาและยกระดับการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน
2. ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาและยกระดับการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

แคชรียา ศรีวงษา. (2562). การประเมินโครงการพัฒนารูปแบบและยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (FIX IT CENTER THAILAND 4.0) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- จรรยา สุทธิเดช. (2557). แนวทางจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยยันต์ ขวัญเกื้อ. (2564). แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัย ในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธ บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ช่อชนก อาจศรีตรู. (2561). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทักษะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สถิตย์ ปริบุญนากร. (2561). การประเมินโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) วิทยาลัยเทคนิค พะเยา ได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model). สำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). คู่มือศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน, (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1).
- สุภารัตน์ บาลนาคม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัศวรัตน์ นิธิจิรวงศ์. (2559). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทศกิจ กรุงเทพมหานคร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการ สาธารณะ), สาขาวิชา บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Koontz Harold D. and Cyril O'Donnell. (1972). Principles of Management : An Analysis of Managerial Functions. New York : MC Graw – Hill.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ภักดิศา แทนศิลป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล : t.pakpiss@gmail.com

เกศริน มนูญผล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

อีเมล: kesarin_man@nstru.ac.th

สันติ อุจจะนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Email : santi2509aun@gmail.com.

Received: December 2, 2022 Revised: January 13, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2.) ระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา 3.) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา 4.) ค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 339 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าประสิทธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ค้นคว้าตัวพยากรณ์โดยวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับแบบสำรวจประสิทธิผลของการบริหาร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทุกด้านและการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 4) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาพบว่า สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบคือ $Y = .597 + 874X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานคือ $Z_y = .82Z_x$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

THE TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATIONS INFLUENCING SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

PAKPISSA TAENSIN

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

Email : t.pakpiss@gmail.com

Kesarin Manoonpol

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

Email : kesarin_man@nstru.ac.th

Santi Aunjanam

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

Email : santi2509aun@gmail.com.

Abstracts

The objectives of this research are: 1). study school administrator's transformational leadership level 2). study the level of administration's effectiveness 3). study relation between school administrator's transformational leadership and administration's effectiveness 4). investigate predictive variables used to forecast school administrator's transformational leadership affecting the effectiveness of school administration The sample was school teachers in educational institutions affiliated with the Secondary Education Area Office Nakhon si Thammarat province in the year 2022 : 339 people Tools used as queries Analyze the data mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.), Pearson Product Moment Correlation (r_{xy}), and simple linear regression.

The results showed that: 1). Overall school administrator's transformational leadership level was excellent in every aspect. Idealized Influence had the highest mean value, while individualized consideration had the lowest mean value. 2). Overall, the level of administration's effectiveness was excellent in every aspect. Academic administration had the highest mean value, while personnel management had the lowest mean value. 3). Relation between the school administrator's transformational leadership and the administration's effectiveness investigation found they have positive correlations in all aspects and the changes are in the same direction.

The correlation coefficient is .823, which is considered as high with a statistical significance of .01 Also found that the idealized influence has the highest impact on the effectiveness of the school administration. 4). Using simple linear regression to indicate predictive variables to forecast school administrator's transformational leadership impact on the effectiveness of school administration found that the prediction equation of un-standardized score $Y = .597 + .874X$ and the prediction equation of standardized score $Z_y = .82Z_x$

Keywords: Transformational Leadership, Administrators school, School effectiveness

บทนำ

ในรายงานความก้าวหน้า “โครงการพัฒนาเครื่องมือและจัดเก็บข้อมูลความก้าวหน้าในการพัฒนาเด็กเยาวชน และแรงงานรุ่นใหม่ระดับจังหวัดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG4)” ได้นำเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้า จุดอ่อน และประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาของไทย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคือการศึกษาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 4 สถานการณ์ด้านต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาไทยที่ควรรู้เพื่อเป้าหมายการศึกษาที่ยั่งยืน คือ 1) แนวโน้มการเข้าถึงการศึกษาดีขึ้น โดยภาพรวมพบว่า สัดส่วนของเด็กที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับที่ต่ำมาก นักเรียนอยู่ในระบบการศึกษายาวขึ้น สะท้อนจากอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมปลายและ ปวช. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากมาตรการสนับสนุน เช่น โครงการเรียนฟรี 15 ปี กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) 2) ความเหลื่อมล้ำมีผลต่อการศึกษา เมื่อพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย O-NET เด็กไทยมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 หรือระดับคะแนนเฉลี่ย PISA และ TIMSS ที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างชัดเจน 3) ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาของแต่ละพื้นที่ยังคงปรากฏ เมื่อพิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-NET มัธยมศึกษาตอนปลาย ค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านศึกษาน้อยที่สุด คือ นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน หนองบัวลำภู และตาก ขณะที่ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านการศึกษามากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นนทบุรี นครปฐม และภูเก็ต นำไปสู่ข้อเสนอที่ต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างพื้นที่ 4) เมื่อความรู้มีอายุสั้นลง เปลี่ยนไว ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ ในอนาคต

จากประเด็นทางการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
4. เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิจัยเรื่อง“ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยเป็นแบบเชิงพรรณนา (Description Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire)

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและระเบียบ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงร่างงานวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงร่างวิจัย และเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อภาควิชา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำไปทดลองใช้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try-Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องของเครื่องมือจากนั้นจึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความ ถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนของการจัดทำร่างผลการวิจัยเพื่อนำเสนอ คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ คณะกรรมการเสนอแนะ จัดพิมพ์และส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 71 โรงเรียน ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 2,900 คน

กลุ่มตัวอย่างครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 339 คน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน แล้วกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยแล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของครูผู้สอนและสถานศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดและแนวทางในการจัดทำ แบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็น แบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) ชนิด 5 ระดับคือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่เกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป จำนวน 36 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 71 โรงเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถามครู จำนวน 339 คน ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 339 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลทำการวิเคราะห์แล้วนำข้อมูลประมวลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการคำนวณเชิงสถิติและนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อคำถามในการวิจัย โดยมีสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) การคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) โดยทำการวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งที่เป็นรายด้านและรายข้อ แล้วจึงนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบแปลผลหาเป็นช่วงคะแนนตามแนวคิดของลิเคิร์ท 3) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ 4) การวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชมีแนวโน้มที่สัมพันธ์กันโดยการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter โดยนำตัวแปรอิสระทุกตัวทั้งหมดเข้าสู่การสมการถดถอยแบบปกติเพื่อศึกษาค้นคว้าตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 339 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 71.10 และเพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 เป็นผู้ที่มียุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 รองลงมาคืออายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 20.40 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 25.70 และน้อยที่สุดมีการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 วิทยฐานะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวิทยฐานะครูชำนาญการ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 41.60 รองลงมาไม่มีวิทยฐานะ(ครู) จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40 วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 ไม่มีวิทยฐานะ(ครูผู้ช่วย) จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงาน 11- 15 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 รองลงมาคือประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ประสบการณ์ทำงาน 16 - 20 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.22	.672	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.22	.736	มาก
3. ด้านการกระตุ้นปัญญา	4.17	.794	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	4.13	.704	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.19	.726	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเหมาะสมเรียงตามลำดับคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{x}$	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านบริหารงานวิชาการ	4.28	.688	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.27	.725	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.24	.783	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.27	.770	มาก
รวม	4.27	.742	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปร	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร					
ประสิทธิผลของสถานศึกษา	X_1 (r)	X_2 (r)	X_3 (r)	X_4 (r)	รวม (r)	P
Y_1	.791**	.760**	.739**	.661**	.842**	.00
Y_2	.752**	.707**	.674**	.713**	.781**	.00
Y_3	.806**	.720**	.731**	.707**	.779**	.00
Y_4	.806**	.720**	.731**	.707**	.779**	.00
รวม	.842**	.781**	.779**	.747**	.823**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = .823$

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ที่ปรับแก้ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.823 ^a	.678	.677	.402

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า $r = .823$ กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ มีค่า $r^2 = .675$ แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 67.80 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ มีค่า .402

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

	Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	R	R Square
1	Regression	114.735	1	114.735	709.030	.000 ^b	.823 ^a	.678
	Residual	54.533	337	.162				
	total	169.268	338					

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแปรพยากรณ์เข้าสมการเพื่อพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เนื่องจากค่า sig. มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .01

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช (Multiple Correlation Analysis)

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	Sig.
	B	Std.Error	β		
1 ค่าคงที่ (Constant)	.597	.139		4.290	.000
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	.874	.033	.823	26.628	.000

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบอย่างง่าย ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช

โดยแจกแจงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา พบว่าตัวแปรพยากรณ์มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ($B=.874$, $\beta = .823$, $P = .001$) ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์สามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$1) \text{ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y = .597 + 874X$$

$$2) \text{ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z_y = .82Z_x$$

จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาได้ โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชเปลี่ยนไปเท่ากับ $.597 + 874X$ เมื่อ X คือค่าของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และ Y คือ ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา

การอภิปรายผล/สรุปผล

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นปัญญา และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์ธร (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตราวดี ว่างานนท์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 เมื่อพิจารณาระดับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = .823$ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ใน

ระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = .842$ รองลงมาคือ ด้าน การการสร้างแรงบันดาลใจกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ $r = .781$ รองลงมาด้านการกระตุ้นปัญญากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = .779$ และสุดท้ายคือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลกับประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $r = .747$ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิตรา บุญแจ้ง (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแปรพยากรณ์เข้าสมการเพื่อพยากรณ์ประสิทธิผล ในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากค่า sig. มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ใน รูปคะแนนดิบ $Y = .597 + 874X$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z_y = .82Z_x$ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กังวาน สร้อยทอง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ที่ระดับ 0.01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ใน รูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ ดังนี้ $Y = 1.49 + 0.30X_1 + 0.30X_3$ และ $Z_y = 0.33Z_{X_1} + 0.32Z_{X_2}$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) สถานศึกษาควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน มาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียนจนทุกด้าน พัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) สถานศึกษาควรปรับปรุงพัฒนาให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิผลของการบริหาร สถานศึกษาพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุดครบทั้ง 4 ด้าน
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชควรมีการสนับสนุนให้ผู้บริหาร สถานศึกษาหมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้านเพื่อส่งผลให้โรงเรียนใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชมีประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาพัฒนาอยู่ใน ระดับมากที่สุดครบทั้ง 4 ด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน แล้วนำมา วิเคราะห์และประเมินความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชน
- 2) ควรมีวิจัยที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านตัวแปรอื่น ๆ ที่เกิดจากการสังเคราะห์งานวิจัยของกับประสิทธิผลของโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กั๊ววัน สร้อยทอง (2565). รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. อัญญาศัย. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/>
- ขจรธรรณ พงศ์วิริทธิ์ธร (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ: เชียงราย, 12. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://so04.tci-thaijo.org/>
- จิตราวดี ว่างานนท์ (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://so04.tci-thaijo.org/>
- สุวิตรา บุญแจ้ง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://jeal.snru.ac.th/>
- Krejcie,R.V. & Morgan,D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

การเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยชุดกิจกรรมแนะแนว

ชัชริย์ คชรินทร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: rakyim38@gmail.com

สกล วรเจริญศรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: skol_v@yahoo.ac.th

มณฑิรา จารุเพ็ง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: monthira_tig@hotmail.com

Received: January 17, 2023 Revised: January 24, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตพื้นที่อุตสาหกรรม จำนวน 319 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเสริมสร้างเจตคติโดยชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาและสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และชุดกิจกรรมแนะแนว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความรู้สึกเห็นความสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ และด้านความรู้ความเข้าใจ ตามลำดับ และ 2) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : เจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก, ชุดกิจกรรมแนะแนว, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

THE ENHANCEMENT OF ATTITUDE TOWARD CAREER IN THE INDUSTRY EASTERN ECONOMIC CORRIDOR OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH GUIDANCE ACTIVITY PACKAGE

Chatcharee Kotcharin

Faculty of Education, Srinaharinwirot University

Email: rakyim38@gmail.com

Skol Voracharoensri

Faculty of Education, Srinaharinwirot University

Email: skol_v@yahoo.ac.th

Monthira Charupheng

Faculty of Education, Srinaharinwirot University

Email: monthira_tig@hotmail.com

Abstracts

The purposes of this research were 1) to study attitude toward career in the industry eastern economic corridor of junior high school students and 2) to compare attitude toward career in the industry eastern economic corridor of junior high school students before and after guidance activity package. The population this study was 319 junior high school students in the industry eastern economic corridor. The sample use guidance activity was twenty junior high school students in the industry eastern economic corridor by purposive sampling attitude toward career in the industry mean at the twenty-five percentile and lower to volunteer in guidance activity. The instrument had attitude toward career in the industry eastern economic corridor scale and guidance activity package. The statistical analyses employed had mean, standard deviation and t-test for dependent samples. the research results were as follows: 1) Junior high school students were attitude toward career in the industry eastern economic corridor at a average level and the factor of each, in descending order as follows: awareness, behavioral tendencies and knowledge and 2) after guidance activity junior high school students were attitude toward career in the industry eastern economic corridor significantly increased at a level of .01.

Keywords: Attitude Toward Career In The Industry Eastern Economic Corridor, Guidance Activity Package, Junior High School Student

บทนำ

การเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเกิดความรู้สึกเชิงบวก อีกทั้งให้นักเรียนสามารถรู้จักอาชีพต่าง ๆ มีการค้นพบความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเองที่นำมาสู่แนวโน้มในการวางแผนและตัดสินใจเลือกอาชีพของตนเองที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของตนเองในอนาคต (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2551; นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2554) ซึ่งเจตคติต่ออาชีพส่งผลให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนและเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมตามบุคลิกภาพของตนเอง ย่อมมีความรักและความภาคภูมิใจในการทำงานของตนเอง แต่ในทางกลับกันถ้านักเรียนเลือกเรียนที่ไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ย่อมมีทางเลือกในการประกอบอาชีพไม่มากนัก เนื่องจากแต่ละอาชีพมีเงื่อนไขกำหนดไว้ ทำให้นักเรียนต้องประกอบอาชีพที่ตนเองไม่ชอบ ทำให้นักเรียนไม่มีความสุข มีการลาออกเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือเปลี่ยนงานไปเรื่อย ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2551)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากับโรงเรียนในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ตะวันออก ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร และโรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสหศึกษาที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีนโยบายที่มุ่งดำเนินการจัดทำหลักสูตรหรือเปิดหลักสูตรใหม่เพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมอนาคต อีกทั้งผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับอาชีพอุตสาหกรรม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอุตสาหกรรม ไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญต่ออาชีพอุตสาหกรรม และมีแนวโน้มที่นักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาชีพในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม

การเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพ สามารถดำเนินการได้ด้วยกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตด้านการเรียนและด้านการประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจหรือถนัดในอนาคต มีการปรับตัวอย่างเหมาะสม เพื่อดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนวรรตน์ ปลื้มสติ (2544) ได้ทำการศึกษาผลการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่ออาชีพอิสระเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสุพัตรา ถนอมรัตน์ (2554) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกัญจน์ภัส เกตโรจน์ (2559) ได้ทำการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนมีการตระหนักรู้ในวุฒิภาวะด้านอาชีพเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากผลการวิจัยข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติทางอาชีพให้กับนักเรียนได้

ดังนั้นจากงานวิจัยในประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยชุดกิจกรรมแนะแนวด้วยเกมการศึกษาที่มีการแข่งขันกันผ่านสื่อออนไลน์และสื่อออนไลน์ เพื่อให้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติเชิงบวกต่ออาชีพอุตสาหกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม จำนวน 3 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 319 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา โรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคาร และโรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม รวมจำนวนทั้งสิ้น 319 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรจำนวนทั้งหมด

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา จำนวน 40 คน จากนั้นผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาที่มีค่าเฉลี่ยเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และจากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มเข้ากลุ่มเพื่อเป็นกลุ่มทดลองได้จำนวน 20 คน

2. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้หนึ่งกลุ่มในการทดลอง (One Group) การทดลองครั้งนี้เป็นการวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ในระยะก่อนและหลังการทดลอง (Pretest– Posttest) ของกลุ่มทดลองซึ่งแสดงให้เห็นได้ในแบบแผนการทดลอง (ชูศรี วงศ์รัตน์และองอาจ นัยพัฒน์, 2551)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม จากนั้นสร้างแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20-0.86 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 จากนั้นนำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปใช้จริงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

3.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้สอดคล้องจุดมุ่งหมายของการวิจัย กิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 8 กิจกรรม ระยะเวลา 50 นาที ดำเนินการทดลอง 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของคุณภาพเครื่องมือ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมต่อไป และผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4. การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำแบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอการรับรองพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเมื่อผู้วิจัยได้รับหนังสือรับรองพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/E/G-086/2564 แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ในการถอนตัวจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบเหตุผลล่วงหน้า

4.2 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากทางบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา โรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคาร และโรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม จำนวน 319 คน เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตอบแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จากนั้นผู้วิจัยทำการเก็บแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4.3 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากทางบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา เพื่อให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4.4 ผู้วิจัยทำการทดลองชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4.5 ผู้วิจัยทำการเก็บแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลอง

4.6 ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในระยะก่อนและหลังการทดลองมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การศึกษาเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้สถิติพื้นฐาน (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent samples)

ผลการศึกษา

1. การศึกษาเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.39$ $S.D.=0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้สึกรู้สึกเห็นความสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M=3.49$ $S.D.=0.59$) รองลงมาคือ ด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ ($M=3.37$ $S.D.=0.69$) และด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($M=3.31$ $S.D.=0.61$) ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (N=319)

เจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม	M	S.D.	ระดับ
โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก			
ด้านความรู้	3.31	0.61	ปานกลาง
ด้านการเห็นความสำคัญ	3.49	0.59	ปานกลาง
ด้านแนวโน้มของพฤติกรรม	3.37	0.69	ปานกลาง
เจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม	3.39	0.52	ปานกลาง
โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยรวม			

2. การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า หลังการทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมและทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านความสำคัญ และด้านแนวโน้มของพฤติกรรมเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (n=20)

เจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		MD	t	p
	M	S.D.	M	S.D.			
ด้านความรู้	2.93	0.48	3.55	0.33	0.62	16.23*	.00
ด้านความสำคัญ	2.68	0.41	3.62	0.44	0.94	22.35*	.00
ด้านแนวโน้มของพฤติกรรม	2.72	0.41	3.64	0.37	0.92	14.27*	.00
เจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโดยรวม	1.02	0.27	3.5	0.19	2.57	34.89*	.00

9

*p<.05

อภิปรายผล

1. การศึกษาเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ นักเรียนยังไม่รู้จักอาชีพอุตสาหกรรมนั้นเป็นอาชีพใหม่ที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) มีความต้องการแรงงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2567 มีจำนวน 2 กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ประกอบด้วย 1) อุตสาหกรรมเดิม ประกอบด้วย อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร และ 2) อุตสาหกรรมในอนาคต ประกอบด้วย อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.), 2562) ทำให้นักเรียนยังไม่รู้จักอาชีพอุตสาหกรรมมากนัก อีกทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงอายุ 12-15 ปี เป็นช่วงวัยที่มีความสนใจในการเลือกอาชีพตามวิชาที่ตนเองชอบเรียน โดยไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ทำให้นักเรียนวางแผนเลือกอาชีพได้ไม่ดีมากนัก ดังทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginberg's Theory of Career Development) ที่กล่าวว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระยะพิจารณาอาชีพ มีความสนใจในการเลือกอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของตนเองเลย ทำให้นักเรียนไม่สามารถวางแผนในการเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม (อรอนงค์ ธีญะวัน, 2539) รวมถึงการที่นักเรียนเลือกอาชีพตามบุคคลใกล้ชิดที่ประกอบอาชีพอื่นประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ดังทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super's Theory of Career Development) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอาศัยอยู่นั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและประสบการณ์ ถ้านักเรียนเห็นบุคคลใกล้ชิดประกอบอาชีพอื่นแล้วประสบความสำเร็จ ย่อมทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มที่จะเลือกและตัดสินใจในการประกอบอาชีพนั้น (อรอนงค์ ธีญะวัน, 2539) นอกจากนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอาชีวศึกษาเท่านั้น ซึ่งยังไม่มุ่งเน้นไปทางอาชีพอุตสาหกรรม ทำให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับโลกอาชีพอุตสาหกรรมผ่านวิชาการบรรยายและการดูคลิปวิดีโอเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมของนักเรียน ดังคำกล่าวของลลอ สมใจ (2556) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพต้องให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอุตสาหกรรมก่อน ด้วยการไปศึกษาดูงานอาชีพอุตสาหกรรม และการฝึกปฏิบัติงานจริง จะช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้นได้ในอนาคต

2. การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลัง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยจัดขึ้นมีกระบวนการที่ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง มีความรู้ความเข้าใจ มีแนวโน้มและเจตคติในอุตสาหกรรมเชิงบวก ดังที่ สกล วรเจริญศรี (2559) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถสร้างทางเลือกต่างๆ และตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ตนเอง และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข รวมถึงกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นอิงทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice) ที่มีการสร้างเครื่องมือในการสำรวจอาชีพผ่านบุคลิกภาพของบุคคล (สกล วรเจริญศรี, 2558) และแนวคิดการเลือกอาชีพของแฟรงค์พาร์สัน (Frank Parson's Conceptual Framework) โดยการสร้างเจตคติต่อวิชาชีพอุตสาหกรรมต้องทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ความสนใจและความถนัดของตนเอง รวมถึงความรู้ในอาชีพอุตสาหกรรม เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาชีพอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้น (Zunker, 1997) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวรรตน์ ปลื้มสติ (2544) ได้ทำการศึกษาผลการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่ออาชีพอิสระเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดเจตคติต่ออุตสาหกรรมชุดกิจกรรมแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นการวัดเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรมโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นบริบทเฉพาะ ผู้ที่นำแบบวัดเจตคติต่ออุตสาหกรรมชุดกิจกรรมแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปใช้นั้น ควรมีการปรับอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ชุดกิจกรรมแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สามารถนำไปใช้ในรายวิชากิจกรรมแนะแนวได้ โดยควรปรับชุดกิจกรรมแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน

1.3 การที่บุคคลที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปใช้นั้น ควรทำการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรม วิธีการต่างๆ และเทคนิคการแนะแนว เพื่อให้บุคคลสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นภาคตะวันออกได้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อตรวจสอบความคงทนของเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2.2 ควรใช้การให้คำปรึกษาทางอาชีพควบคู่กับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีเจตคติต่ออาชีพอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มสูงขึ้น

บรรณานุกรม

- กัญจน์ภัส เกตโรจน์. (2559). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในภาวะด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูเก็ทวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศรี วงศ์รัตนและองอาจ นัยพัฒน์. (2551). แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์: แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวรรตน์ ปลื้มสติ. (2544). ผลการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทน์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2554). การแนะแนวเบื้องต้น. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ลออ สมใจ. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาลสมุทรปราการ. (ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2551). การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2557). กิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว: เอกสารการสอนชุดวิชากิจกรรมและเครื่องมือการแนะแนว หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สกล วรเจริญศรี. (2558). การแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณค่าแห่งตน จากแนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- สกล วรเจริญศรี. (2559). จิตวิทยาสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในองค์กร. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- สุพัตรา ถนอมรัตน์. (2554). ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างภาวะทางอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบญจมานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.). (2562). ความเป็นมาของอีอีซี. สืบค้นจาก <https://www.eeco.or.th/th/government-initiative/why-eec>
- อรอนงค์ ธัญญะวัน. (2539). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- อชิรญา จตุรภัทรไพบุลย์. (2563). การเสริมสร้างเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Zunker, G.V. (1997). Career Counsellign: Applied Concepts of Life Planning. New York: Brook/Cole Publishing Company.

การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เพื่อสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ณัชชา เพ็ชรทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

e-mail : son559977@gmail.com

สรัญญา แสงอัมพร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

สันติ อุจะนา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Received: January 23, 2023 **Revised:** February 7, 2023 **Accepted:** December 25, 2023

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาระดับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 หรือร้อยละ 95 ได้จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1) การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัตถุประสงค์ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) รองลงมา คือ วจนักษโม (ทนหรือควรต่อถ้อยคำและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คัมภีร์จะ กะถัง กัตตา (รู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง)

2) การสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ครอบครัวดี (Happy Family) รองลงมา คือ สุขภาพเงินดี (Happy Money) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สุขภาพดี (Happy Body)

3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับระดับความสุขขององค์กร สำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : หลักกัลยาณมิตรธรรม 7, ความสุขขององค์กร, ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

**AN APPLICATION OF SEVEN KALYANAMITDHAMMA PRINCIPLES TO CREATE
ORGANIZATIONAL HAPPINESS FOR TEACHERS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT**

Natcha Phetsup

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

e-mail : e-mail : son559977@gmail.com

Sranya Saengamporn

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

Santi Aunjanam

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

ABSTRACT

The objectives of this thematic were as follows 1) to study the level of an application of seven Kalyanamitdhamma principles to create organization happiness for teachers under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat province. 2) to study the level of creative organization happiness for teachers under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat province. 3) to study the correlation with an application of seven Kalyanamitdhamma principles to creative organization happiness for teachers under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat province, the sample groups were 350 persons by using Taro Yamane at a confidence level of 0.05 or 95%, the instrument for data collection was questionnaire closed ended questions, data analysis by package computer program, the statistics were applied as follow ; Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Pearson's Correlation Coefficients.

The results of the study were as follows :

1) An application of seven Kalyanamitdhamma principles to create organization happiness for teachers under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat province by overview was at more level when considered in each aspect found that the aspect of Vattā ca (reasons, persuades) was the highest mean and follow up the

aspect of Vajanakkhamo (tolerate or should argue with words) and the aspect of Gambhiranca Katha Kattā (knowing how to state things profound) was the lowest mean.

2) To creative organization happiness for teachers under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat province by overview was at more level when considered in each aspect found that the aspect of happy family was the highest mean and follow up the aspect of happy money and the aspect of happy body was the lowest mean.

3) The correlation with an application of seven Kalyanamitdhamma principles to creative organization happiness for teachers under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat province was found to be as much and maintained the statistical significance of 0.01

Keywords : Seven Kalyanamitdhamma Principles, Organization Happiness, Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

ความสุขเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิต คนทำงานมีความสุขเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ความสุขจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาและเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดตามธรรมชาติของมนุษย์ ความสุข คือ กิจกรรมของจิตที่สอดคล้องกับความดีงามเป็นความรู้สึกที่ดี เรียกว่า สุขภาวะ ซึ่งเป็นความพอใจในชีวิตรวมถึงประสบการณ์ที่ได้รับ การกระทำในสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความดีงาม รับรู้ว่ามีอารมณ์ทางบวกสูง คนที่มีความสุขจะแสดงออกให้เห็นทั้งร่างกายและคำพูด การแสดงออกเต็มไปด้วยพลังตื่นเต้น มีอารมณ์ร่าเริงและเบิกบาน ส่วนความสุขในการทำงาน เป็นเรื่องของจิตใจหากมีความพึงพอใจต่องาน ไม่ว่าจะงานนั้นจะมีลักษณะอย่างไร ก็รักและพอใจที่จะทำเต็มความสามารถ หากเริ่มต้นด้วยความพอใจก็จะทำงาน ได้ดีและไม่เบื่องาน แม้มีอุปสรรคก็ไม่ท้อถอย ดังคำกล่าวที่ว่า งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข ทำงานให้เป็นสุข และสนุกกับการทำงาน คนที่จะทำงานอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ (ว. วชิรเมธี, 2556, หน้า 46)

บุคลากรในองค์กรจัดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงานตามเป้าหมายขึ้นอยู่กับความสุขในการทำงานของบุคลากร โดยในรากฐานของความสุขในการทำงาน เป็นผลมาจากความสมดุลระหว่างภาระงานและคุณภาพชีวิตของบุคลากร เพราะการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ และถ้าบุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลต่อบรรยากาศ และความสุขในการทำงานภาพรวม ซึ่งในเรื่องความสุขของการทำงานนั้นเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับหลายภาคส่วนทั้งบุคลากรภายในองค์กร พนักงาน ลูกจ้าง รวมไปถึงตัวนายจ้างเอง ซึ่งทั้งหมดนี้เองเป็นเรื่องที่มีผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร ฉะนั้นแล้วการคำนึงถึงความสุขการทำงานจึงมีความสำคัญ และอาจเรียกได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะผลักดันให้งานสำเร็จ การสร้างความสุขในการทำงาน ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องร่วมมือกันค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสุขในการทำงาน นอกจากนั้น วาร์ (Warr, 2007) อธิบายว่าความสุขในการทำงานยังมีปัจจัยด้านงานมาเกี่ยวข้องด้วย โดยลักษณะงานที่ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสใช้ทักษะหลากหลายและมีอำนาจการตัดสินใจในงานที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงาน สอดคล้องกับรูปแบบคุณลักษณะงานของแฮคแมน และโอลด์แฮม (Hackman and Oldham, 1976) ที่อธิบาย คุณลักษณะของงานที่ใช้ทักษะหลากหลาย มีลักษณะเฉพาะที่สามารถปฏิบัติให้สำเร็จได้ง่าย เป็นงานที่มีคุณค่าต่อตนเองและคนรอบข้าง มีอิสระและได้รับข้อมูลการปฏิบัติงานทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการรับรู้คุณค่าในงาน เพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน มีความพึงพอใจในงานและประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น การสร้างความสุขในที่ทำงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การบริหารองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น เนื่องจากการที่คนในองค์กรมีความสุขจะเป็นการเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ลดความเครียดและความขัดแย้งในองค์กร ซึ่งช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สาเย็น คงเจริญ, 2561)

ความเป็นกัลยาณมิตรนั้น พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความมีเมตตากรุณาต่อกัน พึงพาอาศัยกันและกัน เป็นการอยู่ในเชิงสังคมที่มีความสร้างสรรค์ ฐานของกัลยาณมิตรเป็นทั้งฝ่ายรับและฝ่ายให้ ซึ่งเป็นธรรมชาติ และเป็นธรรมชาติที่ถูกต้องของมนุษย์ ที่มีฐานะเป็นผู้รับและผู้ให้ เพราะโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความแตกต่างกัน ตามเหตุตามปัจจัย การเป็นอยู่ให้มีความสุขหรือการทำให้

ต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น บางคนอาจจะทำให้สำเร็จได้ด้วยความสามารถที่จะทำเองได้ บางคนที่มีความสามารถน้อยลงมาอาจจะต้องอาศัยเพื่อน หรือรับการช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง อันเป็นขั้นตอนของการฝึกฝนความสามารถของตนเอง ให้สามารถทำได้ในภายหลัง ผู้นั้นต้องเป็นผู้ผ่านการอบรม หรือได้รับการแนะนำจากบุคคลอื่นก่อน คือ ต้องอาศัยมิตรเป็นเบื้องต้นก่อน จึงสำคัญว่ามนุษย์นั้นต้องมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร มีการช่วยเหลือกันและกัน ความเป็นกัลยาณมิตร จึงมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ นอกจากนี้การเสวนากับสัตบุรุษ หรือความมีกัลยาณมิตร ก็ยังนำไปสู่การได้สัจธรรม คือ คำสอน คำแนะนำชี้แจงต่างๆ โดยตรงหรือโดยอ้อมเมื่อธรรม คือ หลักความจริงหรือหลักแห่งความดีงามที่แสดงนั้นเป็นจริง ดีงามจริง หรือแสดงผล ผู้รับฟังก็เกิดศรัทธา อาจจะเขียนให้เข้าใจได้ ดังนี้ เสวนากับสัตบุรุษ (มีกัลยาณมิตร) สัจธรรม ศรัทธา โยนิโสมนสิการ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2558, หน้า 565)

จากความสำคัญของกัลยาณมิตรที่มีต่อการสร้างความสุขในองค์กรต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เพื่อสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช” เพื่อให้โรงเรียนได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความสุขในการทำงานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการปลูกฝังความรักและความสุขให้กับนักเรียนที่เป็นเยาวชนของชาติให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติ ส่งผลถึงการพัฒนาคณาการศึกษาศาสตร์ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

หลักกัลยาณมิตรธรรม 7

- 1) ปิโย (ผู้เป็นที่รัก)
- 2) ครุ (น่าเคารพ)
- 3) ภาวนีโย (น่าเทิดทูน)
- 4) วัตตา จะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ)
- 5) วจนักขโม (ทนหรือควรต่อถ้อยคำ)
- 6) คัมภีรญจะ กะถัง กัตตา (รู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง)
- 7) โน จัญฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในทางเสื่อมเสีย)

ตัวแปรตาม

ความสุขขององค์กร 8 ประการ

- 1) สุขภาพดี (Happy Body)
- 2) ผ่อนคลายดี (Happy Relax)
- 3) น้ำใจดี (Happy Heart)
- 4) สังคมดี (Happy Society)
- 5) ใฝ่รู้ดี (Happy Brain)
- 6) จิตวิญญาณดี (Happy Soul)
- 7) สุขภาพเงินดี (Happy Money)
- 8) ครอบครัวดี (Happy family)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น 2,783 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น 350 คน หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิเคราะห์จากสูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปลายปิด มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อความเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อความเกี่ยวกับเพศ อายุระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ตอนที่ 3 ระดับความสุขขององค์กรสำหรับครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำข้อกระทงคำถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพความตรงด้านเนื้อหา แล้วหาดัชนีความสอดคล้อง และแปลผลค่า IOC ได้เท่ากับ 1.00

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 (ตรัง-กระบี่) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน

3. นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมา ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.960

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารให้ข้าราชการครู ผู้ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. จัดส่งแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 350 คน พร้อมหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยการวิเคราะห์นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7	ระดับความคิดเห็น		อันดับ	แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านปิโย (ผู้เป็นที่รัก)	4.22	0.55	3	มาก
2. ด้านครุ (นำเคารพ)	4.22	0.53	3	มาก
3. ด้านภาวนีโย (นำเทิดทูน)	4.17	0.58	6	มาก
4. ด้านวัตถุา จะ (ชี้แจงเหตุผล โนมน้ำใจ)	4.27	0.51	1	มาก
5. ด้านวจนักขโม (ทนหรือควรต่อถ้อยคำ)	4.25	0.55	2	มาก
6. ด้านคัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตา (รู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง)	4.15	0.52	7	มาก
7. ด้านโน จัญฐาเน นิโยชะเย (ไม่ชักนำในทางเสื่อมเสีย)	4.21	0.58	5	มาก
โดยรวม	4.21	0.49		มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัตถุาจะ (ชี้แจงเหตุผล โนมน้ำใจ) รองลงมา คือ วจนักขโม (ทนหรือควรต่อถ้อยคำ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตา (รู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ความสุขขององค์กรสำหรับครู	ระดับความคิดเห็น		อันดับ	แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสุขภาพดี (Happy Body)	4.16	0.70	8	มาก
2. ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax)	4.23	0.62	7	มาก
3. ด้านน้ำใจดี (Happy Heart)	4.35	0.61	5	มาก

4. ด้านสังคมดี (Happy Society)	4.36	0.59	4	มาก
5. ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain)	4.37	0.58	2	มาก
6. ด้านจิตวิญญาณดี (Happy soul)	4.37	0.64	2	มาก
7. ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money)	4.30	0.65	6	มาก
8. ด้านครอบครัวดี (Happy Family)	4.48	0.54	1	มาก
โดยรวม	4.32	0.42		มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครอบครัวดี (Happy Family) รองลงมา คือ ใฝ่รู้ดี (Happy Brain) และจิตวิญญาณดี (Happy soul) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สุขภาพดี (Happy Body) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการใช้หลักกลายนิมิตธรรม 7 กับการสำรวจความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การประยุกต์ใช้หลัก กลายนิมิตธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครู	ความสุขขององค์กรสำหรับครู								
	(Y1)	(Y2)	(Y3)	(Y4)	(Y5)	(Y6)	(Y7)	(Y8)	(Ysum)
(X1)	.334**	.375**	.429**	.504**	.431**	.315**	.364**	.452**	.640**
(X2)	.386**	.382**	.444**	.506**	.409**	.333**	.375**	.401**	.665**
(X3)	.404**	.410**	.432**	.508**	.470**	.328**	.356**	.298**	.660**
(X4)	.381**	.426**	.503**	.538**	.462**	.347**	.422**	.465**	.689**
(X5)	.343**	.381**	.465**	.511**	.445**	.297**	.339**	.359**	.655**
(X6)	.420**	.438**	.481**	.525**	.447**	.334**	.368**	.340**	.699**
(X7)	.478**	.462**	.505**	.589**	.495**	.409**	.421**	.420**	.773**
(Xsum)	.445*	.464*	.524*	.593*	.507*	.383*	.426*	.441*	.771**
	*	*	*	*	*	*	*	*	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักกลายนิมิตธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูและความสุขขององค์กรสำหรับครูในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังพบว่า การประยุกต์ใช้หลักกลายนิมิตธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับความสุขขององค์กรสำหรับครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปิโย (ผู้เป็นที่รัก) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านครุ (นำเคารพ) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านภาวนีโย (นำเทิดทูน) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านวัตถุา จะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านวจนักขโม (ทนหรือควรต่อถ้อยคำ) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านคัมภีร์ธจะ กะถัง กัตตา (รู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก และด้านโน จัฏฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในทางเสื่อมเสีย) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สรุปได้ว่า ความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพดี (Happy Body) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านน้ำใจดี (Happy Heart) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสังคมดี (Happy Society) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านจิตวิญญาณดี (Happy soul) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก และด้านครอบครัวดี (Happy Family) โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สรุปได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับระดับความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เพื่อสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัย มาอธิบาย

เชื่อมโยงกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันหน่วยงานต้นสังกัด ได้ให้ความสำคัญต่อการที่บุคลากรจะต้องยึดหลักการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ โดยมีการสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชมีการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระปิฎกโกศล พระมหาคำพันธ์ ญาณโย (แสนโยธิน) และบุญพิทักษ์ ฌานวัฒน์ (2562) ที่ได้ศึกษาหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในพระไตรปิฎกสำหรับครู พบว่า ครูเป็นกัลยาณมิตร คือ มิตรแท้ที่ดี ที่คอยช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อย่างจริงใจโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนเป็นมิตรที่หวังดี มีสิ่งดี ๆ ให้กันด้วยความจริงใจคุณสมบัติของกัลยาณมิตร ซึ่งเรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขขององค์กรสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในด้านสุขภาพดี (Happy Body) ดูแลสุขภาพโดยการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และครบทั้ง 5 หมู่ มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) สามารถจัดการกับปัญหาและอุปสรรคระหว่างการปฏิบัติงานได้ มีกิจกรรมเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจและคลายเครียดให้กับตัวเอง ด้านน้ำใจดี (Happy Heart) เต็มใจและยินดีร่วมทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เมื่อมีปัญหาในการทำงานจะได้รับการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาจากเพื่อนร่วมงานในสถานศึกษาเป็นอย่างดี ด้านสังคมดี (Happy Society) ยินดีปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือเมื่อมีบุคลากรภายนอกหรือประชาชนติดต่องานหรือราชการต่าง ๆ ด้านใฝ่รู้ดี (Happy Brain) สถานศึกษาของท่านมีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านจิตวิญญาณดี (Happy soul) มีความละเอียดต่อการเบียดเบียนผู้อื่นตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณหรือผู้ที่เคยช่วยเหลือท่าน ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) ดำเนินชีวิตอยู่บนหลักความพอเพียง พึงพอใจต่อค่าตอบแทนที่ท่านได้รับกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านครอบครัวดี (Happy Family) ให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอันดับแรก บริหารจัดการด้านภาระงานได้อย่างเหมาะสมไม่กระทบต่อเวลาของครอบครัว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิสสุภา องค์ไทร (2561) ที่ได้วิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอนครชัยศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 พบว่า (1) ระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับการสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับระดับความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีความสัมพันธ์กับระดับความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่คนเรามีมิตรที่ดี หรือกัลยาณมิตรเฉพาะในส่วนของมิตรทางโลก มีส่วนสำคัญมากในการสร้างฐานะทางสังคมเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นเพื่อนช่วยคิดช่วยการงาน ในคราวเมื่อเจอปัญหาหรือมรสุมเข้ามาในชีวิต เพื่อนก็สามารถที่จะช่วยแก้ไขหรือแบ่งเบาภาระได้ เพราะการที่มีเพื่อนดีนั้นถือว่าเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เรานั้นประสบความสำเร็จได้อีกทางหนึ่ง ส่วนมิตรที่ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวที่สำคัญ คือ กัลยาณมิตร เพราะกัลยาณมิตร นอกจากจะแนะนำเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตทางโลกียวิสัย คือความเจริญในการทำงาน นอกจากนั้นแล้วกัลยาณมิตรยังได้แนะนำประโยชน์เพื่อการบรรลุโลกุตระธรรมอีกด้วย ดังพุทธพจน์ว่า (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2552, หน้า 662 – 663) “ความมีมิตรดี มีสหายดีมีเพื่อนดี ถือได้ว่าเป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์ เพราะอาศัยเรา ผู้เป็นมิตรดี เหล่าสัตว์ทั้งหลายผู้มีความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความเศร้าโศก เป็นต้น เป็นธรรมตาย่อมพ้นจากความเกิด ความแก่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ ด้านปิโย (ผู้เป็นที่รัก) ความเสียสละไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ด้านครุ (นำเคารพ) เป็นผู้เที่ยงตรงไม่มีอคติ เสมอต้นเสมอปลาย ด้านภาวนีโย (นำเทิดทูน) ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ด้านวัตถุตา จะ (ชี้แจงเหตุผล โนมน้าวใจ) สามารถพูดชี้แจงอธิบายให้เหตุผลได้อย่างเหมาะสม ด้านวจนักขโม (ทนหรือควรต่อถ้อยคำ) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยใช้เหตุผล ด้านคัมภีรญจะ กะถัง กัตตา (รู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง) มีความสามารถอธิบายเรื่องซับซ้อน ยุ่งยาก ให้สามารถเข้าใจได้โดยง่าย ด้านโน จัฏฐาเน นิโยชะเย (ไม่ชักนำในทางเสื่อมเสีย) มีความเป็นกลางไม่ลำเอียง

2. ควรส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ด้านสุขภาพดี (Happy Body) ควรส่งเสริมการดูแลสุขภาพโดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ(โดยเฉลี่ย 3-5 วัน/สัปดาห์) ด้านผ่อนคลายดี (Happy Relax) สถานศึกษาควรกำหนดภาระงานอย่าให้มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของท่าน ด้านน้ำใจดี (Happy Heart) ควรส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรกับท่าน ด้านสังคมดี (Happy Society) ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเคารพในกฎระเบียบของสถานศึกษาและปฏิบัติตามอยู่ในกฎระเบียบเสมอ ด้านไฟรู้ดี (Happy Brain) ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพตลอดเวลา ด้านจิตวิญญาณดี (Happy soul) ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสทำบุญเข้าวัด ฟังธรรมอยู่เสมอ ด้านสุขภาพเงินดี (Happy Money) ควรส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ด้านครอบครัวดี (Happy Family) ควร

ประสานความสัมพันธ์กับครอบครัวของบุคคลเพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และคอยเป็นกำลังใจในการทำงานของท่านอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เพื่อสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เพื่อสร้างความสุขขององค์กรสำหรับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปิฎกโกศล พระมหาคำพันธ์ ญาณโชโย (แสนโยธิน) และฉนวนวัฒน์ บุญพิทักษ์. (2562). หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ในพระไตรปิฎกสำหรับครู, *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(9), 4199-4200.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2558). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 30). กรุงเทพฯ: บริษัทเอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

_____. (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์จำกัด.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2558). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 42). กรุงเทพฯ: ฉบับข้อมูลคอมพิวเตอร์ ครั้งที่ 11 565.

ว. วชิรเมธี. (2556). *ความสุขในกำมือ*. นนทบุรี: ปราน.

วัลลภา องค์กร. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอนครชัยศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สายัน คงเจริญ. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอ่างทอง*. การศึกษาค้นคว้าอิสระสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

กลยุทธ์การจัดการที่สำคัญของมัณฑนากรมืออาชีพ

ชัตติพงษ์ ดั่งสำราญ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อีเมล : Khattipong_d@rmutt.ac.th

Received: July 12, 2023 Revised: July 30, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การคิด เชิงนํ้าออกแบบ (Design Thinking) เป็นกลยุทธ์การจัดการที่สำคัญสำหรับมัณฑนากรมืออาชีพ ในการส่งเสริมศักยภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นไปได้ ยั่งยืน นำไปสู่การเพิ่มโอกาสของความสำเร็จในอนาคตการทำงาน โดยมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จ คือ ทีมงานที่มาจากหลากหลายสาขาความรู้ กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ พื้นที่ที่มีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาแนวความคิด ลูกค้ายินดีพอใจ ประทับใจในผลงานที่ตรงตามความต้องการของตัวอย่างแท้จริง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่างลึกซึ้ง 2) การกลั่นกรอง ตีกรอบข้อมูลความเข้าใจในเชิงลึก 3) การระดมและพัฒนาแนวคิด ให้หลากหลายที่สุด 4) การสร้างต้นแบบ เพื่อค้นหาวิธีการที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาและ 5) การนำต้นแบบไปทดลอง และรับข้อมูลสะท้อนกลับ เพื่อปรับปรุงและพัฒนา

การคิด เชิงนํ้าออกแบบ ทำให้มัณฑนากร ได้ฝึกกระบวนการแก้ไขปัญหาตลอดจนหาทางออกที่เป็นลำดับขั้นตอน มีทางเลือกที่หลากหลาย มีตัวเลือกที่ดีและเหมาะสมที่สุด ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ เกิดกระบวนการใหม่ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ มีแผนสำรองในการแก้ปัญหา และรวมทั้งทำให้องค์กรของตนมีการทำงานอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การจัดการ, มัณฑนากรมืออาชีพ

Key Management Strategies of a Professional Decorator

Khattipong duangsamran

Faculty of fine and Applied Arts

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail : Khattipong_d@rmutt.ac.th

Abstracts

Design Thinking is an important management strategy for professional decorators. To promote the potential to work effectively Possibility, sustainability, leading to an increase in the chances of success in the future work. The key factor that affects the success is a team that comes from a variety of fields of knowledge. systematic work process An area with an environment that is conducive to conceptual development. satisfied customers Impressed with the work that truly meets their needs. It consists of 5 steps: 1) deep understanding of the target audience 2) screening and framing the in-depth understanding 3) brainstorming and developing ideas as many as possible 4) prototyping to find possible ways to solve the problem and 5) experiment with the prototype. and get feedback to improve and develop.

Thinking...Designer make a decorator have practiced the process of solving problems as well as finding a step-by-step solution There are many choices. There are the best and most suitable options. Have practiced creativity new processes as well as new innovations. Have a backup plan to solve the problem and including making their organizations work in a systematic way

Keywords: Key Management, Professional Decorator

บทนำ

ปัจจุบันการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการทั้งของไทยและต่างประเทศกำลังดำเนินไปอย่างเข้มข้น โดยต่างก็มุ่งหวังที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าให้ตรงใจที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านของคุณภาพสินค้าที่ดีเยี่ยม ปริมาณที่มีอย่างเพียงพอ การส่งมอบที่ความรวดเร็วการมีสินค้าพร้อมบริการให้เลือกอย่างหลากหลาย รวมทั้งมีต้นทุนที่ประหยัดและคุ้มค่า ดังนั้นหนทางสู่ความสำเร็จของธุรกิจในปัจจุบันนี้ ผู้ประกอบการแต่ละรายจะต้องรู้จักประเมินความต้องการของกลุ่มลูกค้าของตนให้ดี โดยมีเป้าหมายที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้า นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ส่งผลให้กิจการมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถตอบสนองลูกค้า และสังคมได้เป็นอย่างดี (เอกจิตต์ จิงเจริญ, 2553) การดำเนินการของมัณฑนากรในปัจจุบันก็เช่นกัน ที่ต้องเข้าใจถึงความต้องการของมนุษย์ ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการอ่านแนวโน้มของอนาคตเป็นสิ่งสำคัญ การคิดและการมองด้วยสายตาของมัณฑนากรหรือนักออกแบบนั้น จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสามารถเข้าถึงปัจจัยเหล่านี้ได้

ด้วยเหตุผลที่ว่ามัณฑนากรเป็นนักออกแบบตกแต่งภายใน ได้ถูกฝึกให้มีความช่างสังเกต มีการคิดวิเคราะห์ และฝึกตั้งคำถามต่อสภาพการณ์ต่างในทุก ๆ บริบท นอกจากนี้ยังถูกฝึกให้มีความกล้าที่จะทดลองแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ หรือการคิดนอกกรอบแบบแผนเดิม ๆ ซึ่งกระบวนการคิดลักษณะนี้เป็นกระบวนการคิดที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านนวัตกรรมการแสวงหาโอกาสใหม่ทางธุรกิจ รวมถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต หรือกระทั่งในกระบวนการบริหารและการจัดการ การคิดและการมองด้วยสายตาของมัณฑนากร จึงได้รับความสนใจ และได้ถูกผลักดันให้เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนธุรกิจ (Brown, 2008; Council, 2011; Micheli, 2014) เพื่อนำกลยุทธ์การจัดการที่สำคัญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ตนเองสู่เป้าหมายได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็น “มัณฑนากรมืออาชีพ”

มารู้จักมัณฑนากร : อาชีพนักออกแบบ

ในปัจจุบันการตกแต่งภายในมีการพัฒนาขึ้นไปมาก อันมีผลต่อทุกภาคส่วนของการดำรงชีวิตของมนุษย์ และจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เราเรียกกันว่า นักออกแบบภายใน หรือใช้คำว่า มัณฑนากร อันมาจากคณะมัณฑนศิลป์คณะที่เปิดการเรียนการสอนเป็นคณะแรกของประเทศไทย ซึ่งแปลว่า ศิลปะการตกแต่ง ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

มัณฑนากร อาชีพนักออกแบบที่มีบทบาท มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต คุณภาพของชีวิตมนุษย์จะดีหรือไม่ดีอย่างไร ขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมภายในอย่างเหมาะสมจากฝีมือลายมือของมัณฑนากร มัณฑนากร คือ นักออกแบบภายใน, นักออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน, นักออกแบบตกแต่งภายใน, นักออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน, นักจัดการพื้นที่ภายใน เรียกชื่อได้หลากหลาย แต่คำกลางที่สุดก็เห็นจะเป็นคำว่า “มัณฑนากร”

มัณฑนากร คือ นักคิดที่เริ่มจากข้างในไปสู่ภายนอก บางครั้งมัณฑนากรอาจจะขยายวงออกสู่งานสถาปนิก หรือสถาปนิกอาจจะขยายขอบเขตสู่ภายใน บ้างก็บอกว่ามัณฑนากรเกิดจากสถาปนิก และบ้างก็บอกว่ามัณฑนากรเกิดจากศิลปิน หรือบ้างก็บอกว่ามัณฑนากรเกิดจากนักออกแบบเครื่องเรือนที่ขยายขอบเขต

สู่พื้นที่ในการจัดวางภายใน แต่ที่แน่ ๆ อาชีพนี้คือนักออกแบบที่เข้าใจภายในมากที่สุดนั่นเอง อะไรที่ต้องเข้าใจ ตรงนี้ต้องมองให้ชัด เมื่อการออกแบบขยายวงกว้างขึ้นสู่รายละเอียดปลีกย่อยมากมาย มัณฑนากรจะต้องอ่านมากขึ้น เห็นมากขึ้น ฟังมากขึ้น ไม่ใช่อยู่ว่างแคบ ๆ เฉพาะสายอาชีพของเราเท่านั้นในแวดวงอื่น ๆ ที่ควรใส่ใจ เช่น ระบบเศรษฐกิจโลก การบริหารจัดการ การตลาด ระบบการเมืองการปกครอง สังคม จารีต ประเพณี จิตวิทยา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ฯลฯ

อาชีพของมัณฑนากร คือ การออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่ต่าง ๆ รวมไปถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตกแต่งภายในอาคารโดยการนำความรู้และความคิดในด้านศิลปะ การออกแบบ การผลิตและการตลาดมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อทำการก่อสร้างให้สำเร็จสมบูรณ์ ซึ่งมัณฑนากรจะต้องดำเนินงานโดยการกำหนดรายละเอียดของส่วนประกอบ จัดวางแผนผังของแบบ รวมทั้งควบคุมดูแลการทำงานของช่างตกแต่งภายใน ตัวอย่างเช่น ออกแบบตกแต่งพื้นที่ภายในอาคาร บ้านพักอาศัย พื้นที่จัดแสดงสินค้าและนิทรรศการต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดภายในตู้แสดงสินค้าของห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

มัณฑนากรที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพได้ดั่งนั้นในปัจจุบันยากมากขึ้น องค์ประกอบของนักออกแบบภายในที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องผ่านการฝึกปรือรอบด้าน จะต้องครบถ้วน 360 องศา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มัณฑนากรไม่ได้วาดรูปเป็นอย่างเดียว แต่จะต้องบริหารจัดการมากยิ่งขึ้นด้วย (อ.เอก, 2550)

กลยุทธ์การจัดการคืออะไร

กลยุทธ์ คือ แผนงานสำคัญที่จะใช้เป็นแนวทางในการบรรลุสู่เป้าหมายหลัก (สุพานี สุญญาวานิช , 2553) ส่วนกลยุทธ์การจัดการหรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง การกำหนดทิศทางหรือวิถีทางในการดำเนินงาน เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดแนวทาง หรือทิศทางในการดำเนินงานนั้น จำเป็นจะต้องทำการวิเคราะห์ และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิบูล ทีปะปาล, 2551) เพราะฉะนั้นทุกฝ่ายจึงต้องวางแผนกลยุทธ์ โดยคำนึงถึงการใช้กลยุทธ์การจัดการ เป็นกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคต โดยกำหนดสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องการบรรลุ และกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูลที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ (ศรินทิพย์ กาญจนธนชัย, 2562)

ดังนั้นมัณฑนากรหรือนักออกแบบในยุคปัจจุบันและอนาคต ต้องมีการสืบเสาะแสวงหากกลยุทธ์การจัดการ สำหรับงานออกแบบในทุกมิติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาวที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ มีการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงบริบทและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ได้แผนงานหรือกระบวนการ ที่สำคัญในการปฏิบัติงานการออกแบบที่เหมาะสม ก่อนที่จะลงสู่การปฏิบัติ ต้องมองภาพรวมเพื่อกำหนดเป้าหมายหลักของทิศทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายในอาชีพนักออกแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของลูกค้า ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจในผลงานในแต่ละงานทุกงานจนบอกต่อ ๆ กันไป ทำให้ได้รับความไว้วางใจยอมรับในฝีมือจนได้ชื่อว่า “มัณฑนากรมืออาชีพ”

แนวคิดและประเด็นสำคัญของการออกแบบเพื่อการขับเคลื่อนของมณฑลนคร

การออกแบบเพื่อขับเคลื่อนการทำงานของมณฑลนคร นั้นมีอยู่มากมายหลายแนวคิดทฤษฎี ซึ่งแต่ละแนวคิดก็มีรูปแบบและขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามแต่จุดประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งหวัง หากแต่ปัจจัยสำคัญที่เป็นประเด็นหลักของความสำเร็จในทุกแนวคิดทฤษฎีนั้นอยู่ที่การผลักดันให้กิจกรรมด้านการออกแบบสามารถเข้าไปสู่กลยุทธการบริหารจัดการในระดับความเป็นมืออาชีพให้ได้ โดยจากการศึกษาพบทฤษฎีที่น่าสนใจที่หลากหลาย ดังนี้ (วรรณยศ บุญเพิ่ม และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล, 2559)

1. แนวคิดจากนักวิชาการและนักออกแบบชาวอิตาลีนาม Roberto Verganti ซึ่งนำเสนอแนวคิดของใช้กระบวนการออกแบบในการสร้างความหมายใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ และบริการเพื่อนำเสนอมิติใหม่ของการรับรู้ให้แก่ผู้บริโภค(Leavy, 2010; Verganti, 2009)

2. แนวคิดของ Lean ด้วยกระบวนการ Minimum Viable Product (MVP) ซึ่งเป็นการใช้ระบบทีมในการดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสินค้า และบริการด้วยความรวดเร็ว โดยใช้ผู้บริโภคเป็นผู้ทดสอบเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการอีกครั้งก่อนออกสู่ตลาด (Ries, 2011)

3. แนวคิดของการใช้กระบวนการคิด และมองอย่างนักออกแบบ เพื่อสร้างความใส่ใจและสนใจต่อผู้บริโภคอย่างลึกซึ้ง ในกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการ(Design Empathy) โดย Jon Kolko ในปี 2014 (Kolko, 2014)

4. แนวคิดเรื่องการคิดเชิงนักออกแบบ (Design Thinking) ของ Tim Brown ในปี 2008 ซึ่งเป็นแนวคิดยุคแรกเริ่มของการผสมผสานการคิดเชิงออกแบบกับการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยแก่นของแนวคิดนี้คือการให้ความสำคัญกับการคิดอย่างนักออกแบบกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน (Brown, 2008)

ซึ่งทุกแนวคิดที่กล่าวมานี้ล้วนได้รับการยอมรับ และมีตัวอย่างของความสำเร็จมากมายเป็นเครื่องยืนยัน หากแต่ในการยกระดับการออกแบบ เพื่อขับเคลื่อนไปสู่ระดับสู่การเป็นมณฑลนครมืออาชีพได้นั้นไม่ใช่เรื่องที่จะกระทำได้อย่างง่าย เพราะการใช้การออกแบบในระดับโครงสร้างของแต่ละงานนั้นจะต้องกระทำโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับบริหารจนถึงระดับปฏิบัติการ ซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องมีความเชื่อมั่น และเข้าใจในกระบวนการคิดอย่างนักออกแบบ ต้องเป็นคนช่างสังเกต ตั้งคำถามเมื่อเกิดความสงสัย และที่สำคัญคือต้องกล้าแสดงความคิดเห็น เพราะพื้นฐานของกระบวนการคิด และการมองแบบนักออกแบบนั้น การรับฟังข้อมูลความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของกระบวนการ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจนั้นจะกระทำซ้ำไปซ้ำมาจนกระทั่งได้รับคำตอบที่ทุกฝ่ายพอใจ (Loop) ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่สามารถทำได้โดยง่าย

ด้วยเหตุนี้กลยุทธการจัดการของมณฑลนคร ในการดำเนินกิจกรรมด้านการออกแบบโดยเฉพาะในระดับโครงสร้างนั้น นักออกแบบจึงเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก หากแต่ไม่ใช่ในบทบาทด้านการสร้างสรรค์ผลงานที่น่าสนใจเพียงด้านเดียว แต่นักออกแบบจะต้องทำหน้าที่เหมือนพี่เลี้ยง และผู้ดำเนินการในการประชุม เพื่อทำการแนะนำ จัดแจง จับประเด็น และจัดการ ความคิดจากหลากหลายฝ่าย ตลอดจนการเป็นตัวอย่างเพื่อ

ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการคิด และมองแบบนักออกแบบให้กับบุคลากรทุกคนในองค์กร (Fisk, 2011) แนวคิดในการคิดเชิงนักออกแบบ (Design Thinking) ที่ให้ความสำคัญกับการคิดอย่างนักออกแบบกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนจึงมีความสำคัญสำหรับผู้ที่จะก้าวไปสู่อนาคตการมืออาชีพ

Design Thinking คืออะไร

Tim Brown แห่ง IDEO ซึ่งเป็นบริษัทแนวหน้าชั้นนำในการใช้กระบวนการ Design thinking อธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับ Design thinking ไว้ว่า

“Design thinking is a human-centered approach to innovation that draws from the designer's toolkit to integrate the needs of people, the possibilities of technology, and the requirements for business success.” (Brown, 2008)

“กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) คือ กระบวนการคิดที่มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลางในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเครื่องมือในการสร้างสรรค์ของนักออกแบบนั้น เป็นการผสมผสานระหว่าง ความต้องการของผู้ใช้, ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี และความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจ”

สิ่งที่ Tim Brown กล่าวนั้นเป็นส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการในการสร้างนวัตกรรมและแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ

- Human desirability: คือความต้องการของผู้ใช้งาน สิ่งที่ผู้ใช้งานต้องการแต่ยังไม่รู้ในขณะนั้น
- Technical feasibility: คือ ความเป็นไปได้ในทางเทคนิคในการดำเนินการ
- Economic viability: โมเดลธุรกิจที่ยั่งยืน

ดังนั้น Design Thinking หรือการคิดเชิงออกแบบ คือ กระบวนการทำความเข้าใจปัญหาของผู้ใช้ นำเสนอทางแก้ไขปัญหาแบบใหม่ที่อาจไม่เคยคิดมาก่อนผ่าน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเข้าใจ นิยามสร้างสรรค์ จำลอง และทดสอบ (Empathize Define Ideate Prototype & Test) โดย Design Thinking ถือว่าเป็นกระบวนการสร้างนวัตกรรมอย่างหนึ่ง

สิ่งที่ทำให้คนนิยมใช้ Design Thinking ในการแก้ปัญหา ก็เพราะว่าระบบการคิดแบบ Design Thinking สนับสนุนให้เราคิดนอกกรอบ เพื่อหา ‘วิธีแก้’ ปัญหาที่คนส่วนมากคิดว่าทำไม่ได้ หรือเข้าใจว่า ‘สิ่งที่อยู่ปัจจุบันดีอยู่แล้ว’

นักออกแบบ หรือนักออกแบบ ที่คิดแบบ Design Thinking จะช่วยให้มองเห็นมุมมองที่กว้างขึ้นใส่ใจกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ซึ่งไม่น่าแปลกใจว่า ทำไมไม่ว่าสินค้าหรือบริการที่ผ่านกระบวนการคิดอย่างนักออกแบบ (Design Thinking) ถึงมักจะประสบความสำเร็จ (โกรันยา อภิธรสมบัติ, 2561)

ทำไมต้องเป็นวิธีคิดในรูปแบบ Design thinking ในระบบ New Product Development

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) ให้ความสนใจในเรื่องการทำความเข้าใจผู้ใช้งาน ที่เรากำลังจะออกแบบไม่ว่าจะเป็น product หรือ service มักถูกนำมาใช้ในโปรเจกต์ที่ปัญหา หรือโอกาส (opportunity) ยังไม่ได้ถูกกำหนดหรือระบุขึ้นอย่างชัดเจน

ในบริบทของ NPD กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้เพื่อรับมือกับตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความต้องการของผู้ใช้ที่มีความไม่แน่นอน ในบางครั้งผู้ใช้งานไม่รู้ว่าตนเองต้องการอะไร Steve Job เคยกล่าวไว้ว่า “People don’t know what they want until you show it to them.” “ลูกค้าไม่รู้ว่าคุณเขาต้องการอะไร จนกระทั่งเรานำเสนอให้พวกเขาเห็น”

การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาปรับใช้ในขั้นตอน NPD นั้นจึงให้ผลที่ดีกว่าการใช้ระบบ New product development ในรูปแบบเก่าที่มีลักษณะการทำงานเป็นเส้นตรง (linear) เพราะ Design Thinking เฝ้ามองความสำคัญในเรื่องความต้องการของผู้ใช้ โดยยึดเอาผู้ใช้เป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหา, หลักการในการทำงานร่วมกันของทีมงานที่มาจากหลากหลายสาขาช่วยให้ทีมเห็นมุมมองที่หลากหลาย รวมถึงระบบกระบวนการทำงานที่ไม่ได้ทำงานเป็นเส้นตรง (Non-linear) มีลักษณะคือ ทีมงานคิดแนวทางแก้ปัญหา มาทดลองอย่างรวดเร็วและรีบทดสอบ เพื่อปรับปรุงโดยที่ยังไม่จำเป็นต้องคิดแนวทางแก้ปัญหาให้ครบทั้งหมดกระบวนการแล้วจึงทดสอบ แต่แบ่งชิ้นงานออกเป็นส่วนๆ สร้าง ทดสอบ ปรับปรุง เน้นเป็นรูปแบบที่ทำซ้ำและต่อยอด (iteration) ซึ่งแนวคิดในรูปแบบนี้ทำให้ช่วยลดการลงทุนในทรัพยากรตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นงาน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2560)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ Success Factors

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในกระบวนการ Design Thinking สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. **Multidisciplinary teams:** ทีมงาน 5-6 คนที่มาจากหลากหลายสาขาความรู้ ผู้ซึ่งมีทัศนคติในการทำงานที่เปิดกว้างและมีความกระตือรือร้นโดยแต่ละทีมจะมีโค้ชที่คอยนำทีมและทำงานประสานกัน ก่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายในทีม
2. **Design Thinking process:** กระบวนการทำงานในรูปแบบ Design Thinking ซึ่งทำความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง คิดวิธีแก้ปัญหา และสร้างต้นแบบเพื่อทดสอบแนวคิดกับกลุ่มผู้ใช้
3. **Variable space:** ทีมต้องการพื้นที่ ที่มีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาแนวความคิด ทุกคนในทีมสามารถทำงานร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนได้อย่างอิสระคล่องตัวซึ่งพื้นที่นั้นอาจมีเฟอร์นิเจอร์ที่เคลื่อนย้ายได้ มีอุปกรณ์สำหรับการสร้าง prototype เพื่อสร้างไอเดียอย่างรวดเร็วได้ เป็นต้น

Design Thinking กลยุทธ์การจัดการที่สำคัญของมัณฑนากรมืออาชีพ

มัณฑนากรหรือนักออกแบบที่ดีควรมีกระบวนการคิดอย่างไร ในเจส ครอส (Nigel Cross) นักทฤษฎีด้านการออกแบบคนสำคัญในช่วงปี 1980s-1990s เคยกล่าวถึงวิธีคิดของมัณฑนากรหรือนักออกแบบไว้ว่า “ขอบคตินอกกรอบ” (WhiteTofu – applicadthai)

- นักออกแบบมักใช้สัญชาตญาณในการทำงานโดยที่เขาอาจไม่รู้ตัวเลย
- ทุกครั้งที่ทำงานห้วงสมองของนักออกแบบจะหาคำตอบและหนทางแก้ไขให้กับแต่ละปัญหาได้
- นักออกแบบพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงแนวคิดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
- นักออกแบบคิดหาหนทางแก้ไขเป็นภาพ มากกว่าเขียนเป็นตัวอักษร

- นักออกแบบจะเปิดรับการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและแรงบันดาลใจที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ได้

ในปัจจุบันมีวิธีการใช้งานกระบวนการคิดเชิงออกแบบที่มีวิธีการแตกต่างกันในรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ แต่หลักการใจความสำคัญในเรื่องการเน้นให้ผู้ใช้เป็นศูนย์กลางทางการออกแบบ (**Human-centered design**) ยังคงเหมือนกัน โดยรูปแบบของกรอบวิธีคิดของ **Design Thinking** ที่นำมาใช้อย่างกว้างขวางนั้น ถูกพัฒนาโดย **David Kelley** ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ของของมหาวิทยาลัย **Stanford** และผู้ก่อตั้ง **IDEO** ซึ่งแบ่งแยกลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2560)

Design Thinking Process

Empathy เป็นการทำความเข้าใจต่อกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด โดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เมื่อจะสร้างสรรค์ หรือแก้ไขสิ่งใดก็ตามจะต้องเข้าใจถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างถ่องแท้เสียก่อน เพราะนั่นจะเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การพัฒนาความสำเร็จในทุก ๆ งานการออกแบบ

Define ในขั้นตอนของ **Emphasize** นั้นเป็นการค้นหา, ปัญหาหรือโอกาสจากบริบทของผู้ใช้งาน แต่ในขั้นตอน **Define** นั้นเป็นขั้นตอนการกลั่นกรอง ตีกรอบข้อมูลความเข้าใจในเชิงลึก (**Insight**) ระบุมุมมองของปัญหา โดยมีการสรุปข้อมูลทางด้านความต้องการของผู้ใช้ (**User's need**) และ เป้าหมายในการทำ โปรเจกต์ (**goal**) ไว้เป็นข้อมูลประกอบเพื่อใช้สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนการทำงานในขั้นต่อไป นั่นคือการสังเคราะห์ข้อมูล การตั้งคำถามปลายเปิดที่ผลักดันให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ไม่จำกัดกรอบของการแก้ปัญหา ซึ่งภายหลังจากที่เราเรียนรู้และทำความเข้าใจต่อกลุ่มบุคคลเป้าหมายแล้ว ก็ต้องวิเคราะห์ปัญหา กำหนดให้ชัดเจนว่าจริง ๆ แล้วปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร เลือกและสรุปแนวทางความเป็นไปได้

Ideate เป็นขั้นตอนการพัฒนาแนวคิด (**concept**) โดยหัวใจในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนระดมความคิด (**Brainstorm**) เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาให้มากที่สุด หลากหลายที่สุด โดยเปิดรับไอเดียทุกรูปแบบ รวมถึงไอเดียที่ดูฉีกแนว แหวกกฎ สุดโต่ง เพื่อเป็นเชื้อเพลิงให้ทีมนำไปคิด พัฒนาต่อยอดเป็นวิธีการแก้ปัญหาบนพื้นฐานมาจากโจทย์ปัญหาที่ตั้งไว้ โดยวิธีในการช่วยระดมความคิดเพื่อให้เกิดความคิดที่หลากหลายนั้น อาจใช้วิธีการคำถาม "How might we..." (ถ้าเราสามารถ...) กับโจทย์ตั้งต้นที่ต้องการหาคำตอบการระดมความคิดใหม่ๆ อย่างไม่มีขีดจำกัด หรือการสร้างความคิดต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น โดยเน้นการหาแนวคิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหามากที่สุด หลากหลายที่สุด โดยความคิดและแนวทางต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นก็เพื่อตอบโจทย์ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้น **Define** ทั้งนี้ในการระดมความคิด (**Brainstorm**) ในทีมห้ามวิจารณ์ไอเดียผู้ร่วมทีม แต่ปล่อยให้ทุกคนในทีมแสดงความเห็นอย่างเปิดเผย และสุดโต่ง เพื่อให้ทุกคนในทีมได้แสดงความเห็น ไอเดียที่ดีสามารถเกิดจากแนวความคิดที่หลุดกรอบได้

Prototype เป็นขั้นตอนในการสร้างต้นแบบ (**prototype**) มีเป้าหมายเพื่อจะค้นหาวิธีการที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา ไอเดียการแก้ปัญหาจะถูกสร้างเป็นต้นแบบ (**prototype**) ขึ้นมาเพื่อทดลอง และทีมจะเก็บข้อมูลเพื่อนำข้อผิดพลาดมาพัฒนาต่อไป การสร้างแบบจำลอง หรือการสร้างต้นแบบนี้ก็เพื่อให้ผู้ใช้สามารถ

ทดสอบและตอบคำถามหรือกระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อที่เราจะได้เข้าใจสิ่งที่เราอยากรู้มากยิ่งขึ้น และยิ่งสร้างเร็วเท่าไรก็ยิ่งได้ลองหาข้อผิดพลาด และเรียนรู้เกี่ยวกับไอเดียของเราได้เร็วเท่านั้น

Test หรือการทดสอบ โดยการนำแบบจำลองที่สร้างขึ้นมาทดสอบกับผู้ใช้ หรือกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสังเกตประสิทธิภาพการใช้งาน โดยนำผลตอบรับ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนคำแนะนำมาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงต่อไป

กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ ไม่จำเป็นต้องทำเรียงตามลำดับแบบนี้เสมอไป อาจจะถึงขั้น 3 แล้ว กลับไปขั้น 1 ใหม่ก็ได้ ให้เลือกตามความเหมาะสมของงาน ที่สำคัญคือหลักการของ Design Thinking นั้นเน้น Human-Center Approach หรือเน้นที่ตัวคนเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ ความคิด ความคิดเห็น ของคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

Design Thinking มีประโยชน์มากมาย

การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) มีประโยชน์มากมาย ทั้งต่อบุคลากรไปจนถึงองค์กรเลยทีเดียว ซึ่งประโยชน์ในด้านต่าง ๆ นั้นมีดังนี้ (HR NOTE Thailand, 2562)

ฝึกกระบวนการแก้ปัญหาตลอดจนหาทางออกที่เป็นลำดับขั้นตอน : ปกติเราอาจจะมีภาระทางแก้ปัญหาแบบสะเปะสะปะ ไม่มีการหาสาเหตุ หรือไม่มีการมองรอบด้าน กระบวนการนี้จะทำให้เรามองอย่างรอบคอบและละเอียดมากขึ้น ทำให้เราเข้าใจปัญหาได้อย่างถ่องแท้ และแก้ไขได้ตรงจุด

มีทางเลือกที่หลากหลาย : การคิดบนพื้นฐานข้อมูลที่มีหลากหลาย ตลอดจนพยายามคิดหาวิธีทางหรือแฮ็คไอเดียที่ได้ออกมาหลากหลายรูปแบบทำให้เรามองเห็นอะไรรอบด้านและมีตัวเลือกที่ดีที่สุด ก่อนนำไปใช้แก้ปัญหาจริง หรือนำไปปฏิบัติจริง

มีตัวเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด : เมื่อเรามีตัวเลือกหลากหลายเราก็จะรู้จักคิดวิเคราะห์ และการคิดวิเคราะห์หนึ่งจะทำให้เราสามารถเลือกทางเลือกที่ดีและเหมาะสมที่สุดได้มีประสิทธิภาพมากกว่า

ฝึกความคิดสร้างสรรค์ : การแฮ็คไอเดีย ตลอดจนระดมความคิดนั้นจะทำให้สมองเราฝึกคิดหลากหลายรูปแบบ หลากหลายวิธีการ หลากหลายมุมมอง และทำให้เรารู้จักหาวิธีแปลกๆ ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการฝึกความคิดสร้างสรรค์ที่ดี ที่เป็นพื้นฐานที่ดีในการแก้ปัญหา ตลอดจนการบริหารจัดการเช่นกัน

เกิดกระบวนการใหม่ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ : มีการคิดมากมายหลากหลายรูปแบบตลอดจนแฮ็คไอเดียดี ๆ มากมาย การที่เราได้พยายามฝึกคิดจะทำให้เรามักค้นพบวิธีใหม่ๆ เสมอ หรือเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาได้เช่นกัน

มีแผนสำรองในการแก้ปัญหา : การคิดที่หลากหลายวิธีนอกจากจะทำให้เราสามารถวิเคราะห์เลือกวิธีที่ดีที่สุดได้แล้วนั้นก็ยังทำให้เรามีตัวเลือกสำรองไปในตัวโดยผ่านกระบวนการลำดับความสำคัญมาเรียบร้อยแล้ว ทำให้เราสามารถเลือกใช้แก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่หาวิธีการที่เลือกไม่ประสบความสำเร็จ

องค์กรมีทำงานอย่างเป็นระบบ : เมื่อบุคลากรถูกฝึกให้คิดอย่างเป็นระบบแบบแผนแล้วจะปลูกฝังระบบการทำงานที่ดี นั้นย่อมส่งผลให้องค์กรมีทำงานอย่างเป็นระบบ และทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย เพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรและองค์กรไปในตัว

การทำความเข้าใจในขั้นตอนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) จะสามารถทำให้ มัณฑนากรลำดับการปฏิบัติการ ตลอดจนรู้วิธีคิดและกระบวนการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไปจนถึงสามารถ สร้างนวัตกรรมหรือผลลัพธ์เพื่อมาตอบโจทย์ที่ต้องการได้ ซึ่งกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ในรูปแบบสากลนั้นมีการสร้างสรรค์ขึ้นมาได้อย่างน่าสนใจและเป็นขั้นตอน

นอกจากนั้นกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ยังก่อให้เกิดการคิด แบบสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ๆ ที่จะนำมาคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา พยายามหาหนทางที่มากกว่าสิ่งที่ตนเอง ค้นเคย ตลอดจนสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นได้เช่นกัน โดยเฉพาะนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการออกแบบ

สรุป

มัณฑนากร และนักออกแบบทุกแขนงจะต้องมีแนวคิด “ทำเพื่อคนอื่น” ไม่ใช่ทำเพื่อตัวเองฝ่ายเดียว “การเข้าใจผู้อื่นเป็นแก่นแท้ของอาชีพนักออกแบบ” มัณฑนากรที่จะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนจะต้องบ่ม เพาะความสามารถให้รอบด้าน รู้จักคิดวิเคราะห์หลายมิติ

กระบวนการคิด อย่างนักออกแบบ (Design Thinking) จึงเป็นกลยุทธ์การจัดการที่สำคัญสำหรับ มัณฑนากรมืออาชีพ ในการส่งเสริมศักยภาพในการทำงานของทีมงาน ด้วยสาเหตุจากพื้นฐานของการมองและ คิดอย่างนักออกแบบที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินการของ มัณฑนากรได้เป็นอย่างดี ได้ใช้ประโยชน์จากการออกแบบอย่างเต็มประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการโดยมากยังคง มองภาพและประโยชน์ของการออกแบบเป็นเพียงกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับงานของตน โดยการจะยกระดับการใช้การออกแบบจากรูปแบบของกิจกรรมเพิ่มเติมไปสู่การใช้การออกแบบอย่างเป็น ระบบในเชิงโครงสร้าง การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างประสบการณ์ด้านการออกแบบโดยตรงสู่ กลุ่มผู้บริหารและเจ้าของกิจการจะมีส่วนสำคัญในการช่วยให้การดำเนินกิจกรรมด้านการออกแบบด้วยการ สร้างความเชื่อมั่นและเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างวัฒนธรรมด้านการคิดและมองอย่างนักออกแบบสู่ผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบความคิดสำคัญที่ใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในระบบของ Design Thinking นั้น ประกอบด้วย ความต้องการของผู้ใช้ (desirability) ความเป็นไปได้ทางเทคนิคในการผลิต (feasibility) โมเดล ธุรกิจที่ยั่งยืน (viability) สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในกระบวนการ Design Thinking สามารถ แบ่งได้คือ Multidisciplinary teams : ทีมงานที่มาจากหลากหลายสาขาความรู้ Design Thinking process : กระบวนการทำงานในรูปแบบ Design Thinking Variable space พื้นที่ที่มีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการ พัฒนาแนวความคิด

กระบวนการ Design Thinking มี 5 ขั้นตอนคือ 1) Empathy คือ การทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายอย่าง ลึกซึ้ง 2) Define คือ ขั้นตอนการกลั่นกรอง ตีกรอบข้อมูลความเข้าใจในเชิงลึก (Insight) ระบุกรอบของปัญหา 3) Ideate คือ ขั้นตอนระดมความคิด (Brainstorm) เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาให้มากที่สุด หลากหลายที่สุด 4) Prototype คือ ขั้นตอนในการสร้างต้นแบบ (prototype) มีเป้าหมายเพื่อจะค้นหาวิธีการที่เป็นไปได้ในการ แก้ปัญหาและ 5) Test คือ การนำต้นแบบไปทดลอง และรับ Feedback เพื่อปรับปรุง

การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) มีประโยชน์มากมายสำหรับมันชนากรมืออาชีพ เพราะทำให้ได้ฝึกกระบวนการแก้ไขปัญหาตลอดจนหาทางออกที่เป็นลำดับขั้นตอน มีทางเลือกที่หลากหลาย มีตัวเลือกที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุด ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ เกิดกระบวนการใหม่ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ มีแผนสำรองในการแก้ปัญหา และรวมทั้งทำให้องค์กรของตนมีทำงานอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น กลยุทธ์การจัดการที่สำคัญของมันชนากรมืออาชีพ คือการนำกระบวนการ Design Thinking ทั้ง 5 ขั้นตอนมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการออกแบบ เพราะกลยุทธ์การจัดการจะเกี่ยวข้องกับอนาคตในระยะยาวของมันชนากรที่ต้องประสานสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันหลายๆฝ่าย ที่จะนำไปสู่ทั้งการเพิ่มโอกาสของความสำเร็จ และความล้มเหลวได้ เสน่ห์และความท้าทายของกลยุทธ์การจัดการ อยู่ที่การศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสภาพการณ์ เพื่อการวางแผนและผลักดันกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลูก้าเกิด ความพึงพอใจ ประทับใจในผลงานที่ตรงตามความต้องการของตนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- โกรันยา อภิธรสมบัติ. (18 เมษายน 2561). สรุปความหมาย วิธีการ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ DesignThinking. ที่มา: <https://medium.com/>
- พิบูล ธิปะปาล. (2551). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- วรรณยศ บุญเพิ่ม และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล. (2559). กลยุทธ์การออกแบบเพื่อการขับเคลื่อนธุรกิจ: กรณีศึกษา คณะผู้บริหารและเจ้าของกิจการในธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (8) ก.ค. - ธ.ค. 59; 146-147.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวคิด และทฤษฎี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรินทิพย์ กาญจนธนชัย. (2562). กลยุทธ์การจัดการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- อ.เอก. (2550).มันชนากรมืออาชีพ. วันพุธ ที่ 19 ธันวาคม 2550
ที่มา:<http://www.oknation.net/blog/u-sabuy/2007/12/19/entry-1/comment>
- เอกจิตต์ จิงเจริญ. (2553). “กลยุทธ์บริหารการออกแบบ”สู่ความสำเร็จของธุรกิจยุคใหม่. วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 33 ฉบับที่ 128 ตุลาคม - ธันวาคม 2553.
- Brown, T. (2008). **Design Thinking**. Harvard Business Review.
- Council, D. (2011). **Design for innovation**.
- Fisk, P. (2011). **Creative Genius**: John Wiley & Sons.

- HR NOTE Thailand. (2562). กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (**Design Thinking**) เครื่องมือสำคัญของการสร้างความสำเร็จให้องค์กร. ที่มา <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190702-design-thinking>.
- Kolko, J. (2014). *Well-Designed: How to use Empathy to Create Products People Love*: Harvard Business Review Press.
- Leavy, B. (2010). Masterclass: how innovation in “product language” can overturn markets the power of emotion-focused design. *STRATEGY & LEADERSHIP*, 38(2), 30-36. doi: 10.1108/10878571011029037
- Ries, E. (2011). *The Lean Startup: How Today’s Entrepreneurs Use Continuous Innovation to Create Radically Successful Businesses*: Crown Business.
- Micheli, P. (2014). **Leading Business by Design**. Great Britain: Warwick Business School and Design Council.
- Verganti, R. (2009). *Design-driven Innovation: Changing the Rules of Competition by Radically Innovating what Things Mean*: Harvard Business Press.
- WhiteTofu–applicadthai. คิด... อย่างนี้ก็ออกแบบ - Design Thinking. ที่มา: <https://www.wynnsoftstudio.com>

การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ ฉนทวิชิโช), พระเสถียรนันท์ ภทราวโร, พระกิตติพล ญาณพล, ศรัณย์ ท้าวมิตร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อีเมล: teerawit.pk@mbu.ac.th

Received: January 20, 2023 Revised: February 2, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) 2) เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 684 รูป/คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ส่วนการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) หรือ F-test หากทดสอบแล้วพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา, บทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, บริบทในฐานวิถีชีวิตใหม่

Management of teaching and learning in Buddhism of moral teaching Monk in schools in the context of New Normal

Phrakhrupaladkaweewat (Teerawit Sukontavaranon), Phra Setthanan Phatthawutho,
PhraKittipon Yanapalo, Saran Taomitr
Mahamakut Buddhist University
Email: teerawit.pk@mbu.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) to study the roles of Buddhist monks in schools in teaching and learning Buddhism in the context of a new way of life (New Normal); 2) to study methods of teaching and learning Buddhism. Religion of monks teaching morality in schools in the context of a new way of life (New Normal) and 3) to study the factors promoting the teaching management of Buddhism of monks teaching morality in schools in the context of a new life (New Normal). Mixed Method Research using questionnaires It was a tool for collecting data of 684 images/person using stratified randomness. There are two types of statistics used in the data analysis: mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D). One-way ANOVA or F-test, if significant differences were found. statistically significant at the 0.05 level

Keyword : Management of teaching and learning in Buddhism, The Role of moral teaching Monk in schools, the context of New Normal

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาตั้งแต่อดีต พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงนำหลักทศพิธราชธรรมเป็นแนวทางการปกครอง ดังเช่นพระปฐมบรมราชโองการของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ความตอนหนึ่งว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นอกจากนั้นแผ่นดินไทยยังเป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย สัญลักษณ์ที่ปรากฏมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งยืนยันว่าสังคมไทยเป็นสังคมวิถีพุทธ คือวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยที่ผูกพันกับวัดและพระสงฆ์ แต่ปัจจุบันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นไปอย่างก้าวกระโดดและรวดเร็วตามกระแส “โลกาภิวัตน์” หรือโลกการสื่อสารไร้พรมแดน คนในสังคมมุ่งการแข่งขันกันทำงานเพื่อความสำเร็จด้านธุรกิจหรืออาชีพ มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อหรือหลงใหลวัตถุ เกิดลัทธิบริโภคนิยม การเปลี่ยนแปลงและค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมโดยกว้าง และเป็นปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเรียนหนังสือและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ ดังนั้นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมและจิตใจของเด็กวัยรุ่น จึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการเผยแผ่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และนำพาเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดี เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต (โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2557)

สำนักงานพระสอนศีลธรรม ถือเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยในด้านบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของการจัดทำโครงการเพื่อการเผยแผ่วิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคม โดยจัดเป็นหนึ่งในแผนกลยุทธ์ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2556 – 2565) ในกลยุทธ์ที่ 3 การให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่สังคม เป้าประสงค์ที่ 3.1 การบริการวิชาการโดยถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมของสังคมและชุมชนให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ การบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีอัตราพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จำนวน 6,700 รูป มีโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปดำเนินการสอนมากกว่า 6,500 โรงเรียน ผลผลิตนักเรียนที่ได้รับการสอนศีลธรรมในระดับต่าง ๆ มากกว่า 200,000 คน โดยกำหนดให้สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย มีศูนย์ประสานงานในส่วนวิทยาเขตและวิทยาลัยอีก 9 แห่ง ลักษณะการดำเนินกิจกรรมหลักของคณะกรรมการบริหารโครงการและเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การอบรมและพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีทักษะด้านการเรียนการสอน การส่งพระสอนศีลธรรมไปสอนในโรงเรียนทั่วประเทศ และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้วยกระบวนการวิจัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2558) สภาพและปัญหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ จำนวนพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยเฉพาะด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ทำให้วงวนอนน่าเบื่อ

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ คือ โรงเรียนมีอาคารสถานที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการสอน คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียนง่าย ๆ ด้านการวัดและประเมินผล คือ ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่มีการประเมินผลการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในรายวิชาพระพุทธศาสนา การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นรูปแบบที่สามารถให้พระสอนศีลธรรมสอนในโรงเรียนอย่างเต็มที่ ต้องสนับสนุนงบประมาณให้ครูผู้สอนเข้ามาสอนวิชาพระพุทธศาสนามากขึ้น มีความเหมาะสมต่อจำนวนผู้เรียน ความชำนาญการด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก อันสาเหตุมาจากการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โดยมีองค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายไว้

New Normal ชีวิตวิถีใหม่ คือการปรับตัวในภาวะที่หลาย ๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรมในช่วงมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ออกมาระบาดแล้วเปลี่ยนชีวิตเราไปอีกนาน ทำให้เราต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก จากที่เราเคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน เราต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่าง ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การเปิดระบบลงทะเบียนออนไลน์ ในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็น New Normal ในสังคมของเราไปนั่นเอง การ Work From Home การอยู่ในบ้าน พร้อมทำงาน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในที่อยู่อาศัยของตนเอง ส่งผลต่อความต้องการที่พักอาศัยที่เปลี่ยนไปจากเดิม ที่อาศัยในพื้นที่ที่มีขนาดเล็กอาจจะไม่เพียงพอ

การเรียน Online Learning/Entertainment การอยู่ในบ้าน สิ่งสำคัญในการพัฒนาและการค้นหาตัวตน สิ่งหนึ่งก็คือ การหาความรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเอง ด้วยการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเลือกเรียนในช่วงเวลาที่สะดวกได้ตามต้องการ สามารถย้อนกลับ เพื่อทบทวนเนื้อหาและทำความเข้าใจใหม่ได้ และประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เราควรเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน โดยเฉพาะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคนี้ เพราะการเรียนยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)
- 2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)
- 3 เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้ทราบบทบาทในการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา
2. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้นำหลักการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ไปพัฒนาให้มีความเหมาะสม
3. นักเรียนได้รับความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม จากการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่เหมาะสม
4. พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้บริหารจัดการที่เหมาะสม เกี่ยวกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ สืบต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีวิธีการวิจัย ดังนี้

รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้วิธีการหาข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่

เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสุ่มแบบเป็นระบบ ใช้วิธีแจกแบบสอบถามสำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นักเรียน อาจารย์ เพื่อจัดทำทสรุปรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่

นำข้อมูลสำรวจทางสถิติที่รวบรวมมาได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายตัวแปร คือ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง การสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ที่เหมาะสม การประเมินผลคุณภาพ และการแปลความหมายจากผลที่ได้จากการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่

นำผลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและหาข้อสรุปของปัญหา รวมทั้งหาทางสร้างเสริมนวัตกรรมและการต่อยอดองค์ความรู้ของการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่

ผลการวิจัย

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบทบาทของพระสอนศีลธรรมในบริบทฐานชีวิตใหม่	4.29	0.83	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่	4.41	0.88	มาก
3. ด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่	4.31	0.85	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่	4.30	0.83	มาก
รวม	4.26	0.86	มาก

การปฏิบัติต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.41, S.D. : 0.88) รองลงมาคือด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.31, S.D. : 0.85) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านบทบาทของพระสอนศีลธรรมในบริบทฐานชีวิตใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.29, S.D. : 0.83) ตามลำดับ

ด้านบทบาทของพระสอนศีลธรรมในบริบทฐานชีวิตใหม่	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีแนวทางในการสอนศีลธรรมพร้อมทั้งแนะนำหลักการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับในสถานการณ์ในปัจจุบัน	4.25	0.72	มาก
2. ท่านพร้อมและเข้าใจในการนำหลักธรรมที่เหมาะสมในการสอนศีลธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น	4.36	0.86	มาก
3. ท่านสามารถชี้แจงเหตุและผลของสถานการณ์ในปัจจุบันพร้อมชี้แนะแนวทางที่ดีในการปฏิบัติและนำหลักธรรมมาดำรงชีวิต	4.19	0.84	มาก
4. ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่เชื้อโรคระบาดท่านคิดว่าจะสามารถหาวิธีการในการปรับตัวพร้อมทั้งแนะนำแนวทางที่เหมาะสมให้นักเรียน	4.37	0.93	มาก
รวม	4.29	0.83	มาก

การปฏิบัติต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ด้านบทบาทของพระสอนศีลธรรมในบริบทฐานชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่เชื้อโรคระบาดท่านคิดว่าจะสามารถหาวิธีการในการปรับตัวพร้อมทั้งแนะนำแนวทางที่เหมาะสมให้นักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.37, S.D.

: 0.93) รองลงมาคือ ท่านพร้อมและเข้าใจในการนำหลักธรรมที่เหมาะสมในการสอนศีลธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.36, S.D. : 0.83) และระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถชี้แจงเหตุและผลของสถานการณ์ในปัจจุบันพร้อมชี้แนะแนวทางที่ดีในการปฏิบัติและนำหลักธรรมมาดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.19, S.D. : 0.84) ตามลำดับ

ด้านวิถีจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ (New Normal)	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านสามารถนำความรู้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดความรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม	4.36	0.85	มาก
2. ท่านนำรูปแบบการสอนพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามหลักมาตรการของทางรัฐบาล	4.43	0.83	มาก
3. ท่านมีแนวคิดริเริ่มที่จะนำเสนอรูปแบบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนเพื่อเกิดสิ่งทีนวัดกรรมแห่งการเรียนรู้	4.47	0.91	มาก
4. ท่านมีการศึกษาหลักสูตรการสอนเพื่อมากระจายความรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับนักเรียนตามสภาพกาลอันเป็นวิกฤตการณ์ให้รับความรู้อย่างเต็มที่	4.39	0.94	มาก
รวม	4.41	0.88	มาก

การปฏิบัติต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ด้านวิถีจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ท่านมีแนวคิดริเริ่มที่จะนำเสนอรูปแบบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนเพื่อเกิดสิ่งทีนวัดกรรมแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.47, S.D. : 0.91) รองลงมาคือ ท่านนำรูปแบบการสอนพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามหลักมาตรการของทางรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.43, S.D. : 0.83) และด้านที่การปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถนำความรู้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดความรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.36, S.D. : 0.85) ตามลำดับ

ด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ (New Normal)	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับการสนับสนุนและคำแนะนำจากทางโรงเรียน มหาวิทยาลัย และคณะสงฆ์ ในการสอนศีลธรรมในสถานการณ์ที่ยังมีการแพร่เชื้อโรคระบาด	4.42	0.96	มาก

ด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ (New Normal)	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
2. ท่านได้การสนับสนุนในอุปกรณ์ใช้ในการเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ	4.39	0.78	มาก
3. ท่านได้รับสนับสนุนความร่วมมือในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาจากนักเรียน ครูอาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา	4.25	0.79	มาก
4. ท่านได้รับงบประมาณหรือการจัดสรรในอุปกรณ์ใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้คุณภาพและมีประสิทธิผล	4.18	0.87	มาก
รวม	4.31	0.85	มาก

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ท่านได้รับการสนับสนุนและคำแนะนำจากทางโรงเรียน มหาวิทยาลัย และคณะสงฆ์ ในการสอนศีลธรรมในสถานการณ์ที่ยังมีการแพร่เชื้อโรคระบาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.42, S.D. : 0.96) รองลงมาคือ ท่านได้การสนับสนุนในอุปกรณ์ใช้ในการเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.39, S.D. : 0.78) และด้านที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ ท่านได้รับงบประมาณหรือการจัดสรรในอุปกรณ์ใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้คุณภาพและมีประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.18, S.D. : 0.87) ตามลำดับ

ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในรูปแบบออนไลน์ หรือวิธีการสอนที่เป็นไปตามมาตรการป้องกันเชื้อโรคระบาด ได้อย่างเหมาะสม	4.32	0.77	มาก
2. ท่านได้ศึกษารูปแบบการสอนจากแหล่งอื่นเพื่อมาประกอบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่ผสมผสานบูรณาการของเทคโนโลยีมาช่วยได้อย่างเหมาะสม	4.29	0.82	มาก
3. ท่านสามารถคิดหาวิธีการเพื่อให้การเรียนพระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ เพื่อเกิดสื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้	4.34	0.89	มาก
4. ท่านสามารถปรับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมโดยอาจจะนำสิ่งใหม่ ๆ มาเป็นองค์ประกอบความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อเข้าใจและเข้าถึงตามสถานการณ์	4.27	0.84	มาก
รวม	4.30	0.83	มาก

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ท่านสามารถคิดหาวิธีการเพื่อให้การเรียนพระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่เพื่อเกิดสื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.34, S.D. : 0.89) รองลงมาคือ ท่านมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในรูปแบบออนไลน์ หรือวิธีการสอนที่เป็นไปตามมาตรการป้องกันเชื้อโรคระบาดได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.32, S.D. : 0.77) และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ท่านสามารถปรับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมโดยอาจจะนำสิ่งใหม่ ๆ มาเป็นองค์ประกอบความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อเข้าใจและเข้าถึงตามสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$: 4.27, S.D. : 0.84) ตามลำดับ

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีดังต่อไปนี้

1) ด้านบทบาทของพระสอนศีลธรรมในบริบทฐานชีวิตใหม่ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 4 “ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่เชื้อโรคระบาดท่านคิดว่าจะสามารถหาวิธีการในการปรับตัวพร้อมทั้งแนะนำแนวทางที่เหมาะสมให้นักเรียน” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 “ท่านพร้อมและเข้าใจในการนำหลักธรรมที่เหมาะสมในการสอนศีลธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ต้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 1 “ท่านมีแนวทางในการสอนศีลธรรมพร้อมทั้งแนะนำหลักการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับในสถานการณ์ในปัจจุบัน” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 3 “ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่เชื้อโรคระบาดท่านคิดว่าจะสามารถหาวิธีการในการปรับตัวพร้อมทั้งแนะนำแนวทางที่เหมาะสมให้นักเรียน ตามลำดับ

2) ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 “ท่านมีแนวคิดริเริ่มที่จะนำเสนอรูปแบบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนเพื่อเกิดสิ่งทีนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 “ท่านนำรูปแบบการสอนพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามหลักมาตรการของทางรัฐบาล” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 4 “ท่านมีการศึกษาหลักสูตรการสอนเพื่อมากระจายความรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับนักเรียนตามสภาพกาลอันเป็นวิกฤตการณ์ให้ได้รับความรู้อย่างเต็มที่” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 “ท่านสามารถนำความรู้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดความรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3) ด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 “ท่านได้รับการสนับสนุนและคำแนะนำจากทางโรงเรียน มหาวิทยาลัย และคณะสงฆ์ ในการสอนศีลธรรมในสถานการณ์ที่ยังมีการแพร่เชื้อโรคระบาด” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 “ท่านได้รับการสนับสนุนในอุปกรณ์ใช้ในการเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 3 “ท่านได้รับสนับสนุนความร่วมมือในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาจากนักเรียน ครูอาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 “ท่านได้รับงบประมาณหรือการจัดสรรในอุปกรณ์ใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้คุณภาพและมีประสิทธิภาพ” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4) ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 3 “ท่านสามารถคิดหาวิธีการเพื่อให้การเรียนพระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่เพื่อเกิดสื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 1 “ท่านมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในรูปแบบออนไลน์ หรือวิธีการสอนที่เป็นไปตามมาตรฐานการป้องกันเชื้อโรคระบาดได้อย่างเหมาะสม” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 “ท่านได้ศึกษารูปแบบการสอนจากแหล่งอื่นเพื่อมาประกอบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่ผสมผสานบูรณาการของเทคโนโลยีมาช่วยได้อย่างเหมาะสม” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 “ท่านสามารถปรับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมโดยอาจจะนำสิ่งใหม่ ๆ มาเป็นองค์ประกอบความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อเข้าใจและเข้าถึงตามสถานการณ์” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

7. อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พระสอนศีลธรรมต้องสามารถนำความรู้ทั้งในเรื่องของเทคโนโลยีมาผสมผสานกับการสอนศีลธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจพร้อมทั้งสามารถปฏิบัติได้ตลอดเวลา

ด้านบทบาทของพระสอนศีลธรรมในบริบทฐานชีวิตใหม่ พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บทบาทที่สำคัญของพระสอนศีลธรรมต้องเป็นผู้นำทั้งทางโลกและทางธรรมและรู้เท่าทันในเรื่องของเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการนำมาบูรณาการในการพัฒนาสื่อใช้ในการเรียนการสอน

ด้านวิถีจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ มีการเอาใจใส่และเป็นที่พึงพอใจต่อผู้เรียน

ด้านปัจจัยส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ด้วยความทันสมัยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและการสอนจำเป็นต้องมีการนำสิ่งที่เป็นนวัตกรรมใหม่เข้ามามีบทบาทในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

ด้านการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในบริบทฐานชีวิตใหม่ พบว่า โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าด้วยการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมซึ่งส่วนใหญ่ผ่านการอบรมเรียนรู้ในเรื่องของการวางแผนการสอนเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้พระสอนศีลธรรมสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สนับสนุนในเรื่องของการเรียนการสอนแนวพัฒนาให้มีความทันสมัยในรูปแบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ และส่งเสริมด้านอุปกรณ์ สื่อ และงบประมาณในเรื่องของการใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรศึกษาเรื่อง “หลักการเรียนการสอนออนไลน์ที่ส่งผลต่อผู้เรียนให้เกิดประโยชน์”

ควรศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ที่ส่งผลต่อการปรับตัวในบริบทฐานวิถีชีวิตใหม่”

9. บรรณานุกรม

สำนักงานพระสอนศีลธรรม, (2557), : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สำนักงานพระสอนศีลธรรม, (2558), : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพสำหรับห้องเรียนภาษาอังกฤษ

อรรชนีดา หวานคง

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: anchanidaw12@gmail.com

Received: October 27, 2022 Revised: January 2, 2023 Accepted: December 25, 2022

บทคัดย่อ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษถือว่าเป็นภาษาสากลและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยเป้าหมายหลักในการสอนภาษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนได้รับการยอมรับให้เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะแรงจูงใจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งถ้าครูผู้สอนสามารถส่งเสริมแรงจูงใจและใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนภาษา บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจสำหรับห้องเรียนภาษาอังกฤษ และหลักปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณะครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปบูรณาการการสอนของตน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ, ประสิทธิภาพ, ห้องเรียนภาษาอังกฤษ

MOTIVATION STRATEGIES TO EFFICACY IN THE ENGLISH LANGUAGE CLASSROOM

Anchanida Wankong

Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

E-mail: anchanidaw12@gmail.com

Abstract

Nowadays, English is called ‘International Language’ and is necessary communication tool in daily life. The goal of language teaching is to develop of English communication. Therefore, motivation has been widely accepted as one of the key factors instructional management because the motivation is a factor influence to students’ learning achievement. If many teachers can promote motivation and use effective teaching strategies, students will achieve their goal in language learning. This article aims at presenting motivational strategies in the English language classroom and the key factors that lead to the student achievement. Teachers can integrate them with their teaching in order to promote motivation, positive attitude, and perseverance in their learners to enhance their English skills.

Keywords: Motivational Strategies, Effective, English Language Classroom

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นพลวัต ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ประกอบกับอิทธิพลความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นกุญแจสำคัญในการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ จากทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน จึงทำให้เกิดแหล่งความรู้หรือวิทยาการใหม่ในเรื่อนั้น ๆ ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่สามารถส่งต่อถึงกันได้ในเวลาอันรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก ดังนั้น ทักษะภาษาอังกฤษถือเป็นทักษะภาษาที่จำเป็นซึ่งจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ ๆ เพราะภาษาอังกฤษเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศที่ใช้สื่อสารกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้กับคนไทย

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญต่อมนุษย์และทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในฐานะภาษาโลก ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในยุคศตวรรษที่ 21 โดยจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาใน 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพราะทักษะภาษาอังกฤษจะช่วยพัฒนาประเทศ ดังนั้น ประเทศไทยจึงมองเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะทักษะภาษาอังกฤษจะช่วยพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษา บุคลากรทุกสาขาและทุกอาชีพที่จำเป็นต่อตลาดแรงงาน โดยผู้ที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับดีมาก จะได้รับโอกาสทางอาชีพที่ดีและสามารถทำงานได้ทุกที่ในโลก นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (อรรชนิดา หวานคง, 2559)

จากความสำคัญของภาษาอังกฤษดังกล่าวนี้ ประเทศไทยจึงจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนที่มีความหลากหลาย แต่ก็พบว่าการเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนนั้นยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบผลการสอบประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสากล อันเป็นผลมาจากหลายปัจจัย เช่น การขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนภาษา และการไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษนั้นเป็นไปอย่างเชื่องช้า

ดังนั้น สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนเพื่อเป็นเครื่องมือศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่เป็นสากลและก้าวทันโลก ซึ่งลักษณะของการจัดการเรียนรู้ต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนหรือความถนัดในการรับข้อมูล (อรรชนิดา หวานคง, 2565) ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายสูงสุด บทความนี้จึงนำเสนอส่วนหนึ่งของการจัดการห้องเรียนภาษาอังกฤษซึ่งก็คือ “กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจ (Motivation Strategies) และเข้าใจหลักปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

แรงจูงใจในการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ

ภาษาอังกฤษถือเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคโลกาภิวัตน์ เมื่อคนทั้งโลกถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันทั้งในระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และเทคโนโลยี ดังนั้น ภาษาที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารได้ดีที่สุดก็คือ ภาษาอังกฤษ ในหลายประเทศได้ประกาศใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศอย่างยูเนสโก (UNESCO) ก็เช่นกัน นอกจากนี้หน่วยงานเอกชน บริษัทข้ามชาติต่าง ๆ ก็ใช้ภาษาอังกฤษสำหรับติดต่อสื่อสารภายในองค์กร หรือแม้แต่ในโลกอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่กว้างใหญ่ที่สุดก็ยังคงใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คนไทยควรศึกษาเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เป็นทักษะความสามารถติดตัวไว้ เพื่อใช้เปิดประตูสู่โอกาสทั้งทางด้านอาชีพ การงาน ธุรกิจหรือสถานะทางสังคม ยิ่งในยุคสมัยที่มีการแข่งขันสูงแบบนี้ หากสื่อสารภาษาอังกฤษได้ย่อมได้เปรียบและมีทางเลือกมากกว่า

แต่จากผลการทดสอบการจัดอันดับทักษะภาษาอังกฤษของคนไทย พบว่าศักยภาพของคนไทยในการใช้ภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น การประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้นเป็นเรื่องยากสำหรับบางคน ทั้งนี้การที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบด้านสังคมและจิตวิทยา เป็นตัวช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ การที่ผู้เรียนมีแรงจูงใจสูงในการเรียนรู้ภาษา ผู้เรียนมักจะเกิดความกระตือรือร้นและมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษา ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความสามารถและความพยายามในการที่จะเรียนรู้ภาษา อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เรียนพบกับความยากลำบากในการเรียนรู้ภาษา ครูผู้สอนจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนเพื่อจัดการปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ

Ryan และ Deci (2000) แบ่งแรงจูงใจออกเป็นแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ดังนี้

1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่มีอยู่ภายในตัวผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมอย่างตั้งใจและเต็มใจ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น ความอยากรู้อยากเห็น เจตคติ ความตั้งใจ และความสนใจพิเศษ แรงจูงใจภายในเกี่ยวข้องกับความปรารถนาในการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก่อนข้างถาวรหรือยาวนานกับผู้เรียน

2) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะที่ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกและนำไปสู่การแสดงพฤติกรรม อาจเกี่ยวข้องกับชมเชยหรือการได้รับรางวัล เช่น เมื่อผู้เรียนได้ทำตามเป้าหมายในการเรียนที่ได้ตั้งไว้เรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนอาจจะจัดทำประกาศนียบัตรเพื่อเชิดชูผู้เรียนรายบุคคลเป็นการเฉพาะ หรือสิทธิพิเศษอื่น ๆ แรงจูงใจในลักษณะนี้เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าวหรือต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้น

Gardner (1985) ได้ให้แนวคิดที่ว่า แรงจูงใจในการเรียนภาษาเกิดจากความพยายามในการเรียนผสมผสานกับความปรารถนาที่จะบรรลุเป้าหมาย โดยเสนอว่าแรงจูงใจมี 2 ประเภท ดังนี้ คือ แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) หมายถึง ความต้องการใช้ภาษาต่างประเทศสำหรับสื่อสารกับชาวต่างชาติ และแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Motivation) หมายถึง ความต้องการใช้

ภาษาต่างประเทศเพื่อนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของตน เช่น การได้ทำงานที่ดีและมีค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ดังนั้นจึงยังไม่สามารถระบุได้ว่าแรงจูงใจใดมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษามากกว่ากัน เพราะประสิทธิภาพของการสร้างแรงจูงใจขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ในห้องเรียน เนื้อหาของบทเรียนและคุณลักษณะของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปได้ว่าแรงจูงใจทั้งสองประเภทมีความสำคัญและส่งเสริมซึ่งกันและกันในการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศให้ประสบความสำเร็จ (Dornyei, 2001)

กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจสำหรับห้องเรียนภาษาอังกฤษ

การที่ผู้เรียนจะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยแรงจูงใจเป็นแรงเสริมสร้างแรงกระตุ้น ผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยสามารถสรุปเป็นกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนได้ 4 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

การใช้สื่อการสอนที่มีความหลากหลาย

สื่อการสอนนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ หรือช่วยในการเรียนรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (วรภาพ บุญมี, 2564) สื่อการสอนมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีคุณค่าหรือคุณลักษณะที่ต่างกันออกไป ครูผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาสาระสำคัญของบทเรียน ความสนใจ ความสามารถทางภาษา และวัยของผู้เรียน เพื่อสร้างสรรค์สื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน (มารีณีย์ ซีเลียง และ ธนาธิป มะโนคำ, 2564) เพราะการเลือกใช้สื่อได้อย่างถูกต้องเต็มประสิทธิภาพจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาอังกฤษ ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อและกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เช่น หากผู้สอนต้องการพัฒนาทักษะการฟังของผู้เรียน สามารถนำเพลง ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ เกมทางภาษา หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การใช้คลิปวิดีโอที่มีอยู่แล้วจาก Youtube หรือการใช้คลิปเสียงจากแอปพลิเคชัน เช่น Podcast, Ted, EchoEnglish และ Duolingo อาจเป็นทางเลือกหนึ่งได้ หรือถ้าหากผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูด อาจเลือกใช้รูปภาพ บัตรคำ บทบาทสมมติ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และกิจกรรม นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถเลือกใช้แอปพลิเคชัน เช่น Hello English, Speak English Conversation, และ Speak Practice Your English เป็นต้น ผู้สอนสามารถนำโปรแกรม PowerPoint แบบฝึกทักษะการเขียน และการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน อีกทั้งยังสามารถนำแอปพลิเคชัน เช่น Kahoot หรือ Quizlet มาใช้ในการสอนไวยากรณ์ ในส่วนของสื่อที่จะนำมาช่วยสอนคำศัพท์ มักจะใช้รูปภาพ เกม บัตรคำ แดบประโยค รวมไปถึงแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Memrise, Johnny Grammar's word Challenge และ BBC Learning English เพราะเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดความรู้ได้

การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ขณะเดียวกันครูผู้สอนก็จะมีโอกาสในการใช้สื่อการ

เรียนการสอน และสามารถนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้การเรียนการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการออกแบบการสอนของผู้สอนและวิธีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน

การสร้างบทเรียนที่น่าสนใจ

ในการเรียนการสอนภาษา ครูผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดความจำเป็นในการเรียนว่าควรจัดการเรียนการสอนเรื่องอะไร โดยการเลือกเนื้อหาสาระในบทเรียนที่สามารถตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมกับวัยและระดับสติปัญญาของผู้เรียน (ภักคร อุบลน้อย, 2564) ด้วยการสอบถามโดยให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่ต้องการเรียน หรือการนำเหตุการณ์ทั้งที่เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์มาใช้ การจัดเนื้อหาตามประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียนจะเป็นการสร้างความสนใจของผู้เรียนได้เช่นกัน ซึ่งถ้าหากผู้เรียนได้รับการนำเสนอเนื้อหาที่มีความคุ้นเคยหรือเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ส่วนนี้ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตระหนักรู้และเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้

อย่างไรก็ตาม หัวใจสำคัญของบทเรียนซึ่งก็คือ เนื้อหาสาระ ครูผู้สอนต้องพิจารณาเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อให้มีความชัดเจนและเพิ่มความสามารถในการจดจำของผู้เรียน การใช้เวลาในการนำเสนอของแต่ละหัวข้อนั้นควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ยืดเยื้อ ถ้าหากเนื้อหามีความยาวมากเกินไปอาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สนุกกับการเรียน อีกทั้งการออกแบบเนื้อหาควรมีภาพหรือสื่อที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมากกว่าการมีแค่ตัวอักษรเพียงอย่างเดียว

การเรียนการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการฝึก และการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา โดยสามารถนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้เอกสารจริงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ปัจจุบันทันสมัย ควรเลือกบทอ่านให้ตรงตามรูปแบบของภาษาและเหมาะสมกับระดับผู้เรียน หรืออาจจะแบ่งประเภทของข้อความตามประเภทของทักษะความสั้นยาว คำศัพท์ เป็นต้น นอกจากนี้ ก่อนที่จะมีการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน ครูผู้สอนอาจจะสร้างความสนใจด้วยการใช้ภาพ การสาธิต เสียงหรือการตั้งคำถามที่ดึงดูดความสนใจโดยต้องเกี่ยวข้องกับบทเรียน หรือการใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการทบทวนการเรียนรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อให้การเรียนรู้ใหม่นั้นบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น

จากการออกแบบบทเรียนต่าง ๆ ข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การออกแบบบทเรียนที่น่าสนใจนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น เลือกบทเรียนที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน คำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน มีความหลากหลาย เป็นเรื่องใหม่และทันสมัย ผู้เรียนมีความรู้หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยเพิ่มการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทครูผู้สอน

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ บทบาทของครูผู้สอนถือว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง จึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางบริบทของสังคม เช่นเดียวกัน (ปราสาท เนืองเฉลิม, 2563) ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีเทคนิคหรือกลยุทธ์ในการสอนเฉพาะตัว เช่น เป็นแบบอย่างที่ดี มีความกระตือรือร้นในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ตลอดจนการกระตุ้น ปลุกเร้าหรือสร้างความสนใจของผู้เรียน เพราะการสร้าง ความสนใจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ประทับใจและร่วมกิจกรรมในการเรียนอย่างมีความสุข

ครูผู้สอนควรมีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะสอน สามารถอธิบายหรือสื่อความหมายได้ชัดเจน การยกตัวอย่างความรู้เดิมหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาอย่างสูงสุด ทั้งนี้ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนหมั่นทบทวนและทำแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกฝนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนไปแล้วได้นาน หรือสามารถที่จะนึกได้เมื่อพบเจอสถานการณ์ที่สอดคล้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งครูผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อ การเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ เพราะผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะสามารถเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ได้ดีเช่นเดียวกัน

การให้ผู้เรียนรู้ผลย้อนกลับ (Feedback) ในทันทีหลังจากดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ว่าผลงานของตนเองมีอะไรที่ต้องพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม การให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น อาจจะอยู่ในลักษณะเป็นข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก ด้วยการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เช่น การให้ข้อเสนอแนะด้วยการพูดหรือการเขียนแทนการให้เป็นคะแนนหรือเกรด อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศเชิงลบหรือทำให้ผู้เรียนกำลังถูกตัดสินว่าทำในสิ่งที่ผิด นอกจากการให้ผลสะท้อนกลับแล้ว ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ไขผลงานของผู้เรียนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ และยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การให้ข้อมูลย้อนกลับไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนแล้ว ยังสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ อันจะนำไปสู่การแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมถึงช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า บทบาทของครูผู้สอนที่แสดงออกในระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมทางการเรียนมีอิทธิพลและส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนที่มีกรอบแนวคิดเพื่อเติบโต (Growth Mindset) ย่อมส่งผลต่อการเสริมสร้างกรอบแนวคิดเพื่อเติบโต (Growth Mindset) ของผู้เรียนเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ตนเองได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง

การสร้างบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก

บรรยากาศในชั้นเรียนนับว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลและมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ การควบคุมชั้นเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่ครูสอน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้ภาษาต่างประเทศให้มากที่สุดที่สุดในชั้นเรียนนั้น จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนและสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ตลอดจนส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ มีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน คือครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในตัวผู้เรียนและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกต้องอาศัยบรรยากาศทางกายภาพที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ และบรรยากาศทางจิตวิทยาซึ่งส่งผลต่อความรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมของผู้เรียน (พิมพ์พัญ ทองกิ่ง, 2563) ซึ่งบรรยากาศทั้ง 2 ประเภทนี้มีส่วนส่งเสริมต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศทั้งสิ้น ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere)

เป็นลักษณะของบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียน ได้แก่ ห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีขนาดเหมาะสมกับการทำกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปแบบต่าง ๆ การจัดโต๊ะและเก้าอี้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแสงสว่างที่เพียงพอ การจัดป้ายนิเทศวิชาภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทเรียน มีความทันสมัย แสดงศักยภาพของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแรงจูงใจ การจัดมุมวิชาการภาษาอังกฤษเพื่อค้นหาความรู้เพิ่มเติม ห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งนับเป็นเครื่องมือที่เสริมให้การเรียนการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้นสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นตามเป้าหมายที่วางไว้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere)

เป็นบรรยากาศที่สำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะสามารถดำเนินไปได้ด้วยการเรียนรู้ที่น่ารื่นรมย์และให้กำลังใจ สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนจะต้องมีความรู้สึกที่ดีและไว้วางใจต่อครูและห้องเรียน มีความเคารพให้เกียรติผู้สอน สร้างบรรยากาศของความร่วมมือ ความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นครูผู้สอนจึงต้องตระหนักและเห็นความสำคัญในการสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนให้มีความอบอุ่น เป็นกันเอง อิสระ ทำหาย มีการยอมรับนับถือ ควบคุมและสำเร็จ เช่น หากผู้สอนอยากให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อชั้นเรียน ครูผู้สอนควรต้อนรับผู้เรียนทุกคนด้วยการแสดงออกอย่างอบอุ่นและเป็นมิตร หรือผู้สอนจัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมทางภาษาตลอดชั่วโมงและดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนการกล่าวชมเชยผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้เมื่อครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศเชิงบวกได้ดีและสร้างได้อย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเชิงบวก เช่น ความสำเร็จทางการเรียน ความรับผิดชอบและการนับถือตนเองที่เพิ่มขึ้น

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า การจัดบรรยากาศชั้นเรียนควรจัดบรรยากาศทั้งสองประเภทควบคู่ไปด้วยกัน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง การสร้างบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนต้องใช้ความพยายามทั้งจากครูผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้น การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ตลอดจนพัฒนาการเรียนรู้ทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ

ปัจจัยที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยใหญ่ คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านการสอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (กุสุมา เลาะเด, 2565) ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่

1) **เพศ** จากการศึกษาวิจัยนักเรียนในประเทศบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พบว่าเด็กผู้หญิงมีความแตกต่างจากเด็กผู้ชายในเรื่องเจตคติและการพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยเด็กผู้หญิงจะมีพัฒนาการในเรื่องดังกล่าวดีกว่าเด็กผู้ชาย (Bećirović, 2017)

2) **อายุ** ระดับของอายุส่งผลต่อผู้เรียนในด้านของวิธีการเรียนรู้ภาษาที่แตกต่างกัน โดยวัยผู้ใหญ่มักจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าเด็กในแง่ของหลักภาษา แต่ในด้านความสำเร็จในการเรียน เด็กจะเรียนการออกเสียงได้ดีและประสบความสำเร็จกว่าผู้ใหญ่ ขณะที่ผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นจะพัฒนาได้ดีในทุกทักษะทางภาษานอกจากการประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ใช้เรียนแล้ว ระดับอายุที่เริ่มเรียนส่งผลต่อการเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศเช่นเดียวกัน

3) **สติปัญญา** เป็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่าสติปัญญาจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนภาษาในชั้นเรียนได้ดี แต่สติปัญญาอาจไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาตามธรรมชาติ

4) **พื้นฐานความรู้เดิม** ผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานทางภาษาอังกฤษจะสามารถนำเนื้อหา หรือสิ่งที่เรียนใหม่ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมได้ ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปัจจุบัน

5) **ลักษณะนิสัยของผู้เรียน** เป็นสภาวะธรรมชาติของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยผู้เรียนที่มีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์จะช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

6) **กลวิธีการเรียนรู้ภาษา** การที่ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษา ผู้เรียนจะต้องมีวิธีการหรือกลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นของตนเอง

7) **เจตคติในการเรียนรู้อาษาต่างประเทศ** เจตคติมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา หากผู้เรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อภาษาที่สองนั้น ๆ จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากกว่าผู้เรียนที่มีทัศนคติเชิงลบ

8) ความถนัดทางภาษา เป็นความถนัดในการเรียนรู้ภาษาที่ผู้เรียนสร้างสมมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในสภาพของการเรียนการสอนภายในสถาบันการศึกษา

2. ปัจจัยด้านการสอน ได้แก่ คุณลักษณะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษและพฤติกรรมการสอนของครู Benjamin and Bloom (1976) ได้ให้หลักในการสอนที่มีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า ครูผู้สอนต้องเตรียมการเรียนการสอนให้พร้อมอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเหมาะสม รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับผู้เรียน มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเรื่องที่สอน มีทักษะในการสอน รู้จักวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีทักษะทางสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้เรียน มีความสามารถในการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ และใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจ เป็นต้น ส่วนในด้านพฤติกรรมการสอน Mill-man (1981) เน้นว่าพฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสอนที่มีประสิทธิภาพในห้องเรียนประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ดังนี้

- 1) การติดต่อสื่อสาร
- 2) การวางแผนและการเตรียมการสอน
- 3) การอธิบาย สาธิตและการใช้สื่อการสอน
- 4) การตั้งคำถาม
- 5) การมอบหมายงาน
- 6) การจัดการห้องเรียน
- 7) การจูงใจและการเสริมแรง
- 8) การให้ข้อมูลป้อนกลับทั้งทางบวกและทางลบ และการแก้ไขให้ถูกต้อง
- 9) การประเมินผลการเรียน

อาจกล่าวได้ว่า ผู้สอนที่มีการจัดกระบวนการเรียนการสอน และมีพฤติกรรมการสอนที่ดีจะส่งผลให้ผู้เรียนสนใจ ฟังพอใจในการเรียน มีความสนุกสนานและมีความมั่นใจในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาในขณะที่เรียนด้วย

3. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ไม่ได้เพียงแค่สภาพห้องเรียนหรือสื่อประเภทวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น แต่หมายถึงสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยา ซึ่งก็คือบรรยากาศของชั้นเรียนซึ่งเปรียบเสมือนกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง บรรยากาศในการเรียนที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันห้องเรียนที่มีผู้เรียนมากเกินไปจะส่งผลให้การเรียนรู้ลดลงได้ (Watson Todd, 2012) เช่น ชั้นเรียนภาษาอังกฤษบางห้องเรียนมีจำนวนผู้เรียนมากกว่า 45 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะขณะกำลังดำเนินการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นที่น้อยลง และเป็นการยากที่ครูผู้สอนจะสร้างสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น จึงมี

ความเป็นไปได้ว่าห้องเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย ควรจะมีผู้เรียนอยู่ระหว่าง 25 คน และไม่เกิน 45 คน โดยการจัดห้องเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สภาพแวดล้อมทางครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ได้แก่ 1) อาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความมั่นคงของครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองที่มีอาชีพที่ดีและมั่นคง มีความปรารถนาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะด้านภาษาที่ดี 2) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงอาจเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษ จึงสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการสอนภาษาให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ไปเรียนพิเศษ เรียนในสถาบันที่มีการใช้ภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน หรือการสนับสนุนให้เรียนต่อในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง การสนับสนุนของผู้ปกครองหรือบรรยากาศภายในบ้านมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของผู้เรียนในด้านการเรียนภาษา ทั้งนี้ผู้ปกครองสามารถจัดสถานที่ที่เหมาะสมพอที่จะศึกษาหรือมีอุปกรณ์อื่น ๆ สำหรับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ตลอดจนการให้รางวัลเมื่อผู้เรียนทำได้ตามเงื่อนไข

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาขีดความสามารถทางด้านทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง จำเป็นต้องอาศัยการเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การที่จะพัฒนาทักษะด้านภาษาให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ โดยเฉพาะโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น โดยอาศัยกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการเรียน เช่น การใช้สื่อการสอนที่มีความหลากหลาย การสร้างบทเรียนที่น่าสนใจ บทบาทครูผู้สอน และการสร้างบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก เป็นปัจจัยที่นำมาส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การนำกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจไปประยุกต์ใช้ในแต่ละห้องเรียนย่อมมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจไม่สามารถนำไปใช้แล้วประสบความสำเร็จได้ทุกกลยุทธ์ เพราะอาจจะมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศประกอบด้วย

- 1) ตัวผู้เรียน
- 2) ตัวผู้สอน
- 3) สภาพแวดล้อม

สุดท้ายนี้ผู้เขียนมีความเชื่อว่า กลยุทธ์ทุกกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจต้องเกิดจากความตระหนักและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการสอนของครูผู้สอนก่อน จึงจะตามมาด้วยการดำเนินการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กุสุมา เลาะเด. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 12(2), 61-74.
- ปราสาท เนืองเฉลิม. (2563). ครูในศตวรรษที่ 21. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 39(1), 15-24. สืบค้นจาก <https://hujmsu.msu.ac.th/Eng/pdfsplite.php?p=MTU5OTAzMjlyMy5wZGZ8MjAtMjk=>
- พิมพ์พัญญ ทองกิ่ง. (2563). บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21. CMU Journal of Education, 4(1), 50-59. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/cmujedu/article/view/226951>
- ภัคกร อุบลน้อย. (2564). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าประจำท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านลาดวิทยา จังหวัดเพชรบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มารีณีย์ ชีเสียง และ ธนาธิป มะโนคำ. (2565). สื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษา. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(1), 404-416.
- วาร์พร บุญมี. (2564). สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(9), 373-376
- อรรชนิดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 7(2), 304-314. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri/article/view/184935>
- อรรชนิดา หวานคง. (2565). การรับรู้และทัศนคติของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มมร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 10(1). 156-172. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/edj/article/view/256962>
- Bećirović, S. (2017). The relationship between gender, motivation and achievement in learning English as a foreign language. European Journal of Contemporary Education, 6(2), 210-219.
- Bloom, B. S. (1976). Human characteristics and school learning. New York: McGraw-Hill.
- Dörnyei, Z. (2001). Teaching and Researching Motivation. Harlow: Pearson Education
- Gardner. R. C. (1985). Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitude and Motivation. London: Edward Arnold
- Millman, Jason. 1981. Handbook of Teaching Evaluation. London: Sage Publications
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000 b). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. Contemporary Educational Psychology, 25, 54-67.
- Watson Todd, R. (2012). The effects of class size on English learning at a Thai university. ELT Research Journal, 1(1), 80-88.

การศึกษาความหมายของคำว่า “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบัน

กัลยรัตน์ กลิ่นสุวรรณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อีเมล : kanyaratklin@gmail.com

วิมลวรรณ ขอบเขต

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อีเมล : wimonwan.kh@gmail.com

Received: January 25, 2023 **Revised:** February 7, 2022 **Accepted:** December 25, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำ “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูล TNC: THAI NATIONAL CORPUS (Third Edition) ช่วง พ.ศ. 2551 – 2560 มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่าง ๆ ของคำ “รอบ” ในภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า คำ “รอบ” มี 8 ความหมาย ได้แก่ 1) การเวียนมาบรรจบ 2) การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา 3) ช่วงเวลา 4) ระยะเวลา 12 ปี 5) วาระของกิจกรรม 6) สิ่งที่อยู่แวดล้อม 7) ทั้งหมด และ 8) ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าความหมายต่าง ๆ นั้นมีความสัมพันธ์กัน โดยมีการขยายความหมายผ่านกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการอุปลักษณ์ 2) กระบวนการนามนัย และ 3) กระบวนการอุปลักษณ์-นามนัย

คำสำคัญ : ความหมายของคำ, ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย, อรรถศาสตร์

A Study of the Meaning of the Word /rɔ̌ːb/ in Thai Language

Kanyarat Klinsuwan

Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University

Email : kanyaratklin@gmail.com

Wimolwan Khobkhet

Faculty of education, Dhonburi Rajabhat University

Email : wimonwan.kh@gmail.com

Abstract

This article aims to study the word /rɔ̌ːb/ in Thai language. The Data were collected from TNC: THAI NATIONAL CORPUS database (Third Edition) during 2008 - 2017. The objective of analyzing is to analyze the meaning and the relationship between the meanings of the word /rɔ̌ːb/ in Thai Language. The results showed that the word /rɔ̌ːb/ has 8 meanings: 1) convergence 2) convergence on time 3) period 4) 12 years 5) duration of activities 6) environment 7) all and 8) the classifier shows the repetition of certain occurrences or actions. In addition, the results showed that the different meanings were correlated. The meaning is expanded through 3 important processes as follows: 1) metaphor, 2) metonymy and 3) metaphonymy.

Keyword : meaning, the relationship between the meanings, Semantics

บทนำ

คำ “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบันเป็นคำที่น่าสนใจทางอรรถศาสตร์ กล่าวคือ คำดังกล่าวสามารถแสดงความหมายได้หลายความหมายเมื่อปรากฏในบริบททางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น

- (1) ต้นไม้แต่ละต้นใหญ่เกินกว่ารอบมือคนโอบได้
- (2) ครบรอบปีแล้วที่ผมอยู่ที่นี้

ตัวอย่าง (1) และ (2) คำ “รอบ” แสดงความหมายถึงการเวียนมาบรรจบกัน หรือการบรรจบกัน ซึ่ง ปรากฏร่วมได้กับทั้งคำนามที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม กล่าวคือ ในตัวอย่าง (1) “รอบ” ปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นรูปธรรม คือ “มือ” หมายถึง รอบของการบรรจบกันของการโอบโดยมือของมนุษย์ และในตัวอย่าง (2) “รอบ” ปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นนามธรรมคือ “ปี” ที่หมายถึงการวนกลับมาบรรจบกันในระยะเวลา 1 ปี

- (3) เราไปดูหนังกันสองคนรอบบ่ายวันเสาร์

ตัวอย่าง (3) คำ “รอบ” หมายถึง ช่วงเวลา ปรากฏร่วมกับคำนามที่แสดงเวลา “บ่ายวันเสาร์”

- (4) พอจะเข้ารอบสุดท้าย คุณยายไม่ให้ ก็เลยถอนตัวก่อนรอบสุดท้ายตอนเด็ก ๆ

ตัวอย่าง (4) คำ “รอบ” หมายถึง วาระ มักปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นกิจกรรมหรือการแข่งขัน

- (5) โดยรอบเป็นบรรยากาศที่ยากจะบรรยายเสมือนหนึ่งว่าหลงไปในดินแดนป่าดึกดำบรรพ์หรือป่าหิมพานต์ในอดีต

ตัวอย่าง (5) หมายถึง สิ่งที่อยู่แวดล้อม มักปรากฏหลังคำ “โดย” โดยไม่มีนามวลีตามหลัง และมักปรากฏกับนามวลีบอกสถานที่

- (6) คู่รักคนปัจจุบันของจิน่าเป็นเด็กหนุ่มหน้าหล่อ ร่างทะมัด ที่อายุน้อยกว่าหล่อนเกือบรอบ ชนิดที่สาว ๆ เห็นทั้งคู่เกี่ยวข้องกันอย่างมีความสุขแล้ว

ตัวอย่าง (6) หมายถึง ระยะเวลา 12 ปี โดยจะปรากฏร่วมกับนามวลีที่เกี่ยวข้องกับอายุ

- (7) แสดงวันศุกร์ 2 รอบ วันเสาร์ 3 รอบ วันอาทิตย์ 3 รอบ รวมการแสดง 3 วัน 8 รอบ

ตัวอย่าง (7) คำ “รอบ” เป็นคำลักษณนามที่เรียกลักษณะที่มาบรรจบกัน ในที่นี้มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ครั้ง

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าคำ “รอบ” นั้นจะปรากฏในโครงสร้างวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ และมีหลายความหมาย ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าความหมายต่าง ๆ ของคำ “รอบ” ที่ปรากฏในภาษาไทยปัจจุบันนี้มีความหมายมากกว่าที่ระบุไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 กล่าวคือ คำ “รอบ” ที่ปรากฏในพจนานุกรมฯ นั้น มีเพียง 4 ความหมาย (2556: 976) ดังนี้

- 1) น. การบรรจบถึงกัน, การเวียนไปบรรจบถึงกัน
- 2) น. ช่วง เช่น ภาพยนตร์รอบเช้า รอบบ่าย, วาระ เช่น รอบสุดท้าย รอบชิงชนะเลิศ
- 3) น. ลักษณะนามเรียกลักษณะที่มาบรรจบกันเป็นต้น เช่น รอบหนึ่ง 2 รอบ
- 4) บ. อาการที่เวียนมาบรรจบกัน เช่น วงสายสัญญาณรอบบ้าน เดินรอบตลาด

ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่น่าสนใจว่าคำ “รอบ” นั้นมีความหมายอื่นใดอีกบ้างนอกเหนือจากความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และความหมายต่าง ๆ เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันลักษณะใด

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำ “รอบ” ในภาษาไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความหมายของคำว่า “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบัน มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง คำหลายความหมาย เพื่อช่วยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำว่า ‘รอบ’ และศึกษาเรื่องอรรถศาสตร์ปริชาน เพื่อช่วยวิเคราะห์ความหมายของคำ ‘รอบ’ ซึ่งมีความหมายต่าง ๆ กัน และยังช่วยพิจารณาว่าความหมายต่าง ๆ เหล่านั้นของคำ ‘รอบ’ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และใช้กระบวนการใดในการขยายความหมาย

2. คัดเลือกข้อมูล คำ ‘รอบ’ จากข้อมูลภาษาเขียน ในฐานข้อมูล TNC: THAI NATIONAL CORPUS (Third Edition) ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยกำหนดช่วงเวลาการเผยแพร่ช่วง พ.ศ. 2551 - 2560 จากงานเขียน 5 ประเภท ได้แก่ เรื่องแต่ง (Fiction) 50 ตัวอย่าง หนังสือพิมพ์ (Newspaper) 50 ตัวอย่าง งานเขียนถึงวิชาการ (Non-Academic) 50 ตัวอย่าง งานเขียนวิชาการ (Academic) 50 ตัวอย่าง เบ็ดเตล็ด (Miscellany) 50 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 250 ตัวอย่าง

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยจะวิเคราะห์คำ ‘รอบ’ เฉพาะคำที่ปรากฏในข้อมูลประเภทร้อยแก้วเท่านั้น ไม่วิเคราะห์คำ ‘รอบ’ ที่ปรากฏในข้อมูลประเภทร้อยกรอง และวิเคราะห์เฉพาะคำ ‘รอบ’ ที่เป็นคำมูล หรือคำเดี่ยว ไม่วิเคราะห์ ‘รอบ’ ที่เป็นคำประสม เช่น รอบเดือน รอบรู้ หรือคำ ‘รอบ’ ที่มีปรากฏร่วมกับคำอื่นจนเป็นสำนวน เช่น ออกรอบ ที่แปลว่าการแข่งขันกอล์ฟ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเรื่องคำหลายความหมายและเรื่องอรรถศาสตร์ปริชานช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นสรุปผลการวิจัยข้อมูล และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากความหมายของคำ “รอบ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ปรากฏทั้งหมดมี 4 ความหมาย (2556 : 976) ได้แก่ 1) น. การบรรจบถึงกัน, การเวียนไปบรรจบถึงกัน 2) น. ช่วง เช่น ภาพยนตร์รอบเช้า รอบบ่าย, วาระ เช่น รอบสุดท้าย รอบชิงชนะเลิศ 3) น. ลักษณะนามเรียกลักษณะที่มาบรรจบกันเป็นต้น เช่น รอบหนึ่ง 2 รอบ และ 4) บ. อาการที่เวียนมาบรรจบกัน เช่น วงสายสัญญาณรอบบ้าน เดินรอบตลาด แต่จากผลการศึกษา พบว่า ความหมายของคำ “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบัน ปรากฏความหมายเพิ่มจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 4 ความหมาย ดังนั้นจากผลการศึกษาความหมายของคำ “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบัน พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ 1) การเวียนมาบรรจบ 2) การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา 3) ช่วงเวลา 4) ระยะเวลา 12 ปี 5) วาระของกิจกรรม 6) สิ่งที่อยู่แวดล้อม 7) ทั้งหมด และ

8) ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม ความหมายทั้งหมดนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ความหมายพื้นฐาน (basic meaning) คือ การเวียนมาบรรจบ และความหมายขยาย (extended meaning) ได้แก่ การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา ช่วงเวลา ระยะเวลา 12 ปี วาระของกิจกรรม สิ่งที่อยู่แวดล้อม ทั้งหมด และลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม ซึ่งความหมายขยายนี้นี้ใช้กระบวนการขยายความหมาย 3 กระบวนการด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณ์ กระบวนการนามนัย และกระบวนการอุปลักษณ์-นามนัย รายละเอียดดังนี้

1. การเวียนมาบรรจบกัน

คำ “รอบ” ในความหมาย “การเวียนมาบรรจบกันนี้” เป็นความหมายพื้นฐาน (basic meaning) ที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำบางอย่างลักษณะของการเวียนรอบบางสิ่งที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางเพื่อกลับมาบรรจบ ณ ตำแหน่งตั้งต้นนั้น

ตัวอย่าง 1 แขนเล็กๆของเจตนโอบไปรอบคอแม่

ตัวอย่าง 2 พรวนดินรอบโคน

จากตัวอย่าง 1 จะเห็นได้ว่า ประธานของประโยคคือ “เจตน” กระทำบางอย่างซึ่งในที่นี้คือ การใช้แขนกระทำการ “โอบ” ในลักษณะที่เวียนรอบบางสิ่งที่เป็นรูปธรรม คือ “คอแม่” แสดงให้เห็นว่าคอแม่คือศูนย์กลางที่มีบางสิ่งบางอย่างเวียนอยู่รอบ หรือโอบล้อมอยู่ เช่นเดียวกันกับตัวอย่าง 2 ที่คำ “รอบ” นำมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นว่าการกระทำบางอย่าง ในที่นี้คือการ “พรวนดิน” เกิดขึ้นในลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการเวียนจากจุดหนึ่งที่เป็นจุดตั้งต้น รอบบางสิ่งที่เป็นศูนย์กลาง ซึ่งในบริบทนี้น่าจะหมายถึง “ต้นไม้” เพื่อเวียนกลับมาบรรจบกัน ณ ตำแหน่งตั้งต้นนั่นเอง

2. การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา

คำ “รอบ” ในความหมาย “การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา” นี้เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายพื้นฐานโดยกระบวนการอุปลักษณ์ จากการแสดงความหมาย “การเวียนมาบรรจบกัน” ที่ใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมสามารถมองเห็น หรือจับต้องได้ นำมาใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ คือกำหนดเวลาหรือระยะเวลาที่ต้องเกิดขึ้น หรือมีขึ้น

ตัวอย่าง 3 งานเลี้ยงใหญ่ฉลองครบรอบห้าปีของทางนิตยสาร

ตัวอย่าง 4 นนทภิญโญยินดีทุกครั้งที่ได้มีโอกาสฉลองครบรอบปีของนิตยสารนี้อีกครั้ง

จากตัวอย่าง 3 จะเห็นได้ว่า “รอบ” แสดงความหมายของการเวียนมาบรรจบของเวลา ซึ่งในที่นี้คือวันก่อตั้งนิตยสารที่เวียนกลับมาครบบรรจบในแต่ละปี ซึ่งการเวียนกลับมาตามกำหนดเวลานี้ได้เกิดขึ้นมาแล้ว 5 ครั้ง ที่หมายถึง 5 ปี เช่นเดียวกันกับตัวอย่าง 4 ที่คำ “รอบ” นำมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเวียนมาบรรจบ

ของเวลาวันก่อตั้งนิตยสาร ซึ่งจากประโยคจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเกิดเหตุการณ์นี้จะเวียนมาบรรจบในทุกปี ดังเห็นได้จาก “ฉลองครบรอบปี...อีกครั้ง”

3. ช่วงเวลา

คำ “รอบ” ในความหมาย “ช่วงเวลา” เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายที่ 2 ที่หมายถึง “การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา” ด้วยกระบวนการนามนัย โดยดึงเอาความหมายของการที่ต้องมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง มาใช้แสดงความหมายใหม่ของการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ในระยะเวลาที่ได้รับการจัดแบ่งเป็นช่วง หรือเป็นตอน

ตัวอย่าง 5 วันก่อนหล่อนพบกับการยกเลิกจากลูกค้าถึงสามราย เมื่อวานก็วันทั้งรอบเช้า รอบเย็น แถมกลางคืนก็ไม่ได้นอนอีก

ตัวอย่าง 6 ไอ้วิทย์ชวนไปทำงานหนังสือชื่อ เพื่อนเดินทาง อยู่แถวซอยหลังสวนใกล้ชิดลม ไปทำงานช่วงเช้าเลิกบ่าย 2 ไปเรียนรอบบ่ายทัน

จากตัวอย่าง 5 จะเห็นได้ว่า คำ “รอบ” แสดงความหมายถึงช่วงเวลาที่มีเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น จากบริบทที่ปรากฏในประโยคนี้หมายถึง การขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งเกิดขึ้นตามเวลาที่แบ่งเป็นตอน คือ “เช้า” และ “เย็น” เช่นเดียวกันกับตัวอย่าง 6 ที่คำ “รอบ” แสดงถึงช่วงเวลาที่มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นคือ “การเรียน ” ซึ่งแบ่งออกเป็นช่วง เป็นตอน ในที่นี้คือ “รอบบ่าย” แสดงให้เห็นว่าการเรียนอาจแบ่งเป็นช่วงเช้า และช่วงบ่ายนั่นเอง

4. ระยะเวลา 12 ปี

คำ “รอบ” ในความหมาย “ระยะเวลา 12 ปี” เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายที่ 2 ที่หมายถึง “การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา” ด้วยกระบวนการนามนัย โดยการดึงความหมายของการเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลามาใช้สร้างความหมายใหม่ แต่เป็นการเวียนกลับมาบรรจบครบตามเวลา 12 ปี ของปีนักษัตร ซึ่งนักษัตร มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 614) ว่า “ชื่อรอบเวลา กำหนด 12 ปี เป็น 1 รอบ เรียกว่า 12 นักษัตร”

ตัวอย่าง 7 คนพูดมองไปยังภรรยาผู้อ่อนวัยกว่าถึงสองรอบก่อนพูดต่อ

ตัวอย่าง 8 คู่รักคนปัจจุบันของจิน่าเป็นเด็กหนุ่มหน้าหล่อ ร่างทะมัด ที่อายุน้อยกว่าหล่อนเกือบรอบ

จากตัวอย่าง 7 จะเห็นได้ว่า คำ “รอบ” ใช้แสดงความหมายถึงอายุของ “ภรรยา” ดังเห็นได้จาก “อ่อนวัยกว่า” ซึ่งอายุ “สองรอบ” นี้หมายถึง ระยะเวลายาวนาน 12 ปี ที่เวียนมา 2 ครั้ง หมายถึง 24 ปี ที่ภรรยาอายุน้อยกว่า “คนพูด” ที่เป็นประธานของประโยค เช่นเดียวกันกับตัวอย่าง 8 ที่แสดงให้เห็นว่าคำ “รอบ” นำมาใช้แสดงความหมายถึงอายุของ “เด็กหนุ่ม” ซึ่งเป็น “คู่รักคนปัจจุบันของจิน่า” เพื่อแสดงให้เห็นภาพว่าเด็กหนุ่มนั้นมีอายุน้อยกว่าจิน่าเกือบรอบ ที่หมายถึงน้อยกว่าเกือบ 12 ปี

5. วาระของกิจกรรม

คำ “รอบ” ในความหมาย “วาระของกิจกรรม” นี้ เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายพื้นฐานด้วยกระบวนการนามนัยก่อน คือการดึงความหมาย “การเวียนมาบรรจบ” ที่แสดงให้เห็นว่าต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นในลักษณะซ้ำเดิม เหมือนการเวียนมายังจุดเดิม แล้วนำความหมายดังกล่าวมาสร้างความหมายใหม่ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์ คือใช้กับวาระของการมีหรือการจัดกิจกรรม การแสดง หรือการแข่งขันต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น

- ตัวอย่าง 9 รอบแรกวันเสาร์ที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2551 รอบที่สองวันอาทิตย์ที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2551
- ตัวอย่าง 10 โจทย์ดังกล่าวไม่ใช่จะเพียงใช้แข่งขันเพื่อคัดเลือกตัวแทนจากประเทศไทยเพียงอย่างเดียว แต่ใช้คัดเลือกตัวแทนจากสามสิบกว่าประเทศ เพื่อแข่งขันรอบสุดท้าย ณ ประเทศฝรั่งเศส

ตัวอย่าง 9 จะเห็นได้ว่า คำ “รอบ” นำมาใช้ในความหมายของการมีวาระของกิจกรรมเกิดขึ้น ซึ่งวาระนั้นได้แบ่งออกเป็นช่วงหรือเป็นตอน ดังเห็นได้จากประโยคที่จะเห็นได้ว่า มีกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งแบ่งเป็นรอบ เป็นตอน หรือเป็นวาระไว้ คือ “รอบแรก” และ “รอบที่สอง” ในขณะที่ตัวอย่าง 10 คำ “รอบ” แสดงให้เห็นว่ามีวาระของการแข่งขันเกิดขึ้น ในที่นี้คือ “การคัดเลือกตัวแทนจากประเทศไทย” ซึ่งแบ่งออกเป็นตอน หรือวาระ ซึ่งคำ “รอบ” ในตัวอย่าง 10 แสดงถึงวาระการแข่งขันในครั้งสุดท้ายหรือวาระสุดท้ายนั่นเอง

6. สิ่งที่อยู่แวดล้อม

คำ “รอบ” ในความหมาย “สิ่งที่อยู่แวดล้อม” นี้ เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายพื้นฐานด้วยกระบวนการนามนัยก่อน คือการดึงความหมายของ “การเวียนมาบรรจบ” ที่มีสิ่งหนึ่งเป็นศูนย์กลาง และมีอีกสิ่งอื่นอยู่รายล้อมสิ่งที่เป็นศูนย์กลางนั้น แล้วนำความหมายดังกล่าวมาสร้างความหมายใหม่ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์ โดยนำมาใช้ในบริบทที่กว้างขึ้น กล่าวคือ สิ่งที่อยู่แวดล้อมนั้นเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้

- ตัวอย่าง 11 ผมเคยสงสัยว่าทำไมหินก่อสร้างรอบๆ โคลิเซียมแห่งนี้ถึงได้เป็นรูปๆ
- ตัวอย่าง 12 แม้จะเป็นมื้ออาหารที่มีเพียงอาหารพื้น ๆ กับบทสนทนาทั่วไป แต่ฝนรู้สึกได้ถึงบรรยากาศสดสวยโอบล้อมอยู่รอบตัว

จากตัวอย่าง 11 และ 12 จะเห็นได้ว่า คำ “รอบ” แสดงความหมายถึงการมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นศูนย์กลาง ซึ่งในที่นี้คือ “โคลิเซียม” และ “ตัว” ของ “ฝน” ที่เป็นประธานของประโยค และมีสิ่งอื่นที่อยู่แวดล้อมสิ่งนั้น ซึ่งเป็นทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมจับต้อง และมองเห็นได้ คือ “หินก่อสร้าง” ในตัวอย่าง 11 และสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ คือ “บรรยากาศสดสวย” ในตัวอย่าง 12

7. ทั้งหมด

คำ “รอบ” ในความหมาย “ทั้งหมด” นี้ เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายที่ 6 คือ “สิ่งที่อยู่แวดล้อม” ด้วยกระบวนการนามนัย โดยการดึงความหมายของการมีสิ่งอื่นอยู่แวดล้อม ที่มีการครอบคลุมพื้นที่บริเวณนั้นโดยรอบ เกิดเป็นความหมายใหม่ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์ ที่หมายถึง “ทั้งหมด” แสดงการเปรียบเทียบเหมือนการครอบครองพื้นที่หรืออาณาบริเวณโดยทั่ว

ตัวอย่าง 13 ฉันทักจะพูดถึงมันให้รอบด้าน

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคำ “รอบ” ปรากฏร่วมกับ “ด้าน” เพื่อแสดงความหมายให้เห็นว่า ประธานในประโยคคือ “ฉันทัก” ได้แสดงการกระทำคือ “พูดถึงมัน” ได้อย่างครบถ้วนทุกด้าน หรือทั้งหมดทุกด้าน

8. ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเดิม

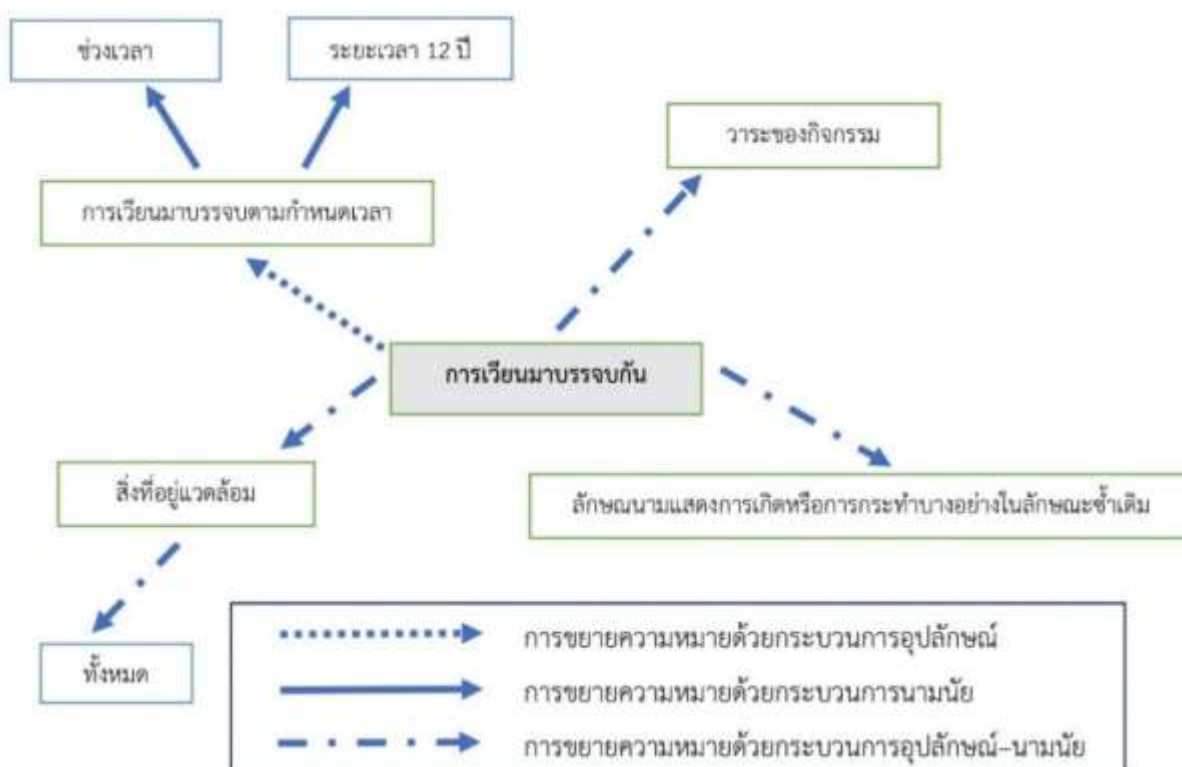
คำ “รอบ” ในความหมาย “ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเดิม” นี้ เป็นความหมายขยาย (extended meaning) ที่ขยายมาจากความหมายพื้นฐานคือ “การเวียนมาบรรจบ” ด้วยกระบวนการนามนัยก่อน คือการดึงความหมายของการเวียนจากจุดหนึ่งเพื่อกลับมาบรรจบ ณ จุดเดิม แล้วนำมาใช้ในความหมายใหม่และหน้าที่ใหม่ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์ คือคำลักษณะนามที่นำไปใช้แสดงลักษณะบางอย่างที่วนกลับมาอยู่จุดเดิม เหมือนดังการกระทำซ้ำเดิม โดยนำมาใช้กับทั้งการกระทำ และความ เป็นไปของเวลา

ตัวอย่าง 14 แพรไปเจอญี่ปุ่น แพรอายุไปเลยเขาจะพูดเรื่องเดิมประมาณหลาย ๆ รอบ ภายใน 1 อาทิตย์

ตัวอย่าง 15 คุณพี่แกล่เล่นอีกหลายรอบจนพวกเราทนไม่ไหว

จากตัวอย่าง 14 จะเห็นได้ว่า คำ “รอบ” นำมาใช้เป็นคำลักษณะนามแสดงการกระทำ คือ “พูดเรื่องเดิม” ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำ “รอบ” ปรากฏร่วมกับคำ “หลาย ๆ” แสดงปริมาณของการเกิดพฤติกรรมเดิมซ้ำหลายครั้ง เช่นเดียวกันกับตัวอย่าง 15 ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำ “รอบ” เป็นคำลักษณะนามแสดงให้เห็นว่าการกระทำคือการ “เล่น” นั้นเกิดขึ้นซ้ำ ๆ หลายครั้ง จึงปรากฏกับคำแสดงจำนวน “หลาย” นั่นเอง

จากความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่าง ๆ ของคำ “รอบ” ในภาษาไทยทั้ง 8 ความหมาย อันได้แก่ การเวียนมาบรรจบ การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา ช่วงเวลา ระยะเวลา 12 ปี วาระของกิจกรรม สิ่งที่อยู่แวดล้อม ทั้งหมด และลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเดิม ดังสามารถแสดงให้เห็นเป็นภาพแสดงความสัมพันธ์และกระบวนการขยายความหมายของคำ “รอบ” ได้ดังนี้

ภาพแสดงความสัมพันธ์และกระบวนการขยายความหมายของคำ “รอบ”

จากภาพแสดงความสัมพันธ์และกระบวนการขยายความหมายของคำ “รอบ” นี้จะเห็นได้ว่า ความหมายพื้นฐาน (basic meaning) ของคำ “รอบ” คือ “การเวียนมาบรรจบกัน” และผ่านกระบวนการขยายความหมายออกมาเป็น ความหมายขยาย (extended meaning) ต่าง ๆ ด้วยกระบวนการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เกิดเป็นความหมายขยาย (extended meaning) จากความหมายพื้นฐานความหมายแรก คือ “การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา” ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์ ซึ่งความหมายขยายนี้มีการขยายความหมายต่อไปอีก 2 ความหมาย ได้แก่ ความหมาย “ช่วงเวลา” และ “ระยะเวลา 12 ปี” ด้วยกระบวนการนามนัย ความหมายที่ 2 ที่ขยายจากความหมายพื้นฐาน คือ “วาระของกิจกรรม” โดยขยายความหมายด้วยกระบวนการอุปลักษณ์-นามนัย ความหมายขยายที่ 3 ที่ขยายจากความหมายพื้นฐาน คือ “สิ่งที่อยู่แวดล้อม” โดยขยายด้วยกระบวนการอุปลักษณ์-นามนัย ซึ่งความหมายนี้การขยายความหมายต่อไปอีก 1 ความหมายด้วยกระบวนการอุปลักษณ์-นามนัย คือ “ทั้งหมด” และความหมายขยายสุดท้ายที่ขยายจากความหมายพื้นฐาน คือ “ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม” ขยายด้วยกระบวนการ อุปลักษณ์-นามนัย

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคำ “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบันจากข้อมูลภาษาเขียน จากฐานข้อมูล TNC: THAI NATIONAL CORPUS (Third Edition) ในพระราชบัญญัติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดช่วงเวลาการเผยแพร่ช่วง พ.ศ.2551 - 2560 จำนวน 250 ตัวอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างความหมายต่าง ๆ ของคำ “รอบ” ในภาษาไทย ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

คำหลายความหมาย “รอบ” ในภาษาไทยพบว่า คำ “รอบ” มี 8 ความหมาย ได้แก่ การเวียนมาบรรจบ การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา ช่วงเวลา ระยะเวลา 12 ปี วาระของกิจกรรม สิ่งที่อยู่แวดล้อม ทั้งหมด และลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม โดยแต่ละความหมายมีลักษณะโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แตกต่างกันออกไป และความหมายต่าง ๆ นั้นมีความสัมพันธ์กัน โดยผ่านกระบวนการขยายความหมายหลัก 3 กระบวนการที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณะ กระบวนการนามนัย และกระบวนการอุปลักษณะ-นามนัย

ความหมายของคำ “รอบ” ที่ 1 เป็นความหมายพื้นฐาน (basic meaning) คือ “การเวียนมาบรรจบกัน” ผ่านกระบวนการขยายความหมายออกมาเป็น ความหมายขยาย (extended meaning) ต่าง ๆ ด้วยกระบวนการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เกิดเป็นความหมายที่ 2 ที่ขยายความหมายจากความหมายพื้นฐาน คือ “การเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลา” ด้วยกระบวนการอุปลักษณะ โดยนำคำ “รอบ” มาใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ คือกำหนดเวลาหรือระยะเวลา ความหมายขยายนี้มีการขยายความหมายต่อไปอีก 2 ความหมาย ได้แก่ ความหมายที่ 3 คือ “ช่วงเวลา” ด้วยกระบวนการนามนัย โดยดึงความหมายของการที่มีเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง มาใช้แสดงการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ในระยะเวลาที่ได้รับ การจัดแบ่งเป็นช่วง หรือเป็นตอน และความหมายที่ 4 คือ “ระยะเวลา 12 ปี” ด้วยกระบวนการนามนัย โดยดึงความหมายของการเวียนมาบรรจบตามกำหนดเวลามาใช้แสดงการบรรจบของเวลา 12 ปี ตามปีนักษัตร ความหมายที่ 5 เป็นความหมายที่ขยายมาจากความหมายพื้นฐาน คือ “วาระของกิจกรรม” ขยายด้วยกระบวนการอุปลักษณะ-นามนัย โดยผ่านกระบวนการนามนัยก่อน คือการดึงการเวียนมาบรรจบ ที่แสดงให้เห็นว่ามีสิ่งใดเกิดซ้ำเติมเหมือนการเวียนมายังจุดเดิม แล้วขยายความหมายด้วยกระบวนการอุปลักษณะ โดยใช้กับวาระของการมีหรือการจัดกิจกรรม การแสดง หรือการแข่งขันต่าง ๆ ความหมายขยายที่ 6 ขยายความหมายจากความหมายพื้นฐาน คือ “สิ่งที่อยู่แวดล้อม” ด้วยกระบวนการอุปลักษณะ-นามนัย โดยผ่านกระบวนการนามนัยก่อน คือการดึงความหมายของการเวียนมาบรรจบที่มีสิ่งหนึ่งเป็นศูนย์กลาง และมีอีกสิ่งอื่นอยู่รายล้อม แล้วขยายความหมายด้วยกระบวนการอุปลักษณะ โดยนำมาใช้ในบริบทที่กว้างขึ้นคือสิ่งที่อยู่แวดล้อมนั้นเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ ซึ่งความหมายขยายที่ 6 นี้ ขยายความหมายต่อไปอีก 1 ความหมายด้วยกระบวนการอุปลักษณะ-นามนัย คือ ความหมายที่ 7 “ทั้งหมด” โดยขยายด้วยกระบวนการนามนัยก่อน ด้วยการดึงความหมายของการมีสิ่งอื่นอยู่แวดล้อม ที่มีการครอบคลุมพื้นที่บริเวณนั้นโดยรอบ แล้วขยายความหมายด้วยกระบวนการอุปลักษณะแสดงการเปรียบเทียบเหมือนการครอบครองพื้นที่หรือ อาณาบริเวณโดยทั่วทั้งหมด และความหมายที่ 8 ขยายจากความหมายพื้นฐาน คือ “ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม” ขยายด้วยกระบวนการอุปลักษณะ-นามนัย โดยขยายความหมายด้วย

กระบวนการนามนัยก่อน คือการดึงความหมายของการเขียนจากจุดหนึ่งเพื่อกลับมาบรรจุ ณ จุดเดิม แล้วนำมาใช้ในความหมายใหม่และหน้าที่ใหม่ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์ คือคำลักษณนามที่นำไปใช้แสดงลักษณะบางอย่างที่วนกลับมาอยู่จุดเดิม เหมือนดังการกระทำซ้ำเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคำหลายความหมายของคำ “รอบ” ผลการศึกษาพบว่าคำ “รอบ” มีมากกว่าความหมายที่ปรากฏตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2556) ที่ระบุไว้ 4 ความหมาย ได้แก่ 1) การบรรจุถึงกัน, การเวียนไปบรรจุถึงกัน 2) ช่วง, วาระ 3) ลักษณะนามเรียกลักษณะที่มาบรรจุกัน และ 4) อาการที่เวียนมาบรรจุกัน โดยผลการศึกษาคำ “รอบ” พบทั้งสิ้น 8 ความหมาย ได้แก่ 1) การเวียนมาบรรจุ 2) การเวียนมาบรรจุตามกำหนดเวลา 3) ช่วงเวลา 4) ระยะเวลา 12 ปี 5) วาระของกิจกรรม 6) สิ่งที่อยู่แวดล้อม 7) ทั้งหมด และ 8) ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเดิม เนื่องจากคำหลายความหมายนี้หากปรับการใช้ที่แตกต่างหลากหลายก็จะทำให้พบความหมายที่มากขึ้นตามบริบทของการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์น เทย์เลอร์ (Taylor, 1995 อ้างถึงใน รุ่งทิพย์ รัตนภาณุศร, 2549) ที่ได้กล่าวถึงคำหลายความหมายไว้ว่า ความหมายต่าง ๆ ของคำจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเสมอ และสอดคล้องกับ Evan and Green (2006) ที่อธิบายว่า คำหลายความหมายเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่มีลักษณะของการที่หน่วยคำหนึ่งมีการขยายความหมายเป็นความหมายต่าง ๆ หลายความหมาย

การขยายความหมายของคำ “รอบ” เป็น 8 ความหมายเกิดจากการผ่านกระบวนการขยายความหมายหลัก 3 กระบวนการที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ กระบวนการอุปลักษณ์ ซึ่งคำ “รอบ” ที่ใช้กระบวนการนี้จะมีความหมาย “การเวียนมาบรรจุกันตามกำหนดเวลา” โดยนำเวลาซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือจับต้องไม่ได้มาทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Lakoff and Johnson (1980) ที่เสนอแนวคิดอุปลักษณ์ว่าเป็นภาษาในเชิงเปรียบเทียบที่มนุษย์ใช้กันในชีวิตประจำวัน โดยมนุษย์จะเรียนรู้สิ่งที่ป็นนามธรรมผ่านสิ่งที่ป็นรูปธรรมมากกว่าเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรมนั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2560: 278 อ้างถึงใน โสมรวิ สมเพชร, 2563) ที่กล่าวว่า คำพูดที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้ความหมายชัดเจน หรือ ให้เกิดภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

ต่อมาเป็นกระบวนการนามนัย ซึ่ง คำ “รอบ” มีความหมายขยายโดยใช้กระบวนการนี้ 2 ความหมาย ความหมายแรกคือ “ช่วงเวลา” เกิดจากการดึงความหมายที่มีเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น มาใช้แสดงการเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ในระยะเวลาที่มีการแบ่งเป็นช่วง หรือตอน และความหมายที่สองคือ “ระยะเวลา 12 ปี” ที่ดึงความหมายการเวียนมาบรรจุตามกำหนดเวลามาใช้แสดงการบรรจุของเวลา 12 ปีตามนักษัตร จะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งเพื่ออ้างถึงสิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน หรืออยู่ในแวดวงเดียวกัน สอดคล้องกับกระบวนการนามนัยที่ Ungerer and Schmid (1996) กล่าวไว้ว่า เกิดจากการการนำความหมายของคำใช้ในเชิงเปรียบเทียบ โดยจะเชื่อมโยงความหมายหนึ่งไปยังอีกวงความหมายหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ในแวดวงเดียวกัน หรือที่ Lakoff and Johnson (1980) กล่าวไว้ว่ากระบวนการนามนัยเป็น PART FOR WHOLE หรือ ส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด

สุดท้ายกระบวนการอุปลักษณ์ – นามนัย ปรากฏความหมายขยายจากความหมายพื้นฐาน 4 ความหมาย คือ “วาระของกิจกรรม” “สิ่งที่อยู่แวดล้อม” “ทั้งหมด” และ “ลักษณะนามแสดงการเกิดหรือการกระทำบางอย่างในลักษณะซ้ำเติม” ความหมายทั้งหมดนี้จะใช้กระบวนการนามนัยที่เชื่อมโยงความหมายที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หรืออยู่ในแวดวงเดียวกัน จากนั้นจะใช้กระบวนการอุปลักษณ์ ที่ขยายความหมายออกไปจากเดิม สอดคล้องกับที่สิริมาศ มาศพงศ์ (2557: 164) กล่าวว่า กลไกนามนัยทำให้ความหมายแฝงกลายเป็นความหมายหลัก แล้วจึงเกิดกลไกอุปลักษณ์ขยายความหมายต่างวงความหมายกันไป

การศึกษาความหมายของคำว่า “รอบ” ในภาษาไทยปัจจุบันนี้ นอกจากศึกษาเรื่องความหมายยังสามารถศึกษาเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ การศึกษาเชิงประวัติ เป็นต้น และยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคำหลายความหมายคำอื่น ๆ ในภาษาไทยได้

บรรณานุกรม

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่งทิพย์ รัตนานุสร. (2549). การขยายความหมายของคำกริยาแสดงการรับรู้ด้วยตาในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริมาศ มาศพงศ์. (2557). ภาพ รส กลิ่น เสียง: การศึกษาเชิงประวัติของคาบอภัสสะ. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย, 31(1), 146-173.
- โสธรวี สมเพชร. (2563). การขยายความหมายของคำว่า “กัด” ในภาษาไทย: การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย, 37 ฉบับที่ 2 (2020): กรกฎาคม – ธันวาคม 2563, 1-36.
- Evans, V., & Green, M. (2006). Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). Metaphors we live by. Chicago; London: The University of Chicago Press.
- Ungerer, F., & Schmid, H.-J. (1996). An introduction to cognitive linguistics. New York: Longman.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี

สุนันทา สายสร้าง

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : 33sununta@gmail.com

สมชาย เทพแสง

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : somchai17@hotmail.com

เสาวภาคย์ แหลมเพชร

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : lampetch2@gmail.com

Received: February 12, 2023 Revised: March 20, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี และศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 370 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่ง โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น โดยผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 96.22 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเท่ากับ .820 และค่าความเชื่อมั่นของการบริหารเชิงกลยุทธ์เท่ากับ .926 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Transformational Leadership Affecting Strategic Management of School Administrators under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office

Sununta Saisalang

Graduate Student of Master of Education, Krirk University

Email : 33sununta@gmail.com

Somchai Thepsaeng, Ed.D.

Thesis Advisor in Educational Administration Faculty of Liberal Arts, Krirk University

Email : somchai17@hotmail.com

Saowaphark Lampetch, Ed.D.

Thesis Co-Advisor in Educational Administration Faculty of Liberal Arts, Krirk University

Email : lampetch2@gmail.com

Abstracts

The purposes of this research were to study the level of transformational leadership of School Administrators under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office; study the level of strategic management of school administrators under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office; study the relationship between transformational leadership and strategic management of school administrators under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office; and to study transformational leadership affecting strategic management of school administrators under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office. The samples consisted of 370 teachers under the Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office, Year 2022 by Krejcie and Morgan (1970: 608). The stratified random sampling was done by using school size as strata. The researcher was able to collect 356 questionnaires which represent 96.22 percent. The instruments used for data collection were 5 point-rating scale questionnaires. The index of Item-Objective Congruence (IOC) was valued since 0.60-1.00. The reliability of transformational leadership was .820 and the reliability of strategic management was .926. The data analysis was done by mean, standard deviation, Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression.

Keywords: Transformational leadership, Strategic Management, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่านักเรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนั้นในการเร่งรัดการทำงานภาพรวมกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม และผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564: 1)

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการบริหารงานเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความสลับซับซ้อน สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน และมีทิศทางที่ไม่แน่นอน ทำให้ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรต้องมีข้อมูลและความเข้าใจต่อเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถประเมินผลกระทบ เพื่อกำหนดเป้าหมาย ทิศทางและนำพาองค์กรไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารที่ขาดหลักการและความสามารถเชิงกลยุทธ์ในการบริหาร ย่อมทำได้แค่เพียงบริหารงานวันต่อวัน พยายามรักษาสถานะให้ดำเนินงานโดยไม่เปลี่ยนแปลงอะไรมาก ใช้ความรู้และ ประสบการณ์เดิม ๆ ในการทำงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามความเคยชินแต่ถ้าสถานการณ์พลิกผัน อย่างรุนแรงแตกต่างจากที่เคยเป็นมาในอดีตมาก ก็อาจตัดสินใจอย่างผิดพลาดล่าช้า หรือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงขององค์กรซึ่งอาจก่อให้เกิดความสูญเสียแก่องค์กรจนยากจะแก้ไขให้กลับมาเป็นปกติเช่นเดิมได้ (ชลธิชา ร่มโพธิ์รี, 2561: 6) หัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษา คือ ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารงานได้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) โดยให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อรวบรวมกำหนดกลยุทธ์ได้ตรงตามความต้องการตามภารกิจบทบาทและความพึงพอใจของผู้รับบริการ และให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม ในเชิงโอกาสและอุปสรรคที่เปลี่ยนแปลงไปกับศักยภาพที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของหน่วยงาน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis ซึ่งจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในมีจุดอ่อน (Weaknesses) ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้าง (Structure : S1) พบว่า การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ปริมาณงานตามโครงสร้างไม่สอดคล้องกับกรอบอัตรากำลัง 2) ด้านกลยุทธ์หน่วยงาน (Strategy : S2) พบว่า โครงการที่ดำเนินการไม่ได้เกิดจากความต้องการของสภาพปัจจุบันปัญหาทุกกรณี เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ เวลา จำนวนกลุ่มเป้าหมาย การขับเคลื่อนนโยบายและกลยุทธ์ด้านคุณภาพและโอกาสทางการศึกษาสู่การปฏิบัติยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย 3) ด้านระบบในการดำเนินงานของหน่วยงาน (System : S3) พบว่า บุคลากรส่วนหนึ่งไม่ปฏิบัติงานตามระบบการดำเนินงานที่วางไว้ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมบางส่วนไม่สามารถส่งได้ตามกำหนดระยะเวลาเนื่องจากขาดความร่วมมือ

ของบุคลากรที่รับผิดชอบ ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากขาดการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ระบบการเงินบัญชีและพัสดุ ไม่เป็นไปตามกำหนดเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามเป้าหมายและไม่มีแผนรองรับการดำเนินงาน 4) ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style : S4) พบว่า ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องในบางภารกิจ 5) ด้านบุคลากรและสมาชิกในหน่วยงาน (Staff : S5) พบว่า ขาดแคลนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกรอบอัตรากำลัง บุคลากรที่ปฏิบัติงานบางส่วนไม่ตรงกับภาระงานที่รับผิดชอบ บุคลากรขาดการพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน และขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ 6) ด้านทักษะความรู้ ความสามารถของหน่วยงาน (Skills : S6) พบว่า บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานทดแทนกันส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการบริการ 7) ด้านค่านิยมร่วมกันของสมาชิกในหน่วยงาน (Shared Value : S7) พบว่า บุคลากรยังขาดการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนค่านิยมและปณิธานองค์กรให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี, 2564: 24-27)

เนื่องจากสถานศึกษาต่าง ๆ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ผู้บริหารควรตระหนักถึงวิธีการบริหารงานที่ต้องปรับตัว เปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ การบริหารเชิงกลยุทธ์ได้กลายเป็นหัวใจสำคัญต่อการบริหารสมัยใหม่ในการบริหารโรงเรียน ชลธิชา ร่มโพธิ์รี (2561: 3-4) กล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษา คือตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านที่มีความคิดเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาส่วนหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต (2561: 10) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ถึง การช่วยในการกำหนดทิศทาง การดำเนินงานขององค์กร ทำให้องค์กรมีกรอบและทิศทาง การดำเนินงานที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้บริหารทุกระดับมีการตัดสินใจที่ดี สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตลอดจนช่วยบริหารความเสี่ยงสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรในการรับมือกับสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันภายในองค์กร เพื่อสร้างประสิทธิภาพความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันขององค์กร และปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ได้เห็นความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์มากขึ้นจึงมีการเพิ่มบทบาทของการจัดการเชิงกลยุทธ์ ให้แก่องค์กรเพื่อสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันและเพื่อรักษาความมั่นคงและอยู่รอดของ องค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดของ Bell (2004: 33-36) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นรูปแบบการบริหารที่ช่วยให้องค์กรพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ช่วยวิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเป็นประเด็นสำคัญช่วยให้องค์กรรับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของตนเองมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลง มีการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานสู่มิติใหม่ของการปฏิรูปองค์กร ทำให้ผู้บริหารต้องเน้นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและตระหนักถึงสภาพแวดล้อมมากขึ้น การบริหารเชิงกลยุทธ์จะปลูกฝังนิสัยการใช้ความคิดและการมองอนาคตแก่ผู้บริหาร รวมทั้งช่วยลดการต่อต้านในสิ่งที่บุคลากรไม่เข้าใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะยอมรับการตัดสินใจ เมื่อเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอยู่อย่างจำกัดและในทางเลือกที่จะเป็นไปได้

นอกจากนี้ Wheelen, Hanger, Hoffman & Bamford (2015: 44-46) กล่าวถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์ ว่าเป็นแนวทางในการนำความสำเร็จสู่การบริหารงานขององค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ยังให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานในระยะยาวและความยั่งยืนของความสำเร็จขององค์กร ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ยาก หลายองค์กรสามารถดำเนินงานให้สำเร็จได้เพียงในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น และมีเพียงส่วนน้อยที่สามารถทำให้องค์กรเกิดความยั่งยืนได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาหรือวางแผนการดำเนินงานขององค์กรในอนาคตหรือวางแผนการล่วงหน้า เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น การบริหารเชิงกลยุทธ์จะประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21

เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์ และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด อังกูร เถาว์ลย์ (2562: 24-25) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยผ่านเครือข่ายบุคคลและบทบาทหน้าที่ขององค์กร ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการริเริ่มโครงสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mushinsky (1997: 64) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและสมมติฐานของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ ที่สำคัญขององค์กรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม Hill & Mcshane (2008: 416-417) ได้ให้ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นพฤติกรรมของผู้กระทำการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์และองค์กรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่ผลักดันทิศทางการกลยุทธ์ใหม่ และเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินงานซึ่งให้ความสำคัญต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีทักษะในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุผล สามารถจูงใจให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กรไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ สามารถเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรได้ จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ให้สามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยมีขอบเขตการวิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การบริหารเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 5) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ประกอบด้วย 26 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,390 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 370 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารเชิงกลยุทธ์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และนำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ได้แก่ 1) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ และ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ความเห็นชอบตรวจสอบ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้วิธีหาค่า Index of item objective congruency (IOC) ผลจากการวิเคราะห์ค่า IOC พบว่ามีค่าตั้งแต่ 0.60 -1.00 จากนั้นจัดทำแบบสอบถาม เพื่อใช้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง จนแบบสอบถามมีความเหมาะสมและมีความสมบูรณ์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach (1990: 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเท่ากับ .820 และค่าความเชื่อมั่นของการบริหารเชิงกลยุทธ์เท่ากับ .926 จึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย

1.1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรีโดยรวม และรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.10	0.51	มาก	3
2	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.32	0.53	มาก	1
3	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.95	0.54	มาก	4
4	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.13	0.51	มาก	2
	รวม	4.13	0.46	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, SD = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

บันดาลใจ ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.53$) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.51$) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.51$) และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.54$)

1.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยรวม และรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร	3.97	0.54	มาก	4
2	การกำหนดทิศทางขององค์กร	4.04	0.56	มาก	3
3	การกำหนดกลยุทธ์	3.90	0.74	มาก	5
4	การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.18	0.59	มาก	1
5	การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.08	0.51	มาก	2
	รวม	4.03	0.55	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.59$) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.51$) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.56$) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.54$) และด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.74$)

1.3 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Collinearity Statistics		
	B	Std. Error	Beta	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	-.060	.092		-.658	.511		
X2	.053	.025	.050	2.099	.036*	.587	1.703
X3	.667	.037	.657	17.803	.000*	.248	4.029
X4	.298	.043	.276	6.942	.000*	.214	4.683
Durbin-Watson	1.193						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้านคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X2) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X3) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X4) ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -.060 + .053 (X_2) + .667 (X_3) + .298 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_Y = .050Z_{X_2} + .657Z_{X_3} + .276Z_{X_4}$$

การสรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญมาอภิปรายโดยรวมและรายด้านดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย

เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารในฐานะผู้นำ จะต้องนำพาองค์กรฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาในทุกด้าน สร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน ขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยผู้บริหารที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงแสดงพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกต่อบุคลากร ในการสร้างความร่วมมือ สร้างแรงจูงใจ จนส่งผลให้บุคลากรรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อกระตุ้น พฤติกรรมของบุคลากร ให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าที่มีอยู่ ส่งผลให้สถานศึกษา มีการพัฒนา ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขุม จูสนิท (2560: 52-54) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษามีการปฏิบัติโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนงค์ แดง น้อย (2561: 74-76) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบางสะพาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านการ กำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร และด้านการกำหนดกลยุทธ์ ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานยุคใหม่ขององค์กรบนรากฐาน ทางการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และแสวงหาโอกาสและอุปสรรคจาก การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก มีการพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จด้วยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร เน้นมุมมองการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ได้เปรียบการแข่งขัน อีกทั้งช่วยยกระดับองค์กรให้มีคุณภาพ ทำให้องค์กรได้รับการยอมรับเชื่อถือจากชุมชนและบุคลากรโดยทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ เหมหา (2556: 77-79) ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัด สุพรรณบุรีสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารเชิงกล ยุทธ์การบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา โดยรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .906 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงจะมีความสามารถในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่าเป็นผู้มี วิสัยทัศน์กว้างไกลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล มีการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับองค์กรสอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุผล สามารถจูงใจให้ บุคลากรทำงานด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ

สอดคล้องกับผลวิจัยของ วิมลพรรณ ช่างคิด (2560: 20) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ช่วยให้ผู้บริหารมีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของภารดี อนันต์นาวิ (2557: 23-34) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลวิจัยของ Hill & Mcshane (2008: 416-417) กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่ผลักดันทิศทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ และเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ความสำคัญต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้านคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีพฤติกรรมในการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทำงานอย่างทุ่มเทเสียสละ โดยเน้นการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนกลยุทธ์เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ขณะเดียวกันมีทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร กระตุ้นให้บุคลากรสามารถคิดกลยุทธ์ต่างๆ มาใช้ในการทำงาน กระตุ้นให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์หาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อการแก้ปัญหาในการทำงาน รวมทั้งสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์เกิดประสิทธิภาพ ที่สำคัญช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพรวมของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรมีทิศทางที่ชัดเจนไม่ก่อให้เกิดความสับสนหรือความขัดแย้งในการทำงานทำให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์งค์ รักษาสิน, ลินดา นาคไพบร และสายฝน เสกขุนทด (2564: 31-47) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z/Y = .305 (X1) + .419 (X3) + .266 (X4) + .111 (X2)$ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา เจตน์จำนง (2564:บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สอดคล้องกับผลวิจัยของ Gittens (2009: 32) ศึกษาเรื่องความเข้าใจในการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหัวหน้าภาควิชาด้านวิชาการในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของรัฐเวอร์จิเนีย ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างแรงบันดาลใจโดยผู้บริหารสถานศึกษาให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 ควรส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญาโดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 1.3 ควรส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจในความแตกต่างของบุคลากร ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกว่ามีคุณค่า
- 1.4 ควรส่งเสริมการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร โดยใช้การจัดการความรู้เพื่อจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน
- 1.5 ควรส่งเสริมการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดทิศทางขององค์กรโดยผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานของบุคลากร
- 1.6 ควรส่งเสริมการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดกลยุทธ์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์
- 1.7 ควรส่งเสริมการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากร
- 1.8 ควรส่งเสริมการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาประเมินความก้าวหน้าของแผนงานและโครงการอย่างต่อเนื่อง
- 1.9 ผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถนำผลวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปจัดการฝึกอบรมสัมมนาให้ครูมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จ
- 1.10 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี สามารถนำผลวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปจัดการฝึกอบรมสัมมนาแก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนต่างๆ ให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือสามารถนำไปกำหนดเป็นมาตรฐานการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างในแต่ละจังหวัด
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมด้านตัวแปรอื่นๆ ในรูปแบบงานวิจัยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เช่นภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น
- 2.4 ควรทำวิจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบงานวิจัยต่างๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของ
กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/backend/wpcontent/uploads/2020/11/%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%992564.pdf>
- ชลธิชา ร่มโพธิ์รี. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์รักษ์ รักษาสิน, ลินดา นาคโพรย และสายฝน เสกขุนทด. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 4(4), 31-47.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 3. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 10(1), 23-34.
- ล้านนา มาปลูก. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
- วิมลพรรณ ช่างคิด. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุขุม จุสนิธ. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี. (2564). แผนการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สืบค้นจาก <https://www.sesao8.go.th/sesao/o10.php>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กปี 2551 – 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิชาติ เหมพา. (2556). การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร สถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- อรอนงค์ แดงนุ้ย. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อังกูร เถาว์ลย์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Bell, Les. (2004). Strategic Planning in Primary Schools: A Tale of No Significance, Management in Education. 18 (4), 33-36.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers
- Hill Charles W.L. & Mcshane, Steven Lattimore. (2008). Principles of management (1st ed.). New York: McGraw-Hill
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 10(3), 607-610.
- Muchinsky, P.M. (1997). Psychology Applied to Work An Introductions to Industrial and Organizational Psychology (5th ed.). California: Brooks/Cole.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สำนวน คุณพล

โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

อีเมล: Sumnuankun@satit.pim.ac.th

Received: November 1, 2022 Revised: April 3, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน และ (2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยมีการดำเนินการในปีการศึกษา 2564 กลุ่มประชากรซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า (1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน การพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

Game Based Learning to Development of Achievement in Mathematics Learning of Mathayomsuksa 1 Students

Sumnuan Kunpol

Panyapiwat Institute of Management Demonstration School

E-mail: Sumnuankun@satit.pim.ac.th

Abstracts

The objectives of this research were to develop achievement in mathematics instructional process by using game based learning of mathayomsuksa 1 students and study attitude about the learning process. This study was conducted in academic year 2021. The population was 205 mathayomsuksa 1 students at the Panyapiwat Institute of Management Demonstration School. The research instruments used this study were (1) lesson plans in mathematics using game based learning, (2) mathematics learning achievement test, and (3) a student attitude questionnaire. The obtained data were analyzed by using mean, standard deviation, and t-test.

The results of the study were as follows: (1) after using game based learning students had achievement in mathematics learning was statistically higher than 70% with statistically significant at the .05 level; and (2) the students' average score of their attitude with the learning process was at the highest level.

Keywords: Game Based Learning, Development, Achievement in Mathematics Learning,

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน สิ่งหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยคือ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อันเป็นศาสตร์แขนงที่สำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีความล้ำสมัย หากสังเกต จะพบว่าประเทศที่มีความเจริญ และสามารถผลิตเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ ประชากรของประเทศนั้นๆ ต้องมีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) การประเมิน PISA จะทำต่อเนื่องทุกๆ 3 ปี โดยประเมินสมรรถนะการใช้ความรู้และทักษะที่เรียนกว่า “การรู้เรื่อง” (Literacy) ในสาม ด้าน และหนึ่งในนั้นคือการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) โดยผลของการประเมินความรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2561 พบว่า ประเทศที่ได้คะแนนในวิชาคณิตศาสตร์สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน สิงคโปร์ มาเก๊า ฮองกง และจีนไทเป ตามลำดับ ส่วนประเทศไทย ได้คะแนน 419 คะแนน ซึ่งมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งคะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ คือ 489 คะแนน โดยการประเมิน PISA เป็นตัวชี้บอกคุณภาพการศึกษา รวมทั้งบุคลากรในประเทศ และยังถูกใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความน่าลงทุนของประเทศอีกด้วย (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564)

นอกเหนือจากการทดสอบจากการใช้ข้อสอบมาตรฐานจากนานาชาติแล้ว ประเทศไทยโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า “สทศ.” ได้จัดการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2563 ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 มีคะแนนวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยระดับประเทศ 25.46 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) โดยเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสอบจะเป็นความรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการทดสอบความรู้ ครูมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ดี ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถที่จะใช้ในการทดสอบในทุกๆ ระดับ

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน ไปพร้อมๆ กับการได้รับความรู้ โดยสอดแทรกเนื้อหาไว้ในเกมและให้นักเรียนลงมือเล่นเกมโดยที่นักเรียนจะได้รับความรู้ต่างๆ ผ่านการเล่นเกม อีกทั้ง เกมยังเป็นสื่อในการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าทั้งระดับความจำ และความเข้าใจ และด้วยรูปแบบของเกม นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ku and Others (2014) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองต่อการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับน้อยนั้น เมื่อได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกมพบว่า หลังการเรียนนักเรียนมีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองต่อการเรียนคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น รวมถึงความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้นด้วย

ด้วยผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ของโรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการวัดและการประเมินผลในระดับชาติ และนานาชาติผู้วิจัยจึงได้เลือกการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่มีลักษณะยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนได้ลง

มือปฏิบัติจริง ด้วยความสนุกสนาน ด้วยเหตุและผลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

วิธีการศึกษา

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวกันวัดผลหลัง (One-Shot Experimental Case Study)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	การวัดก่อนการทดลอง	การวัดหลังการทดลอง
E	-	X T

E คือ กลุ่มทดลอง

T คือ ค่าที่วัดได้หลังการทดลอง

X คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 205 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง พหุนาม เนื้อหาประกอบด้วย 1. พหุนามและสมบัติของพหุนาม 2. การบวกพหุนาม 3. การลบพหุนาม 4. การคูณพหุนาม และ 5. การหารพหุนาม

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการทดลองครั้งนี้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวม ใช้เวลา 8 คาบ ในช่วงเรียน ตั้งแต่วันที่ 3 กันยายน ถึง 1 ตุลาคม 2564

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขั้นตอนในการจัดทำดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ แล้วเลือกเนื้อหาในรายวิชาคณิตศาสตร์เสริมทักษะ 1 มาทดลองสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ได้เนื้อหาในรายวิชาคณิตศาสตร์เสริมทักษะ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 เรื่อง ใช้สอน 8 คาบเรียน คาบละ 50 นาที โดยแยกเป็นหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. พหุนามและสมบัติของพหุนาม	ใช้เวลาสอน 2 คาบ
2. การบวกพหุนาม	ใช้เวลาสอน 1 คาบ
3. การลบพหุนาม	ใช้เวลาสอน 1 คาบ
4. การคูณพหุนาม	ใช้เวลาสอน 2 คาบ
5. การหารพหุนาม	ใช้เวลาสอน 2 คาบ

2. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนโดยส่วนแรกประกอบด้วย

1) ผลการเรียนรู้ 2) ความคิดรวบยอดหลัก 3) สารการเรียนรู้ 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 8) การะงาน/ชิ้นงาน 9) ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ 10) การวัดและการประเมินผล และ 11) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ 8 คาบเรียน

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ กับความรู้ที่ต้องการวัด เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งการใช้ภาษาที่ถูกต้อง โดยใช้เทคนิค IOC (Index Item Objective Congruence) โดยได้ค่า IOC เท่ากับ 0.87

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา หนังสือเรียนและคู่มือครู

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก และแบบอัตนัย ชนิดเติมคำตอบ

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีลักษณะเป็นปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ และลักษณะคำถามเป็นแบบอัตนัย แบบเติมคำตอบ จำนวน 10 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 5 เรื่อง ได้แก่ พหุนามและสมบัติของพหุนาม จำนวน 4 ข้อ การบวกพหุนาม จำนวน 4 ข้อ การลบพหุนาม จำนวน 4 ข้อ การคูณพหุนาม จำนวน 4 ข้อ และการหารพหุนาม จำนวน 4 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนโดยตอบตัวเลือกถูกต้องตามเฉลยให้ 0.5 คะแนน ตอบตัวเลือกผิด ไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน ส่วนข้อสอบที่เป็นแบบอัตนัยตอบถูกต้องตามเฉลยให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 คำตอบให้ 0 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 15 คะแนน

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับคำตอบ ลักษณะการใช้คำถาม การเขียนตัวเลือกและตัวลวง รวมทั้งการใช้ภาษาที่ถูกต้อง นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และคำถาม (Index of Item Object Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่า IOC ของแต่ละรายข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

5. นำข้อคำถาม ตัวเลือก และคำตอบที่ไม่ชัดเจน รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์

6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน แล้วหาค่าความเที่ยงตรง โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 21 (K.R. 21) ได้ 0.81 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35 – 0.85 และค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.29 – 0.82 ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
 2. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนโดยมีส่วนประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 คือ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ
 3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับความรู้ที่ต้องการวัด รวมทั้งการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ใช้เทคนิค IOC (Index Item Objective Congruence) โดยได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00
 4. นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และสมบูรณ์
 5. ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คะแนนการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ (สมาลี จันทร์ชะลอ, 2542)
- การแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของจุดตัดเป็น 5 ระดับ (สมาลี จันทร์ชะลอ, 2542)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ครบ 8 คาบเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น

3. ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ที่ว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบค่าที (One-Sample T Test)

ผลการศึกษา

1. ผลคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ผลคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 15 คะแนน จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 84.39 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (N=205)

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนนักเรียน (คน)			$\bar{X}$	S.D.	t
	ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์				
		จำนวน	ร้อยละ			
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1	35	32	91.43	12.13	1.30	7.40*
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2	34	27	79.41	11.12	1.34	2.68*
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3	34	30	88.24	12.01	1.35	6.56*
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4	35	27	77.14	11.11	1.57	2.31*
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5	32	29	90.63	12.03	1.48	5.87*
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6	35	28	80.00	11.13	1.65	2.25*
รวม	205	173	84.39	11.58	1.51	10.52*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานหลังเรียน โดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายห้อง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 มีผู้สอบผ่านเกณฑ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.43 และมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 12.13, S.D. = 1.30) รองลงมาคือ นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1/5 มีผู้สอบผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 90.63 และมีคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสอง ($\bar{x} = 12.03$, S.D. = 1.48) และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 มีผู้สอบผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 88.24 และมีคะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับสาม ($\bar{x} = 12.01$, S.D. = 1.35) ตามลำดับ

2. ผลคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐาน

คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (N=205)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เกมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.87	0.33	มากที่สุด
2. เกมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.87	0.34	มากที่สุด
3. เกมมีรูปแบบที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.86	0.34	มากที่สุด
4. เกมมีความหลากหลาย	4.69	0.50	มากที่สุด
5. เกมมีความสนุกและน่าสนใจ	4.77	0.44	มากที่สุด
6. เกมกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้	4.90	0.31	มากที่สุด
7. เกมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน	4.89	0.33	มากที่สุด
8. เกมทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.91	0.29	มากที่สุด
9. ระยะเวลามีความเหมาะสม	4.64	0.48	มากที่สุด
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอน	4.85	0.35	มากที่สุด
รวม	4.83	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกมทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.29) รองลงมาคือ เกมกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.31) อันดับสามคือ เกมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.33) ส่วนข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ระยะเวลาเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.48)

การอภิปรายผลสรุป

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นอย่างนี้อาจเป็นเพราะ ในการจัดการเรียนรู้ทุกคาบเรียนจะมีการจัดให้นักเรียนได้เล่นเกมในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งเป็นเกมที่ใช้ทบทวนความรู้เดิมของคาบก่อนหน้า นอกจากนี้ยังมีเกมที่ให้นักเรียนเล่นในขั้นสอน และขั้นสรุปความรู้ โดยเกมที่ให้นักเรียนเล่นจะมีความท้าทาย มีทั้งการต้องแข่งขันกับตนเองและเพื่อร่วมชั้น จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ ลัดดาสวัสดิ์ และคณะ (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายมัธยม) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย สีท้าน้อย และคณะ (2561) ที่ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เงิน โดยการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เงิน โดยการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวคิด ของ Ralph T. Heimer (1997) ที่ว่าด้วย การนำเกมเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้กับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และสามารถจดจำได้ยาวนาน ทำให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งเกมเพื่อการเรียนรู้นี้มีส่วนช่วยในการจดจำและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้น

สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน มีนักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 84.39 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจากการสังเกต พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์มีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำคะแนนได้จากการเล่นเกมอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเต็มหรือมากกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนในแต่ละเกม นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวจะมีความพยายามเล่นเกมให้ได้คะแนนมากที่สุด และเข้ามาเล่นเกมมากกว่า 1 ครั้ง สำหรับเกมที่ให้เล่นเพื่อสรุปความรู้ รวมถึงนักเรียนมีความหมั่นฝึกฝนด้วยการทำแบบฝึกหัดอยู่เสมอ จึงทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนบางส่วนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.61 ของจำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยการจากสอบถาม พบว่า นักเรียนบางคนไม่มีความถนัดในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ รวมถึงนักเรียนไม่ชอบเกมบางเกมที่ผู้วิจัยมอบหมายให้ และที่สำคัญนักเรียนไม่ชอบใช้เวลาในห้องเรียนในการเล่นเกมที่ลักษณะเป็นวิชาการ จึงอาจเป็นผลทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เกมที่ผู้วิจัยใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นเกมมีรูปแบบเหมาะสมกับวัยของนักเรียน คือไม่มีความซับซ้อนมากนัก และเป็นเกมที่นักเรียนคุ้นเคย เช่น Kahoot! Wordwall Gamilab และ Blooket เป็นต้น และที่สำคัญข้อคำถามในเกมยังมีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ เกมยังทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขและเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จากเหตุผลข้างต้น จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาวัลย์ แยมครวญ และศุภกฤษฎี นิวัฒนากุล (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์จากการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ จิระประภา คำภาเกะ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับเกมคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด ของ Jean Dresden Grambs และ Robert M. Fitch (1970) ที่ว่าด้วยการนำเกมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น สามารถจูงใจผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถนำเกมไปใช้ในการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมาย เพราะเกมเป็นกิจกรรม ที่จัดสภาพแวดล้อมของผู้เรียนให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ และเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงอาจส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาในรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พหุนาม หากจะนำไปประยุกต์ใช้ควรคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน และลักษณะของรายวิชา
2. ผู้สอนที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจหลักในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นผู้ที่มีความรู้ในการใช้ระบบสารสนเทศ และแอปพลิเคชันด้านการศึกษา เช่น Kahoot! Wordwall Gamilab และ Blooket เป็นต้น
3. ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และศึกษาเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับผู้เรียน และจะต้องประเมินตามสภาพจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ควรคิดค้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน อันจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพัฒนาสูงขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิระประภา คำภาเกะ. (2563). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนาภรณ์ ลัดดาสวัสดิ์ และคณะ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ฝ่ายมัธยม). Journal of Roi Kaensarn Academi. 6(7). 344-355.
- ลดาวัลย์ แยมครวญ และศุภกฤษฎี นิวัฒนากุล. (2561). การเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์จากการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37(4). 154-167.
- วีระชัย สีทาน้อย และคณะ. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง เงิน โดยการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 11(1). 104-115.
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). รายงานจำนวนผู้เข้าสอบ ตามช่วงคะแนน O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2564 จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/ScoreRangeONETM3_2563.pdf.
- สมาลี จันทรชะลอ. (2542). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อส่งเสริม กรุงเทพฯ.
- Grambs JD., Carr JC. Fitch RM. (1970). Modern Methods in Secondary Education. 3 rd Edition. U.S. A.: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

- Heimer RT. (1997). *Strategies for Teaching Children Mathematics*. Washington D.C.: Addison – Wesley Publishing Company.
- Ku, O., Y. C. Sherry, H. W. Denise, C. C. L. Andrew, and C. Tak –Wai. (2014). The effects of game-based learning on mathematical confidence and performance: High ability vs. low ability. *Educational Technology & Society*. 17(3). 65-78.

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว

ปวรศา เลิศวิริยะประสิทธิ์, จุรีรัตน์ หนองหว่า

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

อีเมล: pawarisa@vru.ac.th

Received: January 20, 2023 Revised: April 27, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในสถานศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว จำนวน 400 คน โดยการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางตามสูตรของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า T-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการชี้แนะ อยู่ในระดับมาก และด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า เพศต่างกัน ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ส่วนสถานภาพ และจังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความคิดเห็น, ภาวะการนำ, สถานศึกษาขนาดเล็ก

The Opinion of Students towards the Leadership of Small School Administrators of Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province

Pawarisa Lertwiriyaprasith, Jureerat Nongwa

Faculty of Management Science. Valaya Alongkorn Rajabhat University

Under the Royal Patronage

E-mail: pawarisa@vru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the opinions of students towards the leadership of small school administrators. Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province, and 2) to compare the students' personal factors on the leadership of small school administrators. Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province This research is a survey research. The samples used in this research were 400 junior and senior high school students in small educational institutions in Pathum Thani Province and Sa Kaeo Provinces. The sample size was determined by opening tables according to the Krejcie & Morgan formula. Research is a questionnaire to test for content validity and confidence. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. and the T-test. The research findings were as follows: Pathum Thani Province and Sa Kaeo Province Overall all aspects at a high level when considering side by side Sorted from descending to the first 3 in order, it was found that the aspect of being a good role model. was at a high level, followed by guiding at the high level and creating consistency in the same way decision-making power distribution were at a high level, respectively and the results of comparing students' personal factors with leadership of small school administrators found that genders were different, opinions were not different in all aspects, and status and provinces where students were studying were different. There are different opinions on every aspect. Statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Opinions, Leadership, Small school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การยกระดับมาตรฐานของการศึกษาในประเทศไทยได้ถูกนำมาเป็นประเด็นเพื่อการพัฒนาการศึกษาในทุกยุคทุกสมัย ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง สร้างความเสมอภาคและให้ทุกคนได้มีโอกาสทางการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาสามารถต่อยอดในการสร้างงานและรายได้ และนำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศที่สำคัญ ในขณะเดียวกัน การดูแลและควบคุมการจัดการศึกษาจะต้องให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละขนาด ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งเป็นจุดเน้นประการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ในประเด็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดให้มีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยส่งเสริมโครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

จากจุดมุ่งเน้นดังกล่าวของสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนมากถึง 14,958 แห่งในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 50.56 (ครูบ้านนอก.คอม, 2565) ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่งเมื่อเทียบกับสถานศึกษาแต่ละขนาด อาจจะส่งผลให้เกิดความหลากหลายและไม่มีคุณภาพของการจัดการศึกษา ในปี พ.ศ. 2562 มีมติจากคณะรัฐมนตรีให้มีการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ลดภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ โดยให้มีการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งจะต้องเป็นโรงเรียนที่มีระยะห่างจากโรงเรียนในตำบลเดียวกันไม่เกิน 6 กิโลเมตร ไม่ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ครู ผู้อำนวยการ ประชาชน และชุมชน และสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันที่ยังมีนโยบายให้ควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณด้านบุคลากร และการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) จากสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กทั่วประเทศ รวมถึงสถานศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการจัดการศึกษาอยู่ และมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้การจัดการศึกษาไม่เกิดความเหลื่อมล้ำ แต่ทั้งนี้ก็ยังมีความเสี่ยงในพื้นที่ที่ยังพบปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะปัญหาด้านภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารไม่มีภาวะการนำอย่างมีประสิทธิภาพแล้วย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู บุคลากรในสถานศึกษา ประชาชน ผู้ปกครอง และรวมไปถึงนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลและสามารถสะท้อนความคิดเห็น

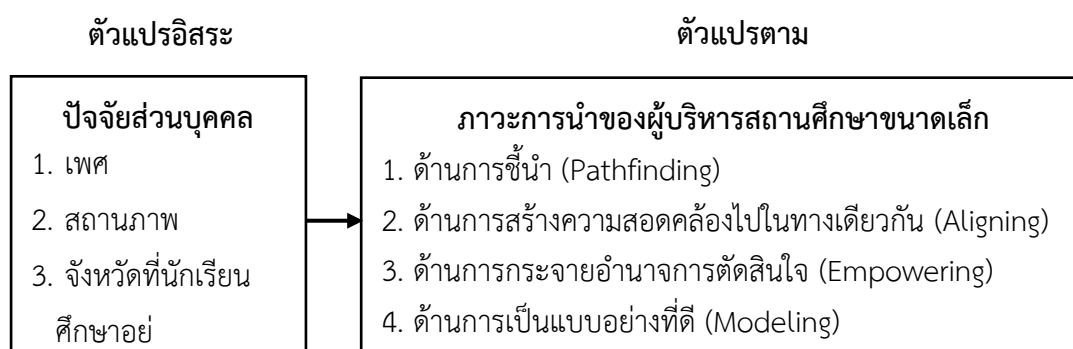

ของนักเรียนโดยตรง ซึ่งจะสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยใช้สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ซึ่งทั้ง 2 จังหวัด เป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการจัดการศึกษาอยู่ โดยมุ่งเน้นการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการชี้แนะ (Pathfinding) (2) ด้านการสร้างสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (Aligning) (3) ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) และ (4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 687 คน และจังหวัดสระแก้ว จำนวน 3,931 คน รวม 4,618 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางตามสูตรของ Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan, 1970) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจังหวัดปทุมธานี จำนวน 59 คน และจังหวัดสระแก้ว จำนวน 341 คน รวม 400 คน แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน จำแนกตามจังหวัด

ลำดับ	โรงเรียน	จังหวัด	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	โรงเรียนสุนทรโรเมตตาประชาสรรค์	ปทุมธานี	141	12
2	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา	ปทุมธานี	268	23
3	โรงเรียนชัยสิทธิवास	ปทุมธานี	278	24
รวม			687	59
4	โรงเรียนชัยม่วงวิทยา	สระแก้ว	243	21
5	โรงเรียนวังไพรวิทยาคม	สระแก้ว	256	22
6	โรงเรียนร่มเกล้าวัฒนานคร สระแก้ว รัชมิ่งคลาสิก	สระแก้ว	351	30
7	โรงเรียนคลองน้ำใสวิทยาการ	สระแก้ว	423	37
8	โรงเรียนวังหลังวิทยาคม	สระแก้ว	481	42
9	โรงเรียนท่าเกษมพิทยา	สระแก้ว	574	50
10	โรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม	สระแก้ว	767	66
11	โรงเรียนทัพราชวิทยา	สระแก้ว	836	73
รวมทั้งสิ้น			4,618	400

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) เพศ ประกอบด้วย (1.1) ชาย และ (1.2) หญิง 2) สถานภาพ ประกอบด้วย (2.1) มัธยมศึกษาตอนต้น และ (2.2) มัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) จังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่ ประกอบด้วย (3.1) จังหวัดปทุมธานี และ (3.2) จังหวัดสระแก้ว

3.2 ตัวแปรตาม คือ ภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การชี้แนะ 2) การสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน 3) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

4. เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล มีจำนวน 3 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ และจังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การชี้แนะ (Pathfinding) 2) การสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (Aligning) 3) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling) รวมข้อคำถาม จำนวน 51 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้สมบูรณ์และถูกต้อง โดยกำหนดค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแต่ละข้อคำถามที่มีค่า 0.60 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษาขนาดเล็ก ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครนายก จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงถึงค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลในพื้นที่จริงได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยมีหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียน และติดต่อขอรับแบบสอบถามกลับคืนมา ซึ่งสามารถรับแบบสอบถามกลับคืนมาได้ครบทุกฉบับ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ และจังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลความคิดเห็น

ของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้สถิติ Independent-Sample T Test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวน และร้อยละ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล		จังหวัดปทุมธานี		จังหวัดสระแก้ว		จำนวนรวม (ร้อยละ)
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ						
	ชาย	27	6.75	104	26.00	131 (32.75)
	หญิง	32	8.00	237	59.25	269 (67.25)
	รวม	59	14.75	341	85.25	400 (100.00)
สถานภาพ						
	มัธยมศึกษาตอนต้น	40	10.00	98	24.50	138 (34.50)
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	19	4.75	243	60.75	262 (65.50)
	รวม	59	14.75	341	85.25	400 (100.00)
จังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่		59	14.75	341	85.25	400 (100.00)
	รวม	59	100.00	341	100.00	400 (100.00)

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากที่สุด จำนวน 269 คน ร้อยละ 67.25 สถานภาพเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มากที่สุด จำนวน 262 คน ร้อยละ 65.50 และเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดสระแก้ว มากที่สุด จำนวน 341 คน ร้อยละ 85.25

2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการชี้แนะ 2) ด้านการสร้างความสะดวกคล่องไปมาทางเดียวกัน 3) ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า

2.1 ด้านการชี้แนะ พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.67) และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.18)

สรุปโดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ด้านการชี้แนะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการนำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.25) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการสร้างเครือข่าย พัฒนาภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์โรงเรียนต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.26) และผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการบริหารงานสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.26) ตามลำดับ

2.2 ด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.75) และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 1.20)

สรุปโดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ด้านการสร้าง ความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการบริหารงานสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความคาดหวัง ความต้องการ ของครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.26) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสาร สั่งการ ต่อครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจน ปราศจากการบิดเบือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.27) และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดขอบเขตอำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การทำงานมีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.23) ตามลำดับ

2.3 ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.75) และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 1.22)

สรุปโดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการวางแผนอัตรากำลังการจัดทำแผนการกำหนดตำแหน่งเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความก้าวหน้า หรือมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.26) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบอำนาจ หรือมอบหมายหน้าที่ที่สอดคล้องกับความสามารถของครู หรือบุคลากรทางสถานศึกษาอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.27) และผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจ หรืองานใหม่ ๆ และคอยสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาส

ในครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.27) ตามลำดับ

2.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.82) และจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.25)

สรุปโดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 1.32) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมตามโอกาสอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.33) และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการยึดมั่นการปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์ค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.29) ตามลำดับ

ตาราง 3 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยรวมทุกด้าน

ภาวะการนำ	จังหวัด									ลำดับ
	ปทุมธานี			สระแก้ว			รวม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการชี้แนะ	3.56	0.67	มาก	3.64	1.18	มาก	3.63	1.12	มาก	2
2. ด้านการสร้าง ความสอดคล้อง ไปในทางเดียวกัน	3.54	0.75	มาก	3.61	1.20	มาก	3.60	1.15	มาก	3
3. ด้านการ กระจายอำนาจ การตัดสินใจ	3.56	0.75	มาก	3.61	1.22	มาก	3.60	1.16	มาก	3
4. ด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี	3.63	0.82	มาก	3.67	1.25	มาก	3.66	1.19	มาก	1
รวม	3.57	0.71	มาก	3.63	1.21	มาก	3.62	1.33	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.19) รองลงมา

คือ ด้านการชี้แนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.12) และด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.15, 1.16) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ในด้านการชี้แนะ ด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี จำแนกตามเพศ สถานภาพ และจังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่

ภาวะการนำ	ปัจจัยส่วนบุคคล		
	เพศ	สถานภาพ	จังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่
1. ด้านการชี้แนะ	0.33	0.00*	0.00*
2. ด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน	0.22	0.00*	0.00*
3. ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ	0.36	0.00*	0.00*
4. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	0.35	0.00*	0.00*

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพ และจังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ด้านการชี้แนะ (Pathfinding) การสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (Aligning) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (Modeling) สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ด้านการชี้แนะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการนำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างเครือข่าย พัฒนาภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์โรงเรียนต่อสังคม และผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อบริหารงานสถานศึกษา ทั้งนี้ การเป็นผู้บริหารที่มี

ลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นพื้นฐานสำหรับการเป็นผู้นำ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นที่ต้องการของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนบุคลากรทางการศึกษา สร้างแนวทางการปฏิบัติงานอย่างมีส่วนร่วม การส่งเสริมและก่อให้เกิดความร่วมมือทางการศึกษาย่อมจะนำไปสู่มาตรฐานทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วมณี โสพิน และจรัส อติวิทยากรณ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธปัญญาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ และมีข้อเสนอแนะในด้านความเป็นผู้นำ คือ ต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างความเป็นทีมได้ ต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจภายใต้หลักการที่ถูกต้อง เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กร มีความคิดทันสมัย ก้าวไกล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร ชันดีกรม, ชวนชม ชินะตังกูร และกมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานพื้นที่ประถมศึกษา ภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำด้านการมีความสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาระบบงาน และมีทักษะในการ สื่อสาร องค์ประกอบที่ 2 ผู้นำด้านการมีความอดทน อดกลั้น สุขุมเยือกเย็น แม้อยู่ใต้ภาวะวิกฤต และมีความเป็นนักประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 3 ผู้นำด้านการมีความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ในภาวะวิกฤต และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที องค์ประกอบที่ 4 ผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์ที่ดี และมีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน และองค์ประกอบที่ 5 ผู้นำด้านการมีภูมิหลังทางสังคมและการเป็นแบบอย่างที่ดี

ด้านการสร้างความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการบริหารงานสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความคาดหวัง ความต้องการ ของครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา สื่อสาร สั่งการต่อครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจน ปราศจากการบิดเบือน และผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดขอบเขตอำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การทำงานมีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ การมีระบบการบริหารจัดการที่ดีและมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การให้ความสำคัญต่อความคาดหวัง ความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ย่อมก่อให้เกิดความสุข ความภาคภูมิใจให้กับทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนรัตน์ ชาวทองคำ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการบริการที่ดีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารภายในโรงเรียนที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจนโยบายของผู้บริหาร สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียน และส่งผลให้มีการปฏิบัติงานตามนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ ทองโปร่ง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดทำและนำวัตถุประสงค์ของการสอนไปใช้ โดย

คาดหวังให้ผู้บริหารดูแลสนับสนุนให้ครูมีศักยภาพ เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดให้กับนักศึกษา ด้านการคงสภาพเจตคติเชิงบวกต่อนักเรียน ครู และผู้ปกครอง กล่าวคือ คาดหวังให้ผู้บริการคำนึงถึงความสามารถและรับรู้ความสำเร็จของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการวางแผนอัตรากำลัง การจัดทำแผนการกำหนดตำแหน่งเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความก้าวหน้า หรือมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบอำนาจ หรือมอบหมายหน้าที่ที่สอดคล้องกับความสามารถของครู หรือบุคลากรทางสถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจหรืองานใหม่ ๆ และคอยสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสในครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนชา ทนกล้า และปิยะนาถ บุญมีพิธ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเอง พัฒนางานในหน้าที่ รองลงมาคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสและแสวงหาโอกาสเพื่อสนับสนุนครูให้มีการพัฒนาการเรียนการสอน การทำงานในหน้าที่ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและแก้ปัญหาของส่วนรวม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริวัน รัตนทองคง และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้ยึดหลักการบริหารงานตามกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างและกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งผู้บริหารจะเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะทำให้บุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนเกิดความภาคภูมิใจ ความผูกพัน และความรับผิดชอบ นำไปสู่การทุ่มเทแรงกายแรงใจให้แก่การทำงาน ย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ

ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมตามโอกาส และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการยึดมั่นการปฏิบัติตนตามวิสัยทัศน์ค่านิยมที่ดีของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิย สุตีสุสดี, ณพัฐฐิกา ปิติเลิศศิริกุล และโนรีณี เบ็ญจวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ จุล

สุวรรณ และนวัตน์วิทย์ ชินอัครวัฒน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู อยู่ในระดับมาก ครูมีความต้องการและคาดหวังที่จะเห็นผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหา ตลอดจนมีความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนที่มีต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพ และจังหวัดที่นักเรียนศึกษาอยู่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะการนำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบวรชัยวัฒน์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศและระดับชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการชี้แนะ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กควรให้ครู บุคลากร นักเรียน ประชาชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น ๆ รวมถึงสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2 ด้านการสร้าง ความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กควรมีวิธีการรับฟังเสียงเกี่ยวกับความคาดหวัง ความต้องการ ของครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดเป็นนโยบายการดำเนินงาน และถ่ายทอดสู่การปฏิบัติกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาจจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน ให้อำนาจในการตัดสินใจ และให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม

1.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กควรมีตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติตนที่ดีอย่างเหมาะสม ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ครู บุคลากร และนักเรียนต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติ และเปรียบเทียบความคาดหวังของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างรอบด้าน

2.2 ควรศึกษากระบวนการแบบมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กชกร ชันติกรม, ขวณชม ชินะตังกูร และกมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานพื้นที่ประถมศึกษา ภาคตะวันออก. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 7(6), 255-269.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.moe.go.th>.
- แก้วมณี โสพิน และจรัส อติวิทยากรณ์. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธสัญญาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2. ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 11. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ครูบ้านนอก.คอม. (2565). จะยุบโรงเรียนขนาดเล็กอีกกี่แห่ง ? : รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.kroobannok.com/90292>.
- ธนรัตน์ ชาวทองคำ. (2564). สมรรถนะการบริการที่ดีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 9(2), 182-203.
- ปารวณ รัตนทองคง และวรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2562). ภาวะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(2), 751-766.
- ปิย สุติสุสดี, ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล และโนรีณี เบัญจวงศ์. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนกลุ่มเขื่อนบางลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วารสารรัชต์ภาคย์. 15(41), 342-350.

- พระครูบวรชัยวัฒน์ และคณะ. (2562). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครพรรศน์. 6(2), 1032-1058.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ และนวรรตน์วดี ชินอัครวัฒน์. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาจุฬานาครพรรศน์. 7(5), 183-198.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2565, จาก: <https://www.opdc.go.th/content/Nzc>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). รมว.ศธ.ตอบกระทู้ถาม “การควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก และการจัดสรรงบประมาณด้านบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://ops.moe.go.th/360small-school-merger/>.
- อโนชา ทนกล้า และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), 473-495.
- อำนวย ทองโปรง. (2559). ความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ 6(3), 23-34.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

การพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา

นเรศวร์ เศรษฐสิงห์

ผู้อำนวยการ โรงเรียนศึกษาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2

อีเมล: sing.sett007@gmail.com

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน นครปฐม

อีเมล: Choomintarak@gmail.com

Received: July 15, 2023 Revised: August 15, 2023 Accepted: December, 2023

บทคัดย่อ

สถานศึกษาเป็นแหล่งให้การศึกษาอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนในทุกพื้นที่ชุมชนตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งวัยผู้สูงอายุ สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้ทันยุคสมัยหรือนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีคุณค่าไว้ให้คงอยู่ต่อไป ทั้งนี้สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสาร และนวัตกรรมการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation Organization) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้จึงให้ความสำคัญกับการนำหรือการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการสร้างนวัตกรรมทั้งที่เป็นสิ่งประดิษฐ์หรือวิธีการใหม่ๆ โดยการพัฒนารูปแบบการบริหารหรือการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นกว่าสิ่งที่เป็นมาแบบเดิมโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการสร้างนิสัยการทำงานของบุคลากร สร้างสรรค์รูปแบบการปฏิบัติงาน สร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เน้นวิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์กรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เหล่านี้มาจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีการสั่งสมความรู้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Master learning person) ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

คำสำคัญ : การพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา/ องค์กรแห่งนวัตกรรม/ นวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษา

Innovative Development for Educational Administration in School

Naret Settasing, Ph.D.

Director of Suksalai School, the office of primary education service area Pisnulok 2

Email: sing.sett007@gmail.com

Choomsak Intarak, Ed.D.

Associate Professor, Christian University of Thailand

Email: Choomintarak@gmail.com

Abstracts

School as the transferring agent for teaching and training all people from a child to the eldest. It is the place for change society to be modernization or preserving culture to maintain the value of society. Therefore, school plays the important roles in twenty-first century to change the growth in science and technology, communication, and educational innovation. The administrators and teachers in the school should adjust themselves for being learning persons and behavioral change to be educational innovation organization. For the successful goals and could be applied in developing management, they should design and create the new models, or innovations that better than the present practices. Including the behavioral change in their works, the administrator should lead their subordinates for organizational development by focussing on new paradigm shift and creation that affecting to be master learning persons that imply to learning organization, and develop to be the innovative organization.

Keywords: Innovative development for educational administration, Innovative organization, Innovative administration in school

ความหมายและความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

คำจำกัดความที่ต้องสร้างความเข้าใจในความหมายของการสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารการศึกษาที่ต้องกล่าวถึงคือ “นวัตกรรม” “การบริหารการศึกษา” และคำว่า “การพัฒนาแบบ” ความหมายของทั้งสามมีคำอธิบายไว้ดังนี้

“นวัตกรรม” ตรงกับภาษาอังกฤษคือ “Innovation” หมายถึง การกระทำสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ เป็นการคิดค้นหรือประดิษฐ์สิ่งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ ชุดการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูป เครื่องมือ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น และในอีกมิติหนึ่งอาจเป็นเทคนิค วิธีการหรือกระบวนการใหม่ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

“การบริหารการศึกษา” ตรงกับภาษาอังกฤษคือ “Administration” หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานโดยมีแนวนโยบายเป็นตัวกำหนดทิศทาง มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการและกิจกรรม เป็นปัจจัยขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม คำนวณและเป็นประโยชน์สูงสุด ซึ่งนักบริหารการศึกษาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากรและทีมงาน การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ การประสานงาน การจัดสรรงบประมาณ และการรายงานผลการดำเนินงาน นอกจากนี้การบริหารการศึกษายังต้องเกี่ยวข้องกับภารกิจที่สอดคล้องกับลักษณะของหน่วยงานหรือองค์การ เช่น ในสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งภาระงานเป็น 4 งาน ได้แก่ งานบริหารงานทั่วไป งานวิชาการ งานบุคลากร และงานการเงินและงบประมาณ เป็นต้น สำหรับในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 4 งาน ได้แก่ งานผลิตบัณฑิต งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

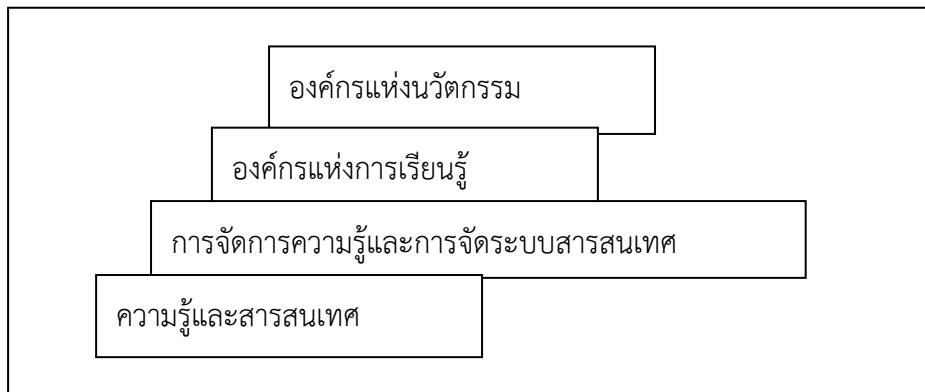
“การพัฒนานวัตกรรม” หมายถึง การกำหนดกรอบแนวคิดหลักการเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่อาจใช้หลักการหรือทฤษฎีเดิมที่มีมาก่อนเป็นฐานกรอบความคิด (Theoretical Framework) โดยอาศัยการศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำราหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลหรือความรู้เป็นหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการ โดยมีเป้าหมายเพื่อไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนารูปแบบประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัญหาหรือความต้องการ การออกแบบสร้าง และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ การนำไปทดลองใช้ การศึกษาผลการทดลองและผลการใช้รูปแบบ ขั้นตอนดังกล่าวนี้รวมเรียกว่าการวิจัยและพัฒนารูปแบบ เป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารการศึกษา ซึ่งจะได้กล่าวในส่วนที่เป็นรายละเอียดต่อไป

ความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา มีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้นวัตกรรมการบริหารการศึกษาที่เป็นต้นแบบในการนำไปใช้ แก้ปัญหาหรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับขององค์กรสมัยใหม่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์สร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความพร้อมและศักยภาพในการสร้างความรู้และถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียน ชุมชนหรือท้องถิ่น และสังคม การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาทั้งองค์กรจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพิ่มคุณภาพผลผลิต คุณลักษณะผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง มีสิ่งใหม่ๆที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ

หลักการพื้นฐานสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมในสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่และยกระดับเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมดังแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 พัฒนาการของความรู้และสารสนเทศไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

จากแผนภูมิ 1 แสดงถึงการเริ่มต้นจากบุคลากรที่มีความรู้หรือปัญหาที่ได้สั่งสมมาและได้เป็นผู้มีความรู้เรียนรู้มาอย่างต่อเนื่องจนได้เป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา ย่อมมีสมรรถนะและความสามารถแปลงความรู้เป็นสารสนเทศที่มีอยู่ในตน (Implicit Knowledge) ความรู้เชิงประจักษ์ (Explicit Knowledge) โดยความรู้เหล่านี้จัดอยู่ในลักษณะที่เป็นบุคคลและกลุ่ม (Personal and Group System) สถานศึกษาบางแห่งยังไม่ได้จัดระบบของความรู้ ยังกระจัดกระจายอยู่ภายในสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้ตามความต้องการได้ทันสถานการณ์ เพื่อประโยชน์ทางการบริหารและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคลเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์จะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์กร สร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

ดังนั้นการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากรต้องมีคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรอย่างลึกซึ้ง หมายถึงความเข้าใจในการนำความรู้ไปสู่ผู้รับบริการโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้รับบริการ เห็นคุณค่าของนักเรียนในการนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เห็นคุณค่าขององค์ความรู้ที่ต้องใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้รับบริการ

2. ผู้บริหารและครูต้องนำคุณค่าและพันธกิจมากำหนดเป็นนวัตกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในองค์กร สร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติจนเป็นพฤติกรรมองค์กรที่ดี

3. ผู้บริหารและครูต้องมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบนำนวัตกรรมเข้าสู่ระบบการจัดกาิสารสนเทศและมี
การกระตุ้น จูงใจให้ทุกคนสร้างสรรค์นวัตกรรมพร้อมทั้งการให้รางวัลและการกล่าวถึงยกย่องชมเชย

4. ผู้บริหารและครูช่วยกันสร้างบรรยากาศที่ดี จัดสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์กรแห่งนวัตกรรมโดยจัดให้มีห้องปฏิบัติการเป็นแหล่งเรียนรู้หรือมีสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในห้องทำงานของทุกคน

5. ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของหลักการมีระบบ โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีรูปแบบ วิธีการ และใช้หลัก
ธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพการสนับสนุนการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมจากกฎหมายที่
ปรากฏในพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่ง**มาตรา 3** ระบุว่า “นวัตกรรมการศึกษา”
หมายความว่า แนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ ซึ่งได้มี
การทดลองและพัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษา และให้
หมายความรวมถึงการนำสิ่งดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาด้วย และได้กำหนดให้จัดเป็น
พื้นที่นวัตกรรมโดยมีวัตถุประสงค์ใน**มาตรา 5** คือ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อ (1) คิดค้นและพัฒนา
นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มี
การขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอื่น (2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา (3) กระจายอำนาจและให้
อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวใน
การบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ (4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัด
การศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา 30 เมษายน 2562 หน้า 103 เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก)

ปรัชญาการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

ความคิดการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) ในสาขา
ของสังคมศาสตร์ (Social Science) เนื่องจากการนำองค์ความรู้ในการบริหารมาปฏิบัติงานจนเกิด
ความสำเร็จและเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคมหรือองค์กร ศาสตร์ดังกล่าวจึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ซึ่งเป็นการค้นหาความจริงหรือที่เรียกว่าอภิปรัชญา (Metaphysic) หรือสภาวะที่แท้จริง (Ontology) ความคิด
สร้างสรรค์นวัตกรรมใดๆก็ตามย่อมต้องเข้าใจความจริงของสภาพสิ่งนั้นอันประกอบด้วยธรรมชาติหรือบริบท
(Context) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทาง
เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และการศึกษาขององค์กร ประกอบกับบริบท
ทางการบริหารด้วยการจัดสรรทรัพยากรบุคคล การเงินงบประมาณ การจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและ
เทคโนโลยีที่เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งการใช้กลยุทธ์วิธีการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ การบริหาร
การศึกษาเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อค้นหาความจริงแท้ และต้องอาศัยวิธีการหรือกระบวนการ
เรียกว่าญาณวิทยา (Epistemology) คือการหาวิธีการหรือแนวทางเพื่อบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จ จึง
จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารหรือนักการศึกษาต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กร
และนวัตกรรมเหล่านั้นต้องออกแบบและพัฒนาจนเชื่อได้ว่าเป็นนวัตกรรมที่ดี มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
และเกิดคุณค่าอย่างแท้จริง (Value) อย่างไรก็ตามความเป็นปรัชญาของศาสตร์การสร้างสรรค์นวัตกรรมต้องใช้

หลักการเชิงเหตุและผลที่เป็นตรรกะ (Logic) สามารถพิสูจน์หรือตรวจสอบได้ว่าเป็นความถูกต้องแม่นยำตามหลักวิชาการ (Accuracy) และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (Advantage)

การค้นหาคำความจริงและการใช้กลวิธีเพื่อให้ได้สิ่งที่มีคุณค่าจึงต้องอาศัยกระบวนการวิเคราะห์เชิงตรรกะ โดยแบ่งเป็น 3 แนวทางคือการใช้วิธีอุปมาน (Induction) การใช้วิธีอนุมาน (Deduction) และ การใช้วิธีผสมผสานทั้งอุปมานและอนุมาน (Induction and Deduction) ซึ่งลักษณะการค้นหาคำความจริงทางวิธีการวิจัยเรียกว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และ การใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) อย่างไรก็ตามสามารถอธิบายให้เข้าใจเพิ่มขึ้นคือการวิจัยเชิงปริมาณจะมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ส่วนการวิจัยแบบผสมผสานจะมีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนั้นนักบริหารการศึกษาต้องสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลที่ค้นหาหรือเก็บรวบรวมมาสร้างสรรค์นวัตกรรมให้มีความเหมาะสม แม่นยำตามหลักวิชาการ และสามารถนำไปใช้ในบริบทขององค์กร ในขณะที่เดียวกันสามารถนำไปพัฒนาจนได้คำตอบที่อธิบายในเชิงหลักการหรือข้อสรุปเชิงทฤษฎีได้ในที่สุด

หลักการการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

การพัฒนานวัตกรรมจำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา หรือความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับการออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญเหล่านี้อาจใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์งานวิจัย และการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นต้น

นวัตกรรมที่ออกแบบและสร้างขึ้นต้องได้รับการประเมินเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือว่ามีประสิทธิภาพก่อนการนำไปสู่การปฏิบัติทดลองใช้ หรืออาจมีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง ชัดเจนยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมมีหลากหลายวิธี เช่น การประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) การจัดกิจกรรมเป็นแผนปฏิบัติการทดลอง 5) การวัดผลหรือประเมินผล ทั้งนี้เป็นการประเมินโดยใช้เหตุผลประกอบว่า “อย่างไร” “ทำไม” อีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันคือการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert Agreement) โดยใช้วิธีการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หรือการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อพิจารณาข้อคำถามที่เกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าว นอกจากวิธีการที่กล่าวถึงนี้ที่นิยมใช้อีกวิธีหนึ่งคือ การพิจารณาประสิทธิภาพโดยใช้เกณฑ์ $E1/E2 = 80/80$ หรือ $85/85$ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยจะเลือกใช้ตามความเหมาะสม

ประเภทและขอบข่ายของนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

เกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะนวัตกรรม เช่น 1) เป็นสิ่งใหม่ ความคิดหรือวิธีการใหม่ 2) นำสิ่งใหม่ไปเพื่อแก้ปัญหา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา 3) เป็นสิ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อนหรือมีการสร้างสรรค์

เพิ่มเติม เป็นต้น ดังนั้นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือประเภทที่เป็นรูปธรรม เช่น วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี และประเภทนามธรรม เช่น รูปแบบ วิธีการ กลยุทธ์ แนวคิด ทฤษฎี ตัวอย่าง เช่น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based Management) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result based Management) การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) การบริหารโดยใช้วัตถุประสงค์และตัวชี้วัด (Management by Objective and Key Result) การบริหารงานโดยใช้วงจรคุณภาพ (Quality Circle Management) และเทคนิคอื่น ๆ มากมาย

ขอบข่ายของนวัตกรรมการบริหารการศึกษา

นวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจทางการบริหารงานในสถานศึกษา ปัจจุบันแบ่งเป็น 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานการเงินและงบประมาณ งานบริหารทั่วไป ซึ่งสามารถเน้นเฉพาะเรื่องที่น่าสนใจอีกมากมาย เนื้อหาสาระทางการศึกษาอาจแบ่งเป็น 4 กลุ่มได้แก่ การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการ การวิจัยและพัฒนา รูปแบบหลักสูตรหรือการจัดการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการนิเทศการศึกษา และการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ โดยสามารถแยกย่อยออกไปตามความสนใจของผู้บริหารสถานศึกษา

กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

กระบวนการของการพัฒนานวัตกรรมอาศัยหลักการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติตามลำดับดังนี้

6.1 การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมเอกสารหรือบทความวิชาการ เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ สามารถสังเคราะห์เป็นรูปแบบได้

6.2 การออกแบบ การสร้าง และการประเมินนวัตกรรมการบริหารการศึกษา โดยร่างเป็นรูปแบบซึ่งมีลักษณะเป็นขั้นตอนหรือวิธีการบริหารจัดการ

6.3 การปรับปรุงพัฒนานวัตกรรม และกำหนดแผนปฏิบัติการกิจกรรมตามรูปแบบที่สร้างขึ้น เพื่อแสดงกิจกรรมการทดลองโดยมีชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนดำเนินการ การประเมินผล แสดงในรูปตารางประกอบ

6.4 การนำนวัตกรรมการบริหารการศึกษาไปปฏิบัติทดลองใช้ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ และมีแบบประเมินผลก่อนและหลังการทดลองเพื่อทดสอบความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้น

6.5 การศึกษาผลการทดลอง และผลการใช้นวัตกรรมการบริหารการศึกษาเพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณค่าของนวัตกรรม

ตัวอย่างงานวิจัยของอรุณี ตระการไพโรจน์ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ตามแนวมอนเตสซอรีบนพื้นฐานพระคัมภีร์ของโรงเรียนเชิงคำคริสเตียน เป็น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ 2) เพื่อออกแบบและสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ 4) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหาร

จัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ และ5) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ ประชากรที่เป็นกลุ่มปฏิบัติการทดลอง ได้แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จำนวน 24 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลและเข้าร่วมปฏิบัติการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ 2) รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3) แบบประเมินรูปแบบ 4) แผนปฏิบัติการทดลองใช้รูปแบบ และ5) แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ หากคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยโดยการหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ตามแนวมอนเตสซอรี บนพื้นฐานพระคัมภีร์ของโรงเรียนเซี่ยงคำคริสเตียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ครูและผู้ปกครอง 3) หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามแนวมอนเตสซอรีบนพื้นฐานพระคัมภีร์ และ4) การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามแนวมอนเตสซอรีบนพื้นฐานพระคัมภีร์ ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และการประเมินผลกลยุทธ์ โดยตั้งชื่อรูปแบบนี้ว่า “L-T&P-C&M-3s model” ผลการประเมินรูปแบบ ปรากฏว่ามีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ผลการทดลองใช้รูปแบบประกอบด้วยกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership-L) 2) สร้างความรู้ความเข้าใจกับครูและผู้ปกครอง (Teacher and Parent-T&P) 3) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามแนวมอนเตสซอรีบนพื้นฐานพระคัมภีร์ (Curriculum and Montessori-C&M) และ 4) การบริหารกลยุทธ์ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ และการประเมินผลกลยุทธ์ (3 Strategies-3s) ผลการปฏิบัติทดลองโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ตามแนวมอนเตสซอรีบนพื้นฐานพระคัมภีร์ของโรงเรียนเซี่ยงคำคริสเตียน ในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และด้านคุณค่า อยู่ในระดับมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้เป็น Best Practice ทางการบริหารจัดการทางการศึกษาในโรงเรียนเซี่ยงคำคริสเตียน ต่อไป

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

จากการศึกษาของอัสรา ประเสริฐสิน เทพสุตา จิตรระกุล และจอย ทองกล่อมศรี (2560) เกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู พบว่า แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครูประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การจัดการอบรมความรู้ที่ทันสมัยเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) การส่งเสริมสนับสนุนอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม 3) การจัดเวทีนำเสนอผลงานเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) มีนโยบายส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในชั้นเรียน 5) มีงบประมาณจัดทำนวัตกรรม 6) กำหนดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องให้มีความเหมาะสมกับจำนวนสื่อการเรียนรู้ และ 7) สร้างแรงจูงใจให้ครูในการสร้างนวัตกรรม เช่นการให้รางวัล การให้เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ การยกย่องเป็นครูตัวอย่างนอกจากนี้การเป็นองค์กร

แห่งนวัตกรรมได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗ ไว้เช่นเดียวกัน คือจังหวัดใดประสงค์จะเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้คณะผู้เสนอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖ โดยแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง และแสดงให้เห็นว่าจังหวัดนั้นมีความพร้อมที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจำนวนและคุณสมบัติของคณะผู้เสนอ หลักเกณฑ์และวิธีการเสนอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการนโยบายประกาศกำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายอาจกำหนดให้แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาก็ได้ และกำหนดในมาตรา ๘ การเสนอจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ต้องกระทำอย่างเปิดเผย และต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) รายชื่อคณะผู้เสนอ (2) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ประสงค์จะเข้าร่วมเป็นสถานศึกษานำร่อง (3) องค์ประกอบของคณะกรรมการขับเคลื่อน (4) แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (5) แนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง (6) ผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ความพร้อมในการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอย่างรอบด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนตาม (3) ในแต่ละพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอาจมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ ความพร้อม และความจำเป็นของแต่ละพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา นอกจากนี้ให้คำนึงถึงความหลากหลายและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2) ประสานให้หน่วยงานทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐและเอกชน ดำเนินการร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงาน (3) ประสานให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะให้การสนับสนุนทางเทคนิคในการจัดทำสื่อการสอน จัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ พัฒนาบุคลากร จัดระบบการประเมินและวัดผล และการอื่นที่จำเป็นสำหรับพัฒนานวัตกรรมการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (4) นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (5) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (6) จัดให้มีการออกแบบการทดสอบผู้เรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (7) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และติดตามสถานศึกษานำร่องเพื่อให้จัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเกิดการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (8) เสริมสร้างและเตรียมความพร้อมให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในการเป็นสถานศึกษานำร่องหรือในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการศึกษา (9) เพิ่มขีดความสามารถให้แก่หน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อทำการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาหรือนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ (10) จัดให้มีการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษานำร่อง (11) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการแทนหรือปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนมอบหมาย (12) รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษารวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาต่อคณะกรรมการนโยบาย

ดังนั้นการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมจึงเป็นก้าวของการดำเนินงานต่อไปในอนาคต เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนและท้องถิ่น โดยทำหน้าที่ (1) จัดให้มีระบบข้อมูลตามมาตรฐานที่ คณะกรรมการนโยบายกำหนด รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2) จัดให้มีการวิเคราะห์และวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา (3) จัดทำรายงานการดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด โดยให้แจ้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาทราบด้วย (4) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายหรือคณะกรรมการขับเคลื่อนมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือแก่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในการ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการปรับเพื่อนำไปใช้ (5) ต้องครอบคลุม สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติโดยต้องจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาให้หลากหลาย และสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดหรือความสนใจของผู้เรียน และสภาพภูมิสังคมในกรณีที่สถานศึกษา ต้องการปรับหลักสูตรเพิ่มเติม

สรุป

หลักการและแนวคิดการบริหารองค์กรแนวใหม่ควรปรับเปลี่ยนเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม เพื่อ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสถานศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อสถานศึกษาซึ่งมีผลกระทบ จากภาวะเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์ความปลอดภัยต่างๆ ในขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยีและการสื่อสารส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับตัวเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว ผู้บริหาร สถานศึกษาควรต้องพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทย ให้มี คุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมี ความแตกต่างหลากหลายได้ สถานศึกษาต้องเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพตามความ ถนัดของผู้เรียนแต่ละคน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชา สังคม ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่าง แท้จริง สถานศึกษาจัดให้เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ในการปฏิรูปการบริหารและการจัดการ การศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้รองรับการกระจายอำนาจ. นครปฐม :สำนักงาน บุคลากรการศึกษา, 2550.
- พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๒. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๖ ก, หน้า 102
- 120.

- อจศรา ประเสริฐสิน เทพสุตา จิวตระกูล และจอย ทองหล่อมศรี. (2560). การศึกษาแนวทางการจัดการ
นวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู. วารสารบรรณ
ศาสตร์ มศว ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560
- อรุณี ตระการไพโรจน์, (2564), “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ตามแนวมอนเตส
ซอรีบนพื้นฐานพระคัมภีร์ของโรงเรียนเชิงคำคริสเตียน” สารนิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รักษ์ทวี เกาโต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล : egonormal@gmail.com

พระบุญฤทธิ์ อภิบุญโน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล : egonormal@gmail.com

มงคล สารินทร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล : Mongkol.sar@mbu.ac.th

Received: July 15, 2023 Revised: July 12, 2023 Accepted: December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือเพื่อแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 256 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (t-test) เปรียบเทียบตัวแปรเพศและสาขาวิชา ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี โดยภาพรวม นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22, S.D..716

2. ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี ซึ่งภาพรวมการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางข้อเสนอแนะการเสริมสร้างเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจากผู้เชี่ยวชาญ อาทิเช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ในศาสตร์หรือวิชาชีพเฉพาะ, มีการเชื่อมโยงความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพกับวิชาเอก อย่างเป็นรูปธรรม, สร้างกระบวนการผลิตนักศึกษาครูที่มีประสิทธิภาพอันเกิดจากความร่วมมือและ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใช้บัณฑิต ผู้ผลิตบัณฑิต ชุมชน และสังคม, จัดกิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตวิญญาณและจิตสำนึกที่ดีในวิชาชีพ, สร้างรูปแบบการสร้างเสริมคุณลักษณะของการเป็นครูมืออาชีพซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคณะศึกษาศาสตร์, จัดค่ายอาสาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การสร้างจิตอาสาในรูปแบบที่หลากหลายโดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจ เป็นต้น

คำสำคัญ : การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู, อัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

The Enhancement of Teacher Characteristics of The Student of The Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

Raktawee Thaoto

Faculty of Education: Mahamakut Buddhist University

Email: egonormal@gmail.com

Phra Boonyarit Apibunno

Faculty of Education: Mahamakut Buddhist University

Email: egonormal@gmail.com

Mongkol Sarin

Faculty of Education: Mahamakut Buddhist University

Email: egonormal@gmail.com

ABSTRACT

The study entitled “The Enhancement of Teacher Characteristics of The Student of The Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University. The aims of this study were to find out guidelines to enhance teacher Characteristics of the students of the faculty of education, Mahamakut Buddhist University. The research instrument was questionnaire. The research participants consisted of 256 teacher students. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The results of the research were found as follows:

1. Teacher characteristics of the students of the faculty of education, Mahamakut Buddhist University were integrity, determination, knowledge creation, and unity. Overall, the students were endowed with teacher characteristics with high level of mean at 4.22, S.D..716
2. Comparison results of the students’ satisfaction towards the enhancement of teacher characteristics of the students of the faculty of education, Mahamakut Buddhist University were integrity, determination, knowledge creation, and unity. Overall, enhancement of teacher characteristics of the students was at high level.

3. The advisors' guidelines and suggestions for enhancement of teacher characteristics of the students of the faculty of education, Mahamakut Buddhist University included: providing learners enhancement activities with specialty of knowledge or professions, concretely integrating knowledge of teacher professional standards with the core subjects, creating effective process to instill teacher students in corporation with employers, universities, communities, and societies, Offering activities to educate teacher spirits to which teacher students are proud with teacher profession, devising unique teacher characteristic models for professional teachers of the Faculty of Education, proving volunteer camps to strengthen volunteer spirit with different activities of students' interests.

Keywords : Enhancement, Teacher Characteristics of The Student of The Faculty of Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลมีกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อ่องจิต เมธยะประภาส (2557) กล่าวว่า "ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะ E - Teacher" ดังนี้ 1) Experience มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ 2) Extended มีทักษะการแสวงหาความรู้ 3) Expended มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนสู่ผู้เรียนผ่าน สื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ของมนุษย์ตลอดจนพัฒนาการของวิทยาการใหม่ที่เป็นศาสตร์บูรณาการและข้ามวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ (2562) หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาเพื่อกำหนดให้การสร้างหลักสูตรให้มีความทันสมัย ตอบสนองยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศและการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ 6 ประการดังนี้ 1) มีค่านิยมรวม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการทำงานของครู การพัฒนาความรู้ถึงตัวตนความเป็นครูและมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพครูและชุมชน 2) เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นใน จรรยาบรรณของวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ความเป็นครูด้วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนและทุ่มเทในการเอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรู้และผลประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้เรียน มีความพอเพียงและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ 3) เป็นผู้เรียนรู้และ ฉลาดรู้และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูงมีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สุนทรียภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก การสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิต ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่น มานะบากบั่น ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา 4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรมเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงาน เป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครู สามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระ ออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนโดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงวิธีการใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนที่เหมาะสมกับสาระวิชา และผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และการวิจัย สามารถนำมาประยุกต์ ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์การสอน ความรู้ เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี (TPCK) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน ตลอดจนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา พัฒนาตนเอง ผู้เรียนและสังคมและ 6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและใส่ใจ สังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึก

ไทยและจิตสำนึก สาทร รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความอม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความ กล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องรู้กฎรู้ผิดรู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการ กระทำที่ไม่ถูกต้องเคารพ สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกรวมทั้งมีคุณลักษณะเป็นไปตาม มาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด

กระบวนการสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาครู กล่าวคือ ถ้าครูที่มีคุณภาพก็จะ สามารถนำศักยภาพไปใช้ในการสอนคนในประเทศให้มีคุณภาพต่อไป เป็รื่อง กิจรัตน์ภร (2554) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตครูและการพัฒนาครูว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญยิ่งของการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนา สังคมและประเทศชาติโดยตรง การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคนให้มี คุณภาพ แต่สังคมและประเทศชาติกลับให้ความสำคัญกับครูและความ เป็นครูลดลงเรื่อยๆ ทั้งที่ครู เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาและการสอน ประเทศให้ความสำคัญกับการศึกษาแต่กลับละเลย การให้ความสำคัญกับครู จึงส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพลดลงอย่างต่อเนื่องและถึงเวลา แล้วที่ประเทศชาติจะต้องให้ความสำคัญกับครูและคุณภาพของครู ตั้งแต่ครูอาจารย์ที่เป็นผู้สอน นักศึกษาและครูประจำการ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคนในทุกกระดบ ซึ่ง ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) นำเสนอ ปัญหาจากการปฏิรูปการศึกษาที่ยังพบปัญหา เกี่ยวกับครู เช่น การประกันคุณภาพที่เป็นประเด็นสำคัญที่สร้างภาระงานให้กับครูอย่างมาก ทำให้ครู มีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลง ครูถูกเบียดเบียนความสนใจจากการสอน และครูภาระหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบมีมากเกินไป ดังนั้น เมื่อครูผู้ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่เหมาะสมย่อมจะส่งผลกระทบทางตรงสู่คุณภาพของผู้เรียนได้ซึ่งในสถานการณ์ครูไทยปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการยกระดับและพัฒนาคุณภาพครู เพราะปัญหาของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ ผลการศึกษา สภากรรมการศึกษาไทยปี 2550/2551 (พินสุตา สิริรังษศรี, 2557) ที่พบปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทยในด้านครู คือ ปัญหาในการจ้างครูอาจารย์ที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ได้ผ่านกระบวนการ คัดเลือกอย่างพิถีพิถันในเรื่องความเก่ง นิสัยใจคอ คุณธรรม ความสามารถในการสอน และยังพบว่า ครูได้รับการฝึกมาแบบเก่า ไม่ได้รักการอ่านการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ และทักษะการสอน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ไม่เป็นได้แต่สอนตามตำราให้นักเรียนท่องจำ อีกทั้งครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากขาดทักษะในการสอน และ ไม่กลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งมีสาเหตุมาจากขาดประสบการณ์ในการสอนและไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง และยังพบปัญหาที่เป็น อุปสรรคของการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญคือ ปัญหาครูอาจารย์ขาดคุณภาพทั้งทางด้านวิชาการและทางคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี ส่วนใหญ่เป็นคนที่มีการเรียนปานกลาง

ก่อนจะมา เลือกเรียนหรือมาเป็นครู ซึ่งได้รับการศึกษาที่เน้นการบรรยายและการท่องจำแบบเก่า และไม่มีใจรัก การเป็นครู/นักวิชาการ ไม่ใฝ่รู้ ไม่รักการอ่าน ไม่สนใจเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง แต่เลือกเรียนและ เข้ามาทำงานแบบเป็นอาชีพเพื่อให้มีรายได้ประจำ และทำตามภาระหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้เท่านั้น จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนด้วย และจากข้อมูลจากรายงานการวิจัยและพัฒนา นโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะขาดการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ รวมทั้งขาดการศึกษาวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพและส่งเสริม สนับสนุนให้วิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับในสังคม ครูขาดการพัฒนาตนเองในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนจัดการเรียนการสอน ขาดความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศที่จะนำมาสร้างและใช้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา และเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตครู จำเป็นต้องมีกระบวนการผลิตครูให้มี คุณลักษณะความเป็นครูตามความต้องการและความคาดหวังของสังคมอย่างมีคุณภาพ และ สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ให้กับนักศึกษาครูให้เป็น ผู้ที่มีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี มีความรอบรู้ มีเทคนิควิธีการในการ ถ่ายทอดความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู อย่างแท้จริง กล่าวคือ มีคุณลักษณะความเป็นครู และเป็นครูที่มีคุณภาพก่อนที่จะออกไปประกอบ วิชาชีพครูหรือเป็นครูประจำการในสถานศึกษาต่อไป ซึ่ง สอดคล้องกับ โกวินด้า ลินแกม และคณะ (Govinda Lingam et al.2014) ที่ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา วิชาชีพของนักศึกษาครูโดยผ่าน ประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติการสอน พบว่า การเตรียมนักศึกษาครูให้มีความพร้อมและคุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนจริงที่เกิดขึ้นตามโรงเรียน จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาครูได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการสอนของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ สำคัญ มากในการผลิตบัณฑิตครู การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครูให้มีความรู้ในด้านทฤษฎีอย่างเดียว นั้นไม่เพียงพอ ซึ่งการได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการฝึกปฏิบัติการสอนจะให้นักศึกษาครูสามารถ นำเอา ประสบการณ์เหล่านั้นมาพัฒนาตนเองได้ จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การสร้างเสริม คุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยต้องการ เป็นส่วนหนึ่งของการ สร้างเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตบัณฑิตครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพสู่สังคม ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการวางแผนกระบวนการผลิตบัณฑิตครูของคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตลอดจนหา แนวทางในการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้มี คุณลักษณะความเป็นครูที่มีคุณภาพ อย่างแท้จริงก่อนที่จะออกไปประกอบวิชาชีพครูหรือเป็นครูประจำการใน สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีข้อมูลทั่วไปแตกต่างกันมีผลคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ เพศ สาขาวิชาแตกต่างกัน
2. นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีข้อมูลทั่วไปแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในการช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2564 นักศึกษา จำนวน 255 คน

ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการศึกษาอัตลักษณ์และการพัฒนาอัตลักษณ์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยเพศ และสาขาวิชา

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

1. อัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ
 - สำนึกดี (Integrity)

- มุ่งมั่น (Determination)
- สร้างสรรค์ (Knowledge Creation)
- สามัคคี (Unity)

2. การสร้างเสริมคุณลักษณะอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- กิจกรรมมหาวิทยาลัย
- กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
- กิจกรรมเพื่อสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และสำรวจข้อมูลการเปิดรับนักศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตตามมาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2562 (หลักสูตร 4 ปี)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-3 (หลักสูตร 4 ปี) จากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ภาคการศึกษาที่ 1-3 ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 255 คน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) มาจากการคำนวณจากสูตรยา มานะ (Yamane, 1973) ได้แก่ 1) นักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทยจำนวน 109 คน 2) นักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 61 คน 3) สาขาการสอนสังคมศึกษา จำนวน 85 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและบางส่วนได้นำเครื่องมือของผู้วิจัยอื่นมาปรับใช้ โดยผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางและปรับปรุง เพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของนักศึกษา ที่ทำการศึกษา วิจัยครั้งนี้และได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาทฤษฎี บทความ วารสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือ จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างร่างแบบสอบถามการเสริมสร้าง

คุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นคำถามปลายปิด โดยปรับภาษาและข้อความให้เข้ากับบริบทของผู้ตอบแบบสอบถาม กำหนดประเด็นในแบบสอบถามไว้

3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยนำผลการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นคำถามปลายปิด โดยแบบสอบถามปลายปิดให้ผู้ตอบ แบบสอบถามเลือกคำตอบ

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามและ ทำการตรวจสอบข้อมูลในด้านความครบถ้วนของข้อมูลความเป็นจริงของข้อมูล และความถูกต้องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ค่า t-test
4. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffie's Method)

การประมวลผลข้อมูล (Data Processing) หลังจากที่ได้ตรวจสอบความครบถ้วนของ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ต่อคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลไป ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package for the Social Science) หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลโดยการนำเสนอในรูปของตารางและแผนภูมิรวมทั้งอภิปรายผลประกอบการวิเคราะห์ และบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage: %) ใช้ในการบรรยายลักษณะค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ใน การแปลความหมายของข้อมูลและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้ ลำดับขั้นตอนในการสรุปแนวการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยแบ่งออกเป็น 3ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ สาขาวิชา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 48 คน แยกเป็นเพศชาย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 เพศหญิง 28 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และจำแนกตามประเภทสาขาวิชา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 17คน คิด

เป็นร้อยละ 35.4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า คุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยภาพรวมและรายด้าน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$ 4.22, S.D..716 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับที่1 ได้แก่ด้านสำนึกดี $\bar{X}$ 4.28 , S.D. . 749 รองลงมาได้แก่ด้านมุ่งมั่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$ 4.26, S.D. .704 และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสร้างสรรค์ $\bar{X}$ 3.11, S.D. .399

ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ เพศ สาขาวิชา โดยลำดับดังนี้

1. จำแนกตามเพศพบว่า คุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี ไม่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่า t-independent-samples test ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า คุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่า (One-Way ANOVA) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ตอนที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีข้อมูลทั่วไปแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า ความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านกิจกรรมทางคณะศึกษาศาสตร์โดยภาพรวมและรายข้อรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช

วิทยาลัย ด้านกิจกรรมทางคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งสามารถเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่เรียงจากมากไปหาน้อยมีค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากเป็นอันดับที่ 1 อยู่สองข้อเท่ากันซึ่งได้แก่กิจกรรมทางคณะศึกษาศาสตร์ ข้อที่ว่า กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา และวันเทิดพระเกียรติพระราชวงศ์และกิจกรรมที่คณะหรือสาขาวิชากำหนดให้นักศึกษาเข้าร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาได้แก่กิจกรรมทางคณะศึกษาศาสตร์ ข้อที่ว่า กิจกรรมไหว้ครู/ภาควิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.20$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่กิจกรรมทางคณะศึกษาศาสตร์ ข้อที่ว่า กิจกรรมร้องเพลงคณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.08$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลโดยได้ กล่าวถึงประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และศึกษาการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีดังนี้

จากผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี พบว่า คุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยภาพรวมและรายด้าน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งภาพรวมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักศึกษาแสดงถึงความมีอัตลักษณ์ของนักศึกษา ดังนี้คือ ด้านสำนึกดี นักศึกษาแสดงถึงความมีซื่อสัตย์สุจริตทั้ง ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งเสพติด มีความรับผิดชอบต่องานที่ของตนเอง มีระเบียบวินัยในตนเอง มีจิตสำนึกรับผิดชอบช่วยเหลืองานส่วนรวม ด้านมุ่งมั่น นักศึกษามีความ คาดหวังที่จะประกอบอาชีพให้ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาเล่าเรียนมา รวมถึงมีความมุ่งมั่นหวังผลการเรียนให้อยู่ในระดับดี ไม่ย่อท้อต่องานที่หนักและยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ มอบหมาย ขยันศึกษาเล่าเรียน ทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ ด้านสร้างสรรค์ นักศึกษาต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ รู้จักใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ควบคู่ไปกับการใช้นาเสนองานพร้อมพัฒนาเพื่อให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ สม่ำเสมอ ใส่ใจงานที่ได้รับมอบหมาย และมีความพยายามใน

การสร้างสรรคผลงาน มีมุมมองในการพัฒนาตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวมคิดแนวคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ มีการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือ ความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนเสมอ ด้านสามัคคี นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเสมอ ชอบการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม พร้อมทั้งจะเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีตามโอกาสที่เหมาะสม ชอบทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกับบุคคลอื่น ชอบทำงานร่วมกับชุมชนและองค์กรต่างๆ อัตลักษณ์ที่ แสดงออกมองเห็นได้ถึง บุคลิกภาพและเจตคติของนิสิตที่ดี

จากผลเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย คือ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี โดยภาพรวม และรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งภาพรวมการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ประกอบด้วย การพัฒนาครูของครูให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 , จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้, จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะความรู้โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน ในรายวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง, สร้างจิตสำนึกของผู้เรียนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life Long Learning), จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ/สนับสนุนให้เข้ารับการอบรม ร่วมกับองค์กรอื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้อย่างต่อเนื่อง, ปรับกระบวนการเรียนการสอน โดย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง, วิเคราะห์ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมถึงการวิจัยอย่างเป็นระบบ, ใช้การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งนี้ยังได้รับการเสริมสร้างกิจกรรมที่ทางคณะศึกษาศาสตร์จัดขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ : ด้านเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ:ด้านเสริมสร้างทักษะการคิดและการเรียนรู้ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ :ด้านเสริมสร้างทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ : ด้านเสริมสร้างด้านสุขภาพ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อสังคม จึงทำให้นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในหลักสูตร 4 ปีได้รับการพัฒนาตามกระบวนการ และดำเนินการส่งเสริมนักศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน กระบวนการที่สำคัญที่ตรวจสอบได้ว่าบัณฑิตครู ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือการติดตามเพื่อนำผลสะท้อนกลับมาแก้ไขและส่งเสริม จะทำให้มีสมรรถนะ คุณลักษณะตามที่กำหนด เนื่องจากการเรียนบางรายวิชานักศึกษาจะต้องผ่านการเรียนในสถานที่ปฏิบัติงานหรือโรงเรียน เป็นการที่นักศึกษา ต้องลงไปสังเกตการสอน ทำวิจัยชั้นเรียนไปเป็นผู้ช่วยครูในโรงเรียนนั้นๆ โดยมีอาจารย์ผู้สอนคอยช่วยเหลือ แนะนำอย่าง ใกล้ชิดและประเมินตลอดเวลาจึงเป็นจุดแข็งทำให้หลักสูตร 4 ปีนั้นเป็นกระบวนการผลิตครูที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพและเป็น กระบวนการผลิตที่เน้นสมรรถนะ นอกจากนี้หากหลักสูตรมีการวิเคราะห์คุณลักษณะของนักศึกษาเสมอว่าด้านใดด้อยและจัด กิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนานักศึกษา

อย่างต่อเนื่องจะทำให้นักศึกษาในหลักสูตร 4 ปีได้รับการพัฒนาจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดได้อย่างแน่นอน โดยรวมแล้วมาตรฐานวิชาชีพครูจะทำให้เกิดคุณลักษณะบัณฑิตเป็นนักศึกษาหรือ บัณฑิตจะเป็นบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสามารถคิดวิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการ พัฒนาความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครู สามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้นักศึกษาครูเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ยึดมั่นใน จรรยาบรรณของวิชาชีพครูใจ พัฒนาการเรียนรู้และผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีประพฤตินเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ หากบัณฑิตมีความพร้อมและยึดมั่นในมาตรฐานวิชาชีพอยู่เสมอ จะช่วยให้การจัดการบริหารการสอน ประสบความสำเร็จ รวมทั้งผู้เรียนจะได้รับประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เมื่อบัณฑิตได้ปฏิบัติหน้าที่ครูแล้วควรจะมีการประเมิน กำกับ และติดตามให้บัณฑิตครูสามารถดำเนินการทำงานให้อยู่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอยู่เสมอจนสามารถทำให้เกิดคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ จึงสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาครู และพัฒนาผู้กำลังศึกษาในสาขาวิชาชีพครูต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562**. ราชกิจจานุเบกษา; 6 มีนาคม.
- จตุพร คอนโสม. (2555). **การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทย เชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอก**
ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- จาตุรนต์ ฉายแสง. (2556). **ชวาระแห่งชาติรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา** [Online] Available : <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail>.
- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา.(2551). **ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต การอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เฉลิมรัตน์ ไทยวี.(2549). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของพนักงานบริการลูกค้าบริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน).** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2556). **กระบวนการประกอบอาชีพใหม่แห่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21.** เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาความสามารถในการเป็นพี่เลี้ยง (mentoring) นิสิต นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 26-30 สิงหาคม. อุดรธานี
- ชนิดา ยอดดี. (2534). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชรอยวรรณ ประเสริฐผล และคณะ.(2556). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา.วารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร 15, ฉบับพิเศษ 43-53.
- ชัยยนต์ ศรีเชียงหา. (2554). **การพัฒนาแนวคิดเรื่องสมดุลเคมีและเจตคติต่อวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน.** วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2557). **การวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิชาชีพครู.** รายงานการวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีงบประมาณ 2555.
- Ailen, M. J. (2006). **Assessing General Education Program.** San Francisco: Jossey-Bass.
- Mccall, G. J. (1987). **The structure, content and dynamics of self: Continuities in the study ofrole-identities.”** In K. Yardley and T. Honess. (eds.). Self andidentity: Psychosocialperspectives. New York: John Wiley & Sons.
- Allport W. Gordon. (1968). **The Person in Psychology.** 1st ed. Michigan: Beacon Press,.
- Abbas, Z. and Fatemeh G. (2014). **Professional identity construction issues in becoming anEnglish teacher.** International Conference on Current Trends in ELT 98: 1991 - 1995.
- Alexander, Astin W. (1993). **What Matters in College: Four Critical Years Revisited.** Journalof Higher Education 22, 8: 71 – 75.

การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน

สมชาย เทพแสง

นักวิชาการอิสระ

อีเมล: somchai17@hotmail.com

सनัน ประจงจิตร

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล: sananpr@gmail.com

คณิต สุขรัตน์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อีเมล: kanit1bank@gmail.com

พรรัตน์ ลังกะสูตร

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อีเมล: korn_pong@hotmail.com

อัจฉริยา เทพแสง

บริษัท บริษัท เอ็กเซล เซอร์วิส โซลูชั่นส์

อีเมล: mindutchca@gmail.com

Received: July 20, 2023 Revised: July 30, 2023 Accepted: December 1, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน และ 4) เพื่อศึกษาการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 370 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตามตารางทาร์โร ยามาเน่ ที่ค่าความเชื่อมั่น

95 % ต่อจากนั้นทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการคิดแบบพัฒนาเท่ากับ 0.82 และการบริหารการเปลี่ยนแปลงเท่ากับ 0.85 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านการพัฒนางานองค์กร 3) ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ

2. ระดับการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเปิดใจ 3) ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ 4) ด้านการบริหารนอกกรอบ และ 5) ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามลำดับ

3. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยด้านที่มีค่าพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมา ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการเปิดใจ และด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารนอกกรอบไม่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพยากรณ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 81.23

คำสำคัญ: การคิดแบบพัฒนา, การบริหารการเปลี่ยนแปลง, จังหวัดภาคเหนือตอนบน

Growth Mindset of School Administrators Affecting Change Management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces.

Somchai Thepsaeng

Independent scholar

E-mail Somchai17@hotmail.com

Sanan Prachongchit,

Educational Program in Educational Administration Krirk University

E-mail sananpr@gmail.com

Kanit Sukkarat

Educational Program in Educational Administration Pathuthani University

E-mail kanit1bank@gmail.com

Pornrat Langgasoot

Educational Program in Educational Administration Pathuthani University

E-mail korn_pong@hotmail.com

Utchariya Thepsaeng

Excel Services Solutions Co.,Ltd.

E-mail: mindutchca@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study 1) change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces 2) growth mindset of school administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces 3) relationship between growth mindset of school administrators and change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces, and 4) growth mindset of school administrators affecting change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces. The sample consisted of 370 teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces by Taro

Yamane at 95% confidence. Multi Stage Random Sampling was applied thereafter. The instruments used for data collection were 5 point-rating scale questionnaires. The index of Item- Objective Congruence (IOC) was valued since 0.80-1.00. The reliability of growth mindset was equal to 0.82 and the reliability of change management was equal to 0.85. The data analysis was done by mean, standard deviation, Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression.

The research results were found as following;

1. The level of change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces as a whole and each individual aspect were at high level by descending order of the average as follow; 1) personnel development 2) organization development 3) innovation and digital technology development, and 4) organizational culture development respectively.

2. The level of growth mindset of school administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces as a whole and each individual aspect were at high level by descending order of the average as follow; 1) visionary 2) open-mindedness 3) emotional stability 4) out-of-the-box management, and 5) continuous learning respectively.

3. There was a statistically significant high levels of positive relationship at 0.05 between growth mindset of school administrators and change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces.

4. Growth mindset of school administrators affecting change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces at 0.05 level of significance. Growth mindset of school administrators in aspect of visionary revealed the highest predictive power followed by continuous learning, open-mindedness and emotional stability respectively. For the aspect of out-of-the-box management revealed no effect on change management. Growth mindset of school administrators mutually predicted change management in schools under the Secondary Educational Service Area Office in the Upper Northern Provinces with the predictive power was at 81.23 percent.

Keywords: Growth mindset, Change management , the Upper Northern Provinces

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันเป็นยุคกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นโลกไร้พรมแดนเน้นการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร ทำให้องค์กรมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เก่าไปสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ จากแนวคิดแบบปกติไปสู่การคิดเชิงดิจิทัล จากการเน้นความมั่นคงปลอดภัยไปสู่การมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงแบบบูรณาการ จากการรวมศูนย์อำนาจไปสู่การกระจายอำนาจ โดยให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและรับผิดชอบมากขึ้น จากการมุ่งการแข่งขัน ไปสู่การมุ่งแสวงหาความร่วมมือ ประกอบกับในปัจจุบันโลกตกอยู่ภายใต้ของการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้องค์กรต่างๆในโลกต่างแสวงหาความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็งเพื่อนำสรรพกำลังความรู้ความสามารถและศักยภาพมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัย (Waner .Kegan & Lahey, 2006:13-15)

จากสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องขับเคลื่อนกลไกไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ผู้นำที่มีคุณภาพจะมีความสามารถนำองค์กรฟันฝ่าอุปสรรคและปัญหาต่างๆ และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ ภายใต้โลกข่าวสารที่ไร้พรมแดน คุณสมบัติสำคัญของผู้นำ ได้แก่ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้ทันสมัย เน้นการบริการ เป็นผู้นำในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้บุคลากรแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยวิธีการต่างๆอย่างหลากหลาย (Ryan & Chris, 2020: 114-123) นอกจากนี้ในปัจจุบันพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การขาดปัจจัยสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านงบประมาณ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ขาดการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน ทำให้คุณภาพการศึกษาตกต่ำ รวมทั้งขาดงานวิจัยที่มีคุณภาพ และมีจำนวนน้อย ผู้บริหารและบุคลากรไม่นำงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานให้เกิดคุณภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในโลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ ส่งผลต่อความเข้มแข็งของระบบการศึกษา (Waner ; Kegan & Lahey, 2006:6-8) ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การบริหารงานที่ไม่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ตลาดแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ ทำให้บุคลากรในองค์กรขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน รวมทั้งประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรยังไม่ได้การพัฒนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างครบถ้วน จึงทำให้การปฏิบัติงานขาดความมั่นใจ การพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร ยังคงมีอุปสรรคที่ทำให้การพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร จากรายงานของสถาบันการจัดการนานาชาติที่สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจและประชาชน ต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร โดยข้อจำกัดที่สำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างการบริหารงานที่มีขนาดใหญ่ มีขั้นตอนกระบวนการตามระเบียบปฏิบัติที่ล้าสมัย ไม่สนับสนุนการทำงานแบบดิจิทัลแบบครบวงจร เนื่องจากแต่ละองค์กรยึดถือกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตนเป็นหลัก ทั้งยังยึดติดกับบทบาทการเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าการให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่งผลให้การทำงานมีความซ้ำซ้อน ขาดการแบ่งปันหรือการพัฒนาระบบข้อมูลร่วมกัน นอกจากนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งบุคลากรยังขาดความรู้และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลเฉพาะด้าน เช่น ความรู้ด้านภาษา ความรู้ด้านเทคโนโลยี

เป็นต้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) โดยเฉพาะจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีพื้นที่กระจายไปยัง 6 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นภูเขาเทือกเขาสลับซับซ้อน เกิดปัญหาด้านการคมนาคม การติดต่อสื่อสาร การใช้วัตรกรรมและเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อกัน เป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ โดยเฉพาะมีชนกลุ่มต่างๆจำนวนมาก วัฒนธรรมจึงมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าว สถานศึกษาจึงควรนำการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการบริหารจัดการ เพราะช่วยให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ บุคลากรเกิดความมั่นใจในการทำงาน ผู้บริหารสามารถปรับแผนการต่างๆให้เข้ากับกลยุทธ์โดยรวมขององค์กร ปรับปรุงการบริการเพื่อตอบสนองผู้รับบริการ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับการกระบวนการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ตลอดจนการปรับโครงสร้างขององค์กรให้ทันสมัย และการปรับปรุงกระบวนการและวิธีการทำให้เกิดความรวดเร็ว (Fullan, 2001:3-5) ในทำนองเดียวกันมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงาน ปรับปรุงประสิทธิภาพและผลผลิตให้เกิดประสิทธิภาพ ช่วยลดต้นทุนในการบริหารงาน ที่สำคัญช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด ช่วยเพิ่มผลผลิต ลดความเสี่ยง และช่วยปรับปรุงความสามารถในการทำกำไรขององค์กร (Graetz & Smith, 2005:311-328)

ขณะเดียวกันการบริหารการเปลี่ยนแปลงจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญจำเป็นต้องเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือบุคลากรตลอดเวลา สร้างวัฒนธรรมแห่งความช่วยเหลือเกื้อกูล โดยผู้นำควรมีการคิดแบบพัฒนา เพราะผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนาจะมีการคิดเชิงบวก บุคลากรจะมีความเคารพนับถือ พร้อมทั้งจะทำงานและทุ่มเทให้กับองค์กร ผู้บริหารสามารถโน้มน้าวใจบุคลากรให้ทำงานด้วยความรักและความเข้าใจพร้อมเป็นมิตร ทำให้เกิดพลังแห่งความท้าทายเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากจะมองหาเป้าหมายในการบริหาร งานแล้ว ยังมองหาต้นแบบของผู้นำที่มีการคิดแบบพัฒนาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาดตนเอง (Soo & Vicki, 2021:44-47) อีกทั้งยังช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจให้เข้มแข็งอดทน สามารถควบคุมอารมณ์ไม่ให้เกิดความฉุนเฉียว ส่งเสริมการทำความดี และทำจิตใจให้สงบนิ่ง ที่สำคัญช่วยปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรที่อยู่รอบตัวและใช้วิธีการฟังพาอาศัยด้วยการผูกมิตรไมตรีต่อกัน (นวพันธ์ ปิยะวรรณกร, 2560: 42-46) การคิดแบบพัฒนายังช่วยให้ผู้นำเกิดการการทำงานที่ท้าทาย พัฒนาบุคลากรต่างๆให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการฝึกการอบรมแต่ไม่เน้นการแข่งขัน มีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ สร้างระบบรางวัลทำให้บุคลากรเกิดการยอมรับศรัทธา มีความรักความผูกพันต่อองค์กร (French, Robert & Chang, 2016: 49-62) อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคล ทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ โดยผู้นำจะออกแบบองค์กรและเปลี่ยนแปลงองค์กรให้สอดคล้องกับ โลกาวิวัตน์ ยอมรับการวิพากษ์จากบุคลากรต่างๆ ช่วยทำให้ผู้นำมีความฉลาดทางอารมณ์ อดทน อดกลั้นต่อปัญหาต่างๆ สร้างความอบอุ่นไว้วางใจแก่บุคลากร ช่วยแก้ปัญหาการทำงาน และสร้างมิตรภาพด้วยการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร (Mattone, 2013: 123-134)

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่อง การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อนำผลวิจัยมาพัฒนาการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาดตนเอง พัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน
4. เพื่อศึกษาการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน
2. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 370 คน จากทั้งหมด 33 แห่ง ในปีการศึกษา 2565 ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่ความเชื่อมั่น 95% ต่อจากนั้นทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการคิดแบบพัฒนาเท่ากับ 0.82 และการบริหารการเปลี่ยนแปลงเท่ากับ 0.85 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลวิจัย

การวิจัยเรื่องการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยสรุปผลของการวิจัยดังนี้

1. ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านการพัฒนาองค์กร 3) ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) ด้านการพัฒนามาตรฐานองค์กร ตามลำดับ
2. ระดับการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเปิดใจ 3) ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ 4) ด้านการบริหารนอกกรอบ และ 5) ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามลำดับ
3. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านที่มีค่าพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมา ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการเปิดใจ และด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารนอกกรอบไม่ส่งผล การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพยากรณ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 81.23

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านการพัฒนาองค์กร 3) ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล และ 4) ด้านการพัฒนามาตรฐานองค์กร ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารการเปลี่ยนแปลงนับว่ามีความสำคัญต่อสถานศึกษาทำให้อยู่รอดปลอดภัยจากสิ่งต่างๆที่มากระทบทั้งภัยจากโรคระบาด ภัยจากธรรมชาติ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนกลยุทธ์เตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก อีกทั้งช่วยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของบุคลากรลูกค้า ช่วยเพิ่มทักษะขีดความสามารถของบุคลากร และความสามารถในการตอบสนองความต้องการเปลี่ยนแปลงของลูกค้าทั้งภายในและภายนอก

สอดคล้องกับแนวคิดของ Kouzes & Posner (2007 :13-14) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลงว่าช่วยพัฒนาองค์กรให้ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ อีกทั้งยังทำให้องค์กรเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรเป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งปวง เป็นสิ่งที่มีค่า ถ้าสามารถพัฒนาคนได้การพัฒนาสิ่งอื่นๆจะตามมา คนเป็นปัจจัยสำคัญ การพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ เพิ่มทักษะในการทำงาน พร้อมทั้งการปรับปรุงวิชาการเกี่ยวกับความรู้ เทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานอันเป็นผลต่อการเสริมสร้างความมั่นคงแก่องค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจัดสรรงบประมาณในการประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิด Morgan (2008 : 114) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรช่วยให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความภักดีต่อองค์กร ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร อีกทั้งยังทำให้บุคลากรปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมและโลกอีกด้วย สอดคล้องกับผลวิจัยของ วิลาวรรณ อันมาก (2557:109-115) วิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ด้านการพัฒนาองค์กรมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาองค์กรมุ่งมั่นที่จะใช้ประโยชน์จากความสามารถและความหลากหลายของบุคลากรภายในองค์กร เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาขององค์กร เน้นการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่บุคลากร รวมทั้งความเป็นอยู่ที่ดี ตลอดจนการสร้างระบบจูงใจที่ดีทำให้บุคลากรมี เจตคติที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความใกล้ชิดสนิมสนมกับบุคลากร ช่วยแนะนำและเป็นที่ปรึกษาให้บุคลากร ทำให้การติดต่อประสานงานมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Lutchman ; Evans ; Ghanem & Maharaj (2015 : 11-13) สรุปความสำคัญของการพัฒนาองค์กรช่วยให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง ป้องกันความสับสนในการปฏิบัติงาน และทำให้งานที่ทำนั้นไม่ซ้ำซ้อนกัน หรือเกิดความขัดแย้งกันในการทำงาน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gayef (2014 : 23-30) สรุปว่าการพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิผลทำให้บุคลากรมีคู่มือในการปฏิบัติงาน มีแนวปฏิบัติงานที่ชัดเจน เกิดความมั่นใจในการทำงาน เป็นผลให้งานเกิดประสิทธิผล องค์กรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนบุคลากรเป็นที่ยอมรับแก่เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งช่วยกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของบุคลากรให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความชำนาญในแต่ละคน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนงานที่กำหนดไว้

ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันใจ และเกิดประสิทธิผล ช่วยในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน ทั้งระบบการติดต่อสื่อสารและการให้บริการแก่ผู้รับบริการให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจต่อการได้รับการบริการ ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการประหยัดเวลา และกำลังคน อีกทั้งยังใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่จูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจเพื่อใฝ่รู้ใฝ่

เรียน ขณะเดียวกันส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ทำให้เกิดความสุขสนทน ตื่นตา ตื่นใจในการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Pryor ; Taneja ; Humphreys ; Anderson & Singleton (2008 : 9-13) สรุปว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดประสิทธิผล ปรับปรุงระบบการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลสูง รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สนุกสนานเพลิดเพลินและไม่เบื่อหน่ายในการเรียน สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rothwell ; Stavros ; Sullivan & Sullivan (2010 : 74-78) สรุปว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล นับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้นำเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรให้บริหารจัดการเพื่อตอบสนองความท้าทายในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ช่วยพัฒนาความสามารถของบุคลากร พัฒนาระบบการบริการแก่บุคลากรให้สะดวกรวดเร็ว อีกทั้งช่วยลดการสูญเสียเรื่องเวลา กำลังคน และงบประมาณอีกด้วย

2. ระดับการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเปิดใจ 3) ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ 4) ด้านการบริหารนอกกรอบ และ 5) ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนาจะมองบุคลากรเชิงบวก ให้ความรัก ความเมตตากับครูและบุคลากร ทำให้ครูและบุคลากรมีความเคารพนับถือพร้อมที่จะทำงานและทุ่มเทให้กับสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถโน้มน้าวใจครูและบุคลากรให้ทำงานด้วยความรักและความเข้าใจพร้อมเป็นมิตร ทำให้เกิดพลังแห่งความท้าทายเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมองหาเป้าหมายในการบริหารงาน กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทำงานด้วยความเสียสละทุ่มเท สามารถควบคุมอารมณ์ไม่ให้เกิดความฉุนเฉียว ส่งเสริมการทำสมาธิ และทำจิตใจให้สงบนิ่ง ที่สำคัญช่วยปรับตัวให้เข้ากับครูและบุคลากรที่อยู่รอบตัวและใช้วิธีการพึ่งพาอาศัยด้วยการผูกมิตรไมตรีต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Mattone (2013: 123-134) ให้ความสำคัญของผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนา ช่วยให้ผู้บริหารเกิดการ ทำงานที่ท้าทาย พัฒนาบุคลากรต่างๆให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการฝึกการอบรม มีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ สร้างระบบรางวัลทำให้บุคลากรเกิดการยอมรับศรัทธา มีความรักความผูกพันต่อองค์กร อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคล ทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ โดยผู้นำจะออกแบบองค์กรและเปลี่ยนแปลงองค์กรให้สอดคล้องกับโลกาภิวัตน์ ยอมรับการวิพากษ์จากบุคลากรต่างๆ ที่สำคัญช่วยในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์

โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานและการบริหารมาก่อนผ่านร้อนผ่านหนาวมาทำให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์นับว่าเป็นสิ่งที่สถานศึกษาปรารถนา เพราะช่วยกำหนดทิศทางในการบริหารงานหรือการดำเนินกิจกรรมในองค์กร โดยมีจุดหมาย ปลายทางที่ชัดเจน ช่วยให้บุคลากรรู้ว่าแต่ละคน มีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง และรู้อย่างไรที่จะทำอะไร ทำไม่ต้องทำ ทำอย่างไร และทำเมื่อใด ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีความผูกพัน มุ่งมั่นปฏิบัติตามด้วยความตั้งใจ ทำท่าย เกิดความหมายในชีวิต อยู่อย่างมีเป้าหมายด้วยความภูมิใจ และทุ่มเท เพื่อคุณภาพของผลงานที่ปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rhew ; Piro ; Goolkasian & Cosentino (2018:66-78) กล่าวถึงผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ช่วยกำหนดมาตรฐานในการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้บุคลากรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพไปสู่องค์กรที่มีคุณภาพ และการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศขององค์กร

รองลงมา ได้แก่ ด้านการเปิดใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเป็นคนจริงใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นคนเปิดเผยทำให้เข้าใจปัญหาของบุคลากร เข้าใจนิสัยใจคอและความต้องการของบุคลากรเป็นอย่างดี สามารถตอบสนองความต้องการได้ตรงประเด็น อีกทั้งการเปิดใจช่วยเพิ่มโอกาสให้บุคลากรมองหาวิธีแก้ปัญหาใหม่ๆ เมื่อกระบวนการปัจจุบันไม่ได้ผล โดยผู้บริหารเต็มใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน และการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวคิดของ French (2016: 673–691) กล่าวถึงความสำคัญของเปิดใจช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจบุคลากรอย่างลึกซึ้ง ทั้งด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ สามารถวางแผนพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันผู้บริหารสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลวิจัยของ Adler (2021:249-291) วิจัยเกี่ยวกับการเปิดใจของผู้บริหารองค์กร ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีการเปิดใจจะเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นนักฟังที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและนำมาปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ

ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนมากมีความฉลาดทางอารมณ์ เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนและมีโครงการอบรมส่งเสริมการนั่งสมาธิตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกได้ดี ในกรณีที่มีความขัดแย้งไม่หุนหันพันแผ่น ไม่ตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึกและอารมณ์ ทำให้สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เป็นผลทำให้บุคลากรเคารพศรัทธาเชื่อมั่นต่อผู้บริหาร ทุ่มเทเสียสละในการทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Patrick & Joshi (2019:156–167) สรุปว่า ผู้บริหารที่มีความมั่นคงทางอารมณ์จะช่วยให้การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรเกิดความรักความศรัทธาต่อผู้บริหาร พร้อมร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลวิจัยของ กนกพร โพธิ์มณี (2562: 89-94) วิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถโน้มน้าวใจบุคลากรร่วมมือกันทำงานจนบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ช่วยให้มีการรับรู้ถึงความต้องการของเพื่อนร่วมงาน การมองโลกในเชิงบวก และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนาจะช่วยให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลและการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่มีความพยายาม ความมุ่งมั่นสูงอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาการบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก เพื่อขับเคลื่อนผลลัพธ์ในเชิงบวกและส่งเสริมความสัมพันธ์กับบุคลากรต่างๆให้แน่นแฟ้น อีกทั้งผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนามักจะมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ และถือเป็นโอกาสในการต่อสู้และท้าทาย รวมทั้งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของ Keown & Bourke (2019: 51–58) กล่าวถึงผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนาจะมองโลกในแง่ดี และกล้า

ฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหา มองว่าอุปสรรคไม่ใช่เรื่องสำคัญ พร้อมทั้งฟันฝ่า รวมถึงเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้และแสวง โอกาสสำหรับความสำเร็จในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Eckerwall & Karlsson (2021) สรุปว่าการ คิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสนับสนุนการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมบุคลากรให้ ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีให้ได้เปรียบองค์กรอื่น

4. การคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ด้านที่มีค่าพยากรณ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมา ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการเปิดใจ และด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารนอกรอบไม่ส่งผล การคิดแบบพัฒนาของ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันพยากรณ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ได้ร้อยละ 81.23 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีการคิดแบบพัฒนาจะทำให้ได้รับการยอมรับ จากบุคลากรทุกฝ่าย เพราะผู้นำมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ใช้ศักยภาพ และสติปัญญาให้บุคลากรตระหนักถึง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรให้สามารถมองอนาคตได้อย่างชัดเจน เกิดการทำงานแบบทำหาย ด้วยวิธีการที่แตกต่าง ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนพัฒนางานไปสู่วิสัยทัศน์ โดย ผู้นำใช้หัวใจในการบริหารงาน ผู้นำพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรด้วยการเปิดใจ และให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน ช่วยเหลือบุคลากรเมื่อมีโอกาส ที่สำคัญช่วยทำให้ผู้นำหลีกเลี่ยงการพูดคุยทางลบเพื่อป้องกัน ความขัดแย้งในองค์กร ตลอดจนนำข้อคิดของบุคลากรมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผล ของการบริหารงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kouzes & Posner (2007 : 244-246) สรุปว่าผู้นำที่มีการคิด แบบพัฒนาจะช่วยส่งเสริมการทำงานของบุคลากรให้ประสบความสำเร็จและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหารกับบุคลากรมากขึ้น ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลวิจัย ของ Joshi (2021) วิจัยการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารองค์กรที่มีผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผลวิจัย พบว่า การคิดแบบพัฒนาด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องส่งผล ต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Soo & Vicki (2021:121-134) วิจัยเกี่ยวกับการคิดแบบพัฒนาที่มีผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ผลวิจัยพบว่า การคิดแบบพัฒนาของ ผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาการคิดแบบพัฒนาด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษาและนำมาใช้เป็นมาตรฐานของการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาการคิดแบบพัฒนาด้านการเปิดใจเพื่อให้เกิดความไว้วางใจแก่บุคลากร รวมทั้งยอมรับฟังความคิดและนำข้อเสนอแนะของบุคลากรมาปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้สถานศึกษามีนโยบายในการพัฒนาระบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรเป็นอันดับแรก รวมถึงนำผลวิจัยไปใช้ในการกำหนดเป็นนโยบายหรือสร้างเกณฑ์การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

4. ผู้บริหารในหน่วยงานต่างๆ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น นำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ในองค์กรของตน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารในรูปแบบอื่น เช่น การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยง เป็นต้น

2. ควรมีการทำวิจัยการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบการวิจัยคุณภาพเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึก

3. ควรมีการทำวิจัยการคิดแบบพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรหรือพัฒนาโปรแกรม รูปแบบของการวิเคราะห์เส้นทาง หรือการวิเคราะห์พหุระดับ

บรรณานุกรม

- กนกพร โพธิมณี. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- นวพันธ์ ปิยะวรรณกร. (2560). แปลของ Braian Tracy กลวิธีเด็ดๆสร้างความสำเร็จให้ตนเอง. กรุงเทพฯ : ทัช พับลิเคชั่น.
- ปภาวดี ประจักษ์ศุภนิติ. (2554). เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาการบริหารการเปลี่ยนแปลง. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิลาวัลย์ อ้นมาก. (2557). การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ สิบสาม พ.ศ.2556 – 2570. สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th> > Plan13 > Doc.
- Adler, J. (2021). The Open Mind: A Phenomenology, Open Journal of Philosophy, 11(2), 249-291.

- Capozzi, Rick. (2017). *The Growth Mindset : Leadership Makes a Difference in Wealth Management*. New York : Wiley & Sons.
- Eckerwall, Anna & Karlsson, Caroline. (2021). *Fostering a Growth Mindset in Organizations A qualitative study of factors and challenges in fostering a growth mindset in organizations*. Retrieved from <https://www.skillsfoster.com/ps/mindsets.html>.
- French, R. P., II. (2016). The fuzziness of mindsets: Divergent conceptualizations and characterizations of mindset theory and praxis. *International Journal of Organizational Analysis*, 24(4), 673–691.
- French, II, Robert, P. & Chang, Heewon. (2016). Conceptual re-imagining of global “Mindset” Knowledge as prime in the development of global leaders. *Journal of International Organizations Studies*. 7 (1), 49–62.
- Fullan, Michael. (2001). *Leading in a Culture of Change*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Gayef, Alben. (2014). The Management of Change In Education. *Journal of International Scientific*. 2 (12), 23-30.
- Graetz, Fiona; & Smith, Aaron. (2005). Organizing Forms in Change Management: The Role of Structures, Processes and Boundaries in a Longitudinal Case Analysis. *Journal of Change Management* 5(3), 311-328.
- Hope, Joan. (2022). Adopt an abundance mindset to boost your leadership potential. *Disability Compliance for Higher Education*, 27 (6), 8-16.
- Hussein, Hinda. (2018). *Examining the Effects of Reflective Journals on students Growth*
- Javidan, M., & Walker, J. L. (2013). *Developing your global mindset: The handbook for successful global leaders*. Edina, MN: Beaver's Pond Press.
- Joshi, P.L. (2021). *Change Management and Management of Mindset*. Retrieved from <http://change management.or.th>.
- Keown , S. R., & Bourke, B. (2019). A Qualitative Investigation of Fixed Versus Growth Mindsets of Third and Fourth Grade Students. *Education*, 140(2), 51–58.
- Kouzes, James M. & Posner, Z. Barry.(2007). *The Leadership Challenge*. San Francisco : Jossey Bass.
- Lutchman, Chitram; Evans, Douglas; Ghanem, Waddah & Maharaj Rohanie. (2015). *7 Fundamentals of an Operationally Excellent Management System*. New York: Taylor & Francis Group.
- Manu, Melwin Joy. (2019). *Growth Mindsets and Leadership*. Retrieved from <https://www.researchgate.net › publication>
- Mattone, John. (2013). *Talent Leadership*. New York : Amacom.

- Morgan, M. Misti. (2008). *The Six Secrets of Change at Work: A Case for the Use of Fullan's Work in School Setting*. Dissertation, Ph.D. Educational Leadership. Texas: The Whitlowe R. Green College.
- Patrick, Susan Kemper; Joshi, Ela. (2019). Set in Stone or Willing to Grow? Teacher sensemaking during a growth mindset initiative. *Teaching and Teacher Education*, 8(3), 156–167.
- Pryor, M.G.; Taneja, S.; Humphreys, J.; Anderson, D. & Singleton, L. P. (2008). Challenges Facing Change Management Theories and Research. *Delhi Business Review*, 9(1), 9-13.
- Rhew, Emily; Piro, Jody S.; Goolkasian, Pauline & Cosentino, Patricia. (2018). The effects of a growth mindset on self-efficacy and motivation *Cogent Education*. 5 (1),66-78.
- Rothwell, William J.; Stavros, Jacqueline M.; Sullivan, Roland; & Sullivan, Arielle. (2010). *Practicing Organization Development a Guide for Leading Change*. San Francisco : Pfeiffer An Imprint of Wiley.
- Ryan, Gottfredson & Chris, Reina. (2020). To Be a Great Leader, You Need the Right Mindset. *Leadership And Managing People*. 17(3),114-123.
- Scheurich, James Joseph & Skrla, Linda. (2003). *Leadership for Equality and Excellence*. California : Corwin Press.
- Seaton, Fiona S. (2018). Empowering teachers to implement a growth mindset. *Educational Psychology in Practice*, 34 (1),41–57.
- Soo, Jeoung,Han & Vicki, Stieha. (2021). *Growth Mindset for Human Resource Development: A Scoping Review of the Liter view of the Literature with Recommended Inter with Recommended Interventions*. Department of Organizational Performance and Workplace Learning Collections: Boise State University.
- Waner,Tony ;Kegan, Robert & Lahey, Lisa. (2006). *Change Leadership: A Practical Guide to Transforming Our School*. San Francisco : Jossey-Bass.

พุทธปรัชญาแม่แบบแห่งจริยปรัชญาไทย

วิพจน์ วันคำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

อีเมล: wiphot.wan@mbu.ac.th

พีรพงษ์ แสนสิง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

อีเมล: Pirapong5565@gmail.com

Received: December 15, 2022 **Revised:** July 12, 2023 **Accepted:** December 25, 2023

บทคัดย่อ

พุทธปรัชญาเป็นแม่แบบของแนวคิดไทยทางด้านทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษาไม่โดยตรงก็โดยอ้อม ทั้งนี้เพราะคนไทยได้ถูกกล่อมเกลามาตั้งจำความได้จากเรณูสู่ร่น ในบทความนี้ได้มุ่งมั่นอธิบายความ เพื่อเป็นแนวทางแห่งการศึกษาความคิดอื่นของแนวคิดไทย โดยมีวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแม่แบบแนวคิด ด้วยการนำเสนอพุทธปรัชญาแม่แบบแห่งจริยปรัชญาไทย ด้วยการอธิบายตามนัยจริยปรัชญาที่ว่าด้วยเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ ซึ่งเป็นหลักที่ทุกสังคมต่างให้ความสนใจโดยเน้นอธิบายตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : จริยปรัชญาไทย, พุทธปรัชญา

Buddhist Philosophy Orthodox of the Ethics of Thai Philosophy

Wiphot wankham

Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist Collage

Email: wiphot.wan@mbu.ac.th

Peerapong Saensing

Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist Collage

Email: Pirapong5565@gmail.com

Abstract

Buddhist philosophy is a model of Thai concepts in terms of social, economic, political, governmental, and educational aspects either directly or indirectly. This is because the Thai people have been refined to remember from generation to generation. As a way of studying other ideas of the Thai concept with Buddhist literature as a conceptual model by presenting Buddhist philosophy as the model of Thai philosophical ethics By explaining the implications of philosophical ethics on freedom, equality and fraternity which are the principles that every society pays attention to, emphasizing on the Buddhist doctrines.

Keyword : Ethics of Thai Philosophy, Buddhist Philosophy

ความนำ

แนวคิดไทยต่างจากแนวคิดอื่นพอควร อาทิ คนไทยมักเรียกผู้ถ่ายทอดแนวคิดว่า “นักปราชญ์” และมักเรียกสิ่งที่ถูกคิดและถ่ายทอดออกมาว่า “ภูมิปัญญา” ข้อนี้ ต่างเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป และที่สำคัญแนวคิดไทย หรือปรัชญาไทย โดยภาพรวมแล้วคณะผู้เขียนมองว่า เป็นระบบคิดที่ยึดมั่นแนวคิดอยู่บนพื้นฐานแห่ง “คารวธรรม”(Reverence) มากกว่า “วิภาษวิธี” (Dialectics)

ตามที่กล่าวมาข้างต้น มองได้ว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะฐานคิดของปรัชญาไทยส่วนใหญ่มา พระพุทธศาสนา โดยมีวรรณกรรมฉบับคือพระไตรปิฎก นอกนั้นก็ได้จากวรรณกรรมทางพุทธปรัชญาที่ได้ขยายความ อธิบายความวรรณกรรมฉบับ และวรรณกรรมอื่นชั้นรองลงมา ข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า ปรัชญาไทยมีมุมมองที่ต่างจากปรัชญากระแสอื่น เช่น ปรัชญาตะวันตกที่เน้นวิภาษวิธีเพื่อแสวงหาความรู้ โสเครตีสใช้วิธีนี้ได้ผลมากที่สุด โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การนำข้อเสนอมันที่มีเหตุผล (Thesis) และข้อคัดค้าน (Antithesis) มาหักล้างกัน” ฉะนั้น เมื่อปรัชญาเมธีที่เป็นต้นแบบนิยม ปรัชญาเมธีรุ่นหลังๆ จึงดำเนินรอยตาม ลักษณะสำคัญของปรัชญาตะวันตกจึงถือว่า “Dialectics” หรือปัจจุบันอภิวัตน์มาเป็น “ตรรกวิทยา” (Logic) เป็นอุปกรณ์ในการแสวงหาความรู้ และปรัชญาเมธีหลายคน หลายกลุ่มมุ่งมั่นเสนอผลงานด้วยวิธีนี้

แต่สำหรับปรัชญาไทยแล้ว “ชนชาติไทย ปรัชญาไทย ปรัชญาของคนไทย” ที่มีจุดเด่นของความเป็นปรัชญาเพราะมีแม่แบบคือพระพุทธศาสนา และมีวรรณกรรมฉบับคือพระไตรปิฎก แนวคิดจึงผ่านถ่ายทอดออกมาบนพื้นฐานความกตัญญู กตเวทิตะ มีคารวธรรม

ตามกล่าวมาเป็นผลมาจากศาสตร์แม่แบบอย่างแท้จริง คือ “พุทธปรัชญา” เช่นเดียวกับปรัชญาตะวันตกมีปรัชญากรีกเป็นรากฐาน ปรัชญาอินเดียก็มีฮินดูเป็นฐาน ปรัชญาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี มีเต๋ามีชินโตเป็นหลัก เมื่อเป็นเช่นนี้ ปรัชญาไทยถ้าไม่หลงอัตลักษณ์ของตัวเองแม่บทแห่งความเป็นปรัชญาจึงมาจากพุทธปรัชญา ในอนาคตปรัชญาไทยถ้ารักษารากฐานที่มั่นให้ดี ปรัชญาไทยจะเป็นอีกหนึ่งกระแสคิดที่สังคมโลกต้องพูดถึง แม้นักปราชญ์ไทยที่ไม่ปวารณาตัวว่าเป็นนักปรัชญา สาเหตุหลักคือ เพราะความเคารพในพุทธปรัชญาและตระหนักอยู่เสมอว่า ปรัชญาไทยมีพื้นฐานมาจากพุทธปรัชญา ส่วนแนวคิดอื่นๆ จากกระแสปรัชญาสายต่างๆ เช่น กรีก อินเดีย จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ ทั้งหมดอยู่ในฐานะเชิงอรรถทางปรัชญาไทยเป็นความดีเชิงอุปกรณ์

มาถึงตรงนี้ เพื่อเป็นแนวทางของการศึกษาต่อไปอีกว่า พุทธปรัชญาเป็นแม่แบบของแนวคิดไทยอย่างไร ข้อนี้ เราจะเน้นกล่าวถึงพุทธปรัชญาแม่แบบแห่งจริยปรัชญาไทย หรือในฐานะเป็น แม่บทของความประพฤติของชนชาติไทยตั้งแต่ยุคเริ่มแรกประวัติศาสตร์ ความเป็นปึกแผ่นของชนชาติไทยส่วนหนึ่งได้จากพระพุทธศาสนาฯ จึงมีคุณูปการมากต่อสังคมไทย และเพื่อให้เหมาะกับสถานการณ์แห่งความปองดอง สมานฉันท์ยุคปัจจุบัน ในที่นี้ เราจะพูดถึงแก่นความประพฤติในเชิงจริยปรัชญาไทยตามครรลองของแก่นจริยธรรมที่สังคมให้ความสนใจและพยายามอธิบายเพื่อหาความเป็นสากลทางความคิด ได้แก่ จริยปรัชญาที่ว่าด้วย เสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ โดยจะอธิบายตามนัยพุทธปรัชญาตามสมควร

1. เสรีภาพ (Freedom)

เสรีภาพ คือ หลักคำสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ปัจเจกชนมีความมั่นใจในการกระทำออกไป “การทำดีได้ดี” เป็นหลักคำสอนที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือการใช้เสรีภาพของบุคคล เป็นการกระทำที่เน้นถึงความเป็นปัจจุบัน และกลมกลืนอยู่กับความพอเหมาะพอควร เพราะเสรีภาพคือสิ่งที่ปรารถนา และเมื่อบุคคลสมปรารถนา ความสำคัญในข้อนี้ จึงสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำ ความสามารถในการกระทำ และการกระทำที่ไม่ถูกบีบคั้นจากสิ่งหนึ่งสิ่งใด อย่างไรก็ดี พระพุทธศาสนามีท่าทีที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นเกณฑ์ และความสำคัญในข้อนี้ สามารถวิเคราะห์จากหลักคำสอนที่ย้ำถึงการประพฤติปฏิบัติในหลายแห่ง ดังปรากฏในภทตสูตรว่า

“บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงมาแล้ว ไม่ควรมุ่งหวังสิ่งที่ยังไม่มาถึง สิ่งใดล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็ เป็นอันละไปแล้ว สิ่งที่ยังไม่มาถึง ก็เป็นอันยังไม่ถึง ก็บุคคลใดเห็นแจ้งธรรมปัจจุบันไม่ ย่อนแ่ง ไม่คลอนแคลนในธรรม (สิ่ง) นั้นๆ ได้ บุคคลนั้นพึงเจริญธรรมนั้นเนื่องๆ ให้บริสุทธิ์ ถัด พึงทำความเพียรเสียในวันนี้แหละ ใครเล่าจะรู้ความตายในวันพรุ่ง...”

เมื่อเป็นเช่นนี้ หลักการใช้เสรีภาพตามแนวพุทธปรัชญา ถือได้ว่า เป็นหลักคำสอนที่ย้ำให้บุคคลทำดี อย่างเร่งด่วน และเพื่อเป็นหลักประกันของการกระทำที่ถูกต้อง ในที่นี้ รวบรวมจะมุ่งกล่าวถึงหลักการใช้ เสรีภาพของบุคคลที่เป็นแบบแผนปฏิบัติ ได้แก่ หลักการใช้เสรีภาพขั้นต้น การใช้ เสรีภาพชั้นกลาง และ การใช้ เสรีภาพขั้นสูง คือ

1.1 หลักการใช้เสรีภาพขั้นต้น

หลักการใช้เสรีภาพขั้นต้น คือ การประพฤติที่พอเหมาะแก่ปัจเจกชนที่ต้องทำร่วมกันในสังคม เพราะ การใช้เสรีภาพในข้อนี้ คือจุดเริ่มต้นของการกระทำที่ตั้งอยู่มาตรฐานของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ เป็น การกระทำที่เน้นถึงการปฏิเสธและสนับสนุน ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักสิทธิมนุษยชน (Right of human) เมื่อเป็น เช่นนี้ หลักการใช้เสรีภาพขั้นต้นนี้ เมื่อพิจารณาตามแนวพุทธปรัชญา จะเห็นได้ว่า เป็นการใช้เสรีภาพตาม คุณลักษณะ 2 ประการ

ประการแรก คือ การใช้เสรีภาพตามแนวเบญจศีล คือ หลักการประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ใช้ควบคุม ตนเอง เป็นการกระทำเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น และเพื่อสังคมที่ย้ำอยู่ที่การปฏิเสธเรียกว่า เบญจศีล ได้แก่ เว้น จากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม เว้นจากการพูดเท็จ และเว้นจากการ ดื่มสุราเมรัย

ประการที่สอง คือ การใช้เสรีภาพตามแนวเบญจธรรม คือ หลักการประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ใช้ ส่งเสริมตนเอง เป็นการกระทำเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น และเพื่อสังคมที่เน้นการสนับสนุนเรียกว่า เบญจธรรม ได้แก่ เมตตา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจาจาและมัสติ

1.2 หลักการใช้เสรีภาพชั้นกลาง

หลักการใช้เสรีภาพชั้นกลาง คือ การส่งเสริมการกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความดี หรือหลักกุศลธรรม กล่าวคือ ผู้ทำนั้นทำด้วยสุจริตทางกาย วาจา และใจ และเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจ เป็นส่วนตัว นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ทำ ผู้ทำ และรวมไปถึงสรรพสิ่งรอบด้านว่า ทั้งหมดคือสิ่งกลมกลืนกันได้จริง และที่สำคัญ การใช้เสรีภาพในข้อนี้ คือการใช้เสรีภาพที่มีจุดกำเนิดที่ตน ส่งเสริมตนเองไปในทางที่ดี ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ดังพุทธพจน์ว่า “แม้ตนก็ติเตียนตนเองได้ ผู้รู้ใครควรแล้วสรรเสริญ กิตติศัพท์อันดีย่อมกระฉ่อนไป ไม่เป็นคนหลงทำกาละ และเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติสวรรค์” เมื่อเป็นเช่นนี้ การใช้เสรีภาพชั้นกลางนี้ จึงมีความสำคัญด้านการครองตน ครองคน และครองงาน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้เสรีภาพที่ถูกต้องทางกาย วาจา และใจ และทั้งสามจะต้องกลมกลืนกันบนพื้นฐานแห่งความดีด้วยการใช้เสรีภาพชั้นกลางตามหลักกุศลกรรมบถ 10 ประการ

1.3 หลักการใช้เสรีภาพชั้นสูง

หลักการใช้เสรีภาพชั้นสูง คือ การใช้เสรีภาพที่ไม่ขัดกับความรู้สึกของตนเอง ไม่ขัดต่อความรู้สึกของผู้อื่น เพราะหลักการใช้เสรีภาพชั้นสูงนี้ คือความกลมกลืนกันแบบครบวงจร และเป็นการใช้เสรีภาพที่ตรงจุดมากกว่าความตรงตัวอักษร เพราะจากลักษณะคำสอน ได้สะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติในข้อนี้ คือ ระบบจริยศาสตร์ จริยธรรม หรือทฤษฎีปฏิบัติที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างหน้าที่ วิถีทาง และจุดมุ่งหมายปลายทาง เมื่อเป็นเช่นนี้ การใช้เสรีภาพชั้นสูง เท่ากับว่า เป็นหลักแห่งการกระทำเพื่อตนและบุคคลอื่นรอบทิศทางเรียกว่า “การใช้เสรีภาพแบบมัชฌิมาปฏิปทา” หรือมรรคมืองค์แปด (อัฐังคิคมรรค) ซึ่งมรรคมืองค์แปด ถือได้ว่า เป็นวิธีการ (Means) หรือเป็นความดีเชิงอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กันกับจุดมุ่งหมายอย่างสูงสุด คือ ภูมิคติ

2. เสมอภาค (Equality)

ความเสมอภาค คือ ความเท่าเทียมกัน จะเห็นได้ว่า ตามแนวพุทธศาสนาไม่ได้กล่าวถึงคำว่า “เสมอภาค” อย่างตรงตัว แต่ถ้าวิเคราะห์ตามความหมายของศัพท์แล้ว ในประเด็นนี้ มีหลักธรรมมากมายที่ย้ำถึงความเป็นกลางหรือมัชฌิมาธรรม (Middle hood) และข้อปฏิบัติที่เป็นสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา (Middle Way) ทั้งหมดสามารถตีความได้ว่า ธรรมที่เป็นกลาง และทางที่เป็นสายกลาง คือ ความหมายของความเสมอภาคตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งจะนำหลักการสำคัญเกี่ยวกับความเสมอภาค เพื่อประโยชน์ของการประพฤติของคนในสังคม คือ

2.1 หลักความเสมอภาค คือ แนวธรรมที่มุ่งส่งเสริมความเท่าเทียมกันของบุคคลในสังคมเน้นที่ปัจเจกบุคคลเป็นจุดเริ่มต้น อันเป็นแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความเท่าเทียมกันในทุกๆ ด้าน แต่เพื่อเป็นหลักประกันของความเท่าเทียมกันที่พอเหมาะในเชิงเปรียบเทียบ ในที่นี้ รวบรวมจะมุ่งเสนอหลักความเสมอภาค 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ความเสมอภาคทางธรรมชาติ (Natural equality) คือ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในฐานะเกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่งตามแนวพุทธศาสน์มองว่า เป็นเรื่องยากยิ่ง แต่เกิดมาแล้วยิ่งยากกว่า ดังนั้น มนุษย์ควรเล็งเห็นคุณค่าของตัวเอง และสิทธิที่ตัวเองสามารถกระทำได้ โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเสมอภาคทางธรรมชาติของมนุษย์ในส่วนที่สามารถพัฒนาได้ ซึ่งในประเด็นนี้ เมื่อพิจารณาตามแนวพุทธศาสน์ จะเห็นได้ว่า มีแนวธรรมหลายประการที่เป็นหลักประกันของความเท่าเทียมกันทางธรรมชาตินี้ เป็นแนวธรรมที่ปลูกจิตสำนึกของบุคคลให้เล็งเห็นความสำคัญทางธรรมชาติที่แท้จริง คือ เบญจขันธ์ และความเป็นไปทางธรรมชาติที่แท้จริง คือ สามัญลักษณะ อันเป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่ทุกๆ ชีวิต จะไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน แต่ต้องกระทำต่อกันตามสิทธิที่ควรกระทำ เช่น การกระทำที่ตั้งอยู่บนสิทธิหน้าที่ตามทศ 6 และบนพื้นฐานแห่งพรหมวิหาร

2) ความเสมอภาคทางสังคม (Social equality) คือ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์บนพื้นฐานแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในฐานะเป็นปัจเจกชนคนหนึ่งคนในสังคม ในข้อนี้ ตามแนวพุทธศาสน์มีหลักธรรมที่สามารถนำมาอธิบายให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนได้อย่างดียิ่ง เช่น ความเสมอภาคด้านชนชั้น คือ

“ความไม่เสมอภาคระหว่างมนุษย์เป็นคำสอนอย่างเป็นทางการของศาสนาพราหมณ์ พระผู้มีพระภาคทรงวางพระองค์ตรงข้ามกับระบบวรรณะที่เข้มแข็งที่สุด และทรงหนุนหลักการแห่งความเสมอภาคในยุคแรกๆ และคงเส้นคงวาที่สุด ไม่มีข้อตกลงใดๆ ที่สนับสนุนระบบวรรณะและความไม่เสมอภาค ซึ่งพระพุทธองค์ไม่ทรงคัดค้าน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกะวาเสฏฐะว่า อุดมคติที่สูงส่งต่างหากเป็นสิ่งสำคัญที่สุด มิใช่กำเนิดในตระกูลสูงส่ง ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ ความไม่เสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ความเป็นคนสูงส่งและความเป็นคนต่ำต้อย แต่ทุกคนเท่าเทียมกัน นี่คือนิยามที่พระพุทธเจ้าทรงยืนยันและให้เปรียบเทียบตัวเจ้ากับคนอื่น พวกเขาเป็นอย่างนี้ เราก็คืออย่างนั้น เราเป็นอย่างนี้ พวกเขาเป็นอย่างนั้น พระพุทธเจ้าตรัสแสดงดังนั้น”

2.2 มาตรฐานการใช้ความเสมอภาค คือ การกระทำที่สื่อแสดงถึงความเท่าเทียมกัน และสะท้อนให้เห็นถึงความพอเหมาะแก่รูปแบบต่างๆ ซึ่งในสังคม มนุษย์ควรได้รับการปกป้องสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน (Equality of right and liberty) ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันจากรัฐในฐานะที่เป็นพลเมือง (Equality of citizenship) ความเสมอภาคทางโอกาส (Equality of opportunity) และความเสมอภาคระหว่างบุคคล (Equality of persons) เป็นต้น และเมื่อพิจารณาจากความเสมอภาคตามแนวพุทธศาสน์ จะเห็นได้ว่า มีหลักคำสอนหลายประการที่ย้ำถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสรรพสัตว์ และบุคคลกับสรรพสิ่ง ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ผ่านมา และเพื่อเป็นมาตรฐานอันเดียวกันหรือความเท่าเทียมกันด้านการประพฤติ ในที่นี้ ผู้รวบรวมมุ่งกล่าวถึงมาตรฐานการใช้ความเสมอภาค 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ความเสมอภาคกับมาตรฐานการใช้ในเชิงปฏิเสธ คือ การประพฤติดนตามครรลองของหลักเบญจศีล ซึ่งเป็นรูปแบบของสิทธิมนุษยชนตามแนวพุทธศาสน์เน้นศีลธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ 5 ประการ คือ เว้นจากการฆ่า การประทุษร้ายกัน เว้นจากการเอาของที่เขาไม่ได้ให้ เว้นจากการประพฤติดนในกาม เว้นจาก

การพูดเท็จ และเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท หลักเบญจศีลตามที่กล่าวมา ถือได้ว่า เป็นหลักเน้นให้บุคคลมีเจตนารมณ์ที่ตั้งใจประพฤติในแง่ของการปฏิเสธความชั่วทางกายและวาจา อันเป็นหลักควบคุมความประพฤติ และเป็นหลักเบื้องต้นสำหรับให้มนุษย์ตั้งอยู่ในศีลธรรมเพื่อการประพฤติดีอื่นๆ ขึ้นไป เพราะมองว่า สังคมที่ปราศจากศีลธรรมจึงเป็นสังคมที่มีแต่ปัญหา เช่น มากไปด้วยการฆ่า การเอาไรต์เอาเปรียบ ปล้นกัน แย่งชิงกัน การละเมิดทางเพศโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น แต่ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปก็ต่อเมื่อมนุษย์มีการประพฤติตามหลักเบญจศีลอย่างเท่าเทียมกันนี้เท่านั้น

2) มาตรฐานการใช้ความเสมอภาคเชิงสนับสนุนเอาไว้ คือ หลักเบญจธรรม 5 ประการ นอกจากคุณธรรมห้าประการนี้แล้ว เพื่อเป็นหลักส่งเสริมบุคคลที่หวังความเจริญแบบก้าวหน้าในระดับที่สูงกว่า คือ หลักกุศลกรรมบถ หรือทางแห่งความดี ได้แก่ กายกรรม (การกระทำดีทางกาย คือ การไม่ฆ่า ไม่ลัก ไม่ประพฤติผิดในกาม) วจีกรรม (การกระทำดีทางวาจา คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ และไม่พูดเพ้อเจ้อ) มโนกรรม (การกระทำดีทางใจ คือ การไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น ไม่มีจิตคิดร้าย และมีความเห็นชอบ) และสูงสุด คือ มรรค 8 หรือทางสายกลาง ได้แก่ สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) สัมมาวาจา (การเจรจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีวิตชอบ) สัมมาวายามะ (ความพยายามชอบ) สัมมาสติ (ความระลึกชอบ) สัมมาสมาธิ (ความตั้งใจมั่นชอบ) เป็นมาตรฐานรองรับการใช้ อันเป็นวิถีธรรมที่เท่าเทียมกันตามลำดับ หรือเท่าที่บุคคลสามารถกระทำได้ด้วย ความเพียรพยายาม

3. ภราดรภาพ (Manhood)

ภราดรภาพ (Fraternity) คือ ความเป็นพี่น้อง ภราดรภาพ คือ ความสามัคคี มีเอกภาพ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยใหบุคคลทุกคน ใช้เสรีภาพ และ ความเสมอภาค ในการร่วมกันสร้างสรรค์สังคม ที่ ดีงาม มีสันติสุขได้เต็มที่ ” จากการพิจารณาหลักพุทธปรัชญาในเรื่องของวิญญูสงสารหากถือเอาความสัมพันธ์ของสรรพสัตว์ในเรื่องความเป็นเช่นพี่น้อง จะทำให้ทราบว่า ทุกๆ คนมีความสัมพันธ์เป็นเช่นพี่น้องกันทั้งหมดไม่ว่าจะเป็น บิดา มารดา ครู อาจารย์ สามเณร ภรรยา บุตร ธิดา มิตร นายจ้าง ลูกจ้าง และ สมณะผู้ทรงศีล ความสัมพันธ์ในเชิงพี่น้องนี้มีอยู่ใน จิตสำนึกของทุก ๆ คน แม้จะมีสถานะเป็นอย่างอื่นก็ตาม เพราะ ความเป็นพี่น้องง่ายต่อการเข้าถึง ติดต่อกัน เข้าหา คบค้า สมาคมด้วย จากความสัมพันธ์ที่สั่งสมมานานในวิญญูสงสาร จึงทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นและความสัมพันธ์ที่พึงปรารถนาในทัศนะของพุทธปรัชญาคือความสัมพันธ์เชิงญาติพี่น้อง มิได้มีการจัดระบบความสัมพันธ์ของบุคคลโดย กำหนดตามสถานะภาพทางสังคม ซึ่งหากถือเอาความสัมพันธ์เชิงพี่น้องในวิญญูสงสารเป็นใหญ่ ความสัมพันธ์ดังกล่าว นับเข้าเป็นความสัมพันธ์ อย่างภราดรภาพ ซึ่งหลักพุทธปรัชญาได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับมนุษย์ในสังคม โดยพระพุทธองค์ทรงตรัสถึงสังคาลบุตรคฤหบดี ใน สังคาลสูตร ถึงการเคารพนอบน้อม ในทิศต่างๆ เดิมนั้น บิดาของสังคาลก ก่อนที่จะสิ้นชีวิตได้สอนให้บุตรของตนนอบน้อมทิศทั้ง 6 คือ ทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องขวา ทิศเบื้องซ้าย ทิศเบื้องหลัง ทิศเบื้องล่าง ทิศเบื้องบน โดยมีผ้าเปียก ผมเปียก พร้อมประคองอุณชลี นอบน้อมทิศทั้งหลาย แต่ไม่ได้กล่าวถึงความหมาย ของการนอบน้อมในแต่ละทิศ พระพุทธองค์ทรงตรัสถึง ความหมายของทิศทั้ง 6 ใน

พระพุทธศาสนา แก่สังคาลก กล่าวคือ ทิศทั้ง 6 นั้นเปรียบเสมือนบุคคล 6 จำพวกที่มีความสัมพันธ์ กับ ตัวเราเอง ในการดำเนินชีวิต มีดังนี้ “มารดาบิดาเป็นทิศเบื้องหน้า อาจารย์เป็นทิศเบื้องขวา บุตรภรรยาเป็นทิศเบื้องหลัง มิตรอำมาตย์เป็นทิศเบื้องซ้าย ทาสกรรมกรเป็นทิศเบื้องต่ำ สมณพราหมณ์เป็นทิศเบื้องบน คฤหัสถ์ในตระกูล ผู้สามารถ พึงนอบน้อมทิศเหล่านี้” ความนอบน้อมที่พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึง คือ การแสดงออกถึงความคารวะ ความนับถือเป็นสัมพันธอันดีที่มีต่อบุคคลนั้นๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคม และ ผู้สามารถ ก็คือ บุคคลที่ประพฤติตนนอบน้อมต่อทิศเหล่านั้น คือ แสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดี ต่อ ทิศ หรือ บุคคลเหล่านั้น เพราะความนอบน้อม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเคารพต่อบุคคลนั้นๆ ในแต่ละทิศ ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป แต่จะเป็นการกระทำด้วยความเคารพ ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้ง ทางกาย ทางวาจา หรือ ทางใจ ส่งผลให้เกิดความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลกัน ช่วยเหลือกัน มีเมตตาต่อกัน ระหว่างบุคคลต่อบุคคล ซึ่งเป็นจุดประสงค์หนึ่งของพระพุทธศาสนา ที่ตระหนักถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่าง มนุษย์ต่อมนุษย์ ด้วยกัน ให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งทางวัตถุและทางน้ำใจเพื่อจะได้อยู่เป็นผาสุกร่วมกันในสังคม การปฏิบัติตนในทิศหกคือการปฏิบัติตนระหว่าง บิดามารดากับบุตรธิดา ครูอาจารย์ กับศิษย์ สามีกับบุตรภรรยา มิตรสหายกับตนเอง นายจ้างกับลูกจ้าง สมณะพราหมณ์กับศาสนิก ซึ่งความสัมพันธ์ ในหลักทิศหกกล่าวได้ว่า เข้ากันได้กับ หลักภราดรภาพ เพราะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากความผูกพันที่มีต่อกันเป็นการประพฤติปฏิบัติต่อกันตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ หลักการปฏิบัติต่อกันในทิศหกเอื้อต่อการเกิด ภราดรภาพ หากเพิ่มเติมหลักธรรมในการปฏิบัติบางประการเพื่อความเป็นพี่น้องเข้ามา การปฏิบัติตามหลักทิศหกจึงจะเป็นไปอย่างภราดรภาพ ซึ่งในสภาพทั่วไปบุคคลในทิศต่างๆ อาจมีการปฏิบัติต่อกันอย่างภราดรภาพเพียงแต่ยังไม่ทราบชัดเจนว่าการปฏิบัตินั้นเป็นไปตามหลักธรรมข้อใด เพราะการปฏิบัตินั้นได้ผนวกมโนธรรมในจิตใจของบุคคลเข้าไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าได้เคยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันตั้งแต่ครั้งอดีตกาลที่ยาวนานก็เป็นได้ ซึ่งมโนธรรมได้เกิดขึ้นและติดใจมาตั้งแต่ครั้งก่อนนั้น

กล่าวโดยสรุป หลักพุทธปรัชญาส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ หรือการกระทำทุกอย่างจะต้องเป็นไปอย่างตั้งใจ (เจตนา) โดยเฉพาะเจตนาที่ดี ทำดี พุทธิ เพราะการทำดี ฯลฯ คือสิ่งที่มนุษย์กระทำได้เองหรือมีเสรีภาพได้เต็มที่ เพราะมนุษย์มีความรู้สึกนึกคิดก่อนทำก่อนพูดเสมอ หรืออย่างน้อยมนุษย์ก็มีสิทธิที่จะคิดเมื่อเป็นเช่นนี้ พื้นฐานความคิด ความดี ความชั่ว ตามที่กล่าวมาก่อนจึงเป็นสิ่งผลักดันให้มนุษย์มีการใช้เสรีภาพออกไปในที่สุด และการใช้เสรีภาพที่ว่านี้ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และใช้ออกไปอย่างภราดรภาพจึงจะเป็นสิ่งยืนยันได้ว่า มนุษย์เป็นตัวของตัวเอง และตามหลักพุทธปรัชญาก็มองเห็นความสำคัญในข้อนี้ และมุ่งเปิดเผยหลักคำสอนที่ส่งเสริมการกระทำได้ด้วยตนเอง หรือเสรีภาพส่วนบุคคลที่เน้นการทำดี เร่งรีบทำดี เพื่อความดี และเพื่อการพัฒนาความดีให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป เพราะการเลือกทำความดีคือการเลือกที่จริงแท้ และการทำความดีก็คือเสรีภาพที่แท้จริง ซึ่งเป็นระบบจริยศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบ และเป็นทางแห่งความดีที่ไม่นิยมให้หยุดอยู่แค่ความดี แต่ส่งเสริมความเจริญในกุศลอย่างไม่หยุดยั้ง ดังพุทธพจน์ว่า “...เพราะกุศลอันบุคคลให้เกิดแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เพื่อความสุข...” นอกจากนี้ ยังสามารถมีเสรีภาพบนพื้นฐานเสมอภาคและใช้อย่างภราดรภาพไปได้อย่างสมดุลกันอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา (2530). พระไตรปิฎกแปลเป็นไทย ฉบับสังคายนา. เล่มที่ 4,8,9,10,11,13,16,20. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2545). สังคมวิทยาตามแนวพุทธปรัชญา, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปี. อาร์. อัมเบตการ์ (2548). พระพุทธศาสนา : แนวคิดเพื่อพัฒนาสังคมและการเมือง, แปลโดยพระราชปัญญาเมธี (สมชัย กุศลจิตโต), กรุงเทพฯ : นิติธรรมการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).(2542). มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- สมภาร พรหมทา.(2539). ปรัชญาสังคมและการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ.(2541). คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา, กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2541.
- ไสว มาลาทอง.(2541). สารคดีธรรมจากพระไตรปิฎก, กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์การศาสนา.

การสอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา

พระสมพร นามอินทร์

นักวิชาการอิสระ

อีเมล: Namein33@gmail.com

อภิตเดช สุผา

คณะมนุษยศาสตร์ (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: aphidej.sup@mbu.ac.th

ชาตรี สุขสบาย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: jati2533@gmail.com

Received: August 6, 2023 Revised: November 3, 2023 Accepted: July 1, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ การสอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โดยใช้การศึกษาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากตำรา เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากผลการศึกษาพบว่า การสอนธรรมศึกษาแบบซิปปาเป็นวิธีการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ และการสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เข้ากันได้กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้โครงข่ายการเรียนรู้แบบ CIPPA Model เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำหลักธรรมที่สอนได้ดีขึ้นการออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เข้ากันได้กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และการให้โอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเรียนรู้และสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ การพัฒนาการสอนธรรมศึกษาแบบซิปปา จะช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจและเสริมสร้างจิตวิญญาณและคุณธรรมให้กับผู้เรียน และช่วยเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเป็นบุคคลที่มีจิตวิญญาณและสามารถแก้ปัญหาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ ธรรมศึกษา, การสอนแบบซิปปา, CIPPA Model

TEACHING DHAMMA STUDIES THROUGH CIPPA MODEL ACTIVITIES

Phra Somporn Namein

Independent scholar

Aphidej Supha

Bachelor of Arts (Thai), Mahamakut Buddhist University

Chatree Suksabay

Faculty Of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

Abstract

This academic article aims to present the teaching of religious studies through CIPPA learning activities, using research obtained from analysis and synthesis of data from textbooks and relevant academic documents. The study found that CIPPA -style religious education is a teaching method that emphasizes interactive learning and creates learning experiences that align with everyday life experiences. The CIPPA Model learning framework is used to help students understand and remember the principles of morality being taught more effectively. Designing and managing CIPPA learning activities must give importance to creating learning experiences that align with daily life experiences, and provide opportunities for students to participate in activities to learn and create a fun learning environment. The development of CIPPA -style religious education will enhance understanding and instill spirit and morality in students. It also prepares students to become individuals with spirit, who can solve problems and learn on their own in daily life.

Keywords Dhamma Studies, CIPPA Teaching, CIPPA Model

บทนำ

การสอนแบบชิปปาเป็นวิธีการสอนที่มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมการจดจำในผู้เรียน ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการสอนธรรมศึกษา เนื่องจากธรรมศึกษาเป็นวิชาที่ไม่มีการสอนแบบเข้าใจตามหลักการหรือคำนวณตามสูตร เพราะเป็นการสอนคุณธรรมและจริยธรรมในชีวิตประจำวัน การสอนแบบชิปปามีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสนุกสนานและตื่นเต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา ต้องพิจารณาถึงลักษณะของผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้กิจกรรมสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและเข้ากับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาการสอนแบบชิปปา ควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเป็นไปในทิศทางที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การสอนธรรมศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาบุคลิกภายในสังคม โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อจริยเติบโตของบุคคลโดยไม่ได้คิดหรือตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ศิริวรรณ บัวจันทร์.2549) การสอนธรรมศึกษาจึงเป็นการสร้างความตระหนักและสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นความเป็นธรรมชาติ จริยธรรมในการปฏิบัติชีวิต หรือความเอื้อเฟื้อและรักษาระยะในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณค่าทางอัตลักษณ์ที่ดี และเป็นสมาชิกสังคมที่มีความสุข ดังนั้น การสอนธรรมศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำเสนอให้กับผู้เรียนในทุกช่วงวัย ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เราต้องมองหาวิธีการสอนที่สามารถทำได้เด็ก ๆ สนใจเรียนรู้ธรรมศึกษา การสอนแบบชิปปาจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นวิธีการสอนที่ทำให้เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างสนุกสนานและเข้าใจ

แนวคิดและการสอนแบบชิปปาคืออะไร

CIPPA Model เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมมากในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมเสมือนจริงเพื่อสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับนักเรียน และช่วยเสริมสร้างทักษะทางอารมณ์และทักษะทางสังคม โดยมี 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) การกระทำและการปฏิบัติ 4) การประเมินผลและการแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งเสริมการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แนวคิด CIPPA ได้รับการพัฒนาโดยองค์กร International Education Associates และเป็นไอดีที่มีการนำไปใช้ในการสอนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในหลายประเทศ Salend, S. J. (2009) CIPPA เป็นตัวย่อของ Construct, Interaction, Participation, Process/Product, Application ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีความหมายดังต่อไปนี้

- Construct: การสร้างความรู้จากประสบการณ์ ผู้เรียนจะได้รับโจทย์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง และพยายามหาคำตอบด้วยตนเอง

- Interaction: การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และพิจารณาว่าความคิดเห็นใดที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของตน

- Participation: การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้เข้าร่วมในกิจกรรมที่ช่วยให้พัฒนาทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะที่ต้องการ

- Process/Product: การประเมินผลการเรียนรู้ผ่านกระบวนการและผลงาน ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้แสดงกระบวนการที่ใช้ในการแก้ปัญหา และผลงานที่ได้จากการเรียนรู้

- Application: การประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ในสถานการณ์อื่น ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้พิจารณาว่าความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้สามารถใช้ได้อย่างไรในชีวิตประจำวัน หรือในสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกัน

CIPPA Model เป็นแนวทางการสอนที่ใช้วิธีการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน โดย CIPPA ย่อมาจากคำว่า Creativity, Innovation, Problem Solving, Productivity และ Accountability ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่นักเรียนจะต้องพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้แบบชิปปา CIPPA Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1. สร้างความคิด (Create) ให้นักเรียนสร้างความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้

2. ต่อยอดความคิด (Innovate) ให้นักเรียนพัฒนาความคิดที่ได้สร้างขึ้นด้วยการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

3. แก้ปัญหา (Problem Solve) ให้นักเรียนใช้ความคิดและทักษะที่ได้สร้างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4. ผลิตผลงาน (Produce): ให้นักเรียนผลิตผลงานที่สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้โดยใช้ความคิดและทักษะที่ได้พัฒนาขึ้นการสอนแบบ CIPPA Model จะเน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ ส่วนรูปภาพ (Visual Learning) เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้

วิธีการการสอน CIPPA Model มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผน (Connect) ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะต้องวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเน้นการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ในชีวิตจริง ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมและการเรียนรู้ให้เกี่ยวข้องกับตัวอย่างจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน และเตรียมพร้อมวัสดุการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องมือเสริมการเรียนรู้ แผนภูมิ หรือวิดีโอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

2. มอบหมายภารกิจ (Investigate) ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะมอบหมายภารกิจหรือกิจกรรมให้นักเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบชิปปา โดยภารกิจนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่

เน้นการเรียนรู้ทักษะและความสามารถต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม หรือการวิเคราะห์ข้อมูล

3. สรุปผล (Process) ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะช่วยนักเรียนในการสรุปผลการเรียนรู้ และให้การติชมหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำภารกิจหรือกิจกรรม ผู้สอนควรจัดทำรายงานการเรียนรู้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผล Kuo, Y. C. (2019) ได้อธิบายว่าแนวคิดและการสอนแบบชิปปาเป็นวิธีการสอนที่ใช้กิจกรรมและการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูง โดยมีขั้นตอนการออกแบบและดำเนินการสอนตาม CIPPA Model ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ การเชื่อมโยง (Connect) การสำรวจ (Explore) การอธิบาย (Explain) การปฏิสัมพันธ์ (Practice) และการประเมิน (Assess) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบลึกซึ้งและต่อเนื่องในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ชนะชัย พลอยโพธิ์ (2559) ได้อธิบายว่าแนวคิดและการสอนแบบชิปปาเป็นแนวทางการเรียนรู้แบบใหม่ที่ใช้กิจกรรมเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะของผู้เรียน ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้โมเดล CIPPA เป็นตัวช่วยในการวางแผนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสอนแบบชิปปานี้มีจุดเด่นคือเป็นการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและน่าสนใจ และสามารถนำไปใช้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มเปี่ยมได้

สรุปได้ว่าวิธีการสอน CIPPA Model เป็นแนวทางการสอนที่ใช้กิจกรรมเสมือนจริงเพื่อสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับนักเรียน มี 5 ขั้นตอนหลักคือ Construct, Interaction, Participation, Process/Product, Application โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีการเรียนรู้และกิจกรรมที่เน้นการสร้างความรู้ การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลและการแก้ไขปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง แนวคิดนี้เน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูง

องค์ประกอบของวิธีการสอนแบบชิปปา

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา เป็นการใช้กิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน โดยมีหลักการที่สำคัญคือการสร้างความตื่นเต้นและความสนใจในการเรียนรู้ การสร้างประสบการณ์เสมือนจริงที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและประยุกต์ความรู้ การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อติชมและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน แนวคิด CIPPA ได้รับการพัฒนาโดย International Education Associates และมีการนำไปใช้ในการสอนและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในหลายประเทศ (Salend, S. J., 2009)

วิธีการสอนแบบซิปปาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. การสร้างความต้องการในการเรียนรู้ (Connection) โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่น่าสนใจ การเรียนรู้เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
2. การแบ่งเนื้อหาเป็นส่วนย่อย ๆ (Chunking) โดยการแบ่งเนื้อหาออกเป็นชิ้นเล็กๆ ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยใช้เทคนิคการจัดเรียงและการแสดงข้อมูลที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้ง่ายและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น
3. การส่งเสริมการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียน (Communication) โดยใช้กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารกันได้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการเรียนรู้
4. การประเมินผลการเรียนรู้ (Consolidation) โดยการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มความเข้าใจและทักษะในการใช้งานในชีวิตประจำวัน

Tuckman, B. W., & Monetti, D. M. (2011) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบซิปปาว่าเน้นการเรียนรู้โดยการกระตุ้นสมองด้วยการใช้ภาพและคำอธิบายที่สะท้อนจินตนาการของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น โดยการออกแบบการเรียนการสอนในแบบซิปปาจะประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การสร้างภาพสมัยใหม่ (Create), การติดต่อสื่อสาร (Interact), การแบ่งปันเรื่องราว (Present) และการวิเคราะห์และวิจารณ์ (Analyze) โดยการสอนแบบซิปปาจะเน้นความเป็นผู้กำหนดระบบการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนจะได้รับสิทธิ์ในการเลือกปรับแต่งและการทำงานร่วมกันในการเรียนรู้ การสอนแบบซิปปามีประโยชน์ต่อผู้เรียนด้วยการกระตุ้นการคิดและการเรียนรู้แบบครอบคลุม และช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดระบบการเรียนรู้ของตนเองได้ รวมถึงสามารถนำไปใช้ในการสอนทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการสอนในชั้นเรียนหรือการสอนออนไลน์

สรุปได้ว่า การสอนแบบซิปปาเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและน่าสนใจ โดยใช้กิจกรรมและการเรียนรู้ที่สะท้อนความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาทักษะเชิงบูรณาการของผู้เรียน โดยใช้ CIPPA Model เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบการสอน โดยเน้น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ (Connect) การแสดงความเข้าใจ (Input) การเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive) การผลิตผลงาน (Production) และการประเมินผล (Assessment) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนและพัฒนาทักษะเป้าหมายที่ตนเองต้องการในการเรียนรู้ ทั้งนี้ การสอนแบบซิปปาจะสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและยั่งยืนสำหรับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูง ด้วยเหตุนี้ การสอนแบบซิปปามีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบัน

รูปแบบการสอนธรรมศึกษาในปัจจุบัน

รูปแบบการสอนธรรมศึกษาในปัจจุบันมีหลากหลายแบบ เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ โดยทั่วไปแล้ว รูปแบบการสอนธรรมศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะดังนี้

1. การสอนแบบปฏิสัมพันธ์ การสอนจะเน้นการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้
2. การสอนแบบกลุ่ม การสอนจะเน้นการเรียนรู้แบบกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น
3. การสอนแบบเปิด การสอนจะเน้นการให้นักเรียนมีสิทธิ์ในการตัดสินใจและการแสดงความคิดเห็นเป็นส่วนประกอบหลัก โดยใช้กิจกรรมที่เปิดเผยความคิดเห็นและความคิดของนักเรียน
4. การสอนแบบการแก้ปัญหา การสอนจะเน้นการสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้จากผลการแก้ปัญหา
5. การสอนแบบพัฒนาความคิด การสอนการพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน โดยใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดและการเรียนรู้

การสอนธรรมศึกษาในปัจจุบันมีหลายรูปแบบเช่นกัน ซึ่งแต่ละรูปแบบก็มีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไป รูปแบบการสอนธรรมศึกษาในปัจจุบันได้แก่

1. การสอนแบบออนไลน์ การสอนแบบออนไลน์เป็นการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศในการสอนธรรมศึกษา ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ต และมีความสะดวกสบายในการเรียนรู้ แต่อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต
2. การสอนแบบปกติ การสอนแบบปกติเป็นการนำเสนอบทเรียนให้กับผู้เรียนโดยตรง โดยมักจะเป็นการสอนในห้องเรียน ซึ่งสามารถสื่อสารและแก้ไขข้อสงสัยได้อย่างรวดเร็ว แต่อาจมีความจำเป็นต้องเสียเวลาในการเดินทางไปยังสถานที่สอน
3. การสอนแบบกลุ่ม การสอนแบบกลุ่มเป็นการนำผู้เรียนมาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นกลุ่มโดยตรง ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือและเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม แต่อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมความสนใจและพฤติกรรมของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การสอนแบบชิปปาเป็นการใช้วิธีการสอนที่มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้แบบกิจกรรม และการใช้ประสบการณ์จริงในการเรียนรู้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบและเข้าใจได้มากขึ้น โดยใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความหมายในการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบสวนทาง (experiential learning) และการเรียนรู้ตามแบบอย่างที่มีแบบจำลอง (modeling).

ส่วนการสอนธรรมศึกษาในปัจจุบัน มักมีการใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน โดยใช้วีดิโอเรียนรู้ และเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีการใช้แนวคิดการสอนแบบผสมผสาน (blended learning) ซึ่งเป็นการผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นกระบวนการที่เน้นความกระชับและประสิทธิภาพ โดยใช้กิจกรรมที่มีเวลาสั้นแต่มีผลลัพธ์ที่มีประโยชน์ การสร้างความสนใจและการกระตุ้นความคิดเป็นจุดเด่นของแบบชิปปา ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและได้ฝึกทักษะต่างๆ ไปพร้อมกัน การส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นสิ่งที่สำคัญในการออกแบบและจัดการกิจกรรมแบบชิปปา ผู้สอนต้องเป็นผู้นำและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเต็มที่ และการติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญในการวัดความสำเร็จและปรับปรุงการออกแบบและจัดการกิจกรรมในอนาคต

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสอนแบบชิปปา โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การเลือกหัวข้อเรียนรู้ที่เหมาะสม การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาจำเป็นต้องเลือกหัวข้อเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีความสนใจตรงกับกลุ่มเป้าหมายของผู้เรียน
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และต้องสอดคล้องกับหัวข้อเรียนรู้
3. การเลือกเทคนิคการสอน การเลือกเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสำคัญ เพราะเป็นตัวช่วยในการสร้างความสนใจและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
4. การออกแบบกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาจะต้องใช้วิธีการที่เข้าใจง่ายและมีความสนุกสนาน โดยควรใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม
5. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้รับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเชิงพฤติกรรมอย่างไร

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิผลในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการออกแบบกิจกรรมต้องใช้หลักการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน

การออกแบบกิจกรรมสามารถประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนกิจกรรมเป็นขั้นตอนสำคัญในการออกแบบกิจกรรม ต้องระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ รวมถึงการเลือกหัวข้อเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของผู้เรียน
2. การเลือกเครื่องมือและเทคนิคการสอน การเลือกเครื่องมือและเทคนิคการสอนสามารถใช้หลักการ CIPPA Model เพื่อเลือกเครื่องมือและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และกลุ่มเป้าหมายของผู้เรียน

3. การจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมต้องให้โอกาสให้ผู้เรียนได้ทำภารกิจที่มีความหมายและน่าสนใจ และต้องเน้นการใช้ภาษาธรรมชาติในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4. การประเมินผล การประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกิจกรรม

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและสนุกสนานได้ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจดจำและตัดสินใจ ดังนั้น การออกแบบและจัดการกิจกรรมต้องเน้นไปที่การใช้แรงบันดาลใจที่เหมาะสมและการปรับให้เหมาะกับผู้เรียนเพื่อออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาได้อย่างเหมาะสม ผู้สอนควรใช้หลักการออกแบบกิจกรรมแบบชิปปา ซึ่งประกอบด้วย

1. การตั้งคำถามที่เหมาะสม โดยควรเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสังเกตและสืบค้นเพิ่มเติม

2. การให้ความหมายแบบหลากหลาย โดยควรใช้วิธีการสื่อสารที่ตรงกับเด็กและเยาวชนที่ต้องการการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

3. การใช้วิธีการเรียนรู้แบบเกม เพื่อเพิ่มความสนุกสนานและความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เกมหรือกิจกรรมที่เข้ากับเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้

4. การให้โอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสและทดลองเอง

การออกแบบและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเน้นการสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ที่น่าสนใจ โดยใช้กิจกรรมที่มีความหลากหลายและมีความเชื่อมโยงกับหัวข้อที่สอน การใช้วัตถุประสงค์เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความคิดและความเข้าใจ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม การสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และสร้างความสุขในการเรียน การให้โอกาสในการทดลองและสำรวจความรู้ ผลกระทบที่ดีในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการพัฒนาการสอนธรรมศึกษาแบบชิปปา

การสอนธรรมศึกษาเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีต่อตนเองและสังคม โดยใช้หลักการและเนื้อหาของธรรมะเป็นพื้นฐาน การสอนธรรมศึกษาจึงต้องเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักการของธรรมะในชีวิตประจำวัน หนึ่งในวิธีการที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือการใช้วิธีการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) วิธีการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม มีบทบาทและส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ และได้ผลิตผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

พระมหาชัยวาลย์ อนาลโย (2562) ได้ศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน ในสถานการณ์ทั่วไปมักจะประกอบด้วยบุคคลผู้เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ ผู้สอน และผู้เรียน สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ผู้สอนจะต้องทำการศึกษาหลักสูตรวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้น กำหนดผลการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่จะนำไปสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน และนำไปกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือวิธีการเรียนการสอน และลักษณะรูปแบบการเรียนการสอนของผู้เรียน บทบาทที่สำคัญของครูจึงต้องนำจิตวิทยาในการสอนที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนให้เกิดผลมากที่สุด

การพัฒนาการสอนธรรมศึกษาแบบชิปปาสามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้:

1. วางแผนการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมการเรียนรู้และมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลการเรียนรู้
2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดรูปแบบและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเน้นการปฏิบัติการและการสนทนาในกลุ่ม
3. จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก จัดเรียงวัสดุการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกสบาย
4. นำเสนอและส่งเสริมการเรียนรู้ นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคชิปปาให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
5. ประเมินผลการเรียนรู้: ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกตการณ์ การทำแบบทดสอบ และการพูดคุยกันระหว่างผู้เรียน

ผลกระทบของการสอนแบบชิปปาต่อผู้เรียน

Kurt, S. (2017) ได้กล่าวถึงการสอนแบบชิปปาว่ามีผลกระทบต่อนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากวิธีการสอนนี้สามารถส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะและความสามารถต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะเชิงบูรณาการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา และการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล นอกจากนี้ การสอนแบบชิปปายังส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และความคิดนวัตกรรมได้มากขึ้น และส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกันได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การสอนแบบชิปปาก็มีข้อจำกัด เช่น การสอนแบบนี้อาจไม่เหมาะสมกับบางประเภทของผู้เรียน อาทิเช่นผู้ที่มีการซึมเศร้าหรือความสามารถสังเกตและประมวลผลข้อมูลได้ดี นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมแบบชิปปาต้องใช้ทรัพยากรและเวลามากขึ้นเนื่องจากต้องจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกประเด็นตามที่ต้องการ การสอนแบบชิปปามีผลกระทบที่ดีต่อผู้เรียนในหลายด้าน ดังนี้

1. การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การสอนแบบชิปปาช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการเน้นให้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความตั้งใจในการเรียนรู้มากขึ้นและทำให้เรียนรู้ได้ด้วยความสนุกสนาน

2. การพัฒนาทักษะทางสังคม การสอนแบบชิปปาช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันและเรียนรู้จากผู้อื่น ทำให้พวกเขาเรียนรู้การทำงานร่วมกันและฝึกทักษะการสื่อสารซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานในที่ทำงานในอนาคต

3. การพัฒนาทักษะทางอารมณ์ การสอนแบบชิปปาช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ของผู้เรียน โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่มีการสนทนากัน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ว่าทำไมเราต้องเอาใจออกจากการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์ เช่น การจัดการกับความเครียดและความไม่พอใจ

สรุปได้ว่า การสอนแบบชิปปามีผลต่อผู้เรียนในด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การทดลองแก้ปัญหา ความมั่นใจ การตัดสินใจ และการเรียนรู้ การประเมินผลเน้นทักษะทางพฤติกรรมและความเข้าใจในธรรมศึกษา ส่งเสริมความรับผิดชอบและสร้างความสัมพันธ์ในชั้นเรียน ครูเป็นผู้นำและสนับสนุนสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ผลกระทบบวกในการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยเตรียมความพร้อมในชีวิตจริง ผู้เรียนเติบโตในด้านต่าง ๆ และเตรียมพร้อมสู่การใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์

สรุป

การสอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาเป็นการสอนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงขึ้น โดยการสอนแบบชิปปานำเอาหลักการสอนและหลักการเรียนรู้ของธรรมศึกษามาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมที่เป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและน่าสนใจยิ่งขึ้น การสอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปามีความสำคัญเนื่องจากสามารถส่งเสริมการทำความเข้าใจและความรู้ในเนื้อหาธรรมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับธรรมศึกษาอย่างเต็มที่ รูปแบบการสอนชิปปายังสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับการสร้างสัมพันธ์ภาพในชั้นเรียนและส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์

การสอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปายังช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ยังสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทักษะทางพฤติกรรมและความเข้าใจในธรรมศึกษา นักเรียนมีส่วนร่วมและสร้างความสัมพันธ์ภาพในชั้นเรียน ส่วนครูที่เป็นผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้นำและสนับสนุนในกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นการสอนและการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและน่าสนใจ ดังนั้น การ

สอนธรรมศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย นักเรียนจึงมีโอกาพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตจริงอย่างเต็มที่ผ่านการเรียนธรรมศึกษาแบบซิปปา

เอกสารอ้างอิง

- ชนะชัย พลอยโพธิ์. (2559). แนวคิดและการสอนแบบซิปปา: แนวทางสำหรับการสอนศิลปะดนตรี. วิทยาลัยการช่างนานาชาติ. กรุงเทพมหานคร.
- พระมหาชัชวาลย์ อนาลโย. (2562). การศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาธรรมนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ศิริวรรณ บัวจันทร์. (2549). การจัดการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ. สำนักพิมพ์ไทยใต้หนังสือ จำกัด. กรุงเทพฯ.
- Kuo, Y. C. (2019). The effectiveness of the CIPPA model for teaching physics in a senior high school. *Journal of Education and Practice*, 10(21), 98-105.
- Kurt, S. (2017). The effect of the jigsaw cooperative learning method on student performance in the high school geometry classroom. *Education and Science*, 42(190), 235-246.
- Salend, S. J. (2009). *Creating inclusive classrooms: Effective and reflective practices*. Cengage Learning.
- Salend, S. J. (2009). *Classroom testing and assessment for all students: Beyond standardization*. Corwin Press.
- Tuckman, B. W., & Monetti, D. M. (2011). *Education for life and work: Developing transferable knowledge and skills in the 21st century*. National Academies Press.

วิจารณ์วรรณกรรมเรื่องสิทธิการละของเฮอร์มานน์ เฮสเส

พระปริยัติวัชรกิจ (ไมตรี กองแสน)

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล : mosmole263@gmail.com

จตุภูมิ แสนคำ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล : mosmole263@gmail.com

ทิวา สุขุม

นักวิชาการอิสระ

อีเมล : sukhum.tiwa@gmail.com

Received : February 27, 2023 Revised : March 20, 2023 Accepted : December 22, 2023

บทคัดย่อ

สิทธิการละเป็นวรรณกรรมที่เฮอร์มานน์ เฮสเส ประพันธ์ขึ้นมาในช่วง ค.ศ. 1919-1922 ได้รับการตีพิมพ์ออกไปในหลายภาษาเป็นวรรณกรรมเชิงปรัชญาศาสนา ที่พยายามจะนำเสนอปรัชญาอินเดียโดยสร้างกรอบแนวคิดทางปรัชญาขึ้นมาใหม่ในแนวทางของตะวันตก และใช้แนวทางของพุทธประวัติในการดำเนินเรื่อง บทความวิชาการฉบับนี้ ใช้วิธีการสืบค้นแบบค้นคว้าจากเอกสาร (document research) เพื่อสืบค้นว่า วรรณกรรมฉบับนี้ได้นำพุทธประวัติไปใช้ในการดำเนินเรื่องอย่างไร มีการนำเสนอมุมมองทางปรัชญาอินเดียโดยนำเสนอให้กลายเป็นแนวปรัชญาตะวันตกได้หรือไม่อย่างไร โดยจากการวิเคราะห์เนื้อความของวรรณกรรมก็พบว่า ใช้แนวทางของพุทธประวัติในการดำเนินเรื่องจริง โดยขับเคลื่อนเนื้อเรื่องผ่านอุปนิสัยของตัวละครเอก พร้อมกับนำฉากในเนื้อเรื่องมาเปลี่ยนบทบาทและเหตุการณ์ แต่ในด้านปรัชญา ตัววรรณกรรมยังไม่สามารถฉีกแนวทางของปรัชญาอินเดียได้มากนัก ยังคงรักษาแนวทางเดิมอยู่ เพียงแต่นำเสนอผ่านวรรณกรรมตะวันตก ทำให้ต้องมีความสนใจในปรัชญาอินเดียระดับหนึ่ง จึงจะเข้าใจปรัชญาของอินเดียที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมได้อย่างเข้าใจ

คำสำคัญ : วิจารณ์วรรณกรรม, สิทธิการละ, เฮอร์มานน์ เฮสเส

Hermann Hesse's Siddhartha: a Literary Criticism

Phrapariyattivajirakavi (Maitree Kongsaeen)

Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

Email: mosmole263@gmail.com

Jatuphoom Saenkham

Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

Email : mosmole263@gmail.com

Tiwa Sukhum

Independent scholar

Email: sukhum.tiwa@gmail.com

Abstract

Siddhārtha is written by Hermann Hesse in 1919-1922 A.D. and has been published in many languages. Siddhārtha is Philosophical literature that the poet wants to present Indian philosophies by creating a New philosophical framework in Western concepts. The History of Lord Buddha is used as a role model in this literature. Thus, this article aims to research whether Siddhārtha follows a model of the history of Lord Buddha, or not. And can this literature create a New philosophical framework? Research results are that Siddhārtha follows The History of Lord Buddha, especially on the part of the protagonist. But in part of philosophy, the literature is only the original philosophy in the new language, and can't create a new philosophical framework in Western concepts.

Keywords: Literary criticism, Siddhārtha, Hermann Hesse

บทนำ

ลิตธารณะ (Siddhārtha) เป็นหนึ่งในวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของนักเขียนชาวเยอรมันนามว่า เฮร์มานน์ เฮสเส (Hermann Hesse) ผู้มีชีวิตอยู่ในช่วงปีคริสต์ศักราช 1877-1962 ตัวผู้เขียนมีความชำนาญในทางปรัชญาอย่างครอบคลุมหลายแขนง แต่ที่เห็นว่ามีอิทธิพลต่อตัวผู้เขียนและงานเขียนของเขามากที่สุดจะเป็นในส่วนของปรัชญาอินเดียและปรัชญาจีน ส่วนนี้อาจจะเป็นอิทธิพลจากการที่มารดาบิดาของเขาเคยทำงานอยู่ที่อินเดีย พิจารณาได้การเขียนเล่าประวัติของตัวเองตอนหนึ่งว่า

“I was born in Calw in the Black Forest on July 2, 1877. My father, a Baltic German, came from Estonia; my mother was the daughter of a Swabian and a French-Swiss. My father’s father was a doctor, my mother’s father a missionary and an Indologist. My father, too, had been a missionary in India for a short while, and my mother had spent several years of her youth in India and had done missionary work there.”

“ข้าพเจ้าเกิดที่ แบล็คฟอเรส ในเมืองคาล์ว ประเทศเยอรมัน วันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1877 บิดาของฉันเป็นบอลติก เยอรมัน ผู้เดินทางมาจากเอสโตเนีย ส่วนมารดาเป็นลูกครึ่งระหว่างชาวสเวเบียและชาวฝรั่งเศสสวิส คุณปู่ของข้าพเจ้าเป็นหมอ และคุณตาเป็นครูสอนศาสนาและนักการทูตวิทยาทั้งสองเคยทำงานที่อินเดีย จุดนี้เองเป็นเหตุให้บิดาของข้าพเจ้าต้องทำงานเป็นครูสอนศาสนาในอินเดียช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทั้งมารดาก็เติบโตและทำงานเป็นครูสอนศาสนาอยู่ที่นั่นเช่นกัน”

ไม่เพียงแต่คนใกล้ชิดที่มีความใกล้ชิดกับอินเดีย แต่เขายังได้รับอิทธิพลจากค่านิยมเกี่ยวกับบูรพาคติศึกษาที่อาเธอร์ โชเพินฮาวเออร์ (Arthur Schopenhauer) นักปราชญ์ชาวเยอรมันเริ่มต้นก่อแสดความนิยม ทำให้เฮสเสเริ่มเข้ามาสนใจในงานแปลจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตซึ่งเป็นสิ่งใหม่ในยุคนั้นซึ่งน่าสนใจและให้อิสรภาพทางความคิดมากกว่านิยายโปเตสแตนต์

ลิตธารณะ โดยความหมาย หมายถึง ผู้สำเร็จสิ่งที่มุ่งหวัง ในวรรณกรรมเรื่องนี้สื่อถึงตัวละครในเรื่องที่แสวงหาวิถีแห่งความหลุดพ้น ผ่านวิธีการดำเนินชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งภายหลังได้บรรลุโมกษะในตอนท้ายตามที่มุ่งหวัง มีโครงสร้างเป็นวรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์ มีการดำเนินเรื่องที่อิงกับความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนอินเดียในสมัยพุทธกาล มีการนำเสนอหาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยใช้ตัวละครที่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์และตัวละครที่สมมุติขึ้นใหม่มาแสดงบทบาทร่วมกัน โดยวรรณกรรมเรื่องนี้ได้ถูกเริ่มแต่งขึ้นในปี ค.ศ. 1919 จนจบภาคแรก มี 4 ตอน ได้ตีพิมพ์ในปี 1921 และภาคที่ 2 มี 8 ตอน ตีพิมพ์ในปี 1922

วรรณกรรมเรื่องสิทธารถะมีพุทธประวัติเป็นต้นแบบในการดำเนินเรื่อง ในส่วนของเนื้อเรื่องมีการดัดแปลงตัวละครและองค์ประกอบของเรื่องให้ต่างออกไปจากพุทธประวัติ แต่ก็ยังรักษาเค้าโครงเดิมไว้ นับรวมไปถึงชื่อของตัวเอกที่ชื่อว่า สิทธารถะ ก็มีชื่อพ้องกับเจ้าชายสิทธารถะที่แสวงหาโมกษธรรมและภายหลังได้บรรลุความเป็นพระพุทธรเจ้า โดยตัวเอกในวรรณกรรมนี้ได้บรรลุโมกษะเหมือนกันในท้ายสุด

เปรียบเทียบวรรณกรรมเรื่องสิทธารถะของเฮอ์มานน์ เฮสเส กับพุทธประวัติฝ่ายมหายานในทิเบต

เพื่อต้องการทราบว่า “วรรณกรรมเรื่องสิทธารถะมีพุทธประวัติเป็นต้นแบบในการดำเนินเรื่อง” การศึกษาตัวละครเอกจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากตัวละครเอกมีความจำเป็นต่อเนื้อเรื่องเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องกำหนดว่าบทละคร วรรณกรรม หรือนิยายจะดำเนินเรื่องไปในทางใด โดยจุดนี้เราสามารถพิจารณาได้จากประสบการณ์ อุปนิสัย และแนวคิดของตัวละครเอก เพราะข้อเท็จจริงพื้นฐานของตัวละครไม่มีความต่างจากมนุษย์ที่มีชีวิต ยังมีความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ ความต้องการพื้นฐานทางอารมณ์เช่น รัก โกรธเกลียด อิจฉา เป็นต้น ไม่เพียงแต่กำหนดแนวทางวรรณกรรม ยังเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงแนวคิดของผู้ประพันธ์และหรือวัตถุประสงค์ในการเขียนวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ

วรรณกรรมเรื่องสิทธารถะ มีตัวเอกชื่อ “สิทธารถะ” มีรูปแบบในการนำเสนอตัวละครให้เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ มีพลังอำนาจพิเศษกว่าคนทั่วไป เพียงแต่ว่าสิ่งเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นผ่านความเฉลียวฉลาดและการฝึกตามแนวทางของตัวเอก ผู้ประพันธ์เขียนตัวละครนี้ให้เป็นตัวแทนของความดีอันและแนวคิดของตน ดังความตอนหนึ่งที่สิทธารถะตอบพระพุทธรเจ้าว่า “ขอให้ภิกษุเหล่านั้นดำเนินตามพระธรรมคำสอนเถิด ขอให้ท่านทั้งหลายไปถึงเป้าหมาย ไม่ใช่หน้าที่ของข้าที่จะตัดสินชีวิตของผู้อื่น ข้าต้องตัดสินชีวิตของข้าเอง” ซึ่งแสดงถึงความต้องการจะพิสูจน์แนวคิดของตน และใช้แนวคิดของผู้อื่นเพียงการอ้างอิงเท่านั้น ทำให้ตัวละครเอกในเรื่องมีลักษณะโต้แย้งแนวคิดต่าง ๆ ทั้งของตนและคนอื่นที่เข้ามาแสดงแนวคิดและดำเนินชีวิตผ่านการโต้แย้งแนวคิดเหล่านั้น การโต้แย้งทางแนวคิดของตัวเอกได้จบลงพร้อม ๆ การเข้าถึงโมกษะที่เป็นความสมบูรณ์อย่างที่สุดตามทัศนะของตัวเอกเอง

ผู้ประพันธ์ได้เริ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวเอกให้มีชีวิตเป็นบุตรพราหมณ์ที่ถึงพร้อมด้วยทุกสิ่งอย่างที่พราหมณ์คนหนึ่งจะมี เหมือนพุทธประวัติที่เจ้าชายสิทธารถะมีความสมบูรณ์ทุกอย่าง ๆ ที่กษัตริย์ควรจะได้รับ ได้ประพันธ์ให้ชื่อตัวละครเอกใช้นามเดียวกับพระพุทธรเจ้าสมัยเป็นเจ้าชายคือ สิทธารถะ ได้รับความเบื่อหน่ายในชีวิต รู้สึกว่าสิ่งที่เบียดเบียนไม่ใช่นหนทางที่ถูกต้องของชีวิต เป็นนักแสวงหาหนทางเหมือนกันกับสิทธารถะในพุทธประวัติ ต่างแต่ระยะเวลาที่ต่างกันมาก ๆ เท่านั้น กล่าวได้ว่า “เป็นชีวิตที่แตกต่างแต่เหมือนกันในตอนต้น และเหมือนกันแต่แตกต่างในตอนท้าย”

เพื่อให้เห็นความเหมือนและความต่างระหว่างตัวละครชื่อ “สิทธารถะ” จึงต้องกำหนดเอกสารหลักที่จะนำมาใช้ในการเทียบเคียงพฤติกรรมของตัวละคร สำหรับวรรณกรรมเรื่อง “สิทธารถะ” จะใช้เป็นฉบับของสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ซึ่งแปลโดยสไตส์ ชันติวรพงศ์ ในส่วนของพุทธประวัติจะใช้ “พระพุทธประวัติฝ่าย

มหายานในธิเบต เรียงตามฉบับของ W. Woodville Rockhill ฉบับนี้เป็นฉบับที่เรียบเรียงไว้ในคัมภีร์ภาษาทิเบต ซึ่งเขียนชื่อเป็นตัวอังกฤษว่า BKAH-HGYUR และ BSTAN-HGYUR ได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1884 โดยห้างตรึบเนอร์ (Trübner) ที่เมืองลอนดอน โดยใช้ชื่อหนังสือว่า Life of the Buddha กรมศิลปากรได้ตัดมาเฉพาะส่วนที่เป็นพุทธประวัติและทำการแปลเป็นภาษาไทย ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เป็นครั้งแรกในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสมรรัตนสิริเชษฐ เมื่อ พ.ศ. 2475 พิมพ์ครั้งที่ 2 ในงานฉาปนกิจศพ นางสมเชื้อ ประมิตี ธนการ พ.ศ. 2501 โดยพุทธประวัติฉบับที่นำมาเปรียบเทียบกับนี้เป็นฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 3 ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางกิมล้วย อาจารย์ ใน พ.ศ. 2510 โดยเนื้อหาในพระพุทธรูปประวัติฉบับนี้มีความเป็นวรรณกรรมมากกว่าที่จะเป็นชีวประวัติของบุคคลสำคัญ

ความเหมือนกันของตัวละครเอก

จากคำกล่าวที่ว่า “เป็นชีวิตที่แตกต่างแต่เหมือนกันในตอนต้น” ตัวละครเอกชื่อสิทธารถะ มีชีวิตที่แตกต่างกันอย่างยิ่งยวดในด้านของแนวทางการใช้ชีวิต ฝั่งหนึ่งเป็นพราหมณ์ ซึ่งถือว่าเป็น “นักบวช” ฝั่งหนึ่งเป็นกษัตริย์ซึ่งถือว่าเป็น “นักรบ” โดยเราสามารถพิจารณาจุดที่ต่างกันของสิทธารถะจากทั้งสองแหล่งที่มาได้จากเนื้อความในตาราง

สิทธารถะ ของเฮร์มานน์ เฮสเส	สิทธารถะ ของพุทธประวัติ
สิทธารถะได้ร่วมวงสนทนากับผู้รู้มานานแล้ว เขารู้รายโอโมโดยไม่ต้องเปล่งเสียง ขำระลางแขนขาเมื่อทำพิธีล้างบาปประจำวัน เขามักท่องถ้อยคำจากจันโทคยาอุปนิษัทว่า “จริงแท้ พรหมมันคือสัจธรรม ผู้รู้สิ่งนี้จะเข้าถึงโลกอันเป็นสวรรค์ทุกวัน”	พระโฬิสต์ว์กับศักยกุมาร 500 ได้เสร็จไปศึกษาอักษรสมัยในสำนักเกาศิก (พระวิศวามิตร) แต่ทราบเท่าท่านครูเสียแล้ว ภายหลังได้เรียนวิชาคชกรรมและวิชาธนู, พระโฬิสต์ว์ทรงมีแรงมาก จับช้างด้วยพระหัตถ์ข้างเดียวขว้างไปไกลเหมือนขว้างก้อนศิลา ภายหลังเมื่อทดลองวิชาธนู ลูกธนูของโฬิสต์ว์ได้ทะลุเป้าทั้งหมด เล่นไปอยู่ที่ไกล ปีกกลิ้งลงในแผ่นดิน บันดาลเป็นท่อน้ำพุขึ้นแล้ว

จะพบว่าตัวเอกทั้งสองรูปแบบการใช้ชีวิตที่ต่างกันอันมีสาเหตุมาจากการที่มีบริบทชีวิตที่ต่างกัน เมื่อพิจารณาจากการดำเนินเรื่องดังกล่าวทำให้ต้องพิจารณาว่า อะไรที่ทำให้ตัวเอกของทั้งสองเรื่องมีจุดร่วมเดียวกันและมองไปในทางเดียวคือการออกบวช ซึ่งการจะเข้าใจจุดร่วมที่เหมือนของทั้งสองตัวละครเอกเราต้องทำการเทียบมุมมองของตัวละครเอกและมุมมองของตัวละครอื่นที่ส่งผลต่อตัวละครเอก โดยทำตารางแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ 1. ส่วนที่เป็นสภาวะที่เกิดภายในตัวละครเอกเอง และ 2. ส่วนที่เป็นสภาวะภายนอก

ตารางเปรียบเทียบส่วนที่เป็นสภาวะที่เกิดภายในตัวละครเอก

สิทธิธารณะ ของเฮอริมันน์ เฮสเส	สิทธิธารณะ ของพุทธประวัติ
ความคิดของพรหมณ์หนุ่มไม่ได้เบิกบาน ความฝันและความคิดสับสนพุ่งมาสู่เขาจากทุกทิศทาง ความไม่สงบทางวิญญาณต่างถาโถมมาสู่เขา มันพวยพุ่งจากควันทไฟในพิธีบูชาสังเวย จากโคลกในถุคเวท ความกระหายใคร่รู้ ความเบื่อหน่าย และความเศร้า มีอยู่ในใจของเขา	พระโพธิสัตว์เกิดความสังเวชพระทุกข์ เมื่อรู้ว่าคนจะต้องชรา ต้องเป็นโรค ต้องตาย เกิดความคาดหวังที่จะพ้นโลก เกิดความเบื่อหน่าย

จุดร่วมที่มีเหมือนกันของตัวละครเอกคือคิดฟุ้งซ่านเดือดร้อนใจ ความเบื่อหน่ายในสภาวะที่เป็นอยู่ ความรู้สึกไม่มีจุดหมาย นำไปสู่ความใคร่รู้ที่นำไปสู่ทางออก โดยทางออกในความเข้าใจของตัวละครทั้งสองตัวในขณะนั้นคือ โลกซึ่งจะได้รับมาผ่านการประพาสและการอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่า “สมณะ” โดยจุดนี้จะเป็นส่วนของอิทธิพลจากสภาวะภายนอกที่เป็นเหตุตัดสินใจให้ก้าวเข้าสู่สภาวะของสมณะ

ตารางเปรียบเทียบส่วนที่เป็นสภาวะภายนอกของตัวละครเอก

สิทธิธารณะ ของเฮอริมันน์ เฮสเส	สิทธิธารณะ ของพุทธประวัติ
- ในขั้นต้น สิทธิธารณะเป็นที่รักทั้งจากครอบครัวและคนรอบข้าง ได้รับความคาดหวังเพื่อให้เข้ามาสืบทอดความรู้และแนวคิดต่าง ๆ ของตระกูล เนื่องจากความสามารถของเขา มีบุคคลตัวอย่างให้เขามากมายเช่น ตัวบิดาของสิทธิธารณะ เป็นต้น มีทั้งที่ดีและไม่ดี ทำให้เกิดการเบื่อหน่ายและความหยาบ - ในขั้นสูง สิทธิธารณะได้พบสมณะที่เป็นเครื่องหมายของอิสระและความหลุดพ้นในมุมมองของตัวละคร ซึ่งเป็นจุดตัดสินใจที่จะออกจากพฤติกรรมเดิม ๆ	- ในขั้นต้น สิทธิธารณะได้รับความคาดหวังอย่างเต็มเปี่ยมจากทั้งพระบิดาและคนในตระกูล ด้วยหวังว่าจะให้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ เนื่องจากทุกคนเห็นความสามารถในตัวของเขา - ในขั้นสูง สิทธิธารณะได้พบ คนแก่ คนป่วยเป็นโรค ท้องมาน ศพคนตายที่เต็มไปด้วยญาติที่ร่ำไห้ ได้พบสมณะที่เพียรศึกษาจาร ได้พบทาสกรรมกรและสัตว์ที่ถูกใช้งานหนัก มองว่าชีวิตถูกพันธนาการด้วยสิ่งต่าง ๆ ไม่ต่างจากโคที่ถูกเทียมแอก พร้อมกับมองว่าสมณะคือเครื่องหมายของความหลุดพ้น เป็นจุดตัดสินใจให้ออกบวช

จะพบว่าตัวละครเอกจากทั้งสองเรื่องมีจุดร่วมกันในด้านประสบการณ์ภายนอก คือสภาวะที่ถูกคาดหวังจากผู้คนรอบข้าง ผนวกกับการสังเกตเห็นความทุกข์จากคนรอบตัว ที่แม้จะอยู่ในจุดสูงสุดของสายวรรณของตน ๆ ก็ยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงความทุกข์ที่เข้ามาในใจได้ ก่อให้เกิดการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบและความเบื่อหน่าย เพราะไม่เห็นจุดหมายสำคัญในสิ่งที่ทำ ในกรณีสิทธิธารณะจากฉบับของเฮสเส ก็จะได้รับตัวอย่างเรื่องนี้จากบิดาของตน ผู้แม่จะดำรงอยู่ในธรรมของพรหมณ์ อากัปกริยาสงบสง่าสมเกิดในตระกูล

พราหมณ์ มีความรู้มากดั่งงานและสูงส่ง แต่เขาก็ยังกระหายที่จะไปชำระบาป ไปแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ ยังมีความวุ่นวายใจ จุดนี้เหมือนประกาศความไม่สมบูรณ์ในสิ่งที่เปื้อน ทำให้ตัวละครสิทธิธารณะในเรื่องเกิดความเบื่อหน่าย ต้องพยายามเพื่อหาความหมายและหนทางในการก้าวข้ามสิ่งเหล่านั้น หรือตอนหนึ่งที่ประกาศถึงความไร้อิสรภาพของตัวละคร ดังเช่นตอนที่สิทธิธารณะถูกเพื่อรักคือ “โควินทะ” ถามว่า ได้รับคำอนุญาตจากบิดาหรือไม่อย่างไร ตัวสิทธิธารณะเองก็เกิดความสะดุ้งตระหนักรู้ถึงความไร้อิสรภาพของตน จึงต้องการที่จะเป็นสมณะยิ่งขึ้นไปอีกระดับ ส่วนสิทธิธารณะในพุทธประวัติฉบับมหายานก็ได้รับตัวอย่างประเดี๋ยวนี้จากตระกูลของตน ที่ทุกคนล้วนเป็นกษัตริย์นักรบอย่างสมบูรณ์แบบ เช่น คราหนึ่งที่เขาภูเขาศาปณทวะเข้าตีบ้านเมืองศักยะ พระบิดาของพระองค์ก็ได้ปราบข้าศึกจนราบคาบ พระเจ้าสุประพุทธก็มอบธิดาทั้งสองของตนให้เป็นรางวัล เป็นต้น แต่ถึงตระกูลของตนจะมีอำนาจมาก แต่สุดท้ายแล้วทุกคนก็ไม่สามารถพ้นจากอำนาจแห่งความแก่ ความป่วยไข้ และความตาย โดยแนวคิดนี้ได้ปรากฏขึ้นแก่สิทธิธารณะในเมื่อได้พบกับคนแก่ คนป่วยไข้ และคนตาย พร้อม ๆ กับการได้พบสมณะ ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายและเป็นเหมือนการจุดประกายให้เห็นทางเลือกใหม่ที่ตนเชื่อว่าการได้เป็นสมณะถือเป็นทางแห่งความหลุดพ้น

ดังนั้น เมื่อทำการเทียบเคียงตัวละครชื่อสิทธิธารณะจากทั้งสองแหล่งที่มาทำให้เราทราบได้ว่าผู้ประพันธ์นำความรู้สึกไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งที่ขัดขืนไม่ได้และความเบื่อหน่ายต่อวิถีเดิมซึ่งไม่ช่วยให้ก้าวข้ามสิ่งที่ขัดขืนไม่ได้นั้นมาเป็นตัวดำเนินเรื่อง สามารถสรุปจุดที่เหมือนกันของตัวละครเอกทั้ง 2 ออกมาเป็นสองประเด็นตามตาราง

ตารางสรุปสิ่งที่เหมือนกันของตัวละครสิทธิธารณะจากทั้งสองแหล่งที่มา

สิทธิธารณะ ของเฮร์มานน์ เฮสเส	สิทธิธารณะ ของพุทธประวัติ
1. ความรู้สึกไม่อยากยอมจำนนต่อสิ่งที่คนส่วนมากเชื่อว่าจะไม่อาจขัดขืนได้	
2. ความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการกระทำที่ตนรู้สึกไร้ประโยชน์	

และจากความเหมือนกันนี้ ไม่เพียงทำให้เค้าโครงเรื่องมีความคล้ายกันอันเนื่องจากตัวเอกมีบุคลิกเดียวกัน ยังทำให้สิทธิธารณะของเฮสเสเป็นที่รู้จักกันว่ามีเค้าโครงจากพุทธประวัติ จนบางครั้งก็ทำให้ผู้อ่านบางกลุ่มสับสน

ความต่างกันของตัวละครเอก

ส่วนคำว่า “และเหมือนกันแต่แตกต่างในตอนท้าย” จุดนี้จะเริ่มจากการที่ทั้งสองตัวละครเอกใช้ความเบื่อหน่ายในการจุดประกายเหมือนกัน ความเบื่อหน่ายนับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์สำหรับทั้งสองตัวละครอย่างแท้จริง ในงานวิจัยของ อลิเซีย วอลฟ์ (Alicia Wolf) นักประสาทวิทยา สาขาวิทยาการปัญญา (Cognitive Science) ประจำสถาบันโพลิเทคนิคเรนส์เซเลียร์ ประเทศสหรัฐอเมริการะบุว่า ความเบื่อเป็นแรงผลักดันที่ช่วยสร้างสรรค์วิธีคิดรูปแบบใหม่ ๆ ทำให้สมองเกิดการย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้นที่ว่างและพร้อมรับสิ่งใหม่ ๆ หรือที่เรียกว่าน้ำไม่เต็มแก้ว เป็นช่วงเวลาแห่งแรงบันดาลใจ นำไปสู่ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ยูเรก้า โมเมนต์ (eureka moment) สภาวะที่เข้าใจบางสิ่งที่ลึกซึ้งได้อย่างฉับพลัน แต่ความเบื่อหน่ายนี้เองก็ทำให้ตัวละครเอกทั้งสอง

ต่างกัน โดยจะพบว่า ตัวละครสิทธิธารณะในพุทธประวัติฝ่ายมหายาน หลังจากใช้ความเชื่อเป็นจุดประกายก็แสวงหาวิธีที่จะแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาอย่างจริงจังผ่านการวิเคราะห์แยกแยะจนบรรลุจุดหมายที่ตัวละครต้องการพร้อมกับก้าวข้ามความเชื่อของตน ไม่ใช้ความเชื่อในการตัดสินใจปัญหา พบการนำความเชื่อมาใช้เมื่อครั้งพบเทวทูต 4 เท่านั้น ส่วนตัวละครสิทธิธารณะของเฮสเสใช้ความเชื่อในการจุดประกายเช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้มั่นคงในการที่จะเข้าใจและแก้ไขปัญหาคือเป็นมูลเหตุให้เกิดความเชื่อภายในตน ทำให้ชีวิตต้องคลาดเคลื่อนจากจุดหมายหลักของตนหลายครั้ง โดยเราสามารถประมวลความเชื่อของสิทธิธารณะในฉบับของเฮสเสออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางแสดงความเชื่อและผลลัพธ์ตัวละครสิทธิธารณะของเฮสเส

ครั้งที่	ความเชื่อ	ผลลัพธ์
1.	ความเชื่อจากการทำสิ่งชั่ว ๆ ซึ่งไม่นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง เช่น การบูชาโยนิ การล้างบาป การร่ายพระเวท เป็นต้น และก่อความทุกข์	แสวงหาเส้นทาง พบสมณะ มาบวชเป็นสมณะ
2.	ความเชื่อในวิธีที่สมณะสอน เกิดจากความลังเลในทางที่ตนก้าวเดิน ด้วยมองว่า ความรู้และการเรียนเป็นกรอบที่ทำให้บรรลุได้ช้า ด้วยพิจารณาเห็นว่าสมณะผู้เป็นอาจารย์ไม่ได้ถึงจุดหมายที่ตนต้องการ	ออกจากสำนัก ไปหาพระสมณะโคตม แต่เพราะยังมีปัญหาที่เกิดความเชื่อ ความต้องการ ความยึดติด และความสงสัย สืบเนื่องจากบทสนทนาแยกทางกับเพื่อน พร้อมกับเห็นเส้นทางใหม่
3.	ความเชื่อในการเป็นสมณะ ด้วยรู้สึกว่เพศของสมณะไม่สามารถให้รสชาติทางโลกที่ตนต้องการได้	พบกามสวามีพ่อค้าใหญ่ ฝึกงานและไปเป็นพ่อค้า
4.	เปื้อกับชีวิตของพ่อค้าที่ร่ำรวย อันมีเหตุมาจากการถูกกลืนไปในกระแสของทางโลก เสียความสงบที่จะพึงมีในคราวเป็นสมณะ ร่วงโรย ไม่แจ่มใส	คิดวนถึงสิ่งที่เสียไป ทั้งทุกอย่างของชีวิตพ่อค้าไว้เบื้องหลัง กลับไปมองหาชีวิตสมณะ ไปขอทำงานกับคนแจวเรือ พบความสงบที่ตนเข้าใจว่าดี และได้เจอบุตรชาย ยึดติดในตัวบุตรชาย
5.	เปื้อการเป็นคนแจวเรือ หวนนึกถึงอดีตสมัยที่เป็นพ่อค้า	ออกติดตามลูกมาถึงเมือง พบแต่ความว่างเปล่า ไม่เจอเป้าหมายทั้งบุตร และใจตน
6.	เปื้อตัวตน เปื้อทิวทัศน์ของตน เห็นความไร้สาระในสิ่งเหล่านั้น	เข้าใจเป้าหมาย และสิ่งที่ตนต้องการ เข้าถึงโมกษะ มองทุกสิ่งตามความเป็นจริงไม่ปรุงแต่ง

การดำเนินของวรรณกรรมเรื่องสิทธิธารณะใช้ความเชื่อนี้เองเป็นจุดที่ทำให้รูปแบบชีวิตของตัวละครเอกต่างกันอย่างสิ้นเชิงก่อให้เกิดความไม่มั่นคง และจุดพลิกผันไม่รู้จบ ส่งผลกับแกนเรื่องหลักและรูปแบบการดำเนินเรื่องของวรรณกรรมทั้งหมด ตัวละครเอกได้สะท้อนความเป็นตัวตนของเฮสเสออกมาผ่านเส้นปากกา มี

ความเบื่อ ความเหนื่อยล้า และความพลิกผันของชีวิต ไม่เพียงเท่านั้น วรรณกรรมนี้ยังแฝงไปด้วยแนวความคิดทางปรัชญาที่สั่งสมไว้ของผู้ประพันธ์

แนวความคิดทางปรัชญาในสิทธารถะ

สิทธารถะเป็นวรรณกรรมที่สอดแทรกปรัชญาเข้าในเนื้อหา ถึงแม้ว่าผู้ประพันธ์จะเขียนให้มีลักษณะทางปรัชญาจำเพาะตน แต่ก็ยังคงไม่ทิ้งแนวทางปรัชญาเดิม เพียงแต่เขียนให้หลักปรัชญาเดิมดำเนินไปตามแนวทางการเข้าใจของผู้ประพันธ์เท่านั้น ปรัชญาในวรรณกรรมเรื่องสิทธารถะเป็นปรัชญาแบบผสม คือ ปรัชญาเวทานตะ ปรัชญาไชนะ และปรัชญาพุทธฝ่ายมหายานิกะ เนื่องด้วยเริ่มต้นเรื่องตัวละครหลักเกิดในตระกูลพราหมณ์ ภายหลังได้เรียนรู้แนวคิดทางพระพุทธศาสนา ตัวละครจึงมีบริบทที่มักพูดถึงแนวคิดของพระพุทธศาสนา ดูกรณีตัวอย่างจากประโยคตอนหนึ่งว่า

“พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ และทางแห่งการดับทุกข์ ทรงชี้ว่าการเกิดเป็นทุกข์ โลกนี้เต็มไปด้วยความทุกข์ แต่พระองค์ได้ทรงพบทางแห่งทุกข์นั้นแล้ว มีทางหลุดพ้นสำหรับผู้ดำเนินตามรอยพระบาท”

จะพบว่าเนื้อหามีความสอดคล้องกับพระไตรปิฎก ในตอนที่พระอัสสชิได้กล่าวธรรมกับปริพาชก เพื่อแสดงแนวทางของคำสอนในพระพุทธศาสนาว่า ธรรมเหล่าใด มีเหตุเกิด พระตถาคตตรัสเหตุ และความดับของธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้ โดยเนื้อความทั้งสองข้างต้นต่างบ่งชี้ว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าคือ เหตุเกิด และเหตุดับของธรรมทั้งปวง ปรากฏในธรรมชื่อว่า “อริยสัจ 4”

ดังนั้น เพื่อความเข้าใจปรัชญาที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสิทธารถะให้มากยิ่งขึ้น จะจำแนกปรัชญาที่วรรณกรรมได้นำเสนอผ่านการประมวลเนื้อหาโดยสรุปแล้วแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งจากการจำแนกพบว่า มีปรัชญาที่ปรากฏชัดเจนอยู่ 3 ชนิด คือ 1.ปรัชญาเวทานตะ 2.ปรัชญาไชนะ และ 3.ปรัชญาพุทธ

ปรัชญาเวทานตะ

ในวรรณกรรมมีการกล่าวถึงหลักปรัชญาเวทานตะ โดยกล่าวถึงฉันทโคตยอุปนิษัท (chandogya upanishad) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับบทเพลงและการสังเวทในสามเวท ซึ่งอภิปรายเกี่ยวกับพิธีสวดบูชา พิธีกรรม และทฤษฎีต่าง ๆ โดยมีรูปแบบเป็นลักษณะถามและตอบไปตามหัวข้อ ๆ แต่ในวรรณกรรมจะเป็นการยกเนื้อหามาเพื่อแสดงถึงรูปแบบความเข้าใจในหลักปรัชญาของผู้ประพันธ์ ตัวอย่างเช่น “จริงแท้ พรหมนั้นคือสัจธรรม ผู้รู้สิ่งนี้จะเข้าถึงโลกอันเป็นสวรรค์ทุกวัน” เมื่อนำไปสืบค้นในฉันทโคตยอุปนิษัท ก็จะพบเนื้อความที่คล้ายกัน อาจมีการตัดตอนเนื้อหาไปเพื่อความกระชับ ดังเนื้อความตัวอย่างว่า

“อาตมโนอยู่ในหฤทยัม(วิญญาณ) มีคำอธิบายในนิรุกติศาสตร์เกี่ยวกับกับสิ่งนี้ว่า สิ่งนี้คือ “อัยม” อยู่ใน “หฤทิ” ดังนั้นมันจึงมีชื่อว่า หฤทยัม อันความว่า สิ่งนี้ดำรงอยู่หฤทยัม ผู้ใดรู้เรื่องนี้ย่อมเข้าถึงสวรรค์ทุกวัน”

หรืออีกเนื้อความว่า

“อาตมอันที่แท้เป็นอมตะและเป็นนิรันดร์ไม่หวั่นไหว นับเป็นพรหมัน และชื่อของพรหมันของสิ่งนั้น นั่นคือสัตยะ”

จากเนื้อความจะพบว่า วรรณกรรมได้ตัดเนื้อหามาเพียงบางส่วน คือ การรู้พรหมันทำให้เข้าถึงสัจธรรมทุกวัน อันแสดงถึงความเสมอกันของทุกสิ่งและทุกสิ่งคือพรหมัน

พรหมันคือความจริงอย่างสูงสุดในธรรมชาติของปรัชญา โดยวรรณกรรมได้ระบุถึงประเด็นนี้ไว้หลายครั้ง พร้อมทั้งระบุว่าทุกสิ่งคือพรหมันไม่มีความต่างกัน การแบ่งแยกทำให้เกิดความทุกข์ พิจารณาจากเนื้อความตอนหนึ่งว่า “ตัวตนของเขา คืออาตมอันจากธรรมชาตินิรันดร์เดียวกัน” “แล้วเขาก็ระลึกถึงพรหมัน คิดถึงชีวิตที่ไม่อาจทำลาย” ทั้งจากการระบุถึงความเสมอเหมือนกันของพรหมันกับชีวะในเนื้อความ ทำให้ทราบว่าแนวคิดของตัวเอกอยู่ในฝั่งปรัชญาเวทานตะ ฝ่ายอโศกของคังกราจารย์ ซึ่งเชื่อว่า ชีวะและพรหมันคืออย่างเดียวกัน

ปรัชญาไชนะ

ในวรรณกรรมเรื่องสิทธารถะมีการกล่าวถึงปรัชญาไชนะไว้เพียงเล็กน้อย โดยจะเป็นช่วงเหตุการณ์ที่ตัวละครเอกได้พบสมณะที่สอนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับปีบการคันกาย ปรัชญาไชนะเป็นหลักปรัชญาที่มีความเห็นในทำนองสัสตทิกฏฐิ ความเห็นว่ายั่งยืนไม่เปลี่ยนแปลง ทำกรรมใดต้องได้รับผลนั้นเต็มจำนวน ผู้ที่หยุดกรรมได้อย่างสมบูรณ์จะทำให้มุกตชิพบริสุทธิ์ และได้เข้าถึงโมกษะอันเป็นภพนิรันดร์

ในธรรมชาติของไชนะ อนุกรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสังสารวัฏ เพราะโดยแท้แล้วชีวะเป็นของบริสุทธิ์มาแต่เดิม อนุกรรมเป็นสิ่งแปลกปลอมสำหรับชีวะ มีรากเหง้ามาจากรสสารวัตถุ กรรมทั้งหมดรวมถึงอารมณ์ความรู้สึกและกิเลสก็นับเข้าเป็นอนุกรรมด้วย อนุกรรมบางประเภทจะเกิดเป็นยางเหนียวรัดชีวะ ทำให้มุกตชิพที่บริสุทธิ์กลายเป็นสภาพเป็นพัทธชิพ ซึ่งหากห่อหุ้มด้วยอนุกรรมมากเท่าใดก็ต้องอยู่ในสังสารวัฏนานเท่านั้น เพราะอนุกรรมเป็นสารจึงมีสภาพหนัก และผูกพันหน่วงเหนี่ยวไม่ให้ชีวะหลุดพ้น

ตัวละครเอกในวรรณกรรม หลังจากเข้าไปศึกษากับสมณะ ตัวเขาก็เริ่มที่จะฝึกเพื่อปีบคันอนุกรรมตามรูปแบบของไชนะ สังเกตได้จากเนื้อความตอนหนึ่งว่า “สิทธารถะยืนกลางแดดกล้า ทนเจ็บ ทนกระหาย ทรมานกายจนความกระหายและความเจ็บค่อย ๆ เลือนจนหมดสิ้น เขายืนสงบท่ามกลางสายฝน ชมความต้องการของตน รักสันโดษยืนอยู่เช่นนั้น หมอบนึ่งในดวงนวม เลือดไหลซึม เขานิ่งเฉยจนเลือดหยุดไหล ความเจ็บหายไป เขานิ่งตัวตนบังคบบารายใจ ควบคุมหัวใจให้เด่นชัดลงจนแทบหยุดเต้นในที่สุด” จากเนื้อความจะพบว่าตัวละครเอกฝึกเพื่อกำจัดอนุกรรมที่ก่อให้เกิดยางเหนียวซึ่งเป็นตัวผลักดันให้อนุกรรมอื่นติดมากขึ้น ตัวอนุกรรมนี้คือความอยากที่จะได้รับความสุขสบายทางกาย การทรมานร่างกายจึงเป็นเริ่มต้นของการกำจัดอนุกรรม เพราะไชนะให้ความสำคัญกับอนุกรรม ชีวิตจะหลุดพ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำจัดอนุกรรม

โดยมุ่งการกำจัดอนุกรมที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้อนุกรมไหลเข้ามาอีก พฤติกรรมของตัวเอกสอดคล้องกับหลักการนี้ กล่าวคือการป้องกันไม่ให้อนุกรมไหลเข้ามาอีกและทำให้ชีวิตบริสุทธิ์ที่สุดโดยกำจัดอนุกรมเดิม

ปรัชญาพุทธ

วรรณกรรมเรื่องสิทธารถะไม่ได้ใช้พุทธประวัติในการดำเนินเรื่องเท่านั้น แต่ยังนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเข้ามาใช้ในการดำเนินเรื่องด้วย ปรัชญาพุทธในวรรณกรรมเรื่องนี้เน้นย้ำเรื่องทางสายกลาง ปฏิจจสมุปบาท เรื่องมายา อตตะ และการรับรู้ความเป็นจริงโดยไม่ปรุงแต่ง

ทางสายกลาง ผู้ประพันธ์นำเสนอทางสายกลางผ่านมุมมองของการที่ตัวละครเอกหลุดพ้นตามวิธีของไชนะ พร้อมระบุว่าไม่ใช่แนวทางแห่งการหลุดพ้น พิจารณาจากเนื้อความตอนหนึ่งซึ่งตัวเอกพูดกับเพื่อนสนิทของตนว่า “นี่โควินทะ เราอยู่บนเส้นทางที่ถูกแล้วจริงหรือ เราได้ความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ เราใกล้จะหลุดพ้นแล้วหรือยัง หรือว่าโดยแท้จริง เราเพียงเดินอยู่ในวงกลม เราผู้ที่คิดจะออกไปจากวัฏสงสาร” เป็นการก้าวข้ามอัตตกลิมัตถานุโยคะ การประกอบความลำบากเดือดร้อนแก่ตนเอง ยังประพันธ์ให้ตัวละครเอกก้าวข้ามความหมกมุ่นในกามสุขที่เป็นเหตุแห่งการทำลายความเพียรเพื่อสลัดออกจากสังสารวัฏ สังเกตได้จากเนื้อความตอนหนึ่งว่า “กมลาคือผู้เดียวที่เขารัก และมีความสำคัญสำหรับเขา แต่มันจะยังเป็นเช่นนั้นอีกนานเท่าใด ไม่ใช่เพียงแค่เขา เธอก็เหมือนกัน พวกเรากำลังเล่นเกมที่ไม่มีวันจบ ความลุ่มหลงเหล่านี้จำเป็นสำหรับชีวิต? ก็ไม่ใช่แท้จริงมันเป็นเพียงการละเล่นในสังสารวัฏ การละเล่นของพวกไม่รู้ความ มันอาจจะสนุกตอนเล่นแรก ๆ แต่ถ้าต้องเล่นตลอดไปมันจะตึงจริง ๆ หรือ?” สิ่งที่ตัวละครเอกได้กระโจนลงไปอาจกล่าวได้ว่า คือความเลวทรามที่มนุษย์ดี ๆ คนหนึ่งจะสามารถทำเป็นกามสุข เริ่มต้นที่กมลและจบที่กมล ผู้ประพันธ์นำเสนอการก้าวข้ามกามสุขลลิกานุโยค กล่าวคือการหมกมุ่นอยู่ในกามสุขของตัวละครเอก พร้อมระบุถึงความรู้ประโยชน์ที่ทำให้วนอยู่ในสังสารวัฏไม่รู้จักจบ การข้ามเส้นทางทั้งสองของตัวละครเอกเป็นการนำเสนอทางสายกลางจากการไม่ตกไปในฝ่ายปรารถนาความเพียรที่ตึงเกินไปและย่อหย่อนเกินไป กล่าวคือมีขมิมาปฏิบัติที่ถูกแสดงไว้ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

มายา อตตะ สองสิ่งนี้มีความสัมพันธ์กัน เพราะยึดถือในมายา จึงก่อให้เกิดอตตะ มายาในทางปรัชญาพุทธ หมายถึงความหลอกลวง, ความไม่จริง เรื่องราวต่าง ๆ ทุกสิ่งอย่าง การเกิด ความเศร้าโศก ความรัก สิ่งเหล่านี้ในระดับปรมัตถสัจยล้วนเป็นมายาอย่างที่สุด เป็นเพียงสภาวะเชิงปรากฏการณ์ที่เรายึดถือว่ามี เพราะโดยแท้จริงแล้วเป็นเพียงความว่าง ไม่มีแก่นสาร เหมือนพยับแดด การยึดมั่นในสิ่งเช่นนี้ก่อให้เกิดอตตะ ว่ามีเรามีของ ๆ เรา ประเด็นนี้ผู้ประพันธ์นำเสนอผ่านแนวคิดของตัวละครเอกว่า “ทุกสิ่งล้วนหลอกลวง เป็นมายา เต็มไปด้วยความไม่รู้จริง, ความเข้าใจว่าสำคัญ ความสนุก และความสวยงามก็ล้วนถูกสมมติขึ้นทั้งนั้น, ด้วยว่าพวกมันจะต้องเสื่อมสลายไปไม่จีรัง” คำว่า “ทุกสิ่ง” ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ชั้น 5 เพราะเมื่อประมวลทุกสิ่งที่เข้าใจกันว่า “มี” ก็จะนับเข้าในชั้นทั้งหมด มีครบ 5 บ้าง ไม่ครบบ้าง มีชั้นเดียวบ้าง โดยส่วนนี้ ความเข้าใจว่า มีตน หรืออตตะ ก็ถูกนับเข้าในชั้น 5 เช่นเดียวกัน แต่กระนั้นผู้ประพันธ์ก็ดำเนินเรื่องให้ตัวละครเอกมองข้ามความเข้าใจในจุดนี้เพื่อใช้ดำเนินเรื่องในวรรณกรรม และเขียนให้ตัวละครเอกมีความเข้าใจในประเด็นนี้

ตอนท้ายเรื่องซึ่งเป็นบทสรุป พิจารณาจากเนื้อความตอนหนึ่งว่า “หากมันเป็นมายา (ในที่นี้หมายถึงก้อนหิน) ผมก็เป็นมายา มันจึงมีธรรมชาติที่เหมือนตัวผม” จะพบว่าตัวเอกวิจารณ์ถึงทุกสิ่งว่ามีความเท่าเทียมกันคือไม่มีแก่นสาร และว่างเปล่า แนวคิดนี้ของผู้ประพันธ์มีความสอดคล้องกับแผนปณิธานสูตร ที่ว่าด้วยอุปมาชั้น 5 เป็นมายา ไร้สาระ และว่างเปล่า

การรับรู้ความเป็นจริงโดยไม่ปรุงแต่ง เป็นหลักการสำหรับการรับรู้ที่สำคัญมากในพระพุทธศาสนา โดยในพระไตรปิฎก เรามักจะพบคำว่า “ยถาภูตํ อพภณฺณาสึ” บ้าง ว่า “ยถาภูตํ ปชานาติ” บ้าง โดยใจความหลักหมายถึง การรู้ชัดตามความเป็นจริง คำว่า “ตามความเป็นจริง” ในที่นี้มาจากคำว่า ยถา + ภูต แปลว่า อย่างที่เป็น หรือ ตามที่เป็น การรับรู้ความจริงตามที่เป็นนั้นเป็นการรับรู้โดยไม่ถูกปรุงแต่งด้วยอวิชชา ไม่มีการให้นิยาม ไม่มีการให้นาม ไม่สามารถอธิบายด้วยคำพูด เป็นเพียงการรับรู้ถึงสภาวะนั้นอย่างที่เป็น เช่น เมื่อบุคคลชิมรสแกง ก็รู้รส แต่ไม่ได้ให้นิยามว่ารสแกงมีสภาพเช่นไร หวานเปรี้ยว หรือเค็มเผ็ด เป็นการรับรู้ผ่านสติที่บริสุทธิ์เพียงอย่างเดียว ตัววรรณกรรมได้นำประเด็นนี้มาเป็นแนวคิดหลักของตัวละครเอก แม้ในตอนแรกแนวคิดนั้นจะประกอบด้วยอรรถาธิบายอย่างเต็มเปี่ยม เช่น ในตอนที่โต้เถียงกับพระสมณะโคดมถึงประเด็นของการรู้แจ้งว่า “ข้าฯ คิดว่าไม่มีใครพบทางหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดโดยการเรียนรู้จากคำสอน, ข้าแต่พระสัพพัญญู พระองค์ไม่อาจถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้นกับพระองค์ในชั่วโมกข์แห่งการตรัสรู้โดยการใช้ถ้อยคำและการสอน” จากถ้อยคำดังกล่าวเราจะรู้สึกถึงตัวตนที่ตื่นรู้และไม่ยอมรับ เขาได้ไปพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ มากมายจนตกไปในกระแสของความสุข ทำให้เข้าใจประเด็นนี้ในภายหลัง ดูจากเนื้อความที่ตัวละครเอกพูดกับสหายของตนว่า “อะไรจะมีค่าพอที่จะบอกท่าน นอกจากจะบอกว่า บางทีท่านก็แสวงหาเกินไป นั่นคือผลของการแสวงหา トラบใดที่ท่านยังหาอยู่ ท่านจะไม่พบอะไรเลย” จากเนื้อความทำให้เห็นการพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงอย่างที่เป็น มากกว่าที่จะปรุงแต่งด้วยแนวคิดและอรรถาธิบายของตัวละครเอก หรือจากเนื้อความว่า “เส้นคันระหว่างโลกกับนิรันดร์ เส้นแบ่งระหว่างความสุขและทุกข์ ระหว่างความดีและความชั่ว ล้วนเป็นมายาเหมือนกัน” หรือว่า “สิ่งที่เรียกว่านิพพานไม่มีหรือโควินทะ มีแต่คำว่านิพพาน” ก็บ่งชี้ถึงความไม่ปรุงแต่งด้วยความคิดที่ประกอบด้วยอวิชชา เป็นเพียงการรับรู้ตามที่เป็นเช่นเดียวกัน

บทสรุป

ด้านเนื้อหา สิทธานะของเฮิร์มานน์ เฮสเส เป็นวรรณกรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากพุทธประวัติ แต่มีความเป็นวรรณกรรมมากกว่า การดำเนินเรื่องในลักษณะของวรรณกรรมที่อิงศาสนา คำสอน และความเชื่อ โดยนำหนึ่งในอารมณ์ของมนุษย์ที่เรียกว่า “ความเบื่อ” มาเป็นตัวจุดประกายแนวคิดของตัวละครให้ดำเนินเรื่องต่อไปได้เรื่อย ๆ มีตัวละครที่เป็นตัวประกอบของเนื้อหาน้อยเพราะมีเนื้อหาที่สั้น แต่ก็มีแง่มุมให้ขบคิดเกี่ยวกับชีวิตในหลายประเด็น หลาย ๆ ครั้งในการอ่านทำให้เราเกิดข้อเปรียบเทียบกับพุทธประวัติ โดยเห็นเป็นเหตุการณ์ในพุทธประวัติแต่นำมาเปลี่ยนตัวละครหลัก จุดต่างระหว่างโครงเรื่องของพุทธประวัติและสิทธาณะคือ ตัวพุทธประวัติมีความเป็นวรรณกรรมน้อยกว่าและเน้นเล่าลำดับเหตุการณ์เสียมาก เนื่องด้วยมีอิสระในการ

เขียนน้อยกว่า ส่วนสัทธาธรรมาธิจะได้อธิบายจากพุทธประวัติ แต่ก็มีอิสระที่มากกว่า ดังนั้น ตัวละครจึงมีหลากหลายอารมณ์ จุดนี้เองที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมในวรรณกรรมเหมือนเข้าไปอยู่ในชีวิตของตัวละครนั้นจริง ๆ

ด้านปรัชญา วรรณกรรมได้รวบรวมแนวคิดทางปรัชญาหลายประเภทเข้าด้วยกัน โดยนำเสนอในส่วน of แนวคิดที่เป็นหลักธรรมขั้นสูง และอภิปรัชญาของแต่ละสำนักอันได้แก่ ปรัชญาเวทานตะ, ปรัชญาไชนะ, และปรัชญาพุทธ มากกว่าที่จะเน้นย้ำในส่วน of หลักธรรมในชีวิตประจำวัน แต่ก็ไม่ได้คัดค้าน สังเกตจากตอนหนึ่งที่ตัวละครเอกยอมรับกับพระสมณะโคตมว่า “ข้อปฏิบัติที่พระสมณโคตมสอนก็ไม่ควรละทิ้งและเป็นสิ่งพึงปฏิบัติ” ถึงทุกสิ่งจะเป็นมายาแต่ผลลัพธ์ในเชิงปรากฏการณ์ก็ยังมีอยู่ในระดับสมมติสัตย์ รวมถึงไม่ได้ปฏิเสธ การปฏิบัติตามกฎแต่ละสำนักปรัชญา ผู้ประพันธ์ได้พยายามสร้างเอกภาพของปรัชญาทุกสำนักกว่าเป็นสิ่งที่เดียวกัน ส่วนความคลาดเคลื่อนที่อธิบายให้ผู้ฟังรู้สึกต่างกันนั้น เป็นข้อผิดพลาดที่เกิดในการสอน สิ่งที่รู้ตามความเป็นจริงไม่สามารถจะอธิบายให้รู้ด้วยคำพูดหรือวลี เพราะสิ่งนั้นต้องรู้ด้วยใจเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การที่ผู้ประพันธ์นำแนวคิดทางปรัชญาที่มีจุดร่วมเดียวกันมานำเสนอในวรรณกรรม จึงไม่เป็นเพียงการเสนอหลักปรัชญา แต่เป็นการสร้างจุดยืนทางปรัชญาตามแนวคิดของตัวผู้ประพันธ์เอง คล้ายกับสัทธาธรรมาธิตัวละครเอกที่แสวงหาเส้นทางของตน และได้รู้ความจริงอย่างที่เป็นในท้ายสุด

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2510). พุทธประวัติฝ่ายมหายานในธิเบต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2510.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2470). พระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 17, สังยุตตนิกาย ชนธวรรค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุมาลี มหณรงค์ชัย. (2562). ภูมิปัญญาอินเดียโบราณ: ประวัติศาสตร์และปรัชญา ทางสายกลางแบบพุทธ พราหมณ์ เชน. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อดิศักดิ์ ทองบุญ. (2555). ปรัชญาอินเดีย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เฮอร์มานน์ เฮสเส. (2562). สัทธาธรรมาธิ (Siddhartha). พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์, 2562.
- Jha, Gangganatha. (1942). The chāndogyopanishad. Allahabad: Oriental Book Agency Poona.
- Hesse, Hermann. (2008). Siddhartha. trans.Gunther Olesch and others. April 6, 2008.
- Robert E. Buswell Jr. and Donald S. Lopez Jr. (2014). The Princeton Dictionary of Buddhism. New Jersey: Princeton University Press.

Walf, Alicia. (2020). “Let Your Brain Rest: Boredom Can Be Good For Your Health” Accessed September 10, 2022, Available from <https://www.newswise.com/articles/let-your-brain-rest-boredom-can-be-good-for-your-health>

The Nobel Prize. “Hermann Hesse bibliography” Accessed August 24, 2022, Available from <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1946/hesse/bibliography/>

วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย: แนวทางพัฒนาผู้เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติ

คชา ปราณีตพลกรัง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

อีเมล: khacha2531@gmail.com

พระจักรพัชร จุกกภทโท

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: Jakkaphat.hir@mbu.ac.th

รัชนิยา เถียรอด

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

อีเมล: ratcha@kkumail.com

บัญชา ธรรมบุตร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

อีเมล: thammabut.bancha@gmail.com

พระมหาภาณุวัฒน์ อมรกวี

นักวิชาอิสระ

อีเมล: phanuwatamonkawee@gmail.com

บทคัดย่อ

หลักการใช้ภาษาไทยเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทยเพราะเมื่อเข้าใจแบบแผน และกฎเกณฑ์ทางภาษาแล้ว ก็จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ทำให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องหลักการใช้ภาษาไทย ซึ่งครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนหลักการใช้ภาษาไทย โดยกิจกรรมดังกล่าวต้องพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะและเจตคติที่ดีในการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยจะบรรลุวัตถุประสงค์ ครูจะต้องมีนวัตกรรมทางการสอนที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตลอดจนสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จริง ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยที่พัฒนาผู้เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติ ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย 2) กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 3) วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) 4) รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้

คำสำคัญ : วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้, หลักการใช้ภาษาไทย, การลงมือปฏิบัติ

Principles and Practices of Thai Language Learning Management: Enhancing Student Development through Hands-on Approach

Khacha Praneetpolkrung

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

E-mail: khacha2531@gmail.com

Phra Jakkaphat Cakkabhaddo

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

E-mail: Jakkaphat.hir@mbu.ac.th

Ratchaneechay Choeirod

Mahamakut Buddhist University, Isan Campus

E-mail: ratcha@kkumail.com

Bancha Thammabut

Mahamakut Buddhist University, Silanchang Campus

E-mail: thammabut.bancha@gmail.com

Phramaha Phanuwat Amornkawee

Independent scholar

E-mail: phanuwatamonkawee@gmail.com

Abstract

Principles of using the Thai language are the basic basis for creating knowledge and understanding about the Thai language because when understanding the patterns and language rules Will be able to apply knowledge. Makes it possible to use language to communicate correctly and efficiently. The Basic Education Core Curriculum, B.E. 2551, requires students to understand the principles of using the Thai language. Teachers must design learning activities for students to learn the principles of using the Thai language. Such activities must develop knowledge, skills, processes, as well as good characteristics and attitudes in learning the principles of using the Thai language. Organizing activities to learn the principles of using the Thai language will achieve its objectives. Teachers must have a variety of teaching innovations. Both teaching styles and various teaching techniques, as well as media and

learning resources that will help students actually learn. Here we will discuss the guidelines for learning the principles of using the Thai language that develop learners through practice, including 1) a learning management model that emphasizes the development of range skills, 2) a problem-solving process based on the principles of the Four Noble Truths. 3) Problem Based Learning (PBL) method 4) Teaching model based on constructivism theory.

Keywords: Management methods for learning, Principles of using Thai language, Action

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาที่คนไทยต้องเรียนรู้ในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษาเพื่อจะได้ใช้ภาษาให้ถูกต้องในการสื่อสาร และสืบสานภาษาไว้เป็นมรดกซึ่งพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องผู้ใช้ภาษาไทยจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางด้านหลักภาษาไทยหรือหลักหลักการใช้ภาษาไทย เพราะว่าหลักภาษาไทยหรือหลักการใช้ภาษาไทยเป็นกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนที่มีไว้สำหรับการใช้ภาษาไทย ซึ่งเห็นได้ว่าหลักการใช้ภาษาไทยมีความหมาย พระยาอุปกิตศิลปสาร (2544) หลักภาษาเป็นระเบียบแบบแผนของภาษาที่คนเราใช้พูดจากัน เฉลิมลาภ ทองอาจ (2550) หลักภาษาหรือหลักการใช้ภาษาไทย หมายถึงกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนของภาษาไทยที่วางไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้ใช้ภาษานั้นรับรู้และเข้าใจได้ตรงกัน ทำให้สามารถใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง อีกทั้ง กำชัย ทองหล่อ (2552) กล่าวว่า หลักภาษาคือวิชาที่ว่าด้วยระเบียบ การใช้อักษร การเขียนอ่าน การใช้คำ ความหมายของคำ การเรียงคำ และที่มาของภาษาซึ่งมีวิวัฒนาการไปในลักษณะต่าง ๆ

นอกจากหลักภาษาไทย หรือหลักการใช้ภาษาไทย เป็นพื้นฐานที่ทำให้ผู้ใช้ภาษาไทยใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง การจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยจึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งดังที่ เฉลิมลาภ ทองอาจ (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทย ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทยให้กับผู้เรียน เพราะเมื่อผู้เรียนเข้าใจแบบแผน และกฎเกณฑ์ทางภาษาแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ทำให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพแล้วยังมีความสำคัญ ต่อการอนุรักษ์และสืบทอดภาษาไทยให้แก่อนุชนเนื่องจากการเรียนการสอน หลักภาษาไทยจะสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างที่สำคัญของภาษาไทยทำให้ภาษาไทยไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนเกินไปนัก ฉัตรชนกานต์ เปรมพัฒนพันธ์ (2553) ได้กล่าวการสอนภาษาไทยต้องเริ่มสอนตั้งแต่วัยเด็ก โดยสอนเกี่ยวกับรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาในการพิจารณา และการสื่อสาร รวมไปถึงการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ โครงสร้าง และไวยากรณ์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551) ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาหลักภาษาไทยได้กำหนดให้หลักภาษาไทยเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยได้กำหนดขอบเขตในการเรียนหลักภาษาไว้ว่า ผู้เรียนต้องเรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การ

เปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ผ่านการคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยเป็น 1 ใน 5 สารของรายวิชาภาษาไทยที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ดังที่ เฉลิมลาภ ทองอาจ (2550) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยว่า มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในแบบแผนและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้แบบและกฎเกณฑ์ดังกล่าวในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และเกิดสัมฤทธิ์ผล

อย่างไรก็ตามหลักการใช้ภาษาไทยจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้นแต่ยังคงพบเจอปัญหาต่าง ๆ ทั้งผู้เรียนมักมองไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย การเรียนโดยไม่รู้จักจุดหมายว่าเมื่อเรียนแล้วจะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร สอดคล้องกับเฉลิมลาภ ทองอาจ (2550) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักภาษาไทย เป็นหน้าที่ที่สำคัญของครูภาษาไทยทุกคน เพราะเมื่อผู้เรียนเข้าใจแบบแผน กฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษาไทยแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ไปปรับใช้ได้ โดยครูจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ การสอนให้ชัดเจน เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้า และสังเกตลักษณะกฎเกณฑ์ของภาษา อย่างเป็นกระบวนการ ด้วยการใช้วิธีสอน และกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายเช่น การสอนแบบอุปนัย การอภิปราย การแก้ปัญหา และการทำกิจกรรม เสริมหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งครูจะต้องออกแบบและวางแผน ให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ และความต้องการ ของผู้เรียน รวมทั้งจะต้องใช้สื่อ และอุปกรณ์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อีกด้วย นอกจากนี้ จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทย ไปใช้ในการสื่อสาร ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ด้วยปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนจึงได้เสนอนวัตกรรมที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักการใช้ภาษาไทย คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ตลอดจนความสำคัญของหลักการใช้ภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น

คุณภาพของผู้เรียนในการสอนหลักการใช้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทยดังนี้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค คำภาษาถิ่นและคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์ และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลี สันสกฤต คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยค ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการ ไม่เป็นทางการ แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทยใช้คำและกลุ่มคำ สร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ โคลง ร่าย และฉันท์ ใช้ภาษาได้เหมาะสม กับกาลเทศะ และใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาถิ่นและภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและเข้าใจภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เมื่อพิจารณาคุณภาพผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นแล้วพบว่าการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทยนั้น เน้นให้ผู้เรียนนำหลักภาษาไทยไปใช้ได้จริง เช่น การสะกดคำ ความหมายของคำ การแต่งประโยค คำต่างประเทศในภาษาไทย คำทับศัพท์ การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเรื่องหลักการใช้ภาษาไทยทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้มีการจัดเนื้อหาจากง่ายไปยากแล้วเน้นผลลัพธ์การใช้ภาษาไทยที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจริงโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดทักษะการใช้ภาษาไทยที่แท้จริง

แนวทางการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย ดังที่ TH LingoAce Team (2023) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ คือ แนวคิดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการทำการทำกิจกรรม การลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ ไปจนถึงค้นคว้าในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือถนัดด้วยตนเอง เพื่อใช้เป็นแรงจูงใจและมีความสุขในการเรียน การเรียนการสอนในรูปแบบนี้ผู้สอนจะลดบทบาทของตัวเองในการสอนและการให้ความรู้กับผู้เรียนโดยตรงแล้วเปลี่ยนมาสนับสนุน เพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Lukas Joseph (2023) ซึ่งได้กล่าวว่า การเรียนรู้จากการลงมือทำเป็นวิธีการฝึกอบรมที่ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จากการ

ลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้เชิงปฏิบัติเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับการเรียนรู้เชิงทฤษฎี โดยมุ่งเน้นไปที่ประสบการณ์ชีวิตจริง แนวทางการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจะช่วยเพิ่มการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยนั้น เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการใช้ภาษาไทย ฝึกทักษะการใช้ภาษาไทย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะยกตัวอย่างแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติ ดังนี้

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย

การจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย โดยเน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยมีงานวิจัยและขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ศิริณี สนั่นเอื้อ (2562) ได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย พัฒนากลับมาเกี่ยวกับการฟัง พูดอ่าน เขียน วิชาภาษาไทย เรื่องการพัฒนาแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับการฟัง พูดอ่าน เขียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดเหนือ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยดังนี้

ทิศนา ขมมณี (2563) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยไว้ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดฟ (Dave) และรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ ซึ่งผู้เขียนขอเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นการรับรู้ (perception)** เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำให้ การให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

2. **ขั้นการเตรียมความพร้อม (set)** เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ

3. **ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (guided response)** เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งรับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก (trial and error) จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

4. **ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง (mechanism)** เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้น ๆ

5. **ขั้นการกระทำอย่างสมบูรณ์แบบ (complex overt response)** เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถกระทำทุกขั้นตอนของทักษะนั้นอย่างถูกต้อง สมบูรณ์แบบ และด้วยความมั่นใจ

6. **ขั้นการปรับปรุง/ประยุกต์ (adaptation)** เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

7. **ขั้นการคิดริเริ่ม (origination)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายจนเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ 2 กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4

แนวทางการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหาเป็นการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งมีผู้นำกระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 นำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

รุ่งโรจน์ ธิรปัญญา และคณะ (2564) ได้นำกระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 มาพัฒนาเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ สำราญ บัวศรี (2526) อ่างใน ทิศนา ขัมมณี (2563) ได้กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 ว่าเป็นการประยุกต์หลักอริยสัจ 4 อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหา โดยใช้ควบคู่กับแนวทางปฏิบัติที่เรียกว่า “กิจในอริยสัจ 4” อันประกอบด้วย ปริยญา (การกำหนดรู้) ปหานะ (การละ) สัจฉิกิริยา (การทำให้แจ้ง) และภาวนา (การเจริญหรือการลงมือปฏิบัติ) จากหลักทั้งสองท่านได้เสนอแนะการสอนกระบวนการแก้ปัญหาไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)** คือการให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข
2. **ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)** คือการให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและตั้งสมมติฐาน
3. **ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)** คือการให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลองเพื่อพิสูจน์สมมติฐานและเก็บรวบรวมข้อมูล

4. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)** คือการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุป

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL)

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ต้องตอบสนองความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นยุคของการแข่งขัน ทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องมีฐานความรู้ การศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่อการต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคปัจจุบันได้ดี เพราะมีแนวคิดมาจากการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งมีผู้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

เนาวรัตน์ วิลาวรรณ (2560) ได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) มาพัฒนาเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน เรื่องวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทิศนา แคมมณี (2545), และชวลิต ชูกำแพง (2551) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยสรุปว่าเป็นการจัดสภาพของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญปัญหาและฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะการจัดการเรียนรู้และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานดังนี้

ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ทิศนา แคมมณี (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยได้เสนอไว้ 10 ประการดังนี้

1. ผู้สอนและผู้เรียนมีการร่วมกันเลือกปัญหาที่ตรงกับความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียน
2. ผู้สอนและผู้เรียนมีการออกไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนมีการจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา
3. ผู้สอนและผู้เรียนมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหา
4. ผู้เรียนมีการวางแผนการแก้ปัญหาพร้อมกัน
5. ผู้สอนมีการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการแสวงหาแหล่งข้อมูล การศึกษาข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้สอนมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลายและพิจารณาเลือกวิธีที่เหมาะสม

8. ผู้เรียนมีการลงมือแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุป และประมวลผล

9. ผู้สอนมีการติดตามการปฏิบัติงานของผู้เรียน และให้คำปรึกษา

10. ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งทางด้านผลงานและกระบวนการ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. เชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา เป็นขั้นที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่นักเรียนอยากรู้ อยากเรียนและเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

2. กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษาค้นคว้า ทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิดวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ ครูคอยช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่งข้อมูล

3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

4. สังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำข้อค้นพบ ความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

5. สรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบ แนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

6. นำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้ นำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ครูประเมินผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ 4 รูปแบบการเรียนรู้การสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้

ทฤษฎีการสร้างความรู้เป็นทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการเรียนรู้ นำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดการวิเคราะห์ตั้งคำถามจากโจทย์ปัญหา ผ่านกระบวนการสะท้อนความคิด ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดการนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่

กรกัญญา ราชพลสิทธิ์ (2561) ได้นำทฤษฎีการสร้างความรู้มาพัฒนาภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ดังนี้

Saettler (1990) อ้างถึงใน กรกัญญา ราชพลสิทธิ์ (2561) ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนรู้และเงื่อนไขการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 สร้างความสนใจผู้เรียน

1.2 แจกวัสดุประสงค์การเรียนรู้

1.3 ทบทวนความรู้/ทักษะเดิมที่เคยเรียนมาก่อน เพื่อกระตุ้นทบทวนความรู้หรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเรื่องใหม่

2. ขั้นเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้แก่

2.1 ให้ความรู้ สาระสำคัญที่ควรรู้ควรจำ

2.2 แนะนำ ดูแลวิธีการเรียน

2.3 จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการนำความรู้ไปใช้และฝึกปฏิบัติ

2.4 เสริมแรงด้วยการประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ

3. ขั้นถ่ายโยงความรู้ นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้แก่

3.1 จัดกิจกรรมให้ฝึกใช้ความรู้ ฝึกปฏิบัติทักษะ และประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.2 นำความรู้ ทักษะสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ ในสภาพจริงนอกห้องเรียน

4. ขั้นสรุปและเสนอผลการอภิปราย โดยให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายสรุปแนวทางในการแก้ปัญหา
ครอบคลุมประเด็นสำคัญได้แก่

4.1 สามารถวิเคราะห์สภาพและปัญหา ระบุปัญหา สาเหตุและผลที่จะเกิดขึ้น

4.2 สามารถระบุความสำคัญของปัญหา

4.3 สามารถคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างหลากหลายและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาที่
ถูกต้องและเหมาะสมกับปัญหา

4.4 อธิบายวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

4.5 ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เลือกได้อย่างถูกต้อง

5. ขั้นวัดและประเมินผลได้แก่

5.1 ผู้เรียนบันทึกผลในแบบบันทึกผลการเรียนรู้

5.2 ผู้สอนสังเกตและประเมินผลความสามารถในการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งการวัดก่อนเรียน
การติดตามผลระหว่างเรียน และการวัดผลภายหลังเรียน

สรุป

หลักการใช้ภาษาไทยที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช
2551 ได้มีการแบ่งเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน โดยเรียงลำดับจากง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากและมี
การได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ เกิดทักษะเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้หลักการใช้
ภาษาไทยจึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรก เพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ของภาษาไทยทั้งหมด และเป็น
พื้นฐานในการใช้ภาษาได้ถูกต้อง ฉะนั้นครูผู้สอนจึงต้องส่งเสริมผู้เรียนในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด
อย่างสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ จัด
กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย
กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based
Learning: PBL) และรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เป็นต้น ผู้เรียนย่อมมีความรู้ความ
เข้าใจตลอดจนใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

กำชัย ทองหล่อ. (2552). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรกัญญา ราชพลสิทธิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้สำหรับ
นักศึกษาวิชาชีพรูภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2550). “ผลของการใช้รูปแบบการสอนมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลักการใช้ภาษาไทยและความสามารถในการคิดเชิงมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชนกานต์ เปรมพัฒนพันธ์. (2553). “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง การใช้ประโยคเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ทิศวิพี.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- เนาวรัตน์ วิลาวรรณ. (2560). วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ของครูเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร. (2544). หลักภาษาไทย: อักษรวิธี วจวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งโรจน์ ธิรบุญญ และคณะ. (2564). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4 ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565): 123.
- ศิริณี สนั่นเอื้อ. (2562). การพัฒนารูปแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยเกี่ยวกับ การฟัง การอ่าน เขียน วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดเหนือ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2, 6 (กันยายน-ธันวาคม 2562): 45.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนของครู ต้นแบบ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542). กรุงเทพฯ: ฮาชนัน พรินต์ติ้ง.
- Joseph, L. (2023). Learning by doing. Retrieved January 08, 2024, from <https://lemonlearning.com/blog/glossary-learning-by-doing>
- Team, T, L. (2023). Learning by doing รูปแบบการเรียนรู้ที่ให้แก่เด็ก ๆ มีความสุขจากการลงมือทำ. Retrieved January 08, 2024, from <https://www.lingoace.com/th/blog/learning-by-doing>.

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล 2 โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐาน

โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา

พันธุ์ธัช ศรีทิพันธุ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

อีเมล: phanthadlsri@mbu.ac.th

วิไลรัตน์ จุลเดช

โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา

อีเมล: virailatjul@gmail.com

รักษทวี เกาโต

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

อีเมล: raktawee.tao@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กระดับปฐมวัยจากผลการวิจัย 2) เปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย การศึกษาเป็น 2 ระยะ ระยะแรกกลุ่มเป้าหมายคืองานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องระหว่างปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2565 จำนวน 10 เรื่อง ในฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ระยะที่สอง กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 27 คน โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย หนังสือนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 3 เรื่อง ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ จิตอาสา แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 15 แผน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความก้าวหน้า แปลผลและสรุปผลบรรยายได้ตาราง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัย และมุ่งศึกษาคุณธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา
2. การทดลองจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพให้กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 และมีการสังเกตบันทึกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา หลังการทดลองจัดกิจกรรมเด็กมีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.30

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, การวิจัยเป็นฐาน, นักเรียนอนุบาล 2

Developing Morality and Ethics of Kindergarten Students 2 by Applying Research Based. Wimon Wittaya Community Municipal School.

Phanthad Srithiphan

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

E-mail: phanthadlsri@mbu.ac.th

Wirailax Juldath

Chumchonwimonwitthaya Municipality School

E-mail: virailatjul@gmail.com

Raktawee Taoto

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

E-mail: raktawee.tao@mbu.ac.th

ABSTRACT

Objectives of the research were 1) Synthesize elements of morality ethics and activities to promote the development of morality and ethics in early childhood children from research results. 2) Compare the results of moral and ethical development of kindergarten student 2 before and after receiving activities obtained from a synthesis of research results. The study was in 2 phases. The first target group was 10 related research studies in Thailand between 2017 and 2022 in a reliable database. The second phase, the target group was Kindergarten 2 students, semester 2, academic year 2021, totaling 27 people, Wimon Wittaya Community Municipal School. Research instrument include Illustrated storybook promoting morality Ethics of kindergarten student 2, 3 topics: honesty, unity, kindness, volunteerism, behavior observation form showing moral and ethical characteristics. 15 plans for organizing activities to enhance experiences. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Progress Index Interpret the results and summarize the results in the description below the table.

The results showed that.

1. Most of the research results used storytelling activities to develop morality. Ethics in early childhood and focus on studying morality Ethics of honesty, unity, and kindness, volunteerism.

2 An experiment in organizing storytelling activities with pictures for kindergarten student

2. Observing and recording behaviors in the areas of honesty, integrity, unity, kindness, and volunteerism. After the experiment in organizing the activities, students showed behaviors in the areas of honesty, integrity, unity, and Kindness and volunteerism increased more than before studying. Accounting for 21.30 percent.

Keyword: Development of morality and ethics, Research based, Kindergarten students 2

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย นับได้ว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานชีวิต การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงาน การจัดการ การคิด มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาเพิ่มพูนความรู้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ตลอดจนการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 และฉบับที่ 4 พุทธศักราช 2562) มาตราที่ 22 ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพและในมาตราที่ 24 กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ควรที่จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าต่อการสืบต่อมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ มีพัฒนาการทุกด้านที่เหมาะสมกับวัยจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์คือ แรกเกิดถึง 7 ปี หากส่งเสริมหลังจากวัยนี้ถือว่าสายเสียแล้ว เพราะการพัฒนาสมองของมนุษย์ในช่วงวัยนี้สามารถพัฒนาไปถึง 70 % ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุขจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม (อัญชลี ไสยวรรณ, 2555) ดังนั้นเด็กในวัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” คือ วัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดว่าระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะและพัฒนาการให้กับเด็กในช่วงนี้จึงมีความสำคัญมาก การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐาน หลักการของ

ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่นที่หลากหลาย ให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัยความสนใจและเป็นประสบการณ์ตรง ที่เด็กได้ ลงมือปฏิบัติจริง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบวัฒนธรรมไทย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างและหล่อหลอมให้เด็กเกิดคุณลักษณะเป็นคนดี มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังกล่าวไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้าน ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคม คือ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็น จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสมตรงกับ ความสนใจและความต้องการของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมและเล่นทั้งนี้การให้เด็กมีโอกาสทำกิจกรรมและเล่นเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และเพิ่มพูนการเรียนรู้ให้กับเด็ก การเล่นยังช่วยให้เด็ก

ได้หาประสบการณ์ด้วยตนเอง ในกระบวนการเล่นของเด็ก เช่น การรู้จักรอคอย ทำงานร่วมกับเพื่อน เป็นต้น ในแต่ละขั้นตอนที่กล่าวมาจะส่งเสริมให้เด็กมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและ ต่อส่วนรวม เป็นการส่งเสริมพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อให้เด็กได้ฝึกฝนความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบให้เกิดกับตนเอง ในการพัฒนาเด็กให้บรรลุผลดังกล่าว ทุกฝ่ายนับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเห็นความสำคัญและคุณค่าของเด็กในการร่วมกันสร้างเสริมและพัฒนาเด็ก ช่วยกันขัดเกลาให้เด็กมีคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ มีจิตใจที่ตั้งมั่นบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข ค่อยเป็นค่อยไป ไม่หักโหม ทำให้เด็กค่อยซึมซับสิ่งที่ได้รับโดยไม่รู้ตัว แต่สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มผลผลิตทำให้ค่านิยม ความดีงาม คุณธรรมจริยธรรม เริ่มเบี่ยงเบนออกจากศีลธรรมจรรยาของศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมทางวัตถุถ่ายทอดจากสังคมเมืองมาสู่สังคมชนบทและครอบครัวเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กระดับปฐมวัย มีความพยายามจาก นักวิชาการและนักการศึกษาในการแสวงหาแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรม ทั้งนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research Base Learning: RBL) เป็นแนวทางหนึ่งที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการจัด ประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้ ซึ่งรูปแบบที่นิยมในการจัดการเรียนการสอนมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ การนำ ผลการวิจัยมาใช้ประกอบการสอน และการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (เสาวภา วิชาดี, 2554, ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2563) โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน ทั้งในลักษณะของการ

นำกระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยมาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก การร่วมกันศึกษาสภาพปัญหา ขั้นตอนที่สองคือการวางแผนการพัฒนาร่วมกัน ขั้นตอนที่สามคือการดำเนินการตามแผนการหรือแนวทาง และขั้นสุดท้ายคือการนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหา ทั้งนี้ในการประยุกต์ใช้ขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียนและจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียนของครูผู้สอน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กในระดับปฐมวัย ซึ่งมีความสำคัญดังได้กล่าวมาข้างต้น โดยได้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานซึ่งจะศึกษาผลการวิจัยของนักวิชาการ และนักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาไว้ และสังเคราะห์กิจกรรมที่มีความเหมาะสมและประสบผลสำเร็จในการพัฒนา และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย สังเคราะห์ผลของการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลคุณธรรม จริยธรรม ที่ควรได้รับการพัฒนาในเด็กปฐมวัย ควรประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมด้านใดบ้าง และผลการวิจัยที่ใช้กิจกรรมนั้นส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนั้นจริงหรือไม่ โดยดำเนินการศึกษากับเด็กในโรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา ซึ่งผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนและจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กในระดับปฐมวัยของโรงเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กระดับปฐมวัยจากผลการวิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กปฐมวัย และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัย จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย
2. เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/3 ได้รับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางของผลการวิจัย
3. ได้แนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวทางการใช้ผลการวิจัยเป็นฐาน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

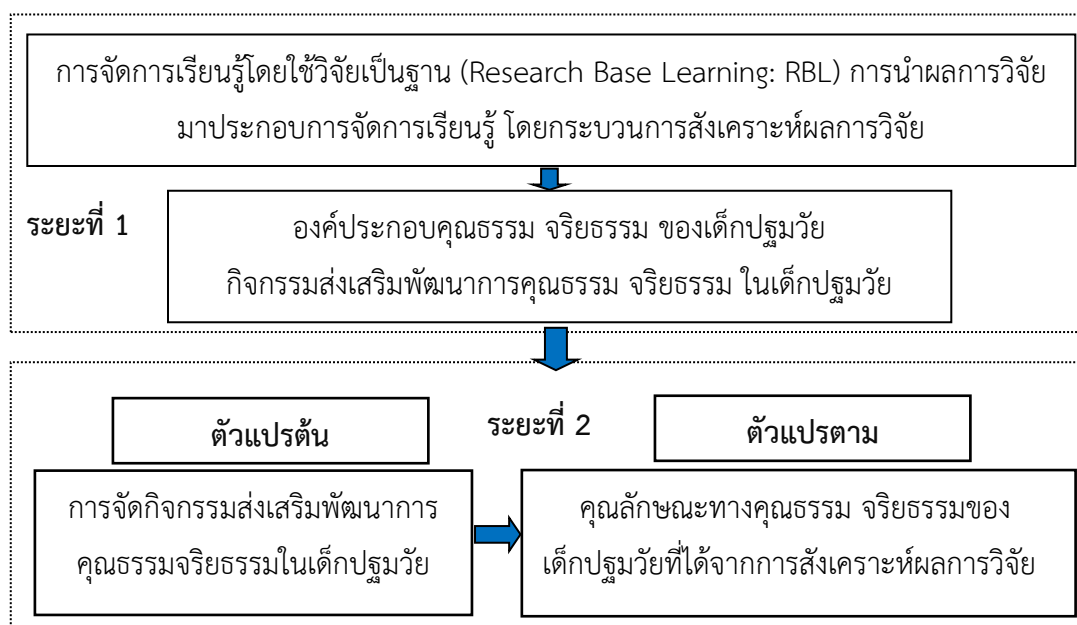
กรอบแนวคิดในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สารสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

สำหรับเด็กปฐมวัย ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ความหมายและขอบข่ายของคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

แนวคิดทฤษฎีรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research Base Learning: RBL) มีหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่เป็นที่นิยมในการจัดการเรียนการสอนมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ การนำผลการวิจัยมาประกอบประกอบการจัดการเรียนรู้ และการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานโดยการใช้ผลการวิจัยประกอบประกอบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำงานวิจัยของตนเอง หรือผู้อื่นในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผู้เรียนกำลังทำการเรียนรู้อยู่ มาเล่าให้ผู้เรียนฟัง หรือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามผลของการวิจัย โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัย แล้วนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้

แนวคิดทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์จากทฤษฎีของสกินเนอร์ ในการนำมาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเด็กปฐมวัย คือ ผู้ใหญ่ต้องกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ผู้ใหญ่ให้รางวัล เสริมแรงทางบวก ถ้าแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมให้ลงโทษเด็กจะเรียนรู้จากผลการกระทำที่ถูกและผิด และแนวคิดทฤษฎีทางสังคมของแบนดูรา การนำมาใช้ในการคุณธรรมเด็กปฐมวัยคือ การเลือกตัวแบบที่ดีและให้เด็กจดจำ และให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ตามตัวแบบรวมทั้งสังเกตตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีแล้วถูกลงโทษ เพื่อเป็นการระงับหรือยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ข้างต้นเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยดำเนินการสองระยะดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กระดับปฐมวัยจากผลการวิจัย

กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผลการวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ในเด็กระดับอนุบาล ช่วงเวลาทำการวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2565 จำนวน 10 เรื่องในฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เครื่องมือที่ใช้รวบรวม เป็นแบบรวบรวมข้อมูลผลการวิจัย ที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้น

การดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาสืบค้นข้อมูลผลงานวิจัยในประเทศไทย สืบค้นฐานข้อมูลดังนี้ 1) Thai Digital Collection (TDC) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2) Research Gateway Common Service สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) 3) ฐานข้อมูลวารสาร วิชาการ Thai Journals Online (ThaiJO) 4) เบราเซอร์สืบค้นฐานข้อมูลงานวิจัย Google Scholar

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ความถี่ในการสังเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อหาองค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัย

ระยะที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลัง การได้รับการจัดกิจกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา สังกัดกอง การศึกษา เทศบาลเมืองตรวด กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) หนังสือนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 3 หน่วย หน่วยที่ 1 ความซื่อสัตย์ หน่วยที่ 2 ความสามัคคี และ หน่วยที่ 3 ความมีน้ำใจ จิตอาสา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกตัวชี้วัด 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดง คุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ดัชนีความสอดคล้อง อยู่ ระหว่าง 0.8-1.00 3) แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 15 แผนการจัดประสบการณ์ ใช้เวลาแผนการจัดประสบการณ์ละ 20 นาที ตรวจสอบความ ตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.8-1.00

6. ผลการวิจัย

1) ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กระดับปฐมวัย จากผลการวิจัย จำนวน 10 เรื่องในประเทศไทย มีการศึกษาองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม 11 ด้าน ประกอบด้วย ความ

ซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความขยัน ความรับผิดชอบ การประหยัด อดออม ความสะอาด ความอดทน อดกลั้น ความสุภาพ การมีมารยาท ความมีน้ำใจ จิตอาสา และมีการใช้ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมการดูการ์ตูนแอนิเมชัน กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสถานการณ์จำลอง ผลการสังเคราะห์ ผลการวิจัยส่วนใหญ่มีแนวโน้มใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย และมุ่งศึกษาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัยด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานของคะแนน จากแบบสังเกต และการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้วยหนังสือนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม คะแนนที่นำมาคำนวณผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรม จำแนกออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

คะแนนจากการสังเกต ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยจะสังเกตพฤติกรรมทุกวัน และทุกด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา โดยมีคะแนนด้านละ 15 คะแนน วันละ 3 ด้าน รวมวันละ 45 คะแนน เป็นเวลา 5 วัน คิดเป็น 225 คะแนน

คะแนนจากการสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรม โดยจะทำการสังเกตทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ให้กับนักเรียน ครั้งละ 15 คะแนน จัดกิจกรรม 5 วัน ต่อนิทานหนึ่งเรื่อง รวมทั้งห้าวัน คะแนนเก็บ 75 คะแนน ถ้าจัดกิจกรรมครบทั้ง 3 เรื่องจะมีคะแนนเก็บทั้งหมด 225 คะแนน

คะแนนจากการสังเกต หลังการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยจะสังเกตพฤติกรรมทุกวัน และทุกด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา โดยมีคะแนนด้านละ 15 คะแนน วันละ 3 ด้าน รวมวันละ 45 คะแนน เป็นเวลา 5 วัน คิดเป็น 225 คะแนน

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของคะแนนระหว่างจัดกิจกรรม

ลำดับที่	ก่อนจัดกิจกรรม	หน่วยการเรียนรู้	คะแนนระหว่างจัดกิจกรรม	หลังจัดกิจกรรม
1	45	ความซื่อสัตย์สุจริต	75	45
2	45	ความสามัคคี	75	45
3	45	ความมีน้ำใจ จิตอาสา	75	45
รวม	225	3 หน่วยการเรียนรู้	225	225

ข้อมูลจากการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยจะสังเกตพฤติกรรมทุกวันและทุกด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา มีคะแนนเฉลี่ย

170.59 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.26 คะแนน ระหว่างการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมทุกด้านรวมกันมีคะแนนเฉลี่ย 200.30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.49 คะแนน และหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานครบทุกหน่วยทั้งสามเรื่องแล้ว เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ทุกด้านรวมกันมีคะแนนเฉลี่ย 218.52 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.70 คะแนน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กอนุบาลปีที่ 2

ผลการทดลอง	คะแนนเต็ม	μ	σ	ร้อยละ	ร้อยละพัฒนา
ก่อนการจัดกิจกรรม	225	170.59	3.26	75.81	21.30
หลังการจัดกิจกรรม	225	218.52	1.70	97.12	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.30

7. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กระดับปฐมวัย จากผลการวิจัย จำนวน 10 เรื่องในประเทศไทย มีการศึกษาองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม 11 ด้าน ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความขยัน ความรับผิดชอบ การประหยัด อวดอ้อม ความสะอาด ความอดทน อดกลั้น ความสุขภาพ การมีมารยาท ความมีน้ำใจ จิตอาสา และมีการใช้กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมการดูการ์ตูนแอนิเมชัน กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยส่วนใหญ่มีแนวโน้มใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย และมุ่งศึกษาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัยด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา

2. การเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม พบว่า ก่อนการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา มีคะแนนเฉลี่ย 170.59 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.26 คะแนน ระหว่างการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมทุกด้านรวมกันมีคะแนนเฉลี่ย 200.30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.49 คะแนน และหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานครบทุกหน่วยทั้งสามเรื่องแล้ว เด็กอนุบาลปีที่ 2 มีการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ทุกด้าน

รวมกันมีคะแนนเฉลี่ย 218.52 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.70 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบพบว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.30

8. อภิปรายผลการวิจัย

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กระดับปฐมวัย มีการศึกษาองค์ประกอบของคุณธรรม จริยธรรม 11 ด้าน ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความขยัน ความรับผิดชอบ การประหยัดอดออม ความสะอาด ความอดทน อดกลั้น ความสุภาพ การมีมารยาท ความมีน้ำใจ จิตอาสา และมีการใช้กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมการดูการ์ตูนแอนิเมชัน กิจกรรมการเล่านิทานประกอบสถานการณ์จำลอง และผลการวิจัยส่วนใหญ่มีแนวโน้มใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย และมุ่งศึกษาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัยด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานที่มีการสอดแทรกเนื้อหาทางคุณธรรมจริยธรรมที่มีการกำหนดค่านิยมที่จะปลูกฝังไว้ให้ชัดเจน เลือกแต่นิทานให้สอดคล้องกับค่านิยมที่กำหนด ก่อนเล่าเรื่องจากนิทานผู้ศึกษาใช้วิธีนำเข้าสู่เรื่องที่จะเล่า โดยเล่าเรื่องด้วยภาษาง่าย ๆ ใช้ท่าทางประกอบ ให้ระดับเสียงสูง ต่ำ จนจบเรื่อง ทำให้นักเรียนนำไปคิดต่อขยายความคิดของนักเรียน และหลังจากเล่านิทานจบมีการอภิปราย เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ การกระทำตัวละครในนิทานหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ และช่วยกันสรุปค่านิยมที่แฝงอยู่ ทำให้นักเรียนได้รับค่านิยม และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักกิริยามารยาท และถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม เพราะนักเรียนช่วงอนุบาลจะจดจำการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อนำไปปฏิบัติตามสอดคล้องกับแนวคิดของโคลเบอร์กที่กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยจะอยู่ในขั้นที่หนึ่ง คือ หลักการหลบหลีกหลักการลงโทษ (2-7ปี) การพัฒนาจริยธรรมของคนจะมีการเปลี่ยนแปลงตามวัย สืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ โคลเบอร์กเชื่อว่า พัฒนาการจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่หก จะข้ามขั้นไม่ได้เพราะคนเราจะใช้เหตุผลในขั้นต่ำกว่าก่อน ต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ เพิ่มขึ้น สามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผลทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงมีมากขึ้น ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าจะได้รับการใช้น้อยลงและถูกทิ้งไปในที่สุด นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2558) กล่าวว่ากระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัยควรเชื่อมโยงให้เกิดการสอดผสาน กับการพัฒนาทั้งสี่ด้านจำเป็นจะต้องพัฒนาไปพร้อมกัน เพื่อให้เด็กได้เกิดความพร้อม มีแนวทางในการต่อยอดการพัฒนาในระยะยาว

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่สามารถสังเกตได้จากการแสดงพฤติกรรมของเด็ก และสะท้อนถึงวิธีการคิดของเด็กในขณะแสดงพฤติกรรมนั้น ดังนั้นครูผู้จัดกิจกรรมจึงมีบทบาทสำคัญ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมเด็กปฐมวัย ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูที่ต้องมีความเป็นโอบอ้อมอารี มีกัลยาณมิตร คือพร้อมจะแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ แสดงความรักความเมตตาต่อเด็กอย่างจริงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก อบรมกล่อมเกล่าและปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี ไม่เบียดเบียนตน สิ่งรอบตัว ผู้อื่น และช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน โดยใช้ปัญญาคิดพิจารณาการกระทำของตน มองเห็นผลดี ผลเสียที่อาจเกิดขึ้น และคิดแก้ปัญหาได้ ในขณะเดียวกันที่ทำนั้น ก็ทำโดยจิตที่ตั้งมั่น ใส่ใจ อยากทำและลงมือทำไปแล้วสบายใจ จึงพัฒนาความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ไปพร้อม ๆ กันทำให้ผลการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกมามีคะแนนร้อยละที่สูง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ ที่เน้นขั้นตอนการเสริมสร้างจิตพิสัย นักเรียนมีพฤติกรรมเรียนที่แสดงออกมาในขณะเรียนที่สามารถพบได้มากคือ มีความสนใจในกิจกรรมเล่านิทานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยจะถามครูว่า “วันนี้จะได้ฟังนิทานอีกไหม” คือมีความสนใจกิจกรรมเล่านิทานและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยจะถามครูว่า “วันนี้จะได้ฟังนิทานอีกไหม” “วันนี้จะได้ออกไปข้างนอกหรือเปล่า” สำหรับการใช้ขั้นตอนการเสริมสร้างจิตพิสัยการรับรู้ของนักเรียนสามารถคิดได้ว่า สิ่งไหนควรทำสิ่งไหนไม่ควรทำ เห็นประโยชน์และโทษสิ่งนั้น ๆ สะท้อนความรู้สึกนักเรียนสามารถแสดงถึงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นตามที่นักเรียนรู้สึกได้ ความพร้อมกระตือรือร้นนักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่คิดและรู้สึก เช่น การทิ้งขยะให้ถูกที่การช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่น ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน เป็นต้น การใช้ขั้นตอนการเสริมสร้างจิตพิสัยความพร้อมและความเข้าใจในกระบวนการ รวมทั้งการใช้สื่อการเรียนการสอน เรื่องของนิทาน เทคนิคการเล่านิทาน การดำเนินการอย่างต่อเนื่องปรับและประยุกต์ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จะจัดให้นักเรียน องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนด สอดคล้องกับผลงานวิจัยอนุวัฒน์ เปาพathy (2565) สิริรัตน มงคุณโคตร ทศนีย์ นาคคุณทรง (2565) นันทน์ภัส มงคลสังข์ (2564) ศุภวัฒน์ บุญนาดี, นนทชนนปภพ ปาลินทร, คตศิลป์ อออุ้น, และพรณวดี เสี่ยงศักดิ์ (2564) สุรารักษ์ แก้วชะมอญ (2563) อรอนงค์ หมิกพิมล (2563) อัมรินทร์ แยมเพ็ง ทิพย์วิมล วังแก้วศิริ และสุพัฒน์ เศรษฐมกุล (2563) โนริยะ สะมะแอ (2562) วิไลวรรณ ปันวัง จารุณิณี กุล และชรินทร์มั่งคั่ง (2561) และจริตา จำพิมาย (2561) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย ครูผู้จัดกิจกรรมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กไปพร้อม ๆ กับสื่อและวิธีการจัดกิจกรรม

2. การเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมพบว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.30 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การดำเนินการศึกษาได้ดำเนินการภายใต้การใช้แนวคิดการ

จัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research Base Learning: RBL) โดยได้สังเคราะห์ผลการวิจัยที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว และได้ผลเชิงรูปธรรม เพียงแต่แตกต่างกันในเชิงพื้นที่และบริบทของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้มีความเชื่อมั่นก่อนที่จะดำเนินการศึกษาว่าจะสามารถช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กได้ดีขึ้น เพราะว่าการนำผลการวิจัยมาเป็นฐานในการกิจกรรมทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิดระดับสูง เป็นการสอนและการทำวิจัยไปพร้อมกันผสมผสานกลมกลืนกัน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เนื้อหาความรู้และ ครูผู้สอนได้รับการกระบวนการวิจัย สอดคล้องกับทฤษฎี ขัมมณี (2560) ได้นิยามการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานไว้ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือคำตอบที่เชื่อถือได้ โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การนำกระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ หรือนำเอากระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่มุ่งศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุไรรัตน์ วงศ์ไชย (2565) กัลยา สร้อยสิงห์ (2564) แจ่มละมัย โจรระสา (2560) และอาฟีฟี ลาเต๊ะ (2560) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้แนวทางหนึ่ง เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง รู้จักวิธีการแก้ปัญหา พัฒนาความคิดภายใต้การแนะนำ ช่วยเหลือจากครูและสามารถนำความรู้หลักการ เกิดการคิดวิเคราะห์ และนำไปใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ศึกษาได้ตั้งคำถามซึ่งคำถามที่ใช้เป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและสร้างความสนใจของเด็กเป็นคำถามที่ไม่ยากเกินไป ส่งผลให้ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กอนุบาลปีที่ 2 หลังการได้รับการจัดกิจกรรมพบว่าหลังการทดลองจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยใช้หนังสือ นิทานประกอบภาพส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความมีน้ำใจ จิตอาสา เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่านิทานประกอบภาพควรคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ต้องมีความเหมาะสมกับวัย กับสมาธิ และความสนใจของเด็ก ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการเล่านิทาน และที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมทบทวน เช่น ในเด็กอายุ 5-6 ปี เวลาในการจัดกิจกรรมไม่ควรเกิน 15-20 นาที ถ้าใช้เวลาในการเล่านิทานนาน เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมทบทวนจะสั้นลง
2. นิทานหนึ่งเรื่องสามารถที่จะส่งเสริมให้เกิดทักษะหลายด้านในเด็กได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของครูผู้สอนในการที่จะปรับปรุงนิทานให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ต้องการได้อย่างไร
3. การตั้งคำถามในการเล่านิทานแต่ละเรื่อง นอกจากมุ่งให้เกิดความคล้อยตามในการกระทำของตัวละครในนิทานแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่ง คือ การถามคำถามจะต้องเป็นคำถาม

ปลายเปิดที่สามารถให้เด็กแสดงออกถึงความคิดของเด็กได้อย่างอิสระ คำถามที่ใช้ครูควรตั้งคำถามให้มีหลายคำถาม แต่ไม่จำเป็นต้องใช้ทุกคำถาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปฏิริยาของเด็กในขณะฟังนิทาน

4. การจัดกิจกรรมการทดลอง ควรมีข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อที่จะจัดกิจกรรมได้ง่ายขึ้น และแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนระดับอื่นได้

5. ควรมีการติดตามผลนักเรียนในระยะยาวหลังเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วเพื่อดูผลการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมว่ายังมีอยู่มากน้อยเพียงใด

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบผลพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มที่ใช้หนังสือนิทานภาพประกอบ กับกลุ่มที่เรียนตามแผนจัดประสบการณ์ปกติ

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัย ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้วยเทคนิควิธีการอื่น ๆ เช่น การเล่านิทานประกอบสถานการณ์จริง การใช้นิทานแอนิเมชัน

3. ควรมีการศึกษาผลกระทบสื่อการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดประสบการณ์ กระบวนการจัดประสบการณ์ ที่มีต่อการพัฒนาการทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กปฐมวัย

10. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา สร้อยสิงห์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาทางด้านอุตสาหกรรมบริการ. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 15(2), 381–396.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2562). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะสมอง-อีเอฟ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในโรงเรียนเครือข่าย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต [รายงานวิจัย]. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- จริตา จำปีมาย. (2561). การ์ตูนแอนิเมชัน 3 มิติ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง ขนบปณัฏฐะของแม่ไก่แดง [โครงการงานนักศึกษาส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ, คณะวิทยาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จุไรรัตน์ วงศ์ไชย. (2565). ผลการใช้รูปแบบการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) เพื่อยกระดับจิตนิสัย ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเจน (เจนจันทราอนุกุล) [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- แจ่มละมัย โจรเสนา. (2560). การปฏิบัติการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสาระภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโพธิ์ไทรพิทยาคารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- มัธยมศึกษา เขต 29 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน].
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทน์ภัส มงคลสังข์. (2564). การพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบนิทานการ์ตูน แอนิเมชันเพื่อส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 (5-6 ปี). *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์*, 9(1), 40–59.
- โนริยะ สะมะเอ. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็ก
ปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 (บ้านยะกัง) อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. *วารสาร
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(6), 119–131.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2563). *หลักและเทคนิคการสอนในระดับอุดมศึกษา*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ ปันวัง, จารุณี มณีกุล และ ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานคุณธรรมเป็นสื่อ
เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของเด็กปฐมวัย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(2), 253–
270.
- ศุภวัฒน์ บุญนาดี, นนทชนนปภพ ปาลินทร, คตศิลป์ อออ่อน และพรรณวดี เสงี่ยมศักดิ์. (2564). ผลการจัด
กิจกรรมเล่านิทานคุณธรรมที่มีต่อพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*,
6(2), 113–122.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็ก
อายุ 3-6 ปี*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิริรัตน์ มุ่งคุณโคตร และทัศนีย์ นาคุณทรง. (2565). การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม*, 9(1), 99–111.
- สุรารักษ์ แก้วชะมอญ. (2563). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรง
บวกผ่านการเล่านิทานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัย.
วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 6(2), 136–149.
- เสาวภา วิชาดี. (2554). การศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่: การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน Education in the
New Paradigm: Research-based Learning. *Executive Journal*, 31(3), 26–30.
- อนุวัฒน์ เปาพathy. (2565). การออกแบบนิทานแอนิเมชันส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก เรื่อง ขาวนาผู้
ซื่อสัตย์. *Industrial Technology Journal*, 7(1), 46–57.

- อรอนงค์ หมิกพิมล. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้นิทานเป็นสื่อ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมการอยู่ร่วมกันของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านกะแตะแจะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับผู้ประเมินภายนอก. สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อัมรินทร์ แยมเพ็ง, ทิพย์วิมล วังแก้วศิริณ, สุพัฒน์ เศรษฐมกุล. (2563). ผลการจัดประสบการณ์ด้วยชุด กิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 11(3), 67–79.
- อาฟีฟี ลาเต๊ะ. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สถิติและทักษะการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 15(2), 120–132.

11. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลชุมชนวิมลวิทยา ผู้บริหารท้องถิ่น ชุมชน ในเขตเทศบาลชุมชนวิมลวิทยาและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ ข้อมูล คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหาร
สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ
กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ**

ชาญณรงค์ จุนเจือวงศ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : popcountry@gmail.com

สมชาย เทพแสง

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : somchai17@hotmail.com

เสาวภาคย์ แหลมเพชร

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : lampetch2@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) ระดับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 215 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $(r) = .905$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์, การจัดการคุณภาพโดยรวม, ผู้บริหารสถานศึกษา

RELATIONSHIP BETWEEN VISIONARY LEADERSHIP AND TOTAL QUALITY MANAGEMENT
OF SCHOOL ADMINISTRATORS FOR REGIONAL SPECIAL EDUCATION CENTER
DIRECTOR, NETWORK GROUP 12, SPECIAL EDUCATION BUREAU

Channarong Junjueawong

Graduate Student of Master of Education, Krirk University

E-mail : popcountry@gmail.com

Somchai Thepsaeng

Faculty of Liberal Arts, Krirk University

E-mail : somchai17@hotmail.com

Saowaphark Lampetch

Faculty of Liberal Arts, Krirk University

E-mail : lampetch2@gmail.com

Abstracts

The purposes of this research were: (1) to study the level of visionary leadership of School Administrators for Regional Special Education Center Director, Network Group 12, Special Education Bureau; (2) to study total quality management of School Administrators for Regional Special Education Center Director, Network Group 12, Special Education Bureau; and (3) to study the Relationship between Visionary Leadership and Total Quality Management of School Administrators for Regional Special Education Center Director, Network Group 12, Special Education Bureau. The samples were 215 peoples in Regional Special Education Center Director, Network Group 12, Special Education Bureau. Data was collected using the 5 rating-scale questionnaires. The statistics used to analysis were mean, percentage, standard deviation and the Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The results were as follows: (1) The Visionary Leadership of School Administrators was at a high level; (2) The Total Quality Management level of School Administrators was at a high level; and (3) The relationship between the Visionary Leadership and Total Quality Management of School Administrators was very highly correlated and correlation coefficients (r) = .905

Keywords: Visionary leadership, Total Quality Management, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารมีบทบาทมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรค 2 ซึ่งมุ่งเน้นการปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 มุ่งเน้นการที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ดังนั้นบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ (จาตุรงค์ ยตะโคตร, 2564: 20)

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลานั้น ผู้บริหารสถานศึกษายุคปัจจุบันจะต้องมีการปรับตัวอย่างดี ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง เช่น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีอุดมการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ และมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ทำงานเป็นทีม สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคนในการปฏิบัติงาน การใช้ลักษณะของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ เชิงพฤติกรรม และตามสถานการณ์นั้นไม่เพียงพอต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้ จึงต้องให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้นำให้มากยิ่งขึ้น (นพรินทร์ สุบินรัตน์, 2561: 2)

จากเหตุผลข้างต้น ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จภายในแรงผลักดันของกระแสโลกาภิวัตน์ ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์เป็นแนวทางหนึ่งที่เชื่อมโยงองค์กรต่าง ๆ ในยุคการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศต่างมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมกันอย่างแพร่หลาย ผู้นำยุคใหม่ต้องสามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต โดยผู้นำวิสัยทัศน์จะมีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยต้องมองเห็นปัญหาขององค์กรและพร้อมที่จะปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยการสร้างความร่วมมือคนในองค์กร การมอบอำนาจให้กับบุคคลที่ทำหน้าที่การเปลี่ยนแปลง รวมถึงมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลงและการสร้างวัฒนธรรมเชิงบวกที่สะท้อนถึงทัศนคติของบุคลากรในองค์กร (รักเกียรติ หงษ์ทอง, 2559: 73)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กล่าวถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ จากสถานะการณ์ด้านการศึกษาของไทยพบว่าประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษามากที่สุดและเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ แต่ผลการจัดการศึกษากลับไม่สอดคล้องกับงบประมาณแม้จะมีความพยายามปฏิรูปการศึกษาหลายครั้ง แต่ปัญหาการศึกษายังคงอยู่ เช่น การขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายอันเนื่องมาจากปัญหาการเปลี่ยนรัฐบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารระดับสูง การขาดการกำกับเชิงปริมาณส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในภาพรวมทำให้การ

ลงทุนกลายเป็นความสูญเปล่า การขาดการควบคุมคุณภาพส่งผลให้การจัดการศึกษามุ่งเน้นการจัดการเชิงธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นองค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมุมมองขึ้นองค์กรในทิศทางใหม่ ๆ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันเพื่อปรับปรุงพัฒนาองค์กรในภาพรวมอย่างต่อเนื่อง (เจนจิรา งามมานะ, 2560: 1)

แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) กระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่าเพื่อให้คนพิการได้รับโอกาสและบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และประกอบอาชีพพึ่งตนเองได้ โดยการเข้าถึงบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการที่มีคุณภาพ ด้วยรูปแบบที่หลากหลายโดยเน้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในการจัดบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการได้อย่างมีมาตรฐาน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565: 18-19)

การนำการจัดการคุณภาพโดยรวมมาใช้ในสถานศึกษา นับว่ามีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะจะส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการสอนของครู เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถป้องกันการย้ายที่เรียนของนักเรียน ป้องกันความผิดพลาดในการจัดกิจกรรมการศึกษา สร้างความมั่นใจในมาตรฐานและการเปรียบเทียบคุณภาพ ลดการสูญเสียเรื่องเวลาปฏิบัติงานให้ทันเวลา และตรงเวลา ยกย่องครูให้เป็นครูมืออาชีพ สามารถสร้างหลักสูตรใหม่ สร้างกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ลดช่องว่างระหว่างบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและผู้นำ นอกจากนี้ยังเป็นการเน้นย้ำความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้ปกครองด้วยเช่นกัน เมื่อผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาและบริการที่เข้าถึงผู้ปกครอง จนเป็นที่ชื่นชอบของผู้ปกครองนั้น ถือได้ว่าเป็นการเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงานการสอนของบุคลากรครูอีกด้วย และอาจเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรครูได้มีการปรับปรุงการสอนในชั้นเรียน ตลอดจนทำให้นักเรียนยอมรับนับถือตนเองมากขึ้น ในทำนองเดียวกันโรงเรียนร่วมมือกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรพัฒนานักเรียนไปสู่เป้าหมาย ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้สถิติและการวิจัยเป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานและที่สำคัญช่วยปรับปรุงวัฒนธรรมองค์กร โดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมการวางแผนบุคลากรและงบประมาณ สามารถควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามคุณภาพมาตรฐาน และมีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (สมชาย เทพแสง, 2548)

การจัดการคุณภาพโดยรวมเป็นกระบวนการจัดระบบทำงานและการปฏิบัติการ เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ผลิตขึ้นมีคุณสมบัติสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ ซึ่งจะดำเนินการโดยกำหนดมาตรฐาน เกณฑ์และวิธีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ เพื่อประเมินและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับมาตรฐาน โดยปรับการดำเนินงานและผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน โดยผู้ควบคุมคุณภาพอาจจะตัดสินใจแก้ไขปัญหาดูตามความเหมาะสม การควบคุมคุณภาพจะเป็นทั้งงานพื้นฐาน และเป็นส่วนประกอบสำคัญของการจัดการ

คุณภาพ เพื่อสร้างความแน่ใจว่าองค์กรนั้นสามารถดำเนินงานได้อย่างคงเส้นคงวา และส่งมอบผลงานที่มีคุณภาพแก่ลูกค้าได้ตรงตามที่ต้องการ และอย่างสม่ำเสมอ การควบคุมคุณภาพจะต้องเริ่มต้นที่ฝ่ายบริหาร โดยผู้บริหารระดับสูงจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของคุณภาพที่มีต่ออนาคตขององค์กร ถ้าฝ่ายบริหารมองเห็นความสำคัญและถ่ายทอดมาอย่างส่วนต่าง ๆ ขององค์กรแล้ว สมาชิกทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างคุณภาพที่แท้จริงของธุรกิจส่งผลให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ (ณัฐพันธุ์ เจริญนทร์ และคณะ, 2545)

ทั้งนี้ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีหน้าที่จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต ในลักษณะให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ โดยแบ่งการ ให้บริการออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) เด็กที่มารับบริการที่ศูนย์ แบบไป-กลับ และแบบประจำหมู่บ้าน 2) เด็กพิการ รับบริการที่บ้าน เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เด็กพิการเรียนร่วม และอื่น ๆ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565: 11)

โดยศูนย์การศึกษาพิเศษมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3) จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ 4) จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services) 5) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา 6) เป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ 7) จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด 8) ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย มีบทบาทหน้าที่อื่น ๆ เช่น 1) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่คนพิการที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ซึ่งเจ็บป่วยเรื้อรังใน โรงพยาบาลหรือที่บ้านเป็นระยะเวลานานจนไม่สามารถไปเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามปกติ 2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่มีการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐ และเอกชน 3) จัดระบบส่งต่อและส่งเสริมสนับสนุนช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ 4) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการตามความเหมาะสม จำเป็น 5) ประสานและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรคนพิการหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สามารถพัฒนา สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่มีการเรียนร่วมทั้งของรัฐและเอกชน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565: 12)

การบริหารดูแลคนพิการให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบนั้นจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างหลากหลาย ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องแสดงออกถึงวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการมองอนาคตที่กว้างไกลคิดนอกกรอบ สามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน แสดงถึงความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจจูงใจบุคลากรในองค์กรได้ดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ

และยกระดับการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น โดยมีระบบการบริหารที่มุ่งเน้นให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงคุณค่าในทุกๆ ด้าน และทุกขั้นตอนของกิจกรรม โดยความร่วมมือร่วมใจปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร เป็นการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นถึงควมมีคุณภาพของการทำงานทั้งองค์กร

ทั้งนี้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเดียวกันได้มีโอกาสร่วมมือและช่วยเหลือกันในด้านบริหารวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม อันจะเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงานเป็นเครือข่ายร่วมมือ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันโดยความร่วมมือกันในการบริหารจัดการ จึงได้จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 12 กลุ่มเครือข่าย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเครือข่ายรวมทั้งสนับสนุนเพื่อสิทธิทางการศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพของแต่ละประเภทสถานศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน งานวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

จากสภาพความเป็นมาที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยที่ค้นพบจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำวิสัยทัศน์และการจัดการคุณภาพโดยรวม รวมถึงสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำวิสัยทัศน์และการจัดการคุณภาพโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงาน

การศึกษาพิเศษ โดยมีขอบเขตของการวิจัย ด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้ ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การใช้แรงจูงใจ 4) การสร้างเครือข่าย และ 5) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการคุณภาพโดยรวม มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของทีมงาน 2) การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า 5) นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 6) การวางแผนกลยุทธ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวนทั้งสิ้น 488 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2564 อ้างอิง ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ) และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 215 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 608) และสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การใช้แรงจูงใจ 4) การสร้างเครือข่าย และ 5) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของทีมงาน 2) การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3) การพัฒนาบุคลากร 4) การสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า 5) นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 6) การวางแผนกลยุทธ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ทั้งนี้การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการ ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงาน ให้ราชการ มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

2.2 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาแบบตรวจสอบรายการ

2.3 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษาแบบตรวจสอบรายการ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้วิธีหาค่า Index of item Objective Congruency (IOC) บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละข้อ จากนั้นคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 จากข้อคำถามทั้งหมด 70 ข้อ จากนั้นจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสม นำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพชรบุรี ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดราชบุรี และศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1 จังหวัดนครปฐม

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ เท่ากับ .989 และค่าความเชื่อมั่นของการจัดการคุณภาพโดยรวม เท่ากับ .991

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์การนำเสนอข้อมูล เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวม และรายด้าน (n=215)

ด้านที่	ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1	การมีวิสัยทัศน์	4.44	0.62	มาก	3
2	การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.44	0.60	มาก	2
3	การใช้แรงจูงใจ	4.37	0.67	มาก	5

4	การสร้างเครือข่าย	4.44	0.59	มาก	1
5	การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	4.43	0.58	มาก	4
รวม		4.42	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.59$) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.60$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.62$) ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.58$) และด้านการใช้แรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.67$)

ตอนที่ 2 ระดับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (n=215)

ด้านที่	การจัดการคุณภาพโดยรวม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1	การมีส่วนร่วมของทีมงาน	4.44	0.56	มาก	6
2	การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.58	มาก	3
3	การพัฒนาบุคลากร	4.52	0.59	มากที่สุด	2
4	การสร้างคามพึงพอใจให้แก่ลูกค้า	4.45	0.61	มาก	5
5	นวัตกรรมและเทคโนโลยี	4.49	0.60	มาก	4
6	การวางแผนกลยุทธ์	4.55	0.53	มากที่สุด	1
รวม		4.49	0.58	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.53$) และการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.59$) อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.58$) อยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมของทีมงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.56$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงาน

การศึกษาพิเศษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

(n = 215)

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y
X ₁	1.00	.871**	.857**	.785**	.791**	.776**	.742**	.760**	.755**	.748**	.729**	.826**
X ₂		1.00	.864**	.735**	.802**	.800**	.761**	.761**	.715**	.727**	.765**	.830**
X ₃			1.00	.848**	.831**	.792**	.753**	.764**	.769**	.796**	.750**	.848**
X ₄				1.00	.834**	.723**	.746**	.770**	.753**	.774**	.775**	.834**
X ₅					1.00	.809**	.777**	.817**	.814**	.825**	.750**	.878**
Y ₁						1.00	.827**	.806**	.772**	.759**	.679**	
Y ₂							1.00	.815**	.735**	.725**	.705**	
Y ₃								1.00	.902**	.881**	.791**	
Y ₄									1.00	.879**	.781**	
Y ₅										1.00	.798**	
Y ₆											1.00	
X												.905**

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .905

การสรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญมาอภิปรายโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และด้านการใช้แรงจูงใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรมองเห็นว่าผู้บริหารสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระจายและสื่อสารวิสัยทัศน์ไปยังบุคลากรในโรงเรียน ได้อย่างทั่วถึง กระตุ้นสร้างพลังและท้าทายให้บุคลากรดำเนินงานไปสู่วิสัยทัศน์ ยอมรับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สามารถนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติและประเมินการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติ สามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยการเชื่อมโยงและแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และกระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย เทพแสง (2552: 83-95) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ เป็นพฤติกรรมของผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์และการกระจายวิสัยทัศน์ให้บุคคลนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีทักษะและความสามารถในการจูงใจ เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจบุคลากรในการปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับและไว้วางใจ สร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงกลยุทธ์ สามารถพัฒนาระบบความคิดและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี มุ่งเน้นการกระจายและเพิ่มพลังอำนาจแก่บุคลากร มอบหมายงานให้ทั่วถึงและมีความเป็นธรรม เป็นผู้ที่ดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างตรงประเด็น ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ไชยเจริญ (2557: ง) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับบรรยากาศขององค์กร ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2557 พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนพินทร์ สุบินรัตน์ (2561: ก) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรกาญจน์ เฉียงกลาง (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการสร้างควมพึงพอใจให้แก่ลูกค้า และด้านการมีส่วนร่วมของทีมงาน เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสามารถบริหารที่มุ่งเน้นให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงคุณค่าในทุก ๆ ด้านและทุกขั้นตอนของกิจกรรม โดยต้องร่วมมือร่วมใจกันปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและบรรลุดุติประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร เป็นการทำงานที่แสดงให้เห็นถึงความมีคุณภาพของการทำงานทั้งองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของกฤติกา ลัมลาวัลย์ (2551: 160) ได้กล่าวถึงการจัดการคุณภาพโดยรวมของการจัดการคุณภาพโดยรวมเป็นการควบคุมคุณภาพตลอดทั่วทั้งองค์กร กล่าวคือพนักงานทุกคนในทุกระดับขององค์กรมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพโดยทั่วกัน ทั้งนี้ผู้บริหารระดับสูงจะเป็นจุดรวมของพนักงานทุกระดับ พนักงานทั้งหมดต้องรับผิดชอบต่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการที่ลูกค้าพอใจ พนักงานทุกคนให้ถือปฏิบัติเสมือนเป็นนโยบายขององค์กรมิใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำฝน มงคลล้อม (2554: 112) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนในเครือพระแม่มาลี เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายพระแม่มาลี เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ พิทักษ์สิกุล (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมทั่วทั้งองค์การ (TQM) และความพึงพอใจในการทำงาน: กรณีศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมทั่วทั้งองค์การ (TQM) ของบุคลากรคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .905 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการคุณภาพโดยรวม มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ทำให้การจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์นั้นสามารถที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและนำมาปฏิบัติได้จริงเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาโดยใช้วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ ทั้งยังสามารถเผยแพร่ อธิบาย ทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาให้รับรู้ และเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรปฏิบัติตามได้ อีกทั้งยังสามารถเปิดโอกาสให้บุคลากรคิด ทำงานเป็นทีม และแสดงความคิดเห็นการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา ทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของบุคลากรเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Kahan (2020) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำวิสัยทัศน์จะทำงานในลักษณะบูรณาการโดยมีการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์สู่เป้าหมายที่วางไว้เน้นภาพรวมโดยใช้ความมุ่งมั่นตั้งใจและปฏิบัติงาน

อย่างต่อเนื่อง มีจินตนาการและมุ่งผลลัพธ์ที่สามารถจับต้องได้ รวมถึงการมองอนาคต ต้องอาศัยความคิด จินตนาการที่กว้างไกล ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน และศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อุทุมพร (2550: 184) นำเสนอการบริหารคุณภาพโดยรวมมาใช้ในองค์กรนั้นเป็นการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร ในการตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า สิ่งที่สำคัญก็คือสถานศึกษาจะต้องรู้จักลูกค้าให้ดีที่สุด นอกจากนั้นกระบวนการวางแผนทั้งหมด จะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่นำไปสู่ความสำเร็จก็คือการมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ เพื่อนำสถานศึกษาจากจุดที่ยืนไปสู่จุดที่ต้องการ สอบคล้องกับงานวิจัยของอรภาณจน์ เญียงกลาง (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .795$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท คำอ่อน และนิคม นาคอ้าย (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารคุณภาพองค์กร (TQM) ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการบริหารคุณภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .873 ($r = .873$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรมีการส่งเสริมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรส่งเสริมภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ให้สามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร
2. ควรส่งเสริมภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เอื้อต่อการทำงานที่ส่งผลให้งานเกิดความสำเร็จด้วยการบริหารอย่างมีจริยธรรม
3. ควรส่งเสริมภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการใช้แรงจูงใจโดยการกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคลากรทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
4. ควรส่งเสริมภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการสร้างเครือข่ายโดยจัดกิจกรรมหรือสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่ายให้มีความสัมพันธ์นำไปสู่ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึ่งพากัน ให้เกิดความเข้มแข็งในเครือข่าย
5. ควรส่งเสริมภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารใช้การสื่อสารอย่างหลากหลาย เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนที่เข้าใจง่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

6. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิสัยทัศน์กับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงจึงควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ กระบวนการใหม่ ๆ ในการคิดอย่างหลากหลาย มีมุมมองที่ยืดหยุ่น สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และคิดริเริ่มส่งแปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์เพื่อการแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือปรับปรุงสิ่งทำอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรนั้นเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานและสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยี และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

7. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายและวิสัยทัศน์เกี่ยวกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์และการจัดการคุณภาพโดยรวมขององค์กรเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาและการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสืบไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายอื่น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือในองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นต้น

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายอื่น

4. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือในองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นต้น

5. ควรพัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำวิสัยทัศน์และการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 12 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หรือกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายอื่น

บรรณานุกรม

- กัมปนาท คำอ่อน และนิคม นาคอ้าย. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กับ การบริหารคุณภาพองค์กร (TQM) ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิจิตร*. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม). หน้า 133.
- กฤติกา ลิ้มลาวัลย์. (2551). *การเพิ่มผลผลิตด้วย TQM*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จาตุรงค์ ยตะโคตร. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม), หน้า 20.
- เจนจิรา งามมานะ. (2560). *ปัจจัยในองค์กรที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ณัฐพันธ์ เชนนันท์ และคณะ. (2545). *กลยุทธ์การสร้างองค์กรคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็กเซอร์เน็ท.
- ทัศนีย์ ไชยเจริญ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับบรรยากาศ องค์กรโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1*. (งานนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพรินทร์ สุบินรัตน์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- น้ำฝน มงคลล้อม. (2554). *การจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนในเครือพระแม่มาลี เขตกรุงเทพมหานคร*. (งานนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รักเกียรติ หงส์ทอง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง*. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม), หน้า 73.
- ศิริพงษ์ อดาว์ ญ อยู่ยง. (2550). *การบริหารคุณภาพ*. เชียงใหม่: ธนุขพรินต์.
- สมชาย เทพแสง. (2548). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร, (ดุชนิพนธ์ดุชนิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2552). *ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์: รูปแบบใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษ*. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 6 ฉบับที่ 11 (กันยายน- ธันวาคม), หน้า 83-95.
- สุนันท์ พิทักษ์สิกุล. (2557). *การมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมทั่วทั้งองค์กร (TQM) และความพึงพอใจในการทำงาน: กรณีศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2557. หน้า 426-432.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565: 11-12). คู่มือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ค้นจาก <http://special.obec.go.th/page.php>.
_____. (2565: 18-19). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
ค้นจาก <http://special.obec.go.th/page.php>.
- อรกาญจน์ เนียงกลาง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- Deming, W.E. (2002). *Quality, Productivity and Competitive Position*. Cambridge: Center for Advance Engineering, Massachusetts Institute of Technology.
- Goetsch & David, Stanley. B. (2010). *Quality Management for Organization Excellence Introduction to Total Quality Management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Kahan. (2020). *Visionary Leadership: Motivational Speaker*. Retrieved www.sethkahan.com/Resources_Ovisionary/leadership.html.
- Kapur Surinder. (2009). *8 Principles of Visionary Leadership*. Retrieved from www.rediff.com/money/2007/may/16lead.html
- Kevin, B. (2006). *Vision 2020*. New York: McGraw-Hill.
- Kurtus. (2001). *Overcome the Fear of Speaking to Group*. Retrieved from <http://www.school-for-champions.com/speaking/fear.htm>
- Larry. (2009). *Visionary Leadership*. Retrieved from www.ericdigests.org/1997-3/visionary.html
- Macky. (2011). *Implementing Total Quality Management: The Role of Human Resource Management*. Retrieved from www.knol.google.com/implementing-total-quality-ma A unit of knowledge Knol Blog.
- Morgan. (1993). *Total Quality Management and the School*. Buckingham: Open University Press.
- Oakland, J. S. (2003). *Total Quality Management*. (3rd Edition). Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Roach William J. (2010). *Practicing Organization Development a Guide for Leading Change*. (3th Edition). San Francisco: Pfeiffer An Imprint of Wiley.
- Thompson. (2009). *Visionary leadership in Action While There is More to Leadership than Vision*, Retrieved from books.google.co.th/books?isbn=0761971777